

Täysistunto

Tiistai 25.11.2025 klo 14.00—21.58

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 21.58.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—15.59 ja 18.00—20.00) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (15.59—18.00 ja 20.00—21.58).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 53-57/2025 vp.

3. Lakivaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 91/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi lakivaliokunnan varajäseneksi edustaja Martin Paasin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2026 talousarvioesityksen (HE 99/2025 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 171/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Keskustelu

14.00 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun vuodesta toiseen tarvomme kituliaan kasvun korpivaellusta ja velkaannumme ulkomaille yli kymmenen miljardia vuodessa, on tilanne vakava. Emme ole kuitenkaan akuutissa kriisissä, ja valituksen ja panikoinnin sijaan on vain jatkettava työtä, seuraavalla hallituskaudella ja todennäköisesti sitäkin seuraavalla. Ennusteet julkisen talouden tilanteesta tai kasvusta ovat osoittautuneet kerta toisensa jälkeen liian optimistisiksi.

Hallitus jatkaa yhtäältä tiukkaa valtion käyttötalouden menoleikkauskuuria, mutta toisaalta samalla suhdannepoliittisista syistä teemme investointitalouden puolella merkittäviä panostuksia kasvuun, esimerkiksi käynnistämällä merkittäviä väylähankkeita.

Geopoliittisen tilanteen vuoksi joudumme myös tukemaan lisää Ukrainaa satsaamalla sata miljoonaa PURL-aloitteeseen, jolla Ukraina saa lisää puolustustarvikkeita. Näitä meistä riippumattomia menoeriä on tullut muillakin sektoreilla.

Hallitus täydentää talousarvioehdotustaan vuodelle 2026, esimerkiksi liikennehankkeiden osalta. Tuloarvio laskee 189 miljoonaa, mistä suuri osa johtuu päästökauppatulojen pienentymisestä. Määrärahoja ehdotetaan lisättäväksi 455 miljoonaa euroa yhteensä noin 90,8 miljardiin euroon. Määrärahojen ja tuloarvioiden muutokset huomioiden ehdotus kasvattaa valtion nettolainanottoa 644 miljoonaa. Kokonaisuudessaan valtion budjettitalouden alijäämäksi vuonna 2026 arvioidaan noin 9,3 miljardia euroa. Alijäämää pienentää kertaluonteisesti noin 2,3 miljardia Valtion asuntorahaston jäljellä olevan kassan tulouttaminen valtion budjettiin rahaston lakkautuksen yhteydessä. Tuloutus ei vähennä valtion ja julkisen talouden velkaantumista. Ilman tätä tuloutusta budjettitalouden alijäämä olisi noin 11,6 miljardia euroa, mikä katetaan ottamalla lisää velkaa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen investointiohjelman ohella teemme myös täysin uusia panostuksia kasvuun ja infraan. Valtatie 9 saa vuosikymmeniä kaivatun rahoituksen vaarallisen tieosuuden korjaamiseen ja tasokorotukseen. Ehdotamme 22 miljoonaa määrärahaa ja 109 miljoonaa valtuutta. Rahalla saadaan paljon aikaan Tampereen ja Oriveden välillä. Pirkanmaa on yksi Suomen kasvualueista, ja hallitus rakentaa turvallisia teitä.

Muista väylähankkeista haluan nostaa Liminka—Oulu-kaksoisraiteen: 199 miljoonaa valtuutta ja kymmenen miljoonaa määrärahaa. Myös esimerkiksi valtatie 4:n parantamiseen Vestonmäen kohdalla ehdotetaan myönnettävän 18 miljoonan valtuus ja kahden miljoonan määräraha. Lisäksi on paljon muita tiehankkeita. Henkilöjunaliikenteen käynnistämiseen Tornion ja Haaparannan välillä ehdotetaan 1,9 miljoonaa ja henkilöjunaliikenteeseen Helsingin ja Hangon välillä 0,8 miljoonaa.

Hallituksen määräaikaiseen investointiohjelmaan ehdotetaan yhteensä noin 303 miljoonaa uusina valtuuksina ja määrärahoina. Tästä ensi vuodelle kohdentuvat uudet määrärahat ovat noin 98 miljoonaa. Investointiohjelman valtuudet ja määrärahat nousevat talousarvion täydennysesityksen myötä yhteensä 4,2 miljardiin euroon.

Arvoisa puhemies! Investointiohjelmaan on päätetty sisällyttää julkisen hallinnon tuottavuutta parantavia tekoäly- ja digitalisaatioinvestointeja. Yhteensä nämä hankkeet lisäävät määrärahatarvetta 150 miljoonalla, ja tämä katetaan valtion omaisuutta

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

hyödyntämällä siten, etteivät ne lisää velanottoa. Toimet kohdentuvat tarkemmin seuraavasti:

Korkeakoulujen aloituspaikkoja lisätään kertaluonteisesti vuonna 2026. Aloituspaikkoihin ja näihin liittyviin opintotukimenoihin ehdotetaan 11 miljoonaa ensi vuonna ja noin 44 miljoonaa vuosina 26—28. Uudet aloituspaikat kohdennetaan talouskasvua tukeviin tutkintoihin, kuten ydin- ja energiatekniikan aloille.

Toiselta asteelta valmistuneille ja ilman korkeakoulupaikkaa jääneille toteutetaan maksuton 30 opintopisteen opintoteteli avoimeen yliopistoon tai avoimeen ammattikorkeakouluun. Tähän ehdotetaan ensi vuonna 18,6 miljoonaa ja yhteensä noin 56 miljoonaa vuosina 26—28.

Hallitus haluaa kehittää omalääkärimallia koko maassa. Omalääkäri-, omatiimi- ja ammatinharjoittajamallien kehittämishankkeisiin ehdotetaan 40 miljoonaa. Vähintään puolet kyseisestä määrärahasta käytettäisiin uusiin ammatinharjoittajamalliin perustuviin kehittämishankkeisiin. Mallin edistymisen tarkoittaa parhaimmillaan parempaa hoitoa, paremmalla tuottavuudella ja vähemmällä rahalla. Kaikki voittavat.

Tekoälyinvestointeihin ehdotetaan kymmenen miljoonan lisäystä valtiovarainministeriön toimintatapojen ja digitalisaation kehittämismenoihin.

Hallitus ehdottaa myös Suomen Teollisuussijoituksen pääomittamista 50 miljoonalla.

Sitrassa tehdään myös päätöksiä kasvuyritysten rahoittamisesta siten, että valtiokonsernin kokonaispanostukset nousevat 300 miljoonaan euroon kasvuyritysrahoituksen osalta. Tämä on valtavan hieno uutinen yrittämisen ja kasvun kannalta.

Arvoisa puhemies! Joitakin yksittäisiä poimintoja vielä loppuun:

Valtioneuvoston viestinnän tehtävät ehdotetaan koottavaksi ministeriöistä valtioneuvoston kansliaan heinäkuusta alkaen. Ministeriöiden toimintamenoista ehdotetaan siirrettävän valtioneuvoston kanslian toimintamenoihin yhteensä 5,3 miljoonaa, mikä vastaa puolta siirron kohteena olevasta vuotuisesta määrärahasta. Haemme uudistuksella tuottavuuskasvua ja synergiaa.

Geologian tutkimuskeskukselle ehdotetaan 37 miljoonaa valtuutta Mintecin koetehdaskokonaisuuden tutkimusinfrastruktuurin toteutukseen. Outokummun kaupungille siis erinomaisia uutisia. Rikastustekniikan kehitystyö luo meille kilpailuetua, koska kaivosteollisuus on strateginen voimavara Suomelle voimistuvassa geotaloudellisessa kilpailussa.

Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle ehdotetaan 0,8 miljoonaa sotilaallisia valmiuksia palvelemaan koulutukseen määrärahasiirtona puolustusmateriaalihankinnoista.

Lupa- ja valvontavirastolle ehdotetaan 3,9 miljoonaa puhtaan siirtymän investointihankkeiden lupakäsittelyn kansalliseen etusijamenettelyyn sekä eräiden EU:n strategisten hankkeiden lupakäsittelyn etusijamenettelyyn ja yhteispisteviranomaisena toimimiseen.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi: uuden jäänmurtajan hankintaan ehdotetaan 10,6 miljoonan määrärahaa, sillä valtuus sen hankkimiseksi sisältyy vuoden 2025 kolmanteen lisätalousarvioon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustajat voivat niin halutessaan pyytää vastauspuheenvuoroa painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

14.09 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä täydentävässä talousarviossa on toki paljon hyvää ja tarpeellisia elementtejä mukana, eikä vähiten Pirkanmaan kannalta tämä vt 9 — siitä lämmin kiitos kyllä ministerille ja hallitukselle.

Mutta noin yleisesti, puhemies, tässä on varsin huolestuttavaa se, että kaiken kaikkiaan nämä luvut tässä täydentävässä talousarviossa menevät entistä huonompaan suuntaan. Tässä nyt esitetään lainanottotarpeeksi lisää vielä yli 640 miljoonaa, ja sitä summaa ei voi kyllä vähätellä. Se on todella iso summa, puhemies.

Olen miettinyt, että tällä hallituksen politiikalla, tällä talouspolitiikalla, Suomea viedään kyllä nyt vararikkoon: velka kasvaa, työttömyys kasvaa, konkurssit kasvavat, köyhyys kasvaa. Tämä saksipolitiikka, kuten sanottu, ei ole tuonut kasvua eikä työpaikkoja, vaan päinvastoin olemme menneet erittäin huolestuttavaan suuntaan.

Puhemies! Haluan kysyä, ministeri, teiltä, kun olemme tässä tilanteessa, että tarkkailuluokkakin uhkaa, että onko meillä mahdollista vielä kerran pohtia tätä ensi vuodelle tarkoitettua [Puhemies koputtaa] yhteisöveron kevennyspäätöstä. Onko se todella tarpeen, [Puhemies koputtaa] ja voisiko vielä perua sen, että se on tulossa ensi vuonna päätettäväksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.10 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan aloittaa kiitoksilla. Tuo 40 miljoonan euron määräraha omalääkärimallin kehittämiseen on erittäin tervetullut — keskustakin on pari vuotta siitä puhunut. Sillä ei ihan vielä saada kaikille suomalaisille omalääkäreitä, mutta se on erittäin hyvä alku, ja sillä on pitkällä aikavälillä kustannuksia alentava vaikutus, kun me saadaan perustasolla parannettua palveluita.

Mutta kun ajatellaan Suomen talouden tilannetta ja tätä täydentävää esitystä, niin onhan se huolestuttavaa, että meidän velkaantuminen jälleen kasvaa, 644 miljoonaa. Meillä on kaikilla tiedossa, että saattaapi käydä niin, että tänään tulee päätöksiä siitä, että Suomi on joutumassa, jos kansankielellä sanon, EU:n holhoukseen talouden suhteen. Voi sanoa, että Suomen tämän hetken resepti talouden kuntoon laittamiseksi ei toimi — ei toimi, ja sen takia kysyn, että vaikka kaikki nuo isot väylähankkeet ovat hirveän mukavan kuuloisia, niin olisiko niitä syytä katsoa vähän kriittisemmin tässä velkaantumistilanteessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

14.11 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että hallitus tuli järkiinsä eikä aloittanut elokuva-alan alasajoa. Se, että tämä leikkaus siirretään koulutusleikkauksiin eikä esimerkiksi ympäristölle haitallisiin tukiin, on kuitenkin äärimmäisen lyhytnäköistä. Tätä opintoseteliä vaille jatko-opintopaikkaa jääneille nuorille itse ehdotin viime kaudella koronatoimena, ja luonnollisesti iloitsen, että se nyt etenee.

Päivän iso kysymys koskee kuitenkin tätä hallituksen talouspolitiikan isoa kuvaa. Täydentävän esityksen myötä velkaantuminen lisääntyy entisestään, ja hallitus todella näyttää siis epäonnistuvan kaikissa keskeisissä taloustavoitteissaan. Me olemme varoittaneet lukuisia kertoja tämän vaalikauden aikana, että tämä hallituksen lyhytnäköinen leikkauspolitiikka on omiaan syventämään tätä Suomen talouden ahdinkoa, ja näyttää siltä, että näin todella tapahtuu.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Lääke ei saisi, ministeri Purra, olla pahempi kuin tauti. Vaihtoehtoja tälle politiikalle on, me olemme niitä esittäneet. Viime viikolla julkaistiin vihreiden vaihtoehtobudjetti, josta löytäisitte lukemattomia eri keinoja, joilla näitä teidän tekemiänne päätöksiä [Puhemies koputtaa] voitaisiin reivata parempaan suuntaan. Oletteko valmis harkitsemaan näitä vaihtoehtoja?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

14.12 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Velkaantuminen lisääntyy tällä esityksellä jälleen, nyt 644 miljoonaa euroa, ja tämä on jälleen uusi osoitus hallituksen talouspolitiikan epäonnistumisesta. Velkaantuminen sen kuin kasvaa, vaikka aivan muuta tuli luvattua.

Haluan kuitenkin kiittää hallitusta joistain panosten kohdentamisista. Kiitän rahoituksesta Oulu—Liminka-kaksoisraiteelle sekä henkilöjunaliikenteelle Ruotsiin. Nämä ovat kauan odotettuja päätöksiä Oulun seudulla ja laajemminkin Pohjois-Suomessa.

Lisäksi panos omalääkärimallin kehittämiseen on tervetullut. Kuitenkin on muistettava, että aiemmin hallitus leikkasi yli sata miljoonaa euroa terveyskeskusten hoitoon pääsemisestä, joten tämä on väliaikainen ja liian pieni laastari perusterveydenhuollon hoitopääsyn ongelmiin.

Uudet koulutusleikkaukset puolestaan ovat sellainen asia, mistä hallitusta ei voi kiittää, sillä koulutuksessa, tutkimuksessa, siellä on Suomen tulevaisuus ja kasvupotentiaali.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

14.14 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aamupäivällä valtiovarainvaliokunta kuuli Suomen Pankkia ja talouspolitiikan arviointineuvostoa ja Valtion tarkastusvirastoa, ja kyllähän se viesti oli aika samansuuntainen ja synkkä. Kaikki hallituksen talouspoliittiset tavoitteet karkaavat edelleen eteenpäin. Todennäköisesti myös suhdanteen aallonpohja siirtyy.

Hallituksen alijäämätavoite vuonna 27 yhteen prosenttiin on hyvin etäällä — ennuste 3,5 prosenttia, ja nyt taidetaan olla yli neljässä prosentissa — saati sitten työllisyystavoite satatuhatta uutta työpaikkaa, kun taitaa olla miinus 150 000 tällä hetkellä, ja sen fiskaalinen vaikutus on kumminkin yli kaksi miljardia.

Kun näitä madonlukuja kuuli, niin yritin etsiä tuosta täydentävästä niitä kasvutoimia. No, jotain sieltä löytyi liikenteen puolelta ja tki-rahoituksen lisäämistä RRF:n kautta.

Liikennehankkeissa ei kyllä edelleenkään se tikka Itä-Suomeen osu. Karjalan rata on liikenne- ja välityskykykriisissä. [Puhemies koputtaa] Vaikka miten huudetaan, niin ei minkäänäköistä näkymää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.15 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hyrkkö, viime viikolla julkaistiin myös VTV:n arvio teidän ja Marinin hallituksen viime kauden rahankäytöstä. Se oli pysäyttävä. Rahaa oli, nyt on perintönä velkaa ja velan korkoja. Miten te, valtiovarainministeri Purra, arvioitte tätä VTV:n asiantuntija-arviota ja viime hallituskauden perintöä?

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Suunnanmuutos on haastava. Yritysbarometrit ja kuluttajien barometrit näyttävät nyt jo vähän myönteistä, ja samaan aikaan, kun nämä ovat pehmeitä mittareita, myös kova mittari, bkt syksyltä, oli hyvää enteilevä. Kysyisin teiltä, valtiovarainministeri Purra: millä tavalla te näette, onko tämä ihan niin synkkää kuin tuolta salin vasemmalta näyttää, ja ratkeaako tämä yhteisellä synkistelyllä, vai voisiko avain löytyä siitä, että me yhdessä lähdemme kääntämään [Puhemies koputtaa] ja näemme tässä ennemminkin toivoa kuin tuon vihervasemmiston synkkyyttä? [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.16 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin taloustilanne on kammottavan huono, mutta kannattaa katsoa vähän syvemmälle, miksi tähän on jouduttu. Tämän meidän älyttömän politiikan takia, jolla puuta poltetaan ja metsäteollisuutta ajetaan tässä maassa alas. Tiedättekö, rakkaat ystävät, mitä se tarkoittaa tässä maassa? Ihmettelen, kun ainakin demarit ovat olleet tästä hiljaa. Jos satuitte katsomaan vaikka Björn Wahlroosin haastattelun lauantaina Ykkösaamussa, niin olihan se tekstiä, ja joka sana totta. Suosittelen kaikille vihervasemmistolaisille istumaan sohvaluoliin omassa kodissaan ja katsomaan sen vaikka kymmenen kertaa uudestaan. [Naurua oikealta] Professori Wahlroosin viesti oli sataprosenttisen oikea. Ja nyt jos vielä taivastellaan tätä ilmastopolitiikkaa, niin näiden Luken väärin lukujen perusteella juoksemme koko ajan siihen rotkoon, minne ollaan nyt menossa. Minkä takia näitä ilmastolukuja ei kukaan oikaise eikä kukaan valtakunnan media halua niistä edes puhua? Se maksaa meille 5—10 miljardia joka vuosi, ja vauhti ei kun kiihtyy. Kohta olemme siinä tilanteessa, että kun Euroopan unioni keksii vielä jotakin muuta hullua, niin senkin me hyväksymme. Ja mitä sitten tehdään? Sitten voidaan pudottaa rukkaset ja porukalla ruveta ihmettelemään, kuka meille maksaisi työttömyyskorvauksia. Kannattaako tätä aikaa [Puhemies koputtaa] odottaa? Hieman epäilen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jari Koskela, olkaa hyvä.

14.17 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Täydentävässä talousarvioesityksessä jatketaan sitä työtä, jolla hallitus korjaa soteuudistuksen mittavia ongelmia. Tällä hetkellä liian moni suomalainen jonottaa viikkoja tai jopa kuukausia saadakseen lääkäriajan. Vastuu hajoaa, potilasta pompotellaan, ja lopputuloksena ongelmat pahenevat ja kallistuvat. Omalääkärimallissa jokaisella on oma nimetty lääkäri ja tiimi, joka tuntee potilaan ja hänen taustansa. Se tarkoittaa jatkuvuutta, ennakointia ja inhimillisempää hoitoa. Kun sama lääkäri seuraa esimerkiksi monisairasta ikäihmistä tai nuorta mielenterveyspotilasta, hoito on laadukkaampaa ja kustannukset laskevat.

Perussuomalaiset haluavat ohjata rahaa pois sotehallinnosta ja konsulteilta ihmisten arjen terveyspalveluihin. Omalääkärimalli on konkreettinen tapa palauttaa järki ja vastuu suomalaisen terveydenhuollon ytimeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

14.18 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Miten siinä nyt taas kävi näin? Kun hallitus on jo leikannut satoja ja taas satoja miljoonia euroja ammatillisesta koulutuksesta, aikuiskoulutuksesta, kunnilta, joitten rahoista iso osa menee juurikin koulutuksen järjestämiseen, yliopistoilta, ammattikorkeakouluilta, vapaasta sivistystyöstä ja opiskelijoiden toimeentulotuesta, niin kun piti hakea niitä korvaavia säästöjä elokuva-alan leikkausten tilalle, keksittiin taas koulutuksesta leikkaaminen. Hyvä, että ne kotimaista elokuva-alaa näivettävät kohtuuttomat leikkaukset saatiin peruttua. Huonoa, että taas lähdettiin raapimaan sieltä koulutuksen laarin pohjilta rahaa.

On myös hyvä, että hallituksella on tässä esityksessä kertaluontoisia satsauksia koulutukseen, mutta kun tehdään pysyväisluontoisia leikkauksia koulutuksen rahoitukseen ja niitä paikkaillaan kertaluontoisilla satsauksilla, niin lyhyellä matematiikallakin aika nopeasti voi päätellä, mitä siitä koulutukselle seuraa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, varsågod.

14.19 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Yksi täydentävän esityksen tärkeimpiä panostuksia on omalääkärimallin valtakunnallinen edistäminen, ja hallitus panostaa tähän 40 miljoonan euron verran. Kiitos siitä. Tämä on tärkeä askel hoidon jatkuvuuden parantamiseksi. Tuttu lääkäri tuo turvaa, ja on selvää, että myös hoidon ja hoivan laatu paranee, kun asiakassuhde on pitkä. Nyt on varmistettava, että hyvinvointialueet saavat tarvitsemansa tuen parhaiden käytäntöjen rakentamiseen ja mallin käyttöönottoon.

Egenläkarmodellen är en av de mest viktiga reformerna för att stärka kontinuiteten i vården, vilket är något som verkligen behövs i hela Finland. Det är klart att en bekant läkare hämtar med sig trygghet för patienten, och nu är det viktigt att modellen tas i bruk i hela landet, inte bara i några regioner eller med olika premisser.

Voisitteko, ministeri, kertoa, vaikka se ei teidän vastuualueellanne ole, miten tätä tärkeää asiaa nyt sitten viedään eteenpäin valtakunnallisesti? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

14.21 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkaa tuntua hieman hupaisalta tämä retoriikka, mitä salin oikealta laidalta kuuluu tästä synkistelystä, että vasemmisto harjoittaisi synkistelyä. Synkistely on helppoa, kun siihen riittää se, että avaa teidän budjettikirjan ja lukee sitä ääneen. Elikkä tässä on kyse siitä tavasta, millä te käytätte tai ette käytä rahaa.

Nyt yksi kysymys, mikä tästä lisätalousarviosta nousee itselleni hyvin keskeisenä, on se, että nämä elokuva-alan leikkaukset, jotka olikin syytä perua, on nyt kompensoitu koulutusleikkauksilla. Elikkä te käytännössä laitatte siinä ajassa, jossa te annatte kaikkein hyväosaisimmille veronkevennyksiä, koulutuksen ja kulttuurin vastakkain. Tämä on täysin järjetöntä, koska käsitykseni on, että myös hallituspuolueissa on halua nostaa korkeakoulutusaste 50 prosenttiin väestöstä. Näillä keinoilla se ei tule toteutumaan. Ja täytyy sanoa, valtiovarainministeri Purra, että kun te äsken täällä puhuitte kituliaan kasvun

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

korpivaelluksesta, te varmasti tiedätte, että koulutusleikkaukset eivät auta tätä korpivaellusta taistamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

14.22 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on joutunut tekemään menosopeutuksia sellaisessa mittaluokassa, mitä yksikään hallitus ei ole kyennyt tekemään Lipposen hallituksen jälkeen. No, nyt kun kuunnellaan oppositiota, niin synkistellään, että tästä ei tule mitään ja kaikki mittarit näyttävät sitä, että me ollaan täysin epäonnistuttu, mutta en ole kuullut myöskään lääkkeitä siihen, millä tavalla me saisimme talouskasvua aikaiseksi. [Välihuutoja] Kaikki tiedämme, että se talouskasvu lähtee siitä, kun yrittäjät haluavat investoida ja kun työmarkkinat toimivat. Suurin osa näistä hallituksen tehdyistä päätöksistä toteutuu nyt ensi vuoden aikana, kun tulee yhteisöveron alennus ja ansiotuloverokin kevenee, ja tämän kautta toivon mukaan ja on orastavia merkkejä siitä, että talouskasvu on tulossa. Se on kestänyt pitempään, ja jokainen edustaja tässä talossa tietää, minkä takia talouskasvu ei ole lähtenyt liikkeelle vielä tässä vaiheessa. Se johtuu meidän maantieteellisestä sijainnista, ja me tiedetään, mitä tapahtuu itärajan takana, [Puhemies koputtaa] ja sekin vaikuttaa tähän Suomen tilanteeseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.23 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Spolander valtiovarainministeriöstä ihmetteli, että mikä jarru meillä on tässä olemassa, kun ei talous lähde liikkeelle. Se oli hyvä kysymys, kun katsoo sitten näitä lukuja, joissa talous matala nollan pinnassa, työttömyys kasvaa ja velkaantuminen kasvaa. Kun kuluttajien luottamusta ei ole, niin sieltä varmasti niitä syitäkin sitten löytyy. Tämä kuluttajien luottamus minua huolettaa erityisen paljon, että sitä ei saada aikaiseksi.

Tässä esityksessä on myös hyvää, josta kiitän. Valtatie 9:n Tampere—Orivesi-välille tehtyt investointipäätökset ovat vuosikymmenien odotuksen jälkeen hyvä asia, ja sitten tietenkin nämä ratahankkeet Tampere—Jyväskylä- ja Helsinki—Tampere-välille ovat positiivisia asioita. Kyllähän tässä yhteydessä, kun työttömyystilanne on tällainen ja rakentaminen matala, investointeja pitää myös tehdä tämän tyyppisiin asioihin. Sitten kysyisin: kun tämä rahoitetaan omaisuutta myymällä, niin onko tätä ajoitusta ja vaikuttavuutta mietitty, missä kohtaa niitä myydään? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

14.24 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Taloustilanne on haastava, mutta työtä on jatkettava. Olemassa, näkyvillä on viriävää kasvua. Sitä on kaikin tavoin vauhditettava, ja tässä täydentävässä budjettiesityksessä on mainioita kasvun vauhdittajia. Nostan erityisesti tämän vahvan perustuksen perusterveydenhuoltoon: 40 miljoonaa euroa, jolla halutaan varmistaa se, että jokaisella hyvinvointialueella tehdään työtä sen eteen, että ihmiset pääsevät jonosta hoitoon, että käyttöön otetaan omalääkäri-, omahoitaja- ja omatiimimalli ja myöskin pilotoidaan ammatinharjoittajamallia. Ammatinharjoittajat ovat muualla Pohjoismaissa ihan arkikäytäntöä julkisessa terveydenhuollossa. Tätä ammattilaiset ovat odottaneet, ihmiset ovat odottaneet, että

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

perusterveydenhuoltoa vihdoin laitetaan kuntoon. Kun tuossa ministeri Juuso oli tavannut eri hyvinvointialueiden edustajia, niin näyttää siltä, että tämä malli on lähtenyt todella hyvin liikkeelle ja tämä rahoitus tulee juuri oikeaan aikaan.

Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeää myöskin sen takia, koska tekevät Suomen kasvun. Sen tekevät suomalaiset ihmiset, ja tällä rahalla me myöskin panostamme siihen, että meillä on työkykyisiä ja toimintakykyisiä, terveitä ihmisiä, [Puhemies koputtaa] jotka todellakin voivat luottaa siihen, että jatkossa sinne hoitoon pääsee paremmin. Vahva tuki tälle panostukselle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

14.26 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministerin mainitsemia merkittäviä liikennehankkeita ovat tosiaan: Liminka—Oulu, valtatie 4, Kupittaa, joka on siis Turun kaupunginosa, Hämeenlinnanväylä—Tuusulanväylä, kantatie 51 Länsi-Uudellamaalla, valtatie ysi Tampere—Orivesi. Itäisessä Suomessa ei tullut nolla vaan tuli miinus 60, kun jo menossa ollut Pieksämäki—Jyväskylä-rataväli keskeytettiin.

Arvoisa puhemies! Nettovelanotto kasvaa 644 miljoonaa. Itäisen Suomen ohjelmaan ehdotetaan Etelä-Karjalaan ja Kymenlaaksoon 700 000 euroa. Kiitos siitä, että me emme ole nyt sitä velkaa aiheuttamassa tällä 0,1 prosentin osuudella. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

14.26 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On mielenkiintoista seurata tätä keskustelua, kun edellä keskustan edustaja Lohi sanoi täällä, että pitäisi miettiä, jätettäisiinkö näistä väylähankkeista jotain tekemättä, ja toisaalta toiset keskustan edustajat antavat ymmärtää, että ei ole tullut tarpeeksi hankkeita.

No, pääasia, että tässä täydentävässä on nyt mukana valtatie 9, jota on kauan odotettu, ja suuri kiitos siitä hallitukselle. [Tuomas Kettusen välihuuto] Sieltä löytyy myös omalääkärimalli, josta on paljon puhuttu tässä maassa, ja tämä hallitus toteuttaa sen vihdosta viimein. Eli jos soteuudistuksen tarkoituksena oli nimenomaan parantaa perusterveydenhuollon palveluita, niin jokainen voi kysyä itseltään, onko näin käynyt. Nyt omalääkärimallilla mahdollistetaan, että saadaan tosiasiaassa käyntiin siellä perusterveydenhuollossa se potilaiden hoitaminen, ja se on erittäin hieno asia hallitukselta. [Hanna Sarkkisen välihuuto] Nämä muutkin väylähankkeet, mitkä löytyvät tästä budjetista, ovat tietenkin todella tärkeitä. Oulu—Liminka- ja Tornio—Haaparanta-välit ovat erinomaisia uudistuksia — siitä kiitos hallitukselle.

Rohkenen kuitenkin epäillä, että jos tämän hallituksen politiikalla ei saada tänään vielä velkaantumista taistumaan, niin tuskinpa sitä saadaan opposition veronkorotusohjelmillakaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen. Mikkonen taitaakin olla poissa. [Markus Lohi: Vastauspuheenvuoro, nimi mainittu!] — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

14.28 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä muun muassa edustaja Östman pohdiskeli sitä, mistä niitä lääkkeitä siihen talouden kasvuun

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

löytyisi, ja voin sen verran paljastaa, että talous ei kyllä kasva ainakaan koulutuksesta leikkaamalla, ja se ei kasva lapsiperheköyhyyttä lisäämällä. Sen sijaan talous voi lähteä piristymään, jos ihmisten luottamus tulevaan vahvistuu ja jos osaamiseen panostetaan niin, että me pitkäjänteisesti vahvistamme niitä edellytyksiä löytää täällä uusia innovaatioita ja työtä. Silläkin on väliä, uskalletaanko Suomeen investoida, löytyykö täältä osaamista ja osaajia, poukkoileeko politiikka. Siinä mielessä silmiinpistävää niin tässä talousarvioesityksessä kuin täydentävässäkin on se, mitä sieltä puuttuu.

Ilmasto- ja luontokriisien edessä hallitus edelleen työntää päätään pensaaseen. Tämä on tietysti meidän ympäristömme näkökulmasta ja turvallisuutemme näkökulmasta erittäin huolestuttavaa, mutta on se huolestuttavaa myös talouden näkökulmasta, koska ne kustannusriskit kasvavat kyllä päivä päivältä, kun emme hoida näitä kriisejä, jotka väijäämättä etenevät, ja se vaikuttaa myös siihen, miten esimerkiksi vihreän siirtymän investointeja [Puhemies koputtaa] harkitsevat tahot näkevät Suomen investointiympäristönä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

14.29 Henrik Wickström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Tässä on jo monta kertaa nostettu esiin tämä omalääkärimallin kehittäminen. Haluan itsekin puhua siitä, koska tämä on todella kauan kaivattu ja toivottu panostus, jonka hallitus tekee.

Tässä jo alkuvuodesta lähtien monessa puheenvuorossa, myöskin tässä salissa, on puhuttu siitä, että voi, kunpa panostettaisiin omalääkärimallin kehittämiseen. Nyt se myöskin tehdään. Se, mihin olen todella tyytyväinen myöskin, on se, että tässä on haluttu lähteä aika laajaa kokeilua edistämään, mahdollistetaan omatiimimalli ja mahdollistetaan myöskin yrittäjäpohjainen ammatinharjoittajamalli. Tästä mallista voi ennen kaikkea löytyä myöskin ratkaisu sille, millä me voidaan huolehtia siitä, että meillä löytyy myöskin lääkäreitä harvaan asutuilla alueilla, koska meillä on tällä hetkellä todella isot haasteet siinä, että lääkäreitä ei saada rekrytoitua myöskään harvaan asutuille alueille, joten siitä tosi iso kiitos.

Lopuksi haluan myöskin nostaa esiin, kun tässä puhuttiin juuri ilmastoasioista, että kyllä sieltä löytyy myöskin pari hyvää ympäristötekoa, esimerkiksi Helsinki—Hanko-lähijunaliikenteen käynnistäminen. Se mahdollistaa ja vahvistaa myöskin Uudenmaan liikennepalveluita ja edistää myöskin joukkoliikenteen käyttöä täällä Uudellamaalla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

14.30 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tiputtanut pallon täysin, se ei usko enää itse omiin tavoitteisiinsa. Mikä on hallituksen visio Suomelle? Ei ainakaan osaamisen ja sitä kautta investointien lisääminen. [Miko Bergbomin välihuuto]

Elokuva-alan leikkaukset perutaan, mikä oli hyvä, mutta te siirrättekkin leikkaukset korkeakouluihin ja koko koulutusketjuun. Te leikkaatte yliopistoilta ja ammattikorkeakouluilta sekä perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteisistä menoista jo aiempien koulutusleikkauksien päälle. Koulutuksen erityissuojelu on murentunut kerta toisensa jälkeen. Suomi laahaa jo neljänneksen muuta Pohjolaa

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

perässä korkeakoulujen rahoituksessa, ja jopa IMF kehottaa ryhtiliikkeeseen koulutuksessa. Näillä päätöksillä hallitus leikkaa omat koulutustavoitteensa kuoliaaksi ja vaarantaa kaikki mahdollisuudet nousta talouden taantumasta. Olisi aiheellista katsoa työttömyyslukuja ja miettiä näitä koulutusleikkauksia uudelleen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

14.31 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä todella kysyttiin, millä saisi sitä talouskasvua. No, me sosiaalidemokraatit olemme esittäneet yrittäjyyden tukemista esimerkiksi niin, että yrittäjyyden arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa nostettaisiin, ja tukisimme naisvaltaisia yrityksiä esimerkiksi parantamalla kotitalousvähennystä. Olemme esittäneet, että tätä investointikannustinta suunnattaisiin myös keskisuurille yrityksille, ei vain kaikkein suurimmille. Olemme myös esittäneet kasvuyrittäjyydelle tukitoimia. Sanon nämä siksi, puhemies, että, valtiovarainministeri, tämä yhteisöveron kevennys, mistä pitäisi ensi vuonna tehdä päätöksiä, kerittäisiin vielä perumaan ja siirtämään näitä isoja rahoja, mitä sinne on nyt menossa, näihin edellä mainittuihin toimiin, joilla saisimme uutta yrittäjyyttä, pientä yrittäjyyttä, tuettua. Nimittäin todella moni asiantuntija on sanonut, että tämä yhteisöveron iso kevennys — sehän maksaa yli 800 miljoonaa — on varsin tehoton eikä sen kautta synny välttämättä niitä uusia työpaikkoja. Siksi toivon, ministeri, että ottaisitte koppia näistä SDP:n esityksistä yrittäjyyden tukemiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

14.32 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Talous on koko yhteiskunnan edellytys, ja Suomen tilanne on kyllä todella vakava. Tänä arviolta puoli neljän aikaan kuulemme komission tämän hetken tuomion, mutta ilman mitään EU:nkaan arviota meidän kaikkien tulisi herätä siihen, kuinka suurien haasteiden edessä ollaan.

No, on äärettömän hienoa, että nyt meillä on yhteinen näkemys siitä, että tämä velkaantumiskehitys taitetaan seuraavan noin kymmenen vuoden aikana, mutta tämä työ olisi tietenkin pitänyt aloittaa jo vuosikausia sitten. Tämä hallitus on tehnyt Suomen talouden eteen enemmän kuin mikään sitten 90-luvun. Ja erityinen kiitos kuuluu, valtiovarainministeri Purra, teille. Te olette vetänyt valtavaa kivirekeä perässänne, mutta se on ollut aivan välttämätöntä isänmaan pelastamiseksi. Kehotan meitä kaikkia miettimään — ja ehkä mielellään kuulisi myös ministerin näkemyksiä siitä — mitä ne seuraavat askeleet ovat. Tämä hallitus ei enää hirvittävästi ehdi tekemään mutta ehtii valmistelevaan tiettyjä isoja reformeja. Varmasti tarvitaan aika paljon sisua ja luovuuttakin, jotta tästä urakasta selvitään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

14.34 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen tilanne on tosiaan vaikea, ja kuten olemme kuulleet, tänään olemme valitettavasti saaneet lisää synkkiä uutisia. Työttömyystilanne on historiallisen korkealla, ja todellakin tänään saatamme kuulla vakavia uutisia myös EU:n suunnasta. Nyt pitäisikin olla niin sanotusti

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

yhdestoista hetki ymmärtää, että tämä resepti, jolla politiikkaa Suomessa nyt tehdään, ei toimi. Se ei saa luottamusta palautettua, sillä täällä on kuultu hyviä puheenvuoroja tänäänkin siihen liittyen, että suunnanmuutos edellyttää, että tavalliset suomalaiset ihmiset ja yrittäjät ja yritykset luottavat huomiseen ja toimivat sen mukaisesti.

Tätä vasten sopiikin ihmetellä sitä, että vaikka hallitus käyttää merkittävän määrän yhteisiä verovaroja veronkevennyksiin, niin ne on kohdistettu tavalla, joka ei juuri näy tavallisen keskituloisen suomalaisen lompakossa. Kannattaisiko tätä vielä harkita uudelleen niin, että tavallinen keskituloinen suomalainen hyötyisi enemmän?

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

14.35 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä täydentävässä talousarvioesityksessä kohdennetaan resursseja tie- ja väylähankkeisiin. Ne ovat perussuomalaisille erittäin tärkeitä.

Arvoisa puhemies! Toimin jo 90-luvulla hoitotyössä muun muassa tuossa Laakson sairaalassa, ja silloin meillä oli omalääkärit ja meillä oli omahoitajat, ja se oli malli, joka oli äärettömän hyvä. Nyt tämä 40 miljoonan euron kohdennus omalääkärimalliin on paluuta juuri niiden perusasioiden pariin, joita me Suomessa kaipaamme. Edellinen hallitus epäonnistui soteuudistuksessa: lääkärit katosivat, ja ihmiset eivät päässeetkään hoitoon. On siis tärkeää, että omalääkärimallia kehitetään.

Toimin itse Länsi-Uudenmaan aluevaltuustossa, ja meillä on juurikin tämä ammatinharjoittajamalli käytössä. Se aloitti vuonna 24, ja siitä on erittäin hyviä kokemuksia. Olemme tyytyväisiä, ja teemme edelleen kaikkemme, että ihmiset pääsevät hoitoon. Lääkärille pääsy on tärkeää, ja tämä omalääkärimalli edistää suomalaisten yhdenvertaista lääkärille pääsyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri, olkaa hyvä.

14.36 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suuressa kuvassa politiikka on arvovalintoja siinä, minne rahat laitetaan, ja kriittisessä taloustilanteessa se vielä entisestään korostuu. Edustaja Viitanen toi moneen kertaan esille, että onko aivan pakko käyttää yhteisöveroon lähes miljardi, noin 800 miljoonaa, euroa, kun taloustieteilijät eivät — eivätkä kaikki yrityksetkään — näe sillä olevan kasvun kannalta merkitystä. Kasvua me, koko sali, toivomme ja haemme, ja on ikävää, että olemme aallonpohjalla vieläkin pidempään kuin välillä toivotaan.

Yksittäisenä kysymyksenä kiinnostaa kyllä myös se, mitä tapahtui Yrityksen digitalous-hankeelle. Viime vuonna se puuttui jossain vaiheessa esityksistä, mutta se saatiin jatkoon, koska tällaisia keinoja me tarvitsemme, niin että yritysten byrokratia vähenee myös digitalisaation tullessa esiin ja mahdollistaen paremman toiminnan viranomaisten kanssa.

Ja haluan erikseen kiittää siitä, että edes väliaikaisena toimenä saadaan lisäpaikkoja nuorille, joilla työttömyys on korkealla. Mutta pitäisi myös rakenteellisesti turvata koulutuksella suomalaisten tulevaisuus ja näitten nuorten tulevaisuus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vuornos, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

14.37 **Henrik Vuornos kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkuun on hyvä todeta näistä korkeakoulujen säästöistä, että 2,9 miljoonaa euroa säästetään korkeakouluista [Keskeltä: Lisää! — Pia Lohikoski: Jo aiempien päälle!] tämän elokuva-alan leikkauksen paikkaamiseksi, mutta samaan aikaan hallitus panostaa siis sata miljoonaa euroa korkeakouluille seuraavien vuosien aikana. [Pia Lohikoski: Eri asia!] Rahat menevät korkeakoulujen aloituspaikkoihin ja maksuttomaan opintoseteliin, jolla ne nuoret, jotka eivät ole saaneet opiskelupaikkaa, voivat opiskella avoimessa korkeakoulussa, yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa, maksutta. Nämä ovat erittäin tärkeitä keinoja siinä, että me saadaan meidän koulutusastetta nostettua ja siten merkittäviä panostuksia myös yliopistoille ja ammattikorkeakouluille.

Mitä tulee sitten julkisen talouden tilaan, niin varmasti koko salissa jaetaan se huoli siitä, että eihän tämä hyvältä näytä, ja meidän on yhdessä syytä varautua siihen, että tarvitaan lisätoimia. Ehkä olisin ministeri Purralta kysynyt: Voitko vähän avata sitä mittaluokkaa? Minkä verran lisäsäästöjä ja verotoimia meidän pitäisi tehdä, jotta me saataisiin tämä kestäväälle pohjalle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi, ja sitten ministeri Purralta vastauspuheenvuoro. — Olkaa hyvä, edustaja Lohi.

14.39 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on arvosteltu sitä, että Itä-Suomen edustajat nostavat esille sen ahdin, mikä Itä-Suomessa on. Silloin kun on rahasta tiukkaa, pitää katsoa, mihin ne investoinnit menevät. Pitää myös muistaa se, että sen kuitenkin pitäisi olla meidän yhteinen sydämen asia, että tämä turvallisuuspoliittinen tilanne on dramaattisesti muuttanut Itä-Suomen tilannetta. Sen nostan tässä esille.

Toinen, minkä haluan nostaa esille: Täällä edustaja Heinonen nosti esille VATTin tutkimuksen, että edellinen hallitus olisi nostanut peräti 11 miljardia pysyviä menoja, ja siitä monet ministerit ovat tuossa sosiaalisessa mediassa jotenkin ilakoineet, että näin on tapahtunut. Jos tämä luku pitää paikkansa, niin eikö tässä nyt olisi helppo palata sinne vuoteen 2019 ja sopeuttaa niin, että leikataan vaikka kaksi kolmasosaa niistä pysyvistä? Se sopeutushan olisi hoidettu ensi kaudelle sillä. No, jokainen tietää, ettei se luku tietenkään pidä paikkaansa. Eihän se näin mene. Eihän se näin mene, että siellä on paljon tulkinnanvaraa. Sen takia nyt kannattaa yhdessä katsoa, [Puhemies koputtaa] mitä me voimme tehdä niin, että me alamme panemaan suuta säkkiä myöten.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, viisi minuuttia.

14.40 **Valtiovarainministeri Riikka Purra:** Arvoisa herra puhemies! Pidin tästä, mihin edustaja Lohi päätti: suu säkkiä myöten. Valitettavasti tämä ei yleisesti kyllä tullut taas näistä opposition puheenvuoroista esille. Te samaan aikaan aloitatte päivittelemällä tätä tilannetta ja sitä, että velka- ja alijäämäluvut edelleen kasvavat, ja samaan aikaan te totta kai kiitätte niistä hyvistä panostuksista, joita hallitus on tähän pohjaan voinut tuoda, mutta samaan aikaan te ette kiitä yhdestäkään säästöstä, päinvastoin te arvostelette niitä, kuten te olette tehneet koko kauden tähän saakka. Tämä on se lähtökohta. Te ette yksinkertaisesti pysty pysymään loogisina samaan aikaan päivittelemällä, kuinka pitäisi tehdä enemmän ja

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

kuinka velka- ja alijäämäluvut ovat edelleen tällaiset, ja samaan aikaan vastustamalla kaikkia niitä toimia, niin hankalia kuin ehkä vähemmänkin hankalia, joita tämä hallitus on tehnyt.

Epäilystä ei ole siitä, etteikö meidän yli kymmenen miljardin kokonaisuudessa olisi paljonkin sellaisia toimia, joilla ei varmasti saa poliittista kannatusta. Mutta valitettavasti me teemme tätä talous-, fiskaalipolitiikkaa siksi, että niin täytyy tehdä. Tässä salissa jokainen puolue, vasemmistoliittoa lukuun ottamatta, on sitoutunut finanssipoliittisiin sääntöihin ja nimenomaan velkajarruun. Se tarkoittaa sitä — erityisesti mikäli ja kun tänään hyvin todennäköisesti kuulemme, että olemme liiallisessa alijäämämenettelyssä — että seuraavalla vaalikaudella sopeutustarve on arvioni mukaan vähintään sama kuin tälläkin hetkellä. Siitä huolimatta, että velkaturvalauseke ei ole voimassa vaan meillä on puolustuksen poikkeuslauseke, mikäli meidän velkamme ylittää juuri tuon 90 prosenttia, tämä tulee lisäämään sitä sopeutuspainetta, kuten olen hyvin pitkään kuvannut.

Se, että me voimme kiistellä ja varmasti tulevaisuudessakin hallitus ja oppositio keskenään kiistelevät yksityiskohdista, on yksi asia. Mutta toinen on se, että mikäli te haluatte olla johdonmukaisia teidän kritiikissä, olkaa hyvä ja esittäkää myös kiitoksia edes joistakin säästöistä — sen sijaan en ole sellaisia tässä salissa, aivan muutamaa yksityiskohtaa lukuun ottamatta, koskaan nähnyt. [Välihuuto] — Kyllä, nytkin te kiititte väylähankkeista, harvemminpa niistä mitään ikävää sieltä opposition suunnalta sanotaan, paitsi tässä tapauksessa tietenkin, että niitä kohdistetaan jopa väärin. [Tuomas Kettusen välihuuto] Vastaavasti sieltä kerrottiin, että joitakin väylähankkeita voitaisiin jopa peruuttaa — en tiedä, tarkoitettiinko, että tästä täydentävästä vai koko ensi vuoden budjetista — mutta tietenkin voi sitten kertoa, mitä nämä ensi vuoden budjetista peruutettavat väylähankkeet nimenomaan olisivat. [Tuomas Kettusen välihuuto]

Samaan aikaan te peräänkuulutatte kasvutoimia, ja tämä on juuri se kaiken a ja o. Samaan aikaan, kun tämä hallitus ja tulevat hallitukset joutuvat välttämättä sopeuttamaan julkista taloutta — eli tekemään käyttötalousmenoihin leikkauksia ja mahdollisesti myös kiristämään joitakin veroja — on välttämättä tehtävä kasvutoimia, jotta me sen 18 vuoden kituliaan korpivaelluksen saisimme päättymään, ja tämä hallitus on niitä toimia tehnyt. Me olemme tehneet isoja uudistuksia, joilla pyritään helpottamaan sitä, että kannattava liiketoiminta olisi tässä maassa tulevina vuosina mahdollista ja työllisyys kasvaisi sitä kautta. Vastaavasti esimerkiksi tässä täydentävässä me teemme ihan niitä virallisia kasvutoimia, joita yleensä vasemmistopuolue kasvutoimilla tarkoittaa, eli elvyttävää politiikkaa. Juuri infrahankkeet, investoinnit ympäri maan, ovat sellaisia tässä ja nyt.

Arvoisa puhemies! Kysyttiin, mitä lisätoimia tämä tulee edellyttämään ja milloin. Liiallisen alijäämän menettely on yksi vaihe, ja ehkä palataan siihen sitten tarkemmin huomisessa keskustelussa. En itse otaksu, että tälle hallitukselle tulee enää merkittäviä lisätoimia. Juuri siitä syystä, että komission mielestä tämä hallitus on niitä niin paljon tehnyt, [Saara Hyrkkö: Yhteisövero!] nämä todennäköisesti tulevat kohdistumaan vasta seuraavalle hallituskaudelle, ainakin suuressa määrin.

Arvoisa puhemies! Yritän harakanvarpaistani kaivaa, mitä vielä pitäisi sanoa. — Kyllä, siitä kiitoksia, että omalääkärimalli sai paljon kannatusta täällä, ja siitä varmasti voimme olla kaikki samaa mieltä, että on syytä saada tätä etenemään. Monella hyvinvointialueellahan asian eteen on jo toimia tehty, ja näillä hallituksen panostuksilla varmistetaan, että asia etenee sitten koko maassa.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Arvoisa puhemies! Ihan loppuun: Se, mitä tämä hallitus ymmärtää kasvulla, on nimenomaan se, että me parannamme toimintaedellytyksiä nimenomaan yksityiselle sektorille niin, että sitten kun meidän talous ja työllisyys lähtevät parempaan jamaan, meillä olisi mahdollisuus saada investointeja, meidän yrityksillä olisi mahdollisuus kasvaa, työllistää, tässä maassa olisi yksityisellä puolella mahdollista tehdä kannattavaa liiketoimintaa, mitä kautta se hyvinvointi syntyy. Tätä me tavoittelemme. Sen sijaan sellaisilla yksittäisillä ”miksi te ette lisää kasvua?” -huudoilla, joita valitettavasti salin vasemmalta laidalta kuuluu, yleensä viitataan siihen, että meillä olisi jonkinlaisia rahatukkoja vietäväksi eri sektoreille tai eri puolille maata. Valitettavasti tällä hallituksella ei sellaista luksusta ole, että ”rahaa on”. [Pia Lohikosken välihuuto — Miapetra Kumpula-Nattrin välihuuto] Sitä ei ole, ja tämä tilanne tulee jatkumaan myös tulevien hallitusten osalta. Tämä on se kokonaisuus, jonka parissa me toimimme.

Mitä tästä eteenpäin? Me jatkamme juuri tätä työtä. Me emme panikoidu emmekä myöskään liikaa synkistele. Ja kyllä, mielestäni ihan kansantalouden ja yhteiskunnan kannaltakin positiivista on se, että me pyrimme kiinnittämään huomiota myös niihin hyviin asioihin, tulivat ne sitten yksityisen kulutuksen puolelta, investoinneista, yrityksistä, vaikkapa Ukrainan rauhansuunnitelmasta tai mistä hyvänsä. Nostan tähän loppuun vaikkapa yhden: luin juuri uutisista, että ensimmäistä kertaa vuoden 21 jälkeen suomalaisten joululahjakulutuksen määrä on nousussa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.46.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 21.58.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsästyslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 173/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Maa- ja metsätalousministeri Essayah, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.47 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Hallitus todellakin esittää muutettavaksi metsästyslakia. Tällä

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

muutosesityksellä toimeenpannaan kansallisesti suden liitesiiro ja mahdollistetaan kannanhoidollinen metsästys. Tavoitteena on saada laki ja siihen liittyvät asetukset voimaan siten, että suden kiintiömetsästys pääsisi käyntiin 1.1.2026, tietenkin eduskunnan työryhmiä kunnioittaen.

Sudet liikkuvat yhä useammin asutuksen läheisyydessä tai lähellä tuotantoeläimiä, pelkäävät yhä vähemmän ihmistä ja aiheuttavat paitsi koettua uhkaa myöskin kipeitä menetyksiä kotieläintiloille ja myös metsästyskoirien menetyksiä. Kaikkien suurpetojen kannat ovat kasvaneet huomattavasti viime vuosina, näin myös suden. Hallitus ottaa vakavasti kansalaisten kasvaneet huolet, jotka liittyvät susiin ja muihin suurpetoihin. Tämä esitys on keskeinen osa hallitusohjelman linjauksen mukaista suurpetopolitiikkaa, jossa hallitusohjelman mukaan suurpetopolitiikkaa on hoidettava tavalla, joka huomioi myös sosiaalisen kestävävyn. Suurpetojen kannanhoidollinen metsästys turvataan lainsäädännöllä, ja jo aloitettua työtä kannanhoidollisen sudenmetsästyksen mahdollistamiseksi jatketaan eduskunnan päätöksen mukaisesti. Tavoitteena on saada aikaan suden kannanhoitoon uudenlainen ja pitkäaikainen ratkaisu, jossa suden kestäväällä metsästyksellä voidaan hallita sudesta aiheutuvia ongelmia ja haittoja pitkäjänteisesti sekä välttää aiempien kannanhoidollisten metsästysten kokeilujen ongelmat. Ratkaisulla varmistetaan, että susikanta pysyy suotuisalla suojelutasolla, elinvoimaisena ja osana Suomen luontoa, sekä vahvistetaan luottamusta järjestelmään.

Saimme aktiivisella vaikuttamistyöllä aikaan suden liitesiiro ensin EU-pöydissä Bernin sopimuksen muuttamiseksi ja siinä aikaansaadun muutoksen jälkeen vaikuttamisen EU-elimissä. EU:n luontodirektiivin liitesiiro suden suojeluaseman alentamiseksi vahvistettiin toukokuun alussa. Suden kanta-arviota on täsmennetty, ja uusi kanta-arvio saatiin Luonnonvarakeskukselta 30.9. Suomessa oli kokonaisuudessaan maaliskuussa 430 susiyskilöä, joista 394 poronhoitoalueen ulkopuolella. Kantaennuste marraskuulle, eli nyt elämällemme marraskuulle, on arviolta 557 sutta, eli tämä on susikannan tämänhetkinen tilanne. Suomi on raportoinut EU:lle suden olevan suotuisalla suojelutasolla Luonnonvarakeskuksen raportin mukaisesti. Esityksellä siis mahdollistetaan kiintiömetsästyksen tapahtuva kannanhoidollinen metsästys.

Muutama pykälä: Elikkä metsästyslain 37 §:ssä kumotaan suden ympärivuotinen rauhoitus. Se edellyttää, että samaan aikaan saatetaan voimaan metsästysasetuksen muutos, jossa sudelle säädetään rauhoitusaika, jonka ulkopuolinen aika on metsästysaika. Metsästyslain 10 §:ssä suden metsästyksen salliminen edellyttää rauhoitus- tai metsästysaika tarkempaa sääntelyä, ja metsästyslain 10 §:ssä on säännökset pyyntiluvan varaisesta metsästyksestä ja alueelliseen kiintiöön perustuvasta metsästyksestä. Pykälään lisättäisiin nimenomaan sudenmetsästyksen liittyviä erityisiä toimivaltuuksia antaa metsästysasetuksella tarkempia säännöksiä kiintiömetsästyksen sääntelyyn, jota ei ole esimerkiksi hylkeiden metsästyksessä tarvittu. Pyyntiluvan varaiseen metsästyksen, sen tarkempaan sääntelyyn, on jo nykyisessä lainsäädännössä riittävät toimivaltuudet. Lisäksi säädettäisiin velvoite dna-näytteiden toimittamisesta tutkimukselle. Asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset dna-näytteistä, ja dna-näyte on hyvin tärkeä sekä suden kanta-arvion täsmenämiseksi että esimerkiksi mahdollisten koirasusien ottamiseksi huomioon, ja on tärkeää huomata, että koirasusia ei lasketa kiintiöön, koska koirasusi on vieraslaji Suomen luonnossa. Metsästyslain 30 §:ää muutettaisiin siten, että sekä suden pyyntiluvan varaisessa metsästyksessä että kiintiömetsästyksessä edellytettäisiin metsästyksen johtajaa sekä riittävää määrää varajohtajia.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Suurpetopolitiikassa on keskeistä turvata mahdollisuudet hallita ja hoitaa suurpetokantoja, säilyttää suurpetojen ihmisarkuus ja torjua suurpetojen vaikutuksia ihmisiin. Suden liitesiiro — liitteestä IV, tiukasti suojellut lajit, liitteeseen V, lajit, joiden hyödyntäminen voi vaatia sääntelyä — viedään tällä esityksellä kansalliseen lainsäädäntöön. On hyvä muistaa, että tällä hetkellä hyvin toimiva vahinko- ja turvallisuusperusteinen poikkeuslupapyynti säilyy edelleen rinnalla, kun kannanhoidollinen kiintiömetsästys alkaa. Metsästyslain muutoksen lisäksi sudenmetsästyksen salliminen edellyttää uutta sääntelyä valtioneuvoston asetuksen tasolla sekä maa- ja metsätalousministeriön asetusta. Tästä siis annetaan kaikkiaan kolme asetusta, joista kaksi on valtioneuvoston asetuksia ja yksi ministeriön asetus. Nämä valtioneuvoston asetukset ovat tänään lähteneet lausunnoille, ja tuo maa- ja metsätalousministeriön asetus on odottanut tätä Riistakeskuksen esitystä, joka myös tänään saatiin.

Olemme käynnistäneet ministeriössä työryhmätyön suden kannanhoidosuunnitelman päivittämiseksi, joka valmistuu kevään aikana. Ministeriö on 10.10. asettanut työryhmän työn tueksi sidosryhmistä koostuvan suurpetoasioiden seurantaryhmän, ja kannanhoidosuunnitelman päivittämisen yhteydessä kehitetään myöskin kannanseurantaa. Samoin käsitellään susikannan geneettistä monimuotoisuutta turvaten yksi elinvoimainen susipopulaatio Suomessa. Ministeriö on jo päättänyt poistaa koirasusien lopettamiseen Suomen riistakeskukselta haettujen poikkeuslupien käsittelymaksun vuoden 2026 alusta alkaen.

Vielä lyhyesti näistä asetuksista: Elikkä metsästysasetuksessa säädetään rauhoitusajasta sekä metsästyksen käytännön toteutuksesta, kuten metsästyksen johtajasta, varajohtajasta sekä näiden vastuista, ja myöskin valtioneuvoston asetuksella sudenmetsästyksestä säädetään saalisilmoituksesta sekä alueellisen metsästyksen lopettamisesta kiintiön tultua täyteen. Lisäksi on tämä ministeriön asetus sudenmetsästyksen sallimisesta, ja siinä vahvistetaan vuosittain Riistakeskuksen esitykset, joissa metsästys sallitaan, sekä aluekohtaiset kiintiöt. Tosiaan siis ensi vuonna annetaan uusi ministeriön asetus, jossa hyödynnetään sekä alkuvuoden metsästyskaudesta saatuja oppeja että uudistetun suden kannanhoidosuunnitelman linjauksia, eli tietenkin tämä on aina vuosittain toistuva operaatio. Näillä todellakin nyt haluamme saada tämän suden kannanhoidollisen metsästyksen alkuun vuoden alusta lähtien.

Aiempiä muutoksia, mitkä vaikuttavat myös tähän tilanteeseen Suomessa: Ennen nyt esitettävää muutosta muutettiin valtioneuvoston asetusta metsästyslaista säädettyistä poikkeusluvista vuoden 24 heinäkuussa, ja asetusmuutos astui voimaan 12.7.2024. Muutosten tavoitteena oli lisätä joustavuutta erityisesti suurpetojen niin sanottujen vahinko- ja turvallisuusperusteisten poikkeuslupien myöntämisessä, ja maa- ja metsätalousministeriö seuraa valtioneuvoston asetuksen vaikutuksia. Uudistettu asetus on toiminut hyvin. Asetuksen perusteella myönnettyillä vahinko- ja turvallisuusperusteilla sekä luonnonvaraisen eläimistön säilyttämisen perusteella myönnettyillä poikkeusluvilla on voimaantulon eli 12.7.24 jälkeen ja nyt ihan viime viikolle laskettuna poistettu Riistakeskuksen poikkeusluvilla yhteensä 24 sutta poronhoitoalueen ulkopuolella. Näistä vahinkoperusteisesti on poistettu 4 ja turvallisuusperusteisesti 13. Lisäksi 7:n saaliiksi saadun susiyksilön poikkeusperusteena on ollut luonnonvaraisen eläimistön säilyttäminen. Ja vielä tällä aikajaksolla on saaliiksi saatu yhteensä 10 dna-määrittelyssä koirasudeksi varmistunutta yksilöä, ja ajanjaksolla on poistettu poronhoitoalueelta 52 sutta

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

vahinkoperusteisilla poikkeusluvilla. Asetusta edeltäneinä kolmena metsästysvuotena on vahinkoperusteisilla poikkeusluvilla saatu poistettua vuosittain vain muutama susi poronhoitoalueen ulkopuolella, joten tätä asetusmuutosta voidaan myös pitää merkittävänä sosioekonomisia haittoja vähentävänä toimenpiteenä.

Ihan lyhyesti palaan viitearvokeskusteluun, jota Suomessakin on käyty, verrattuna Ruotsiin. Julkisuudessa on esitetty tieto, että EU-komissio ei hyväksynyt Ruotsin raportointia suden viitearvoa 170 vaan katsoo sen olevan liian alhainen eikä luontodirektiivin velvoitteitten mukainen. Komission mukaan Ruotsin raportointi viitearvo ei täytä tieteellisiä vaatimuksia. Maa- ja metsätalousministeriön tietojen mukaan kyse on DG-ENV:n eli ympäristöpääosaston pääjohtajan kirjeestä, eli sen status on merkittävä. Yllättävintä tässä ehkä oli se, miten nopealla aikataululla komissio kirjeen lähetti, sen sisältö ei niinkään yllättänyt. Kirjeessä komissio edellyttää Ruotsia täydentämään sutta koskevaa raportointia nimenomaan populaatiota koskevan viitearvon osalta. Suomessa on luettu huolellisesti komission antamat ohjeet viitearvoraportoinnista, ja Suomen raportointi viitearvo on luontodirektiivin artiklan 17 ja komission antamien ohjeitten mukainen. Viitearvo on nyt siis raportoitu tieteellisesti vahvalla pohjalla, aivan kuten eduskunta omassa lausumassaan viime keväänä edellytti, ja voimme keskittyä hallituksen esityksen viimeistelyyn siten, että sudenmetsästys voi alkaa vuodenvaihteessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri Essayah. — Edustajat voivat nyt pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Kinnari, olkaa hyvä.

14.57 Teemu Kinnari kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministerille hyvästä esityksestä. Kuten hallitusohjelmassa on kirjattu, yksi keskeinen tavoite on varmistaa suurpetojen metsästys tarvittavalla lainsäädäntötyöllä, ja tämä tänään esitettävä esitys on keskeinen osa siihen liittyen. Eli tavoite on tuoda maalais- tai arkijärki takaisin petopolitiikkaan.

Susi ja muutkin suurpedot kuuluvat Suomen luontoon, siitä ei ole kysymystäkään, mutta kantojen kokoa on voitava säädellä metsästyksellä. Ja kuten esityksessä tuli, suurpetokannat ovat merkittävästi kasvaneet, ja metsästyksen ollessa estynyt käytännössä jo useamman vuoden meillä nämä ongelmat ja konfliktit ovat lisääntyneet merkittävästi. Oikein toteutettu kannanhoidollinen metsästys pitää susikannan elinvoimaisena ja samalla vähentää konflikteja ja lisää susien ihmisarkuutta, ja esitys on hyvä. Tämä kiintiömetsästys, mikä on karhulla osoittautunut toimivaksi poronhoitoalueella, on mainio asia. Mutta vielä kysymys: miten varmistetaan riittävät määrärahat sitten näihin petokiintiöiden kanta-arvioihin? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

14.58 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sutta on suojeltu Suomessa niin kiiluisilmäisesti, että siitä on tullut jopa vihattu. Tämä kiivas suojelu on lähellä tuhota koko lajin tulevaisuuden, koska siitä on tullut peloton, se on menettänyt ihmisarkuutensa, se hakeutuu pihoihin, karjasuojiiin, jopa koulutielle, paikkoihin, mihin susi ei kuulu. Suojelun pitää aina olla yleisesti hyväksyttyä, ja nyt se ei ole sitä enää ollut,

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

kun susiongelmien on suorastaan annettu rehottaa. Vaarassa ovat olleet niin eri elinkeinot kuin perinteinen koirametsästys, ja se on ollut osassa maata jopa kokonaan estynyt sen vuoksi, että susia on niin paljon ja ne jopa tietoisesti metsästävät niitä koiria eri alueilla.

Ympärivuotinen rauhoitus tulee purkaa, kuten esitetään, ja aloittaa kiintiömetsästys — siis kiintiömetsästys, ei valitusoikeutta. Huomionarvoista on myös se, että kiintiömetsästyksen jälkeen voidaan edelleen poikkeusluvalla [Puhemies koputtaa] metsästää vahinkoperusteisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

14.59 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Harvoin tässä salissa pääsee kiittämään hallitusta hyvästä hallitusohjelmaluonnoksesta ja hyviin päätöksiin liittyen. Tässä vaiheessa haluan kiittää ministeriä hyvästä asiaesittelystä ja tärkeästä asiasta yleensäkin.

Suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittaminenhan on tärkeä askel eteenpäin siinä, että me saadaan hoidettua tätä asiaa parempaan suuntaan. Tiedossa on, että esimerkiksi Itä-Suomessa, Keski-Savossakin viikonloppuna havaittiin useita susia ihmisasutusten liepeillä ja lähettyvillä, ja tähän ei tietenkään ole se oikea toimintatapa. Kannanhoidollinen metsästys ei ole suurpetovastaisuutta, vaan osa vastuullista luontopolitiikkaa, jossa otetaan huomioon niin luonnon monimuotoisuus kuin ihmisten arki, turvallisuus ja elinkeinot, joten tätä esitystä kyllä tuen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

15.00 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me kaikki saamme olla kiitollisia Ursula von der Leyenille ja hänen ponilleen, joka uhrautui meidän kaikkien puolesta. Olen myös kiitollinen siitä, että ministeri vei tämän mahdollisuuden maaliin. Hallitusohjelma oli poikkeuksellisen hyvä suurpetojen metsästyksen osalta. Olen siitä hieman pettynyt, että hallitusohjelmakirjaus muiden suurpetojen osalta ei nyt toteutunut, vaikka tiedän, että täällä salissa kollegat olisivat varmasti sen siunanneet. Kysynkin ministeriltä: miksi ei hallitusohjelmaa noudatettu nyt, kun siihen olisi ollut näin hyvä mahdollisuus? Mutta kiitos tästä pienestä palasta. Toivon, että me valiokunnassa pystymme hoitamaan sitten ne loput hallitusohjelman askeleet kaikki yhdessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

15.01 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Susi on uhanalainen laji ja tärkeä osa suomalaista luontoa ja ekosysteemejä. Suden kiintiömetsästykselle ei ole perusteita, eikä sitä pidä sallia. Susia on Suomessa Luonnonvarakeskuksen viimeisimmän arvion mukaan reilu 400. Vertailun vuoksi: Suomessa on noin 2 300 karhua, 2 600 ilvestä ja 530 saimaannorppaa. Norppiakin on siis Suomessa enemmän kuin susia.

Hallituksen esitys metsästyksen aloittamisesta asiantuntija-arvioista välittämättä osoittaa piittaamattomuutta tutkitusta tiedosta ja uhanalaisten lajien suojelemisesta. Tämän esityksen valmistelussa on korostunut hallitusohjelman kirjaus suden metsästyksen aloittamisesta. On kestäväntöntä, että susikeskustelussa korostuvat vaatimukset

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

metsästämisestä eikä muita haittoja vähentäviä toimia haluta nostaa esiin, vaikka niistä on hyviä kokemuksia.

Ihmisten huolet on otettava vakavasti, mutta tärkeintä on löytää kestävät ratkaisut ihmisen ja suden rinnakkaiseloon. Kysynkin ministeriltä: Miten aiotte edistää SusiLIFE-hankkeessa [Puhemies koputtaa] kehitettyjä keinoja susivahinkojen torjuntaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

15.02 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun eduskunnan susikeskustelua ja siihen liittyvää päätöksentekoa on tällä hallituskaudella seurannut sekä täällä salissa että valiokunnassa, niin on yhä ilmeisempää, ettei kyse ole aidosti itse asiassa sudesta eläimenä ja siihen liittyvästä uhasta, vaan sudesta ennen kaikkea poliittisena eläimenä. [Välihuutoja oikealta] Susipelkoa liioitellaan tarkoituksellisesti metsästäjien intressejä edistäen. Samaan aikaan tuoreen kyselytutkimuksen mukaan selvä enemmistö suomalaisista vastustaa susien kiintiömetsästystä nykytilanteessa myös haja-asutusalueilla ja kansalaiset ymmärtävät, ettei erittäin uhanalaiseksi luokiteltua sutta tule tappaa.

Vastuullista luontopolitiikkaa ei ole eläinten tappaminen. Meillä on nytkin jo olemassa keinoja, niin kuin edustaja Elo täällä luutteli, ja meillä on olemassa myös poikkeuslupia sitä varten, että ihmisille vaarallisia yksilöitä voidaan poistaa. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Norrback, varsågod.

15.04 Anders Norrback r (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Kiitos ministerille ja hallitukselle tästä esityksestä.

Tätä on monella seudulla, varsinkin siellä, missä susia on tiheästi, odotettu pitkään. Siellä sosiaalinen hyväksyttävyys on laskenut aika dramaattisesti, ja myös usko meidän poliittikkoihin ja meidän yhteiskuntaan on horjunut tässä asiassa. Minun mielestäni meillä on nyt oivallinen tilaisuus korjata tämä epäkohta, mikä meillä on ollut.

Tack, ärade talman! Tack till ministern ännu en gång för det här lagförslaget. Det är ju helt i enlighet med regeringsprogrammet.

Vargen hör till den finska naturen. Vargen hör hemma i vår natur — det ifrågasätter väldigt få, om ens någon, i vårt land. Men vargen hör inte hemma i församlingens lekhage för de som är där på klubbverksamhet. Vargen hör inte hemma på min egen trappa. Vargen hör inte hemma i min fårhage, där den har varit flera gånger. Vargen hör hemma i skogen, och vi måste göra vargen mera skygg, [Puhemies koputtaa] och här tror jag att det här lagförslaget bär framåt. — Tack.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

15.05 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on kyllä todella sääli, että tämä hyvä hallituksen esityskin kääntää katseet metsästyksen, kun tosiasiaa kyse on siitä, että suurpetojen aiheuttamia ongelmia pyritään hoitamaan lainsäädännöllä. Siitähän tässä loppupelissä on kysymys eikä metsästyksestä, vaikka se sellaisena halutaan nähdä.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Edustaja Kalmari, opposition kansanedustaja, on täysin oikeassa, että kyllä tähän käytettiin hallitusohjelmaneuvoittelussa paljon aikaa. Ja se hallitusohjelman kirjaus, että suurpetojen kannanhoidollinen metsästys turvataan lainsäädännöllä: nythän se suden kohdalla toteutuu, ja siitä suuri kiitos ministerille ja ministeriön virkamiehelle, että tämä hallituksen esitys on tänne tuotu. Mutta miten eduskunta arvioi sitten ilvestä ja karhua, niin sitä me varmaan yhdessä ministerin kanssa katsotaan.

Mutta yksi seikka, arvoisa ministeri: Täällä on tämä ympäristöoikeuspykälä tuotu hallituksen esitykseen. Täältä puuttuu omaisuudensuoja ja yksilön oikeus harjoittaa ammattiaan, ja se on nyt häiriintynyt pahasti sekä suurpetojen kohdalla että valkoposkihanhiin kohdalla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jari Koskela, olkaa hyvä.

15.06 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitokset ministerille erittäin hyvästä työstä, mitä olette tehnyt tämän asian eteen. Esitys suden ympärivuotisen rauhoituksen poistamisesta on odotettu uudistus usealla alueella ympäri Suomea. Kotimaakuntani Satakunta kuuluu niihin alueisiin, missä susien määrä ja laumat ovat kasvaneet huolestuttavasti viime vuosina. Lampaita, koiria ja karjaa on joutunut susien suuhun enenevässä määrin, jopa niin paljon, että omassa kotikylässäni on viime kuukausina jouduttu jo poikkeusluvalla eliminoimaan eli lopettamaan kaksi sutta, joista toinen oli tunkeutunut karjasuojaan ja toinen oli seurannut pientä koululaista kotitiellä. Elikkä sillä alueella meillä ongelma on aivan todellinen. Tuossa kun katselin Riistakeskuksen aluekarttaa, niin siellä ei ollut tätä pohjoista kuntaa huomioitu ollenkaan, mutta siellä on useita laumoja, mitkä pitää huomioida.

Tämä EU:n luontodirektiivin muutos, jossa susi siirretään tiukasti suojeltavista lajeista kestävästi hyödynnettäviin lajeihin, on oikea ja odotettu muutos ja uudistus. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

15.07 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä susi Suomen luontoon kuuluu, niin kuin muutkin tutut suurpetomme: karhu, ilves ja ahma. Mutta kyllä se on niin, että esimerkiksi kotimaakunnassani Varsinais-Suomessa, joka on siinä Satakunnan alapuolella, niin kuin tiedetään, on susien läsnäolo kasvanut suorastaan sietämättömäksi ja hyökkäykset lammastiloille ovat jatkuvasti kasvaneet. Petokyyditysten, koulukyyditysten, lisääntyminen rasittaa kuntia ja myöskin perheitä.

Sudet luovat ihan aiheellista pelkoa alueella, ja siksi haluan myös osallistua kiitokseen siitä, että nyt hallitus mahdollistaa tämän kiintiöpohjaisen metsästyksen, mikä estää sen valituskierteen, mikä on tässä susien kannanhoidollisessa metsästyksessä ollut se yksi isoin, voiko sanoa tässä kohtaa, sudenkuoppa.

Itse toivoisin, että vielä voitaisiin harkita sitä, että tästä lauman poistamisesta voitaisiin siirtyä siihen yksilökohtaiseen poistoon, minkä Metsästäjäliittokin on nostanut esiin. [Puhemies koputtaa] Eli kysyisin tästä laumojen poistosta ministeriltä: miksi juuri tähän on päädytty? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

15.09 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Esitetty metsästyslain muutos on oikeudellisesti ja käytännöllisesti välttämätön muutos, joka tuo nyt Suomen lainsäädännön vastaamaan EU:n luontodirektiivin muutosta. Esityksen välitön taustasyynä on tämä EU:n luontodirektiivin muutos, jossa susi siirretään tiukasti suojeltujen lajien liitteestä IV vähemmän tiukasti suojeltujen lajien liitteeseen V, ja jäsenvaltioiden on päivitettävä lainsäädäntönsä vastaamaan uutta direktiiviä vuoden 27 alkuun mennessä.

Olen todella tyytyväinen, että eduskunnan tahtotilaa ja hallitusohjelmakirjauksia kunnioitetaan sen mukaisesti, että tämä tuodaan jo nyt tänne päätettäväksi. Täytyy kiitosta antaa ministerille hyvää työtä.

Toivon nytten, kun tämä lakiesitys menee valiokuntaan, että valiokunnassa käytäisiin lävitse myös se lausuntopalaute. Tämä lakiesityshän sai lausuntoja 127 kappaletta, ja kun siellä tuli myös hieman kritiikkiä, niin toivoisin, että valiokunta asianmukaisesti käsittelee tämän lakiesityksen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

15.10 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luontodirektiivin liitesiiro ei muuta tilannetta siltä osin, että Suomen on jatkossakin varmistettava, että suden suotuisa suojelutaso säilyy. Ministeri on nyt päättänyt, että kanta onkin vähän yllättäen tällä suotuisalla suojelutasolla. Tämä onnistui näppärästi, kun ministeri päätti itse suden suojelutason määrittämisestä piittaamatta suomalaisesta pitkän aikavälin tutkimuksesta. Sitä, täyttääkö tämä uusi päätös EU:n vaatimukset tieteellisestä pohjasta, tulee EU:n komissio onneksi seuraamaan. Itse epäilen sitä vahvasti.

Hallitus haluaa sallia sudenmetsästyksen ja on siis valmis sivuuttamaan ekologiset ja tieteelliset reunaehdot. Suden metsästäminen tässä tilanteessa uhkaa kannan säilymistä, ja viitaten aikaisempiin kokemuksiin kiintiömetsästyksestä, se voi myös lisätä pihasusia. Eilen julkistetun kyselytutkimuksen perusteella valtaosa suomalaisista ei kannata suden metsästämistä nykyisessä tilanteessa. Suomalaiset tietävät, että susi kuuluu Suomen luontoon ja on tärkeä osa luonnon ekosysteemiä. Sudella on onneksi suomalaisten tuki.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

15.11 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pelkoreaktio on todella hyvä, jos pitää toimia nopeasti ja vajain tiedoin, mutta se on tosi huono silloin, kun pitäisi säätää lakeja. Me tiedetään edelleen tutkimusten valossa, että susi on uhanalainen, ja me tiedetään, että susien yleinen metsästys on tehoton keino susivahinkojen ehkäisyyn — siis, edustaja Eestilä, tehoton keino susivahinkojen ehkäisyyn, joita te ja moni muu täällä peräänkuulutte. Sen sijaan meillä myös tutkitun tiedon valossa on paljon tietoa siitä, mitkä keinot toimivat, ja esimerkiksi SusiLIFE on Suomessa menestyksellisesti näitä keinoja myös lanseerannut käyttöön.

Täällä on jo todettukin, että suomalaisten enemmistö ei kannata esitystä edes haja-asutusalueilla ja että susi oli täällä ennen meitä ja on elimellinen osa luontoa, toisin kuin ihminen. Miksi sudella ei olisi oikeutta ja tilaa olla täällä siinä kuin muillakin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ollikainen, varsågod.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

15.12 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Susi kuuluu Suomen luontoon, mutta viimeksi tänään 500 metrin päässä omasta kodistani susi on liikkunut, lähellä kunnan asutusaluetta. Maakunnan edustajat lähtevät aikaisin, joten olin jo ehtinyt lähteä Helsingin suuntaan, mutta lapseni pyöräili siitä ohi noin puolitoista tuntia sen jälkeen. Yksi lauma, jossa oli seitsemän sutta, liikkui kolmen ja puolen kilometrin päässä meiltä tässä puolitoista kuukautta sitten.

Haluan nostaa esille tämän turvallisuudentunteen tai turvattomuuden tunteen, joka vallitsee meidän alueella. Sen takia olen kiitollinen, että tämä kannanhoidollinen susimetsästys on nyt tuotu tänne käsittelyyn. Toivon, että tämä käsitellään ripeästi, jotta se tulee voimaan tässä vuodenvaihteessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

15.13 Milla Lahdenperä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille lain esittelystä ja työstä EU:n suuntaan. Nyt Orpon hallitus palauttaa järjen suurpetopolitiikkaan mahdollistamalla suden kannanhoidollisen metsästyksen vuoden alusta 2026. Tämä on vastuullinen, kiintiöihin perustuva malli, jossa sekä suden elinvoimaisuus että ihmisen turvallisuus otetaan vakavasti huomioon.

Tilanne erityisesti Varsinais-Suomessa on vaikea. Susimäärät ovat kasvaneet. Ne liikkuvat päivittäin, lähes tunneittain, ihmisen pihoilla, koulujen lähetyvillä. Ne aiheuttavat vahinkoja kotieläimille ja lammastilallisille. Ne rajoittavat erityisesti lasten ja ikäihmisten liikkumista sekä lisäävät turvattomuutta. Tämän arjen todellisuuden sivuuttaminen ei ole vaihtoehto.

Kannanhoidollinen metsästys on välttämätöntä, jotta ihminen ja susi voivat elää rinnakkain. Tämä esitys palauttaa tasapainon, jota maaseudulla on kaivattu jo pitkään. Toivon, että näitä alueellisia kiintiöitä päätettäessä huomioidaan erityisesti Varsinais-Suomen susikanta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

15.15 Tomi Immonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on aika lopettaa valituskierteet ihmisille tarkoitetuissa oikeusistuimissa ja käyttää niiden työaika älykkäämpiin asioihin ja aloittaa järkevä, suunnitelmallinen sudenmetsästys. Sudenmetsästys ei ole susien hävittämistä. Se on hallittua, kestävää kannanhoidoa, joka turvaa sekä lajin että ihmisen arjen. Siitä samasta on jo hirvenmetsästyksessä vuosikymmenien kokemus, ja sillä on vähennetty liikennekuolemia ja metsätuhoja taimikoissa.

Kiitos teille kaikille metsästäjille, jotka sinnikkäästi keräsitte susinäytteitä, ja kaikille maaseudun ihmisille, jotka jaksoitte kirjata havaintoja suurpedoista. Pahoittelut niistä kymmenistä perheenjäsenistä, metsästykskoirista, jotka edellisen hallituksen saamattomuuden vuosina on menetetty.

Vuoden alussa metsästys on tämän lakiehdotuksen myötä alkamassa, ja samalla kertyy tietoa suurpetojen todellisesta lukumäärästä, jotta myöskin tulevien vuosien metsästyskiintiöiden lukumäärä tarkentuu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

15.16 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos hallitukselle esityksestä ja erityisesti ministerille sitkeydestä asian edistämisessä — arvokasta työtä. Vuosia pyöritelty asia on nyt sitten menossa eteenpäin. Petoeläinten osalta laajemminkin meillä yli kymmenen miljoonaa maksetaan jo tällä hetkellä petoeläinkorvauksia, ja susikanta on kasvanut varmaan sinne yli 500:aan, niin kuin ministeri totesi. Vuosia metsästäättä ollut susikanta on tullut joka päivä lähemmäksi ihmisten arkea, ja näitä turvallisuustilanteita on ollut ympäri maakuntia. Samoin myös hyvä hirvikoirametsästysharrastus ja haukkuharrastus on hiipunut, kun kaikilla alueilla koiraa ei pysty laittamaan metsään. Ja monella alueella joudutaan hirvenmetsästyksen aloittamista odottamaan siihen asti, kun lumi tulee maahan. Eli Pohjois-Karjalassakin monessa paikassa vasta nyt on päästy metsään.

Hienoa, että asia etenee. [Puhemies koputtaa] Toivottavasti myös sitten karhun ja muiden osalta saadaan asiat järjestykseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.17 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille hyvästä esityksestä. Todellakin tätä on kaivattu jo pitkään. Suden kannanhoidollinen metsästys tuo meidät sille samalle tasolle, missä meidän tärkeät kumppanimme Euroopan unionissa ovat. Suttahan on metsästetty ympäri Euroopan laillisesti, ja laillisesti se pitää tehdä, ja tämä laki on juuri sitä.

Kun nyt on semmoinen mieliala levitetty, että metsästäjät olisivat joitakin verenhimoisia saalistajia, jotka haluavat tämän tehdä, niin ei, kyse on siitä, että hoidetaan tämä susikanta oikean kokoiseksi. Tällä hetkellä maastossa on semmoinen tilanne, että kun siihen yhdistetään vielä karhun tekemät vahingot ja ilveksen tekemät vahingot, niin esimerkiksi kotiseudultani metsäjänis on lähes kadonnut. Yhden metsäjäniksen olen tässä tämän vuoden aikana nähnyt, yhden, ja ennen niitä oli ihan pihalla asti. Kun oli ruokintapaikka linnuille, niin nämä metsäjänikset kävivät aina tarkastamassa, olisiko vielä heillekin jotakin. Nyt ne ovat hävinneet.

Nimenomaan tämä kannanhoidollinen metsästys on juuri sitä, että liiat kannat poistetaan. Ja jälleen Luonnonvarakeskukselle terveisiä: minkä takia te ette anna laskea rehellisesti susikantaa? Se on lähemmäksi tuhannen sutta, mitä Suomessa on, [Puhemies koputtaa] ja taas menivät yhdet laskelmat teiltä silmän pitkäksi. Ei liene enää vahinko, vaan kysymys on tietoisesta toiminnasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

15.18 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Vihdoinkin Suomessa on hallitus, joka ymmärtää tavallisten ihmisten arjen huolia ja kykenee mahdollistamaan suden kannanhoidollisen metsästyksen. On korkea aika palauttaa uskottavuus Suomen petopolitiikkaan ja näin varmistaa, että suden kannanhoidollinen ja kiintiömetsästys voidaan aloittaa.

Kannanhoidollinen metsästys tarkoittaa säädeltyä ja tarkasti kiintiöityä metsästystä, jonka tavoitteena on pitää susikanta elinvoimaisena, ei liian suurena mutta ei myöskään liian pienenä. Näin vähennämme vahinkoja ja lisätään ihmisten turvallisuutta.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Hallituksen määrätietoinen EU-vaikuttaminen on mahdollistanut tämän. Susi ei ole enää direktiivin tiukimman suojelun piirissä. Siksi metsästys voidaan toteuttaa kestäväällä tavalla, kunhan suotuisa suojelutaso turvataan. Kannanhoidollinen metsästys turvaa [Puhemies koputtaa] sekä luonnon tasapainon että maaseudun ihmisten arjen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

15.20 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suurpetopolitiikan tulee olla tasapainossa Suomen luonnon kanssa. Suden ympärivuotinen rauhoitus poistetaan ja metsästys siirretään normaalin pyyntilupa- ja kiintiöjärjestelmän piiriin. Tämä on ensimmäinen todellinen mahdollisuus aloittaa kannanhoidollinen sudenmetsästys vuoden 2015 jälkeen, eli nyt palaamme kohti tasapainoa. Nykyinen poikkeuslupamalli on ollut epäonnistunut. Valituskierteet ovat estäneet metsästyksen ja lisänneet jännitteitä maaseudulla ja kaupungeissa. Uusi kiintiömalli on oikeudellisesti kestävä, ennakoitava ja kansainvälisesti toimivaksi todettu. Se turvaa suden suojelutason mutta ottaa huomioon myös ihmisten arjen, elinkeinot ja turvallisuuden. Lammas-, poro- ja karjatalous sekä metsästyskoiraharrastus ovat osa suomalaista kulttuuria. Nyt päätöksenteko palautetaan avoimelle ja sosiaalisesti kestäväälle pohjalle. Perussuomalaiset sanovatkin, että tämä on vastuullinen ratkaisu, joka vähentää vastakkainasettelua ja palauttaa järjen suurpetopolitiikkaan. [Puhemies koputtaa] Se on myös suden, upean eläimen, kannalta parempi, että ihmisarkuus palautetaan. [Puhemies koputtaa] Kiitos, ministeri ja koko hallitus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

15.21 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Susi elää siellä, missä ihminenkin, sillä me olemme ihmisinä levittäytyneet maantieteellisesti lähes koko maahan. Siitäkin huolimatta, että susikanta on kasvanut ja susista tehdyt havainnot ovat lisääntyneet — niistä olemme kuulleet tässäkin salissa — ei susi kuitenkaan ole hyökännyt ihmisten kimppuun. Tämä olisi varmaan hyvä muistaa tässäkin salissa, [Sanna Antikainen: Sitäkö te odotatte?] kun lasten kouluteistä ja ihmisten turvallisuudesta puhutaan. Susi väistää ihmistä, se kuuluu suden luonteeseen. Susi aiheuttaa kyllä aika ajoin haittaa kotieläintiloilla. Siksi meillä on korvausjärjestelmä ja muitakin tapoja, muun muassa karkottimia ja aitauksia, millä valtio on tukenut näitä tiloja.

Täytyy muistaa, että edellisellä kerralla, kun kiintiömetsästys aloitettiin, kävikin juuri niin, että pihasusien määrä kasvoi, kun laumoja hajosi ja susiyksilöitä lähti vaeltelemaan yksinään. Eli tämä julkilausuttu tavoite turvallisuudentunteen lisääntymisestä ei välttämättä [Puhemies koputtaa] parane tämän esityksen myötä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vornanen, olkaa hyvä.

15.22 Timo Vornanen tv (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministerille tästä esityksestä. Tämä historiallinen esitys tuo vihdoin tolkkua suurpetopolitiikkaan. Nykyinen aiheettomien valitusten tukkima poikkeuslupajärjestelmä on antanut susien rellestä ja aiheuttaa sietämättömiä ongelmia aivan liian pitkään. Nyt poistamalla ympärivuotisen rauhoituksen siirrymme reaktiivisesta vahinkojen torjunnasta

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

aitoon, suunnitelmalliseen ja etupainotteiseen kannanhoitoon kiintiöillä. Tämä palauttaa luottamuksen riistahallintoon ja turvaa sosiaalisen kestäkyvyn.

Ensi vuoden alusta tavoitteena on heti 65 suden metsästys. Uusi velvoite DNA-näytteen lähettämisestä Luonnonvarakeskukselle kaadetuista susista lisää jo ennestään valtavaa byrokratiaa mutta parantaa myös kanta-arvioiden luotettavuutta. Tämä on tietenkin metsästäjienkin etu.

Kiitokseni hallitukselle [Puhemies koputtaa] tästä koko Suomen turvallisuutta parantavasta lakiesityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

15.24 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sudet tappavat vuosittain noin 500 lammasta — vuodesta 2022 on ollut tällainen tilasto. Kyse ei kuitenkaan ole vain lampaista ja muista laiduntavista eläimistä, vaan nämä vahingot ja vahinkojen kasvanut riski heijastuvat myös perinnebiotooppien hoitoon ja sitä kautta luonnon monimuotoisuuden ylläpitoon. Joku voi ajatella, että tämä on pieni asia, mutta nämä perinnebiotooppikohteet ovat pitkälti riippuvaisia laiduntamisesta, ja Suomihan on tehnyt CAP-sopimuksen, missä on sitouduttu näihin hehtaarimääriin. Nyt jo näyttää varsin selvältä — tässä on tietysti muitakin ongelmia — että näihin tavoitteisiin ei päästä. Nämä ovat usein semmoisilla alueilla, joilla on aika vaikea suojella näitä laiduntavia eläimiä petoaidoilla tai laumanvartijakoirilla. Merenrannoilla tähän vaikuttavat sitten myös merenpinnan vaihtelut. Sen takia tämäkin osaltaan puolustaa sitä, että metsästys tulee mahdollistaa pikaisella aikataululla, jatkossa mahdollisimman pian myös muiden suurpetojen osalta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

15.25 **Mikko Polvinen erk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän ministeri Essayahia tämän lain tuomisesta meille käsittelyyn tänne eduskuntaan, ja kiitän ministeriä siitä työstä, mitä olette tehnyt ministeriönne kanssa vaikuttamisessa EU:hun yhdessä hallituksen kanssa. Kansalaisten luottamus Suomen eduskuntaa kohtaan kasvaa siinä, kun me näemme, että vaikutetaan myöskin täällä eduskunnan päätöksiin ja sellaisia asetuksia ja sellaisia direktiivejä, mitkä ovat olleet meille kansalaisille haitaksi, voidaan myös korjata. Mikään ei ole jäänyt koskematta myöskään siellä Brysselin pimeässä ytimessä.

Sadan suden kaatolupaehdotus Riistakeskukselta tänään, metsästykselle 1. tammikuuta 2026 kuulostaa reilulta, kuulostaa oikealta. Se kuulostaa oikealta maaseudun porotalouden, karjanhoitajien, metsästäjien ja metsästyskoiraharrastajien kannalta ja varsinkin niitten pienten koulutien kulkijoiden kannalta, jotka tuolla maaseudun bussipysäkeillä taksejaan ja bussejaan odottavat.

Tämä esitys on kaivattu, ja tätä on odotettu. Tuntuu jopa eränkävijöitten mielestä siltä, että miten uskomatonta on, että tämä voi muuttua. [Puhemies koputtaa] Tämä on ollut niin hankala asia käsiteltäväksi. Kiitos tästä lain esityksen tuomisesta tänne eduskuntaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

15.26 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on kahdenlaisia toimia: sellaisia, joista me tiedetään, että ne toimivat, ja sellaisia, joista me tiedetään, että ne eivät toimi tai pahimmassa tapauksessa jopa hankaloittavat tilannetta. No, kun tavoitteena on susivahinkojen ehkäiseminen, niin kuin monet täällä ovat esittäneet, niin pitäisikö meidän valita niitä toimia, jotka toimivat, vai niitä, jotka eivät toimi tai jopa lisäävät susivahinkoja? Nyt päätetään valita niitä, jotka eivät tutkitusti toimi ja jotka saattavat jopa lisätä susivahinkoja. Kuinka kukaan voi puhua, että tässä olisi muka järki voittanut? Eihän tällä ole järjen kanssa yhtään mitään tekemistä.

Sen lisäksi vetoaminen näihin koiriin on sinänsä harhaanjohtavaa, että meillähän Suomessa ihminen on huomattavasti suurempi koiravahinkojen aiheuttaja kuin susi. Merkittävä osa metsästyskoirista nimenomaan päättää päivänsä ennen vanhuutta tai sairautta omistajansa toimien seurauksena, mikä on minusta hirvittävän ikävää ja surullista. [Perussuomalaisten ryhmästä: Törkeää mustamaalausta!] — Tilastojen mukaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Essayah, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.27 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitoksia kiitoksista. On mukavaa, että yli hallitus—oppositio-rajojen näkyy olevan kannatusta tämän lain eteenpäinviemiseksi.

Ehkä vielä edustajille Elo, Honkasalo, Pitko ja Kontula, jotka tähän hallituksen esitykseen suhtautuvat kriittisesti: Kyllä, tällä kiintiömetsästyksellä tavoitellaan vahinkojen ennalta ehkäisemistä, mutta tässä on myöskin luonnonsuojelullinen näkökulma. Ajatelkaapa meillä metsäpeurakantaa. Suomi on ainut maa, joka tällä hetkellä aktiivisesti suojelee metsäpeuraa — erittäin uhanalainen eläin. Elikkä tällä pyritään myöskin näitten toisten uhanalaisten eläinten suojeluun. Ja jos ajatellaan suden geneettistä monimuotoisuutta, sen parantaminen on myöskin tärkeää. Meillä on tällä hetkellä Varsinais-Suomessa erittäin sisäsiittoinen kanta. On tärkeää, että me huolehdimme siitä, että todellakin häiriökäyttäytyvät sudet... Juuri populaation sisäsiittoisuus sillä alueella voi olla hyvinkin syynä siihen käyttäytymiseen sillä alueella.

Elikkä tässä on myöskin vastausta edustajalle, muistaakseni Nikkanen, joka kysyi tästä, miksi tässä Riistakeskuksen esityksessä on näitä laumakohtaisia poistoja. Minun käsitykseni on se, että nimenomaisesti pyritään ehkäisemään näitten häiriintyneitten laumojen lisääntymistä. Siinä mielessä on myöskin tärkeää huomioida se, että me pyrimme tällä esityksellä myöskin koirasusien poistamiseen. Nythän tuossa Riistakeskuksen esityksessä muistaakseni 25 prosenttia niistä luvista on kohdistettu koirasusiin. Meiltä on yllättävän paljon löytynyt koko ajan koirasusia. Elikkä koirasudet eivät kuulu Suomen luontoon. Niiltä puuttuu luontaisesti ihmisarkuus, ja ne ovat vieraslaji.

Eli kaikkia näitä asioita tällä esityksellä myöskin pyritään hoitamaan, ei pelkästään sitä vahinkojen ennalta ehkäisemistä. Ajattelen, että nämä näkökulmat tulevat varmasti painottumaan näissä kohdennuksissa myöskin jatkossa ja suden kannanhoitosuunnitelmasta saadaan tukea kiintiöitten kohdentamisen periaatteisiin myös jatkossa.

Erityisesti täällä edustaja Immonen nosti hyvän asian esille, elikkä jatkossakin luonnossa liikkujien tulee kerätä näyttöjä, ja me tarvitsemme jatkossakin Tassumerkintöjä. Nämä asiat eivät ole loppuneet, eli nyt on pidettävä huolta, että jotta me saamme parempaa tietoa kantojen arvioon, jatkossakin kaikkia luonnossa liikkujia

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

kannattaa kannustaa siihen, että näytteitä kerätään ja lähetetään ja myöskin Tassuun merkintöjä tehdään.

Toisaalta sitten täällä kysyi edustaja Kinnari siitä, miten pidetään huolta, että meillä on sitten riittävästi määrärahoja. No, esimerkiksi Luonnonvarakeskukselle on osoitettu juuri tähän näytteitten analysointiin lisämäärärahoja, ja ymmärtääkseni myöskin sitten metsästäjät ovat kannustaneet näitten näytteitten lähettämiseen. Elikkä kyllä me yhdessä pystymme vaikuttamaan myöskin siihen, että jatkossakin meillä on hyvää tietoa siitä, missä meillä Suomessa susilaumat liikkuvat ja missä niitä on, ja tähän tiedonkeruuseen meitä kaikkia tarvitaan.

Vielä ihan nopeasti totean, että täällä edustajat Polvinen ja Kettunen nostivat esille sen, että tämä liitesiiro on ollut ihan ratkaiseva, ja näin on. Sen eteen tehtiin todella paljon töitä. Kiitoksia siitä, että se on myöskin huomioitu.

Edustaja Kallio vielä nosti esille tämän perinnebiotooppiasian, [Puhemies koputtaa] ja siitä totean vain sen, että on hyvä muistaa, että tässä on, vähän niin kuin viitearvoasiassa, kovasti puhuttu näitten perinnebiotooppien hehtaarimääristä [Puhemies koputtaa] ja tällä hetkellä Ruotsissa peritään noin 13 miljoonaa väärin myönnettyjä tukia takaisin. Tämä vähän sivuaa tätä asiaa, mutta ei ihan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.31.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 21.58.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 103/2025 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 10/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 10/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.32 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sivistysvaliokunnan puheenjohtajana esittelen mietinnön perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Eli tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksesta sekä aamu- ja iltapäivätoiminnasta

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

perittävien enimmäismaksujen määrän korottamisesta sekä näiden maksujen sitomisesta indeksiin. Sivistysvaliokunta kannattaa hallituksen esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia ja ehdottaa niiden hyväksymistä siten, että 1. ja 2. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja 3. ja 4. lakiehdotus hyväksytään teknisluonteisilla korjauksilla muutettuina. Tähän mietintöön sisältyy kaksi vastalauseetta.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksesta, jota kunta voi järjestää perusopetuksen valmistavan opetuksen jälkeen. Valmistavan opetuksen lisäopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan tarvitsemia valmiuksia suomen tai ruotsin kielessä ja siten osaltaan edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Ehdotuksen mukaan perusopetukseen valmistavaa opetusta ja valmistavan opetuksen lisäopetusta järjestetään muualla kuin Suomessa syntyneelle ulkomaalaistaustaiselle oppilaalle.

Valiokunnan mietinnössä todetaan, että nykyisessä laissa valmistavan opetuksen termi on ”maahanmuuttajille järjestettävä perusopetukseen valmistava opetus”. Maahanmuuttajilla tarkoitetaan lähtökohtaisesti henkilöitä, jotka ovat muuttaneet maahan. Perusopetukseen valmistavan opetuksen voidaan siten jo voimassa olevan lainsäädännön nojalla katsoa kohdistuvan Suomeen muuttaneille lapsille. Hallituksen esityksen mukaan vuonna 23 noin 10 prosenttia valmistavan opetuksen oppilaista on kuitenkin ollut Suomessa syntyneitä.

Asiantuntijalausunnoissa on esitetty vastakkaisia näkemyksiä ehdotuksesta, jonka mukaan tämä valmistava opetus ja valmistavan opetuksen lisäopetus järjestetään jatkossa vain ulkomailla syntyneille ulkomaalaistaustaisille oppilaille.

Sivistysvaliokunnan mietinnön mukaan erillisjärjestelyt, kuten tämä valmistava opetus ja sen lisäopetus ja niiden myötä opetuksen järjestäjien saamat merkittävät panostukset, on tarkoituksenmukaisinta suunnata tukea eniten tarvitseviin oppilaisiin.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan erityisesti alakoulun loppupuolella ja yläkouluiässä maahan tulevilla oppilailla on tarvetta kielen ja oppimisvalmiuksien tukeen. Suomessa syntyneiden oppilaiden osalta tuen painopiste on jatkossa ratkaisuihin, joissa maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret ovat mukana samassa opetuksessa kuin muutkin oppilaat. Suomessa syntyneet maahanmuuttajataustaiset lapset voivat osallistua varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen ja sitä kautta kehittää kielitaitoa ennen perusopetuksen alkamista. Oppilailla, joilla on perusopetuksessa vaikeuksia osallistua opetukseen tai suoriutua opinnoistaan, on perusopetuslain mukaisesti oikeus saada oppimisen ja koulunkäynnin tukena ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja oppilaskohtaisia tukitoimia. Kielen oppimista tuetaan ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin kuuluvan opetuskielen tukiovetuksen avulla.

Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että Suomessa syntyneet maahanmuuttajataustaiset lapset osallistuvat esiopetuksen yhteydessä suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien oppilaiden kanssa, sillä kontaktit ruotsia ja suomea puhuviin edistävät kielen oppimista. Esiopetuksen järjestäjän tulee tarjota opetuskielen opetusta oppilaille, jotka sitä tarvitsevat.

Näillä esille tuoduilla perusteilla sivistysvaliokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta.

Sitten näistä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuista toinen kokonaisuus.

Tässä esitetään näiden perittävien maksujen enimmäismäärän korottamista. Se kompensoisi kunnille aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuuteen tehtävää valtion

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

rahoituksen leikkausta, eli sieltä leikataan valtionosuuksia, ja sitten maksuilla kunnat voivat kompensoida. Samalla nämä maksut ehdotetaan sidottaviksi kuntien peruspalveluiden hintaindeksiin. Sivistysvaliokunta kannattaa näitä ehdotuksia.

Valiokunnan mietinnössä tuodaan esille, että useat lausunnonantajat ovat esittäneet huolensa aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottamisen vaikutuksista ja lausunnoissa on pidetty tärkeänä varmistaa, ettei maksujen korottaminen vähennä toimintaan osallistumista sellaisten lasten osalta, joilla ei ole muita mahdollisuuksia harrastaa. Valiokunta toteaa, että tämä aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen on vapaaehtoista kunnille ja että aamu- ja iltapäivätoiminnassa perittävien maksujen enimmäismäärää ei ole korotettu vuoden 2016 jälkeen.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan kunnan on jätettävä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksu perimättä tai sitä on alennettava, jos huoltajan elatusvelvollisuus, toimeentuloedellytykset tai huolelliset näkökohdat perustelevat sitä. Säännöksen tarkoituksena on huolehtia siitä, että perheen pienituloisuus ei muodostuisi esteeksi osallistumiselle. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että kunnat tiedottavat aktiivisesti mahdollisuudesta hakea asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä.

Tällä hetkellä nämä maksut eivät ole sidottuna indeksiin, toisin kuin esimerkiksi varhaiskasvatuksen enimmäismaksut, ja koska enimmäismaksujen määrät ovat jääneet merkittävästi jälkeen yleisestä hintakehityksestä, maksujen korottamista ja sitomista indeksiin voidaan pitää perusteltuna. Sitomisella indeksiin tavoitellaan sitä, että kuntien aamu- ja iltapäivätoiminnan laatu ja laajuus säilyvät nykyisellään.

Hallinnollisen työn minimoimiseksi indeksitarkistukset ehdotetaan tehtäväksi samassa rytmissä muiden varhaiskasvatusmaksujen kanssa.

Kuten alussa totesin, valiokunnan mietintö ei ole yksimielinen, vaan siihen sisältyy kaksi vastalauseetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

15.39 Sara Seppänen ps: Arvoisa herra puhemies! Suomen kieli on avain kotoutumiseen ja Suomen kulttuuriin ja tähän yhteiskuntaan asettumiseen. Kielen opettamisessa vastuu on, totta kai, varhaiskasvatuksella ja perusopetuksella, mutta on aivan keskeistä ymmärtää myös kotien rooli kielen oppimisen näkökulmasta. Me emme voi väheksyä kotien ja vapaa-ajan merkitystä, sillä mikäli kieleen ei tule tarpeeksi syötettä, niin kieltä ei yleensä silloin myöskään opita.

Hallitus siis esittää mallia, jossa Suomessa syntyneet maahanmuuttajataustaiset lapset jätetään tämän valmistavan opetuksen ulkopuolelle. Meidän ei pidä olettaa, että suomalainen yhteiskunta kantaa kaiken vastuun kielen oppimisesta. Perheillä on ensisijainen vastuu varmistaa, että lapset oppivat sen kielen, jota tässä maassa tarvitaan. Kotoutuminen ei ole pelkkä koulun tehtävä. Jos perhe ei tue lapsen kielitaitoa, mikään lisäopetus ei ratkaise ongelmaa. Meidän on lopetettava järjestelmä, jossa veronmaksajat maksavat yhä enemmän mutta tulokset eivät parane. Perussuomalaiset katsovat, että vastuu kuuluu siis myös perheille, ei vain valtiolle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

15.40 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Olemme tehneet tähän vastalauseen, vastalause 1, jonka esitän. Tähän on kaksi syytä kokonaisuudessaan.

Toinen on valmistavan lisäopetuksen rajaus. Katsomme niin, että tälläkin hetkellä Suomessa syntyneistä maahanmuuttajataustaisista lapsista ja nuorista 10 prosenttia on valmistavan opetuksen piirissä. Suomen kielen taitojen vahvistamiseksi ja heidän suomalaisen koulutuspolkunsa turvaamiseksi tämä 10 prosenttia ei tule tällä lakimuutoksella mihinkään muuttumaan, vaan edelleen he tarvitsevat sitä lisätukea ja heille tulisi sitä antaa tämän valmistavan opetuksen muodossa.

Toinen asiakohta, mihin tämä meidän vastalauseemme perustuu, on aamu- ja iltapäivätoiminnan kuukausimaksujen korottaminen. Tämähän tulee korottumaan 20 prosenttia, ja tämä ei ole mitenkään tulosidonnaista, niin kuin varhaiskasvatusmaksut, vaan nämä ihan kaikilta korottuvat. Useat lausunnonantajat, useat asiantuntijat ilmaisivat tästä asiasta huolensa, että kun nämä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksut korottuvat, niin silloin tämä vaikuttaa erityisesti matalamman tulotason perheisiin ja erityisesti nämä lapset tulevat olemaan jatkossa kotona yksin pidempiä aikoja. Siellä voi myös olla semmoisia turvattomia tilanteita, että olisi parempi olla aamu- tai iltapäivätoiminnassa. Kyseessä on yleensä nämä nuorimmat, 7- tai 8-vuotiaat lapset, ja heillä olisi kyllä hyvä olla seuraa vielä iltapäivisin.

Tämä myös asettaa kunnat ja kuntien asukkaat hyvin eriarvoiseen asemaan. Tietyissä kunnissahan näitä maksuhelpotuksia on käytössä jo paljon enemmän tai jopa ei välttämättä peritä ollenkaan näitä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuja, ja sitten toisissa kunnissa taas tämän taloustilanteen takia niitä joudutaan perimään kaikilta. Eli kunnat ja niitten asukkaat joutuvat hyvin epätasa-arvoiseen asemaan. Sen takia me olemme tästä tämän vastalauseen 1 esittäneet, ja siihen sisältyy myös pykälämuutoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

15.43 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa herra puhemies! Esityksen keskeinen lähtökohta on selkeyttää valmistavan opetuksen kokonaisuutta ja kohdentaa tuki niihin oppilaisiin, joilla tarve on kaikkein suurin. Perusopetukseen valmistava opetus ja sen lisäopetus suunnataan jatkossa ulkomailla syntyneille oppilaille. Tämä linjaus vahvistaa järjestelmän johdonmukaisuutta ja varmistaa, että erillisjärjestelyt ja niihin sidotut resurssit ohjautuvat erityisesti niille lapsille ja nuorille, jotka saapuvat maahan yläkouluikaisina tai alakoulun loppupuolella ja joilla on eniten tuen tarvetta kieli- ja opiskelutaitojen vahvistamisessa.

Suomessa syntyneiden maahanmuuttajataustaisten oppilaiden osalta sivistysvaliokunnassakin totesimme, että kielen oppiminen ja koulutuksellinen tuki toteutuvat tarkoituksenmukaisemmin varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksen yleisissä tukimuodoissa. Näin edistetään yhdenvertaisuutta ja vältetään tarpeetonta rinnakkaisjärjestelmää.

Esitykseen sisältyvä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen enimmäismäärän korotus ja maksujen sitominen hintaindeksiin ovat perusteltuja. Maksuja ei ole tarkistettu lähes kymmeneen vuoteen, ja indeksisidonnaisuus turvaa toiminnan jatkuvuuden tilanteissa, joissa kustannukset nousevat. On samalla tärkeää todeta, että kunnilla on velvollisuus jättää maksu perimättä tai alentaa sitä perheen taloudellisen tilanteen perusteella. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

15.44 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys aamu- ja iltapäivätoiminnan enimmäismaksujen korottamisesta on sellainen suunta, joka ei vie lasten ja perheiden yhdenvertaisuutta eteenpäin vaan taaksepäin. Hallitusohjelmassa kuitenkin luvattiin, että vahvistettaisiin lasten sivistyksellisiä perusoikeuksia ja helpotettaisiin vanhempien työn ja perheen yhteensovittamista, mutta kyllä tämä esitys tekee nyt ihan päinvastoin maksujen noustessa. Eli tämä esitys on sellainen, että pahimmillaan se jättää osan lapsista yksin kotiin aamupäivisin ja koulun jälkeen iltapäivisin, kun vanhemmat ovat töissä, ja tämä on hyvin surullinen asia. Aikanaan kun iltapäiväkerhotoimintaa Suomeen tuotiin, nimenomaan puhuttiin siitä — meillä ei ollut tätä systeemiä — että lapset joutuivat olemaan yksin, mutta nyt todellakin mennään taaksepäin, koska maksujen takia monet sitten eivät voi lapsilleen tätä toimintaa enää maksaa.

Eli tosiaankin aamu- ja iltapäivätoiminta on monelle lapselle turvallinen arjen ankkuri, paikka, jossa voidaan välttää yksinäisyyttä, yksinäisyyden tunnetta, saadaa tukea koulupäivään ja on myöskin mahdollisuus harrastaa. Tämä maksujen 23 prosentin korotus on todella raju, maksut nousevat lähes neljänneksen, ja hallitus itsekin on myöntänyt, että tämä heikentää erityisesti pienituloisten ja monilapsisten perheiden mahdollisuuksia osallistua tähän aamu- ja iltapäivätoimintaan. Toisaalta sitten taas nämä maksuvapautusten erilaiset kirjavat käytännöt eivät riitä turvaverkoiksi silloin, kun perheellä ei ole tietoa niistä tai kun köyhyys kasvaa: kun on hankala tilanne, niin on aika vaikea lähteä silloin selvittämään näitä käytäntöjä, voimavarat eivät välttämättä yksinkertaisesti siinä kohtaa riitä.

Tosiaankin tämä päätös tulee hallituksen kaudella, jonka toimien myötä 31 000 lasta on putoamassa köyhyysrajan alle, ja samalla useiden etuuksien indeksit on jäädytetty, mikä tekee tästä maksujen indeksisidonnaisuudesta pienituloisille käytännössä lisäkorotuksen.

Arvoisa puhemies! Lasten yhdenvertaisuus ja perheiden hyvinvointi eivät voi olla säästökohde. Tämä esitys ei edistä hallitusohjelman tavoitteita, se päinvastoin romuttaa niitä. Kyllä hallituksen tulisi nyt perua tämä linja, joka sysää heikommassa asemassa olevat entistä kauemmaksi niistä palveluista, jotka juuri heidän arjessaan ovat ratkaisevan tärkeitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

15.47 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on perusopetuslain muutos, jolla säädetään valmistavaan opetukseen lisäopetuksesta. Sitä järjestetään perusopetuksen valmistavan opetuksen jälkeen, jos se nähdään tarpeelliseksi esimerkiksi kielellisten valmiuksien varmistamiseksi. Tämä on tärkeä uudistus.

Valmistava opetus edistää lapsen kotoutumista, hyvinvointia ja tukee oppimisvaikeuksien varhaista havaitsemista. Lisäopetus vahvistaa lapsen oikeuksia. Ongelmana kuitenkin on, että samalla hallituksen esitys rajaa Suomessa syntyneet maahanmuuttajataustaiset oppilaat valmistavan opetuksen ulkopuolelle. Peruste valmistavaan opetukseen osallistumiselle on oltava oppilaan yksilöllinen tarve, ei syntymäpaikka. Jos opettajat arvioivat lapsen tarvitsevan valmistavaa opetusta, on lapsella oltava oikeus siihen. Tällä hetkellä noin 10 prosenttia valmistavan opetuksen oppilaista on Suomessa syntyneitä. Vaikka varhaiskasvatus ja sen osallistumisasteen nostaminen ovat tärkeitä keinoja kielen oppimisen tukemisessa, kaikki lapset eivät kuitenkaan syystä tai

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

toisesta osallistu varhaiskasvatukseen. Siksi myös näille lapsille on taattava oikeus valmistavaan opetukseen ja sen lisäopetukseen ilman rajoituksia. Hallituksen esitys heikentää lasten yhdenvertaisuutta ja loukkaa oikeutta opetukseen. Esiitetty rajausta ei tuo merkittäviä säästöjä, päinvastoin se voi tuottaa lisäkustannuksia myöhemmin. Kalleinta on se, jos lapsi ei puutteellisen kielitaidon vuoksi saa riittäviä valmiuksia oppimiseen eikä pääse osaksi kouluyhteisöä. Se voi vaikuttaa koko koulutuspolkuun ja tulevaan työuraan.

Arvoisa puhemies! Toinen ongelmallinen asia lakiesityksessä on koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korotus. Aamu- ja iltapäivätoiminta on lapsiperheille tärkeä palvelu, sillä pienten koululaisten koulupäivät ovat lyhyitä. Toiminta helpottaa työn ja perheen yhteensovittamista, ehkäisee lasten yksinäisyyttä ja tukee aktiivista elämäntapaa. Hallituksen esityksessä aamu- ja iltapäivätoiminnan enimmäismaksuja korotetaan noin 23 prosentilla. Esityksen omissa perusteluissa todetaan, että korotukset voivat vaikuttaa perheiden päätökseen hakeutua toimintaan erityisesti pienituloisten ja monilapsisten perheiden kohdalla. Vaikka kunnilla on velvollisuus myöntää maksuallennuksia tai -vapautuksia, käytännöt vaihtelevat, ja monilla perheillä ei ole niistä tietoa. Maksujen korottaminen ei ole kestävää aikana, jolloin lapsiperheiden taloudellista asemaa on heikennetty monilla muillakin päätöksillä. Hallituksen päätösten yhteisvaikutuksesta 31 000 lasta putoaa köyhyysrajan alle, ja myös työssäkäyvien köyhyys kasvaa.

On sinänsä perusteltua sitoa maksut indeksiin, mutta hallitus on samaan aikaan jäädyttänyt useiden Kelan etuuksien indeksit, kuten työttömyystuen, lastenhoidon tuen ja yleisen asumistuen. Tämä epäsuhta tarkoittaa käytännössä sitä, että indeksitarkistettujen maksujen voivat pienituloiselle perheelle olla todellisia korotuksia.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee olla saavutettavaa kaikille lapsille taustasta riippumatta. Se edistää lasten yhdenvertaisuutta ja perheiden hyvinvointia. Hallitus on omassa ohjelmassaan luvannut parantaa lasten sivistyksellisiä perusoikeuksia ja helpottaa myös työn ja perheen yhteensovittamista. Tämä esitys, jossa maksuja tuntuvasti korotetaan, ei valitettavasti vie meitä kohti näitä tavoitteita.

Ehdotan, että hyväksytään monisteena toimitetut pykälämuutokset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

15.51 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Kososen tässä keskustelussa aiemmin esittämiä vastalauseita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

15.51 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan enimmäismaksuihin olisi tulossa korotuksia. Sivistysvaliokunnan mietintöön on jätetty vastalause, jossa on tärkeitä huomioita. Aamu- ja iltapäivätoiminta on tärkeä palvelu lapsiperheille, koska pienten koululaisten koulupäivät ovat lyhyitä. Toiminta mahdollistaa perheen ja työn sujuvamman yhteensovittamisen, ehkäisee lasten yksinäisyyttä sekä tukee lasten aktiivista ja liikunnallista elämäntapaa. Monille lapsille aamu- ja iltapäivätoiminta on ainoa mahdollisuus harrastaa.

Hallituksen esityksessä aamu- ja iltapäivätoiminnan enimmäismaksuja korotettaisiin noin 23 prosenttia. Enimmäismaksujen korottaminen ei ole kestävä, sillä lapsiperheiden taloudellista tilannetta on hallituskauden aikana heikennetty monella muullakin tavalla ja

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

lasten ja perheiden hyvinvointi eriytyy. Leikkausten yhteisvaikutuksia esimerkiksi lasten ja nuorten hyvinvointiin, syrjäytymiseen ja osallisuuteen on seurattava. Hallituksen päätösten vuoksi 31 000 lasta lisää tippuu köyhyysrajan alle. Myös työssäkäyvien köyhyys lisääntyy, kun tulot eivät riitä elämiseen ja sosiaaliturvaa leikataan.

Eri taustoista oleville lapsille saavutettava aamu- ja iltapäivätoiminta on tärkeää sekä lasten yhdenvertaisuuden että perheiden hyvinvoinnin kannalta. Hallitus on luvannut hallitusohjelmassaan parantaa lasten sivistyksellisiä perusoikeuksia sekä helpottaa työn ja perheen yhteensovittamista. Hallituksen esitys aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen tuntuvasta korottamisesta ei näitä tavoitteita edistä. Eli ainakin tältä osin tätä lakiesitystä olisi kyllä muutettava ja tämä korotus olisi peruttava. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

15.53 Lotta Hamari sd: Arvoisa puhemies! Tämä on hyvin merkittävä asia, tämä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korotus. Tässähän käy nyt samalla tavalla kuin asiakasmaksujen kohdalla hyvinvointialueilla, eli jos näitä valtionosuuksia nyt sitten päätetään leikata kunnilta, niin sittenhän kunnilla ei tavallaan ole muuta mahdollisuutta kuin nostaa niitä maksuja, ja sitten syytellään taas, että kenen vika tämä on. Mutta tämä on iso kysymys, ja erityisesti yhden vanhemman perheet ovat tällä hallituskaudella itse asiassa kärsineet taloudellisesti eniten, ja se tilanne on jo nyt hankala.

Kuten tässä on jo edelläkin todettu, hallitusohjelmassa on kuitenkin ajateltu perheen ja työn yhteensovittamista, että sitä jollakin tavalla helpotettaisiin, mutta tämä esitys ei nyt sellainen kyllä ole, ja vaikka täällä sanotaan, että asiakasmaksujen alentamista ja perimättä jättämistä voidaan toteuttaa, niin näistä ei perheissä aina tiedetä ja se on joskus myöskin melkoinen byrokraattinen viidakko näitä hakea.

Sosiaaliturvaministeri on esittänyt, että lapsiperheköyhyyden ehkäisemiseksi paras tapa olisi, että äidit ja isät menevät töihin. Niin — äidit ja isät kyllä menevät töihin, mutta sitten nämä pikkukoululaiset, ekaluokkalaiset ja tokaluokkalaiset, jotka ovat aika pieniä, joutuvat olemaan siellä yksinään aika pitkän ajan, jos ei tämmöistä taloudellista mahdollisuutta ole siihen iltapäivätoimintaan.

Olen kuullut myös, että nämä pikkuiset sitten saattavat hengaila vaikkapa kirjastossa tai siellä koulun pihassa, mutta sekin on kiellettyä. Kirjastosta ajetaan pois ja koulun pihaan ei saa mennä ennen kuin se varsinainen iltapäivätoiminta tai vanhempien koululaisten koulupäivä on ohi, joten nämä pienet koululaiset sitten ajetaan sinne kotiin. Siellä tosiaankin se yksinäisyys varmasti kasvaa, ja joitakin varmasti myös pelottaa siellä yksin olla, joten näen, että tämä on erittäin haitallinen esitys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

15.55 Oskari Valtola kok: Arvoisa puhemies! Valiokunnan käsittelyssä on nyt ollut esitys, jolla vahvistetaan valmistavan opetuksen rakennetta ja turvataan aamu- ja iltapäivätoiminnan jatkuvuus. Haluan nostaa tästä kolme keskeistä asiaa esille.

Ensinnäkin valmistavan opetuksen lisäopetuksen kohdentaminen ulkomailla syntyneille oppilaille on perusteltua. Heillä on usein suurin tarve kielitaidon ja oppimisvalmiuksien tukemiselle, erityisesti silloin, kun he ovat muuttaneet Suomeen vasta kouluikäisinä.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Toiseksi Suomessa syntyneet maahanmuuttajataustaiset lapset hyötyvät parhaiten yhteisestä esiopetuksesta ja perusopetuksen tukitoimista. Tämä lisää yhdenvertaisuutta ja vahvistaa kotoutumista luontevalla tavalla ja lisää myös täällä näitä arjen yhteisiä kohtaamisia.

Sitten kolmanneksi tästä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottamisesta ja indeksisidonnaisuudesta. Nämähän ovat keinoja pitää palvelut laadukkaina ja tukea niitten saavutettavuutta myös tulevana vuosina. Nämä maksut tulivat käyttöön vuonna 2003, ja niitä on sitten aina aika ajoin nostettu ja nyt viimeksi noin 10 vuotta sitten. Valiokunta on mietinnössään korostanut, että kuntien tulee huolehtia tiedottamisesta näitten kevennysten suhteen ja on myös otettava huomioon perheiden taloudellinen tilanne, että se ei muodostu esteeksi lasten osallistumiselle tähän aamu- ja iltapäivätoimintaan. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

15.57 Tuula Haatainen sd: Arvoisa puhemies! Sain olla opetusministerinä säätämässä tätä lakia 2000-luvun alussa, 2004 muistaakseni tämä laki tuli, ja silloin oli vakava keskustelu käynnissä Suomessa lasten yksinäisyydestä. Lapset olivat avainkaulalapsia, heillä ei ollut lyhyen koulupäivän jälkeen paikkaa minne mennä, ja he sitten ilman ruokaa odottelivat vanhempiaan töistä kotiin. Silloin päätettiin, että lähdetään säätämään lainsäädäntö, joka ei ole velvoittava mutta jossa joka tapauksessa lain perusteella määritellään sitten sen palvelun sisältö ja kokonaisuus ja laatu. Tätä oli jo kaupungeissa, esimerkiksi Helsingin kaupunki oli lähtenyt tätä toteuttamaan ja tavallaan toimi pilottina. Nyt nämä isot maksukorotukset, jotka nyt perheille tulevat, kyllä vaarantavat sen, että kaikki lapset laajasti osallistuisivat tähän toimintaan. Se on kyllä sääli, jos vanhemmat alkavat sitten tehdä päätöksiä, että ei lapselle koulupäivän jälkeen iltapäivätoimintapaikkaa otetakaan.

Tämä toiminta ei ole mitä tahansa harrastekerhoa, joka on semmoista satunnaista, joinakin päivinä olevaa, vaan tämä on koulupäivän jälkeen tapahtuvaa järjestelmällistä, opetussuunnitelmiin perustuvaa toimintaa, jossa kaikki lapset ovat mukana. Tuossa laissa on myös pykälä, joka määrittelee, että siellä iltapäivätoiminnan aikana on tarjottava lapselle välipala.

Nyt tämmöisenä aikana, kun kotitaloudet ovat tiukilla ja perheillä on vähän rahaa, näillä maksuilla ei pidä näivettää ja heikentää sitä, että lapset tähän palveluun osallistuvat. Moni ei myöskään tiedä sitä, että saa näitä maksualennuksia ja -vapautuksia. Siinä on aina vähän se leima, ja jotta osaa hakea, pitää myös tietää, että se on mahdollista. Joten tällaisena aikana maksujen korotuksista pitäisi pitäytyä ja huolehtia siitä, että kaikki mahdollisimman laajasti pysyvät tämän palvelun piirissä ja muutkin tulevat tämän palvelun piiriin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta.

16.00 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esityksen toinen kokonaisuus tästä valmistavan opetuksen rajaamisesta vain ulkomailla syntyneisiin oppilaisiin on erittäin ongelmallinen. Valmistavan opetuksen tarkoitus on vahvistaa lapsen kielellisiä taitoja ja oppimisvalmiuksia silloin kun siihen on yksilöllinen tarve, ei silloin kun lapsen syntymäpaikka täyttää jonkin hallinnollisen ehdon.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Tosiasiia on, että noin kymmenen prosenttia valmistavan opetuksen oppilaista on Suomessa syntyneitä. He ovat sellaisia lapsia, joiden kielitaitoa tai koulunkäynnin valmiuksia tulee vahvistaa ennen siirtymistä perusopetukseen. Näiden lasten sulkeminen tuen ulkopuolelle vaarantaa sekä heidän yhdenvertaisuutensa että oikeutensa opetukseen. Se myös asettaa opettajat mahdollittomaan tilanteeseen. He voivat arvioida tuen tarpeen, mutta lapsella ei enää olisikaan oikeutta sitä saada.

On myös todettava, ettei tämä esitetty rajausta tuota kuitenkaan merkittäviä säästöjä. Sen sijaan se voi lisätä myöhempiä kustannuksia, jos lapset eivät saa riittäviä valmiuksia oppimiseen ja integroitumiseen. Varhaiskasvatukseen osallistumisasteen nostaminen on tärkeää ja on tietenkin hyväksi maahanmuuttajataustaisten perheiden lapsille, mutta sen varaan ei voida rakentaa koko järjestelmää, sillä kaikki lapset eivät siihen kuitenkaan osallistu.

Arvoisa puhemies! Meidän koulutusjärjestelmämme vahvuus on ollut siinä, että tuki perustuu tarpeeseen, mutta nyt esitetty rajausta murentaa tämän hyvän periaatteen. Lapsen oikeutta oppia ja saada tarvitsemansa tuki ei tule määritellä syntymämaan perusteella, ja näin ollen kannatan edustaja Lohikosken pykälämuutosehdotuksia tähän asiaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hamari.

16.01 Lotta Hamari sd: Arvoisa rouva puhemies! Vielä tästä aamu- ja iltapäivätoiminnasta, että tässähän nyt jos perheet päättävät tämän maksukorotuksen takia, että lapsi ei sinne iltapäivätoimintaan menisi, he sitten menevät yksin kotiin, ja siellä myös todennäköisesti mahdollisesti se kännykkä tai jokin muu laite on sitten kädessä ja pelataan niitä ja ollaan siellä sosiaalisessa mediassa — joskin nythän on tullut juuri pääministeriltä ja sosiaaliturvaministeriltä tällainen ehdotus, että selvitetään tätä alle 15-vuotiaiden somen käyttöä. Mehän olemme tulevaisuusvaliokunnan lasten, nuorten ja perheiden ohjausryhmässä jo tehneet selvityksen tästä, ja toivottavasti tätä hyödynnetään siinä jatkotyössä. Tosiaan juuri tämä laitteiden käyttö on siis laajempi ongelma nyt jos näitä maksuja korotetaan, ja siellä digimaailmassa sitten myös vaarat näille lapsille ovat suuret.

Halusin myös sanoa tästä valmistavasta opetuksesta, että tässähän nyt rajataan se lisäopetus vain ulkomailla syntyneille oppilaille, ja tämä on hyvin ongelmallista myöskin. Kielen oppimisen ja oppimisvalmiuksien vahvistamisen tarve ei synny passin tai syntymämaan perusteella, vaan lapsen yksilöllisestä tilanteesta. Suomessa syntyneitä maahanmuuttajataustaisia lapsia on valmistavassa opetuksessa noin kymmenesosa, ja heille tämä tuki on ollut yhtä lailla välttämätöntä, joten näen kyllä tässä esityksessä paljon riskejä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen.

16.03 Tuula Haatainen sd: Arvoisa puhemies! Kun en ollut tuota edellistä puhettani etukäteen kirjoittanut, niin siinä vahingossa tulin sanoneeksi, että näissä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksun korotuksissa pitäisi pitäytyä. Piti sanoa, että pitäisi pidättäytyä niistä, eli ei missään nimessä näitä aamu- ja iltapäivätoimintamaksuja pitäisi korottaa tällaisessa tilanteessa. Kun se puheen konteksti otetaan huomioon, niin varmaan siinä edellisessäkin käy selväksi, että tässä oli kyseessä lapsus. Kiitos vinkistä henkilölle, joka tämän minulle vihjaisi. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perintö- ja lahjaverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 94/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 21/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Siellä on ensimmäisenä puheenvuoron pitäjänä edustaja Valkonen.

Keskustelu

16.04 Ville Valkonen kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen valtiovarainvaliokunnan mietinnön.

Mietinnössä on neljä keskeistä muutosta perintö- ja lahjaverotukseen:

Ensinnäkin perintö- ja lahjaverotusta kevennetään tällä esityksellä. Alarajaa nostetaan 20 000:sta 30 000 euroon perintöjen osalta, ja lahjan alarajaa nostetaan 5 000:sta 7 500 euroon. Nämä muutokset toteutetaan muuttamalla perintö- ja lahjaveroasteikkojen progressioportaiden euromääriä sekä laissa säädettyjä pienempiä verotettavia määriä.

Toisekseen tavanomaisen koti-irtaimiston verovapaata määrää korotetaan 4 000:sta 7 500 euroon.

Kolmanneksi sukupolvenvaihdoshuojennus laajenee alaikäisiin perillisiin tietyin reunaehdoin.

Neljänneksi maksamattomalle perintöverolle laskettavaa viivästyskorkoa alennetaan nykyisestä, ja tämän lisäksi perintö- ja lahjaverolakiin sekä kiinteistöverolakiin tehdään tietyt tekniset täydennykset oikaisuvaatimusten osalta.

Valtiovarainvaliokunta näkee nämä muutokset erittäin tervetulleina. Käytännössä perintö- ja lahjaveron alarajoja ei ole vuosikausiin korotettu, eli kyseessä on myöskin tietynlainen indeksikorotus. Tämä helpottaa perillisten likviditeettiongelmia tietyissä tilanteissa, jos perii vaikka omaisuutta, jota on vaikea realisoida. Ja, totta kai, verotuksen keventäminen parantaa ostovoimaa. Kokonaisuudessaan verotus kevenee noin 81 miljoonalla eurolla vuositasolla, mikä on verotuottovaikutus valtiolle.

Näillä sanoilla, arvoisa rouva puhemies, valtiovarainvaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyisi lakiehdotukset muuttamattomina.

Mietintöön sisältyy neljä vastalauseetta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa.

16.07 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Käsiteltävänä oleva lakiesitys ja valtiovarainvaliokunnan mietintö koskevat lakimuutoksia perintö- ja lahjaverotuksen sekä kiinteistöverotuksen osalta. On hyvä, että verolainsäädäntö uudistuu niin, että se vastaa

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

muuttuvaan yhteiskunnalliseen todellisuuteen ja säilyttää samalla oikeudenmukaisuuden ja ennakoitavuuden periaatteet.

Perintö- ja lahjaveron alarajoja nostetaan ja veroprosentteja kevennetään. Tämä helpottaa byrokratiaa etenkin pienempien perintöjen osalta. Perintö- ja lahjaveroa ehdotetaan kevennettäväksi kotitalouksien ostovoiman kohentamiseksi. Perintöverotuksessa pienin verotettava määrä ehdotetaan korotettavaksi 20 000 eurosta 30 000 euroon ja lahjaverotuksessa 5 000 eurosta 7 500 euroon. Muutos toteutetaan muuttamalla perintö- ja lahjaverosteikkoja sekä korottamalla pienimpiä verotettavia euromääriä.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää siitä, että mietinnössä nostetaan esiin verotuksen läpinäkyvyys ja yhdenvertaisuus, erityisesti kun puhutaan perinnön ja lahjan vastaanottamisesta sekä kiinteistöjen verotuksesta. Näiden osalta selkeä sääntely ja tasapuolinen kohtelu ovat tärkeitä, kun tavoitteena on turvata kaikkien osapuolten oikeudet ja edistää verojärjestelmän hyväksyttävyyttä.

Lopuksi: Tämä esitys ja mietintö yhdessä muodostavat vankan kokonaisuuden. Uskon, että voimme hyväksyä tämän lainmuutoksen myönteisellä asenteella, sillä se vahvistaa verojärjestelmämme kestävyyttä, oikeudenmukaisuutta ja sopeutumiskykyä. — Ja kiitos valiokunnan puheenjohtajalle esittelystä.

Aivan lopuksi: Sitä mieltä helposti, että tässä eletään vielä pitkään, mutta totuushan on, että elämä voi loppua yhtäkkiä. Sanoisin näin, että testamentti kannattaa tehdä, ettei jälkipuintia syntyisi, vaikka jaettavaa ei paljoa olisikaan. Mutta katsotaan valoisasti kuitenkin eteenpäin ja yritetään elää terveesti ja pitkään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen.

16.09 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys nostaa perintöveron alarajaa ja verottoman lahjan alarajaa. Nämä esitykset ovat aivan oikeansuuntaisia ja perusteltuja. Näihin rajoihinhan ei ole tehty pitkään aikaan mitään muutoksia, joten tätä voidaan pitää eräänlaisena inflaatio- tai indeksitarkistuksena.

Mutta, puhemies, kuitenkin, vaikka tämä on ihan oikeansuuntainen, meillä on tässä oma esitys, joka hieman parantaa tätä esitystä, eli esitämme muutoksia, jotka lisäävät hieman oikeudenmukaisuutta. Me esitämme, että tätä perintöveron alarajaa nostetaan hallitusta enemmän. Hallitus esittää, että se nostetaan 30 000:een. Me esitämme, että se nostetaan 40 000:een, jolloin se keventää pienten ja keskikokoisten jäämistöjen verotusta ja keventää tavallisen suomalaisen verotusta sitten tätä kautta. Se vähentää hallinnollista taakkaa ja lisää myös tämän järjestelmän hyväksyttävyyttä.

Puhemies! Sitten toisaalta, kun teemme tämän muutoksen, esitämme, että samalla kaikkein suurimpien perintöjen verotusta voidaan hieman maltillisesti kiristää, eli esitämme korotusta yli miljoonan euron miljoonaperinnöille. Niitä voisi korottaa tämän esityksemme mukaan kolme prosenttiyksikköä, ja tähän sitten kohdistuisi ainoastaan kaikkein varakkaimman kymmenyksen murto-osaan. Tämä sitten osaltaan kompensoisi tuota verotulomenetystä, minkä tekisimme sitten pienten ja keski suurten perintöjen saajien hyväksi.

Eli näillä puheilla, arvoisa puhemies, minä esitän, että valiokunnan mietintö hyväksytään muutettuna vastalauseen 1 mukaisesti.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela.

16.11 **Jari Koskela ps:** Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia verojaoston puheenjohtajalle hyvästä esittelystä. Hän jo kiteytti siinä hyvin oleellisen, mutta kertaus on opintojen äiti. Eli käsittelemme nyt valtiovarainvaliokunnan mietintöä perintö- ja lahjaverotuksen muutoksista. Esitys keventää verotusta nimenomaan arjen tilanteissa. Verotettavan perintöosuuden alaraja nousee 20 000 eurosta 30 000 euroon ja verotettavan lahjan alaraja 5 000 eurosta 7 500 euroon. Tämä on järkevä, pitkään odotettu tarkistus, koska hinnat ja omaisuuserät ovat nousseet mutta rajat ovat laahanneet perässä. Samalla tavanomaisen koti-irtaimiston verovapaata määrää nostetaan 4 000 eurosta 7 500 euroon. Kun perhe tyhjentää kotia ja jakaa käytettyä tavaraa, emme tarvitse verottajaa selvittämään jokaisen tuolin, astian tai lampun arvoa.

Arvoisa rouva puhemies! Esitys helpottaa myös tilanteita, joissa perintö on epälikvidiä. Maksamattomalle perintöverolle laskettava viivästyskorko alenee. Viitekorkoon lisätään jatkossa 2 prosenttiyksikköä nykyisen 3,5:n sijasta. Kun perintövero voi tulla maksettavaksi ennen kuin varoja on mahdollista realisoida järkevästi, korkojen kohtuullistaminen on reilua. Se vähentää pakkomyyntejä ja tukee kotimaista omistajuutta esimerkiksi maataloilla ja perheyrityksissä.

Erityisen tärkeä on muutos alaikäisen perillisen sukupolvenvaihdoshuojennukseen. Jos yrittäjä kuolee yllättäen ja perillinen on alaikäinen, huojennus voi jatkossa toteutua, kun edunvalvoja jatkaa yritystoimintaa yhtiössä. Näin turvataan työpaikkoja ja annetaan yritykselle mahdollisuus selvitä vaikean hetken yli. Samalla on pidettävä huoli siitä, että sääntelyä ei kierretä keinotekoisilla järjestelyillä.

Lisäksi oikaisuvaatimusten käsittelyyn tuodaan selkeyttä, kun menettelyyn sovelletaan täydentävästi verotusmenettelylakia. Se on juuri sitä järkevää sääntelyä, joka vähentää turhaa pompottelua.

Arvoisa rouva puhemies! On esitetty huolia verotuoton laskusta. Valiokunnan arvion mukaan kokonaisvaikutus on noin 81 miljoonaa euroa vuodessa, mutta samalla vahvistamme verojärjestelmän hyväksyttävyyttä, vähennämme hallinnollista työtä ja tuemme kasvua, yrittäjyyttä ja perheiden ostovoimaa. Tästä syystä tätä esitystä on helppo kannattaa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

16.14 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta sekä siihen liittyvää valtiovarainvaliokunnan mietintöä. Tämä uudistus on merkittävä askel eteenpäin erityisesti pienyrittäjien ja perheyritysten kannalta. Hallituksen linja on selvä: helpotetaan sukupolvenvaihdoksia ja kevennetään verotusta.

Edellisen hallituksen aikana perintö- ja lahjaverotusta ei juuri kevennetty, vaikka ongelmat olivat tiedossa. Nyt hallitus tekee konkreettisia parannuksia, jotka tukevat kotimaista omistajuutta ja työpaikkojen säilymistä Suomessa. Ensimmäinen keskeinen muutos on sukupolvenvaihdoshuojennuksen laajentaminen alaikäisiin perillisiin. Tämä estää kohtuuttomat tilanteet, joissa yritys olisi jouduttu myymään vain veron takia. Hallitus turvaa perheyritysten jatkuvuuden. Tämä on todellinen yrittäjämysteinen teko.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Toinen muutos on perintö- ja lahjaveron alarajojen korotus. Vaikka vaikutus suurimpiin perintöihin on rajallinen, pienemmille yrityksille ja perheille tämä tuo helpotusta.

Lisäksi viivästyskoron alennus tekee veronmaksun lykkäämisestä kohtuullisempaa, mikä on tärkeää, kun yrityksen varat ovat kiinni tuotannossa.

Arvoisa puhemies! Nämä uudistukset osoittavat, että hallitus ymmärtää yrittäjyyden merkityksen. Se tekee päätöksiä, jotka vahvistavat kotimaista omistajuutta ja vähentävät verotuksen aiheuttamaa painetta. Tämä on selkeä ero aiempaan vasemmistohallituksen linjaan, jossa painopiste oli verotuksen kiristämisessä, ei sen keventämisessä. Pidän tätä lakia kannatettavana, koska se tukee suomalaisia pienyrittäjiä ja perheyrittäjiä, niitä, jotka luovat työtä ja hyvinvointia koko maahan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, poissa. — Edustaja Sillanpää.

16.17 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Perintövero ja sen suuruus nousevat tasaisin väliajoin keskusteluun. Osa suomalaisista on perintöveron kannalla, kun taas toinen puoli näkee perintöveron hyvin epäoikeudenmukaisena verona. Minä kuulun näihin jälkimmäisiin. Hallitus haluaakin tällä esityksellä keventää perintö- ja lahjaverotusta, ja voin todeta, että tätä muutosta on odotettu hyvin pitkään.

Arvoisa puhemies! Perintövero on mielestäni hyvin käsittämätön vero. Suomalainen tekee ensin koko elämänsä töitä ja maksaa jokaisesta palkastaan verot. Sitten hän säästää osan näistä rahoista ja samalla pyrkii pitämään huolta perheestään. Kun hän lopulta haluaa jättää työnsä tulokset, omaisuuden ja eurot lapsilleen tai lapsenlapsilleen, valtio tulee siihen väliin ja verottaa saman varallisuuden uudelleen. Raha on siis verotettu kahteen kertaan. Missä kohtaa tämä kuulostaa oikeudenmukaiselta ja järkevältä? Enkä suinkaan vastusta verojen maksamista. Verorahoilla katamme paljon hyvää lähtien lastemme koulutuksesta ja laadukkaasta terveydenhuollosta. Kyse on siitä, ettei mielestäni ole reilua verottaa omaisuutta moneen kertaan. Silloin säästäminen, yrittäminen ja omistaminen tehdään vaikeaksi, kun joutuu miettimään, miten jälkipolvi pärjää perinnöstä aiheutuvien verojen ja maksujen kanssa.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys ei korjaa kaikkia perintöverotuksen haasteita, mutta suunta on oikea. Tässä esityksessä olennaisia muutoksia on, että perintöveron alaraja nousee 20 000 eurosta 30 000 euroon, lahjaveron alaraja nousee 5 000 eurosta 7 500 euroon, tavanomaisen koti-irtaimiston verovapaa määrä kasvaa 4 000 eurosta 7 500 euroon, perintöveron viivästyskorkoa lasketaan kohtuulliselle tasolle ja lisäksi sukupolvenvaihdoksia helpotetaan, jotta yritysten jatkuvuus ei kaadu alaikäisen perillisen muodollisiin esteisiin.

Valtiovarainvaliokunta on yksimielisesti todennut, että nämä muutokset parantavat kotitalouksien ostovoimaa, kannustavat työntekoon ja yrittäjyyteen sekä tukevat kotimaista omistajuutta. Tämän esityksen muutokset ovat sellaisia, mitä suomalaiset ovat jo pitkään toivoneet. Esimerkiksi perintöveron alaraja ei ole liikkunut vuosikausiin, ja siksi on jo korkea aika päivittää veroasteikkoja. Tämän esityksen myötä pienet perinnöt ja lahjat eivät joudu kohtuuttoman verotaakan alle. Tämä on erityisen tärkeää niille tavallisille perheille ja tavallisille suomalaisille, jotka eivät peri miljoonia vaan ehkä mökin, pienen säästön tai kuolinpesän osuuden.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Arvoisa puhemies! Pidän tärkeänä myös sitä, että hallitus tarttuu yritystoiminnan sukupolvenvaihdoksiin liittyviin epäkohtiin. On ollut suorastaan kohtuutonta, että alaikäinen perillinen ei ole voinut saada perintöveron huojennusta, vaikka hänen edunvalvojansa jatkaisi yritystoimintaa täysipainoisesti. Tämä on vaarantanut yritysten jatkuvuuden ja työpaikat. Tavoitteena on mahdollistaa veronhuojennus niissä tilanteissa, kun perinnönjättäjä menehtyy yllättäen ja perinnönsaajana oleva henkilö on alaikäinen eikä yrityksen sukupolvenvaihdosta pystytä toteuttamaan saajan alaikäisyyden vuoksi. Nyt tämä epäkohta korjataan, aivan kuten pitääkin.

Arvoisa puhemies! On totta, että tämän esityksen myötä valtion kassaan kertyy vähemmän rahaa. Me emme voi kuitenkaan nojata verotuksessa siihen, että jatkamme omaisuuden verottamista kahteen kertaan. Ihmisillä täytyy olla mahdollisuus jättää hankkimansa omaisuus eteenpäin ilman kohtuutonta verotaakkaa. Tällä päätöksellä voimme vahvistaa tavallisten suomalaisten taloudellista asemaa ja antaa heille enemmän vapautta päättää omasta omaisuudestaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.20 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Viitasen tekemää ehdotusta heti aluksi.

Toteaisin tässä, että Viitasen tekemä ehdotus tarkoittaa sitä, että tämä alaraja nousee 30 000:sta vielä hallituksen esittämää suuremmaksi eli 40 000:een, ja sitä rahoitetaan sillä, että yli miljoonan euron perinnöstä peritään kolme prosenttiyksikköä korkeampi vero, ja sillä tavalla tämä on kustannusneutraali. Tällä tuodaan esiin ne tilanteet, mitä täällä on tullut hallinnollisesta taakasta, ja vahvistetaan verojärjestelmän hyväksyttävyyttä. Muuten tämä esitys perintöveron, koti-irtaimiston ja muun osalta on paikallaan, mutta tämä yksi kohta on meillä ehdotuksena ja muutoksena. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

16.21 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Perintövero on yksi suomalaisten eniten inhoamista veroista ja ihan syystäkin. Ei ole oikein, että perilliset joutuvat myymään omaisuuttaan, jopa perintöään, maksaakseen verot. Hallituksen esitys on siis nyt askel kohti oikeaa suuntaa. Perintöveron alaraja nouseekin 30 000 euroon, lahjaveron 7 500 euroon ja koti-irtaimiston verovapaus 7 500 euroon. Tämä helpottaa erityisesti pienissä perinnöissä ja vähentää turhaa byrokratiaa.

Viivästyskorkojen lasku on konkreettinen apu niille, jotka perivät esimerkiksi maatilan, yrityksen tai asunnon. Lisäksi sukupolvenvaihdosten helpottaminen turvaa perheyriyten ja maatilojen jatkuvuuden. Tämä on elinkeinojen ja maaseudun elinvoiman kannalta aivan ratkaisevaa.

Vaikka verotuotto pienenee 81 miljoonaa euroa, kyse on kohtuullisuudesta ja siitä, että suomalaiset voivat säilyttää sen, minkä heidän läheisensä ovat rakentaneet. Perussuomalaiset tukevat tätä esitystä, koska se on reilu ja järkevä. Tulevaisuuden tavoitteena tulee olla, että mietimme kaikkien perintöjen osalta, kevennämmekö verotusta vai voisimmeko Ruotsin tapaan jopa poistaa koko perintöveron.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wickström.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

16.23 **Henrik Wickström r:** Värderade talman, arvoisa rouva puhemies! Me RKP:ssä kannatetaan tätä esitystä monestakin eri syystä. Ollaan puolueessa jo useita vuosia puhuttu siitä, että tämä perintövero on todella ongelmallinen vero kaiken kaikkiaan, koska jos katsotaan vaikkapa talouskasvua, niin monesta maasta ei löydy tällaista vastaavaa verotyyppiä kuin Suomessa, kuten tämä perintövero tällä hetkellä on. Myöskin moni taloustieteilijä näkee tässä verotyypissä haasteita juuri kasvun näkökulmasta.

Nyt tässä lakiesityksessä tehdään muutamia hyviä täsmennyksiä. Tässä ovat jo keskustelussa nousseet useaan otteeseen esiin sukupolvenvaihdot. On todella tärkeää, että me saadaan hyvät ja toimivat yritykset jatkamaan sukupolvelta toiselle, jottei näitä turhaan laiteta säppiin ja sitä kautta sitten heikennetä myöskään koko kansantaloutta.

Toinen, mikä nousi tässä keskustelussa aiemmin esiin, on perintöveron alarajan nosto 20 000:sta 30 000 euroon. Osittain tätä voidaan pitää tällaisena teknisenä tarkistuksena huomioiden inflaatio- ja kustannuskehitys, mutta ennen kaikkea tämä on vahva suunta ja signaali eteenpäin. Uskon myöskin vahvasti siihen, että tämä tulee myöskin kannustamaan pitkällä aikavälillä kulutukseen positiivisesta näkökulmasta.

Mutta kuten tässä totesin, itse toivon, että tämä keskustelu perintöverosta ei jää tähän. Me tiedetään, että tästä löytyy näitä ongelmallisuuksia, ja parasta olisi mennä kohti Ruotsin mallia, että tästä luovuttaisiin, tai sitten tulisi käytännössä vero sen jälkeen, kun tämä itse perintö vasta realisoituu.

Vi inom SFP är glada över att regeringen har vidtagit åtgärder för att egentligen lösa utmaningar som vi har med arvs- och gåvoskatten. Det är bra att den nedre gränsen, den skattefria gränsen, höjs från 20 000 till 30 000 euro, och likaså blir det också enklare att göra generationsväxlingar. Men framför allt hoppas vi inom SFP att vi kan fortsätta föra en diskussion i samhället angående arvsskatten. Vi anser att man borde gå mot den svenska modellen, där man kan ha ett beskattningssystem där man betalar skatt på arv först när det realiserar. Vi vet att vi behöver tillväxt i landet, och ett sätt skulle vara att helt och hållet slopa arvsskatten. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä.

16.25 **Milla Lahdenperä kok:** Arvoisa rouva puhemies! Olen edustaja Wickströmin kanssa täysin samaa mieltä, että perintöverosta voitaisiin päästä eroon jossain vaiheessa, mutta nämä nyt tehdyt perintö- ja lahjaveron täsmäkorjaukset ovat tervetullutta järkeä verotukseen. Alarajat nousevat, pienet perinnöt ja lahjat vapautuvat jatkossa kokonaan verosta, ja koti-irtaimiston verotusvapaus päivitetään vihdoinkin nykyaikaan. Tämä keventää taakkaa nimenomaan tavallisilla perheillä.

Maksuajan koron laskeminen helpottaa tilanteita, joissa perintö on maata, metsää tai yritys. Lisäksi sukupolvenvaihdoshuojennuksen laajentaminen alaikäiselle turvaa perheyrittäjien jatkuvuuden ja työpaikat vaikeissakin tilanteissa. Liikkumavara näissä oli rajallinen, mutta nämä muutokset ovat askelia kohti oikeudenmukaisempaa verotusta, vahvempaa kotimaista omistajuutta ja sujuvampia sukupolvenvaihdoksia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

16.26 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Ihan alkuun haluan hiukan tasapainottaa tätä keskustelua mystisestä tavallisesta suomalaisesta, joka vihaa perintöveroja, koska siitä on paljon haittaa. Itsehän tulen sellaisesta ympäristöstä, jossa perinnöt ovat sen verran pieniä, että perintöveroa joko ei nykyiselläänkään makseta tai sitten sitä maksetaan niin vähän, että se ei murehduta varsinaisesti ketään. Tämäntapaisia suomalaisia on jopa enemmistö suomalaisista. Eli suhtaudun vähän kriittisesti siihen tavalliseen suomalaiseen, joka olisi suuri kärsijä perintöveron osalta.

Arvoisa puhemies! Varallisuudella on tapana kasaantua, mikä puolestaan johtaa eriarvoistuvaan yhteiskuntaan. Erityisen ongelmallista tämä on tietysti silloin, kun puhutaan sukupolvia jatkuvasta kasautumisesta. Siksi useimmat modernit yhteiskunnat verottavatkin ainakin niitä suuria perintöjä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi perintö- ja lahjaverolakia, veronlisäyksestä ja viivekorosta annettua lakia ja kiinteistöverolakia. Esityksen mukaan perintö- ja lahjaverotusta kevennettäisiin. Verotettavan perintöosuuden, lahjojen ja koti-irtaimiston verotuksen alarajoja korotettaisiin. Vaikka nämä hallituksen esittämät perintöveron kevennykset kohdistuvat perintöverotuksen alarajoihin, hyötyvät muutoksesta euromääräisesti selvästi eniten korkeimmat tulokymmenykset. Nykyisessä julkisen talouden tilanteessa tällaiseen, hyvätuloisia suosivaan verolahjaan ei ole varaa. Meidän pitäisi ajatella sitä julkisen talouden tasapainoa ja miettiä tarkkaan, mihin niitä julkisia varoja laitetaan, kun on se velkajarrukin tulossa. Aikana, jolloinka kaikkein köyhimmille perustarpeita varten suunnatuista tuloista leikataan, tällaiseen tulojen uudelleensijoittamiseen niille, joilla muutenkin on riittävästi, ei yksinkertaisesti ole varaa.

Sen sijaan perusteltuna voi pitää esitystä, että maksamattomalle perintöverolle laskettavaa viivästyskorkoa alennettaisiin nykyisestä. Tämä helpottaa perimistilanteita, joissa omaisuuden saanti viivästyy tai sen realisointi ei ole mielekästä.

Useimmat verotuksen asiantuntijat pitävät perintöveroa hyvänä verona, joka edistää talouden tehokasta toimintaa ja yhteiskunnallista tasa-arvoa sekä vahvistaa julkista taloutta ilman merkittäviä kielteisiä kannusteita. Perintöjen verotuksella lievennämme sukupolvesta toiseen siirtyvää ja kasaantuvaa epätasa-arvoa.

Vasemmistoliiton vaihtoehdossa perintöveron ehdot palautetaan sen mukaisiksi kuin ne olivat ennen Juha Sipilän hallituksen vuoden 2017 alusta voimaan astuneita, varakkaita suosivia kevennyksiä. Lisäksi käynnistäisimme laajemman perintö- ja lahjaverouudistuksen valmistelun, jossa kiristettäisiin suurten lahjojen ja perintöjen verotusta.

Arvoisa puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseeseen 4 sisältyvät lakiehdotukset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta.

16.30 Susanne Päivärinta kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Hallituksen kasvuriihessä tehtiin jämäkkä ryhtiilike, kun ensi vuoden alusta ei tarvitse maksaa perintöveroa alle 30 000 euron perinnöstä ja lahjan verovapaus nousi 7 500:aan. Orpon hallitus pidensi jo aiemmin perintöveron maksuaikaa kymmeneen vuoteen ja laski maksuajalta perittävää koron marginaalia 3,5 prosentista 2 prosenttiin, minkä lisäksi on toki maksettava viitekorkoa. Korkoseuraamukset välttääkseen perintövero toki kannattaa maksaa heti pois.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Mutta sanon tämän nyt: Perintöveromalli on yhä epäoikeudenmukainen. Todellinen verotuksen oikeudenmukaisuus edellyttäisi sitä, että verotus kohdistuu kykyyn maksaa, ei siihen, että joku kuolee. Ongelmia syntyy, kun perintövero määrätään maksuun, vaikka et saa perintöä haltuusi, et pysty sitä käyttämään etkä pysty sitä realisoimaan. Aivan tavallisille suomalaisille tulee tyypillisesti ongelmia silloin, kun perii huoneiston, talon, mökin tai tilan, joiden kaupaksi saaminen on hankalaa tai itse asiassa mahdotonta. Jos pesässä ei ole likvidejä varoja eikä itsellä ole säästöä, maksuvaikeudet ovat edessä — jollei sitten pankkilaina ole vaihtoehto. Vastaava tilanne syntyy myös siitä, kun leski jää asumaan yhteiseen kotiin eivätkä perilliset voi yhteistä kotia realisoida. Perintövero on silloinkin maksettava. Perinnöksi saatavat perheyhtiön osakkeet voivat olla hyvinkin arvokkaita, mutta niitä on käytännössä hankala myydä. Ongelmia syntyy myös, kun kuolinpesä on riitainen eikä varoja päästä jakamaan osakkaille. Jako voi kestää vuosia. Perintövero pannaan tuolloinkin maksuun. Edelleen sanon: perintövero pannaan tuolloinkin maksuun, vaikka kukaan ei ole saanut haltuunsa yhtään mitään.

Arvoisa puhemies! Kerrotaanpa ihan elävästä elämästä esimerkki: Kolme sisarusta peri elinvoimaisesta Oulusta 50-luvun omakotitalon ihan muutama vuosi sitten. Perintövero pasahti maksuun. Talo ei mennyt kaupaksi, eikä vuokralaisia löytynyt. Perilliset asuivat kaukana Oulusta. Rahaa upposi koko ajan kiinteistöveroihin, jätemaksuihin, sähkölaskuihin, nuohoukseen, lumenluontiin, vakuutusmaksuihin, siivouksiin ja lähes 10 000 euroa öljylämmitykseen. Maksettavaa kertyi vielä rutkasti lisää, kun talon putket räjähtivät ja tuli vesivahinko. Vakuutus ei korvannut vahinkoja, koska yhtiö katsoi, etteivät kaukana asuneet perilliset olisi saaneet jättää taloa valvomatta. Yllä mainitut kulut eivät alentaneet perintöveron määrää, niitä ei voinut vähentää. Edes kiinteistövälittäjän palkkioita ei voi vähentää perintöverosta. Ja kun tuo talo meni lopulta kaupaksi, painajaisten jälkeen, niin lopputulos oli katastrofaalinen. Tämäkö on oikeudenmukaista?

Arvoisa puhemies! Meille on pitkään vakuuteltu, että suurin osa perinnöistä on niin pieniä, ettei niistä tarvitse maksaa veroja. Samalla on kyllä jätetty kertomatta, että aivan tavallisten suomalaisten perintöveroja päätyi ulosottoon noin 12 miljoonaa euroa vuonna 2022. Uusimpia lukuja ei ole vielä valmistunut. Eli perintöveron kohtuullistaminen ei riitä.

Itse toimin kuten Ruotsin demarihallitus vuonna 2005: poistaisin perintöveron kokonaan. Työnteolla, yrittämisellä ja säästämisellä kartutetusta omaisuudesta on verot maksettu kuulkaa jo moneen kertaan. Suomessa on varsin maltilliset tuloerot. Perintövero ei nykyisellään juuri estä varallisuuden kasaantumista vaan ainoastaan vaikeuttaa varallisuuden siirtymistä niillä, joilla ei ole mahdollisuutta verosuunnitteluun, säätiöihin tai Suomesta pois muuttamiseen.

Arvoisa puhemies! Perintöveron poisto tukisi yrittäjyyttä, pitäisi työpaikat ja omaisuuden kotimaassa, ja näin koko Suomi vaurastuisi. Monet maat ovat todenneet, että perintöveron tuotto on suhteellisen pieni verrattuna sen aiheuttamiin taloudellisiin ja sosiaalisiin haittoihin. Suomessa perintö- ja lahjaveron tuotto on ollut viime vuosina noin yksi prosentti valtion kokonaisbudjetista. Ruotsin kokemus osoittaa, ettei valtiontalous romahtanut. Päinvastoin, sukupolvenvaihdokset helpottuivat, perheyrietykset säilyivät kotimaisessa omistuksessa, ja hallinnollinen taakka väheni merkittävästi.

On siis aika kysyä: onko se oikein, että perintövero pasahtaa maksuun, vaikka sinä et saa itsellesi mitään? Vastaus on selvä: se ei ole oikein, se pitää korjata. — Kiitos. [Ritva Elomaa: Olipas väkevä puhe!]

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski.

16.35 **Pia Lohikoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Harva varmaankaan rakastaa perintöveroa, mutta talouden ja yhteiskunnan näkökulmasta se on aivan kelpo vero. Suomessa jo nyt lähes kaksi kolmasosaa perinnöistä on niin pieniä, että ne ovat valmiiksi verovapaita. Nämä kaksi kolmasosaa suomalaisista perinnönsaajista ovat niitä aivan tavallisia suomalaisia. Valtaosa perinnöistä ja lahjoista keskittyy jo valmiiksi varakkaille. Me emme näe, että nykyisessä heikossa julkisen talouden tilanteessa on varaa heikentää perintöveron tuottoa.

Kuten edustaja Kontula edellä kertoi, useimmat verotuksen asiantuntijat pitävät perintöveroa hyvänä verona, joka edistää talouden tehokasta toimintaa ja yhteiskunnallista tasa-arvoa sekä vahvistaa julkista taloutta. Näillä perusteilla kannatan edustaja Kontulan tekemää esitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

16.36 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys, jonka myötä perintö- ja lahjaveroa kevennetään erityisesti pienten perintöjen osalta. Perintövero on suomalaisille yksi kaikkein epäreiluimmista veroista. Siksi pidän hyvänä, että hallitus keventää erityisesti pienten perintöjen verotusta. Perintöveron alaraja nousee 20 000 eurosta 30 000 euroon ja lahjaveron alaraja 5 000 eurosta 7 500 euroon. Näin yhä useampi pieni perintö jää kokonaan verottamatta, aivan kuten pitääkin. On reilua, että esimerkiksi isovanhemman pienestä perinnöstä jää jotain jälkipolvillekin.

Tavanomaisen koti-irtaimiston verovapaus nousee 4 000 eurosta 7 500 euroon, mikä keventää sekä perijöiden että viranomaisten työtä. Ei ole järkeä, että satojen eurojen arvoisia huonekaluja arvioidaan perunkirjoituksessa.

Arvoisa puhemies! Haluan tuoda esiin käytännön esimerkin. Otetaan esimerkkinä nuori perhe, jossa isä menehtyy yllättäen. Perintönä on maatila ja alaikäinen lapsi. Aiemmin perintöveron maksaminen olisi voinut pakottaa myymään peltoa tai metsää, jotta vero saadaan maksettua. Nyt alaikäisen sukupolvenvaihdoshuojennusta laajennetaan ja edunvalvoja voi jatkaa yritystoimintaa lapsen puolesta. Lisäksi viivästyskorko kevenee, joten veroa ei tarvitse maksaa kovalla kiireellä ja kohtuuttomilla lisäkuluilla. Tämä on kohtuullisuutta ja suomalaisen omistamisen puolustamista.

Arvoisa puhemies! Esitys vähentää verotuloja noin 81 miljoonaa euroa vuodessa, mutta se parantaa pienituloisten ja perheyrittäjien asemaa. Se helpottaa maatilojen ja yritysten sukupolvenvaihdoksia ja keventää pienten perintöjen verotaakkaa tavalla, jota suomalaiset ovat toivoneet jo pitkään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigeliu.

16.38 **Joakim Vigeliu ps:** Arvoisa puhemies! Nyt tehtävällä lakimuutoksella hallitus alentaa perintöveroa. Perintöveron alaraja nostetaan 30 000 euroon, eikä tätä pienempiä perintöjä veroteta enää lainkaan. Asian merkitystä korostaa se, että selvästi yli puolet suomalaisista perii tätä vähemmän, siis saa tätä vähemmän perintöä itselleen. Muutoksen myötä yhä useampi suomalainen vapautuu perintöverosta kokonaan ja lopuillakin veron määrä alenee useilla sadoilla euroilla ja maksuunkin tulee helpotuksia.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Perintöveroa käsitellessämme olemme monien valtiontaloudellisten kysymysten lisäksi myös monien perimmäisten ja periaatteellisten kysymysten äärellä. Ensinnäkin, kuinka kovaa ja kuinka moneen kertaan valtion on oikein verottaa ihmisen tienaamaa, yrittämää, ostamaa ja omistamaa? Toisaalta, kannustammeko perheitä kartuttamaan vaurautta ja säästämään taloudellista vapautta myös jälkipolvilleen vaiko kuluttamaan kaiken ja kerryttämään itse omaisuutensa sukupolvesta toiseen? Ja kolmantena, jatkammeko periaatteesta sellaistenkin verojen karhuamista, joista muut verrokkimaat ovat jo luopuneet ja jotka saattavat ajaa ne vauraat, omistavat, yrittävät ja verojaan maksavat veronmaksajat pois Suomesta? Entä jos perimme veroa, joka ei tuotakaan yhtä paljon veroa kuin mitä menetämme verotuloja tällä verolla?

Vertailun vuoksi: Ruotsi luopui perintöverosta jo 2000-luvun alussa, Norjakin kymmenisen vuotta sitten. Suomessakin kansalaiset vastustavat perintöveroa suuresti, ja ehkä keskeisin syy, minkä takia siitä meillä ei ole luovuttu, on se, että valtiontalous on ollut kuralla jo pitkään. Veron poistaminen jättäisi noin miljardin euron loven valtiontalouteen, ja jos tällainen poisto tehtäisiin, se luonnollisesti helpottaisi erityisesti suurimpia perinnönsaajia. Ennen tällaista muutosta, jota muissa Pohjoismaissa on jo tehty, ennen kun voimme mennä sen suuntaan, niin näen, että tämä hallituksen esitys perintöveron keventämisestä ja alentamisesta on kelpo kompromissi. Yhtäältä yhä harvempi suomalainen joutuu maksamaan perinnöistään veroa, toisaalta suuretkin perinnönsaajat hyötyvät tästä euromääräisesti, ja toisaalta maksuun tulee helpotuksia.

Näen, että tämä meidän verojärjestelmämme kaipaisi kyllä suurempaakin remonttia tässä maassa. Monesti on käynyt niin, että kun erilaisia veroja on kehitetty, niitä on kasattu toinen toistensa päälle, ja senkin jälkeen kun päätös on tehty, niistä tulee itsestäänselvä osa sitä valtiontalouden kokonaisuutta. Siitä huolimatta, että vero kerätään joka vuosi erikseen ihan siitä ihmisten omasta työstä, yrittämisestä, kulutuksesta tai sitten jopa heidän omaisuudestaan, kun heistä on aika jättänyt, siitä tulee itsestäänselvä osa sitä valtiontalouden kokonaisuutta, josta on hyvin vaikea tinkiä, luopua, alentaa, keventää. Se on tässä salissa monesti nähty. Se on itsestäänselvää, että valtio kerää nyt miljardi euroa perintö- ja lahjaveroina joka ainoa vuosi. Jopa alennuksen esittäminen siihen — siis sen alentaminen, kuinka paljon kerätään veroa suomalaisten perinnöistä — herättää tässä salissa vastustusta.

Siksi verojärjestelmä kaipaisi muutosta, ja tämä on pieni askel sen muutoksen suuntaan. Toivon, että tulevaisuudessa Suomen taloudellinen tilanne saadaan paremmalle jalalle ja yhä useampi suomalainen saisi pitää yhä suuremman osan oman työnsä, yrittämisensä ja omistamansa hedelmistä kiinni eikä valtio tulisi väliin eivätkä tämän salin päättäjät päättäisi, mitä näillä rahoilla tehdään, ihmisen itsensä sijasta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

16.43 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Olen aistinut, että täältä oikealta reunalta on halua sanoa asia vielä selkeämmin ja suoremmin. Sanon sen nyt. Tunnistan tietenkin, että tämä asia on hallitusohjelmassa kirjattu tällä viisiin, mutta perintö- ja lahjavero olisi syytä poistaa mahdollisimman pian. Tuosta omaisuudesta on verot jo maksettu. Tällainen verotus ajaa ihmisiä maastamme ulos, eikä ole ainakaan Suomen etu, että varakkaita, vauraita ihmisiä lähtee maastamme pois maksamasta veroja. Eli

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

päinvastoin meidän pitäisi saada varakkaita ja vauraita ihmisiä tähän maahan lisää, mutta korkea verotuksemme ei kannusta varakkaita ihmisiä tulemaan maahanamme.

Se iso sanoma ja viesti on, että varmasti Suomen kansa kaipaa, että perintö- ja lahjavero olisi syytä poistaa mahdollisimman pian. Kannatan kuitenkin tätä hallituksen esitystä, joka on oikeansuuntainen mutta riittämätön.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

16.44 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nyt siis käsittelemme perintö- ja lahjaverotuksen keventämistä niiden alarajoja korottamalla. Verotettavan perintöosuuden alaraja korotettaisiin 20 000 eurosta 30 000 euroon ja verotettavan lahjan alaraja korotettaisiin 5 000 eurosta 7 500 euroon. Kuten tiedämme, valiokunnassa sosiaalidemokraattinen ryhmä on jättänyt vastalauseen, jossa he toteavat muun muassa: ”Nostamalla verotettavan perintöosuuden alaraja 40 000 euroon kevennetään verotusta erityisesti pienten ja keskikokoisten jäämistöjen osalta, vähennetään hallinnollista työtä sekä vahvistetaan verojärjestelmän hyväksyttävyyttä.” Siellä todetaan myös näin: ”Suurimpien jäämistöjen verotusta on perusteltua kiristää maltillisesti.” Esitämme, että yli miljoonan euron ylittävältä osalta veroprosenttia korotettaisiin kolme prosenttiyksikköä kaikissa veroluokissa. Tämä kuulostaa varsin maltilliselta ja järkevältä.

Sitten kun kävin katsomassa tähän pykälään liittyviä asiantuntijalausuntoja, niin Kalevi Sorsa -säätio on aika ronskistikin esittänyt siellä näin: ”Perintö- ja lahjaveron alarajojen korottamisen yhteydessä tulisi samalla korottaa suurimpien miljoonaperintöjen veroprosenttia. Näin uudistus vahvistaisi samalla julkista taloutta jopa yli sadalla miljoonalla eurolla. Esimerkiksi kymmenen prosenttiyksikön veronkorotus miljoonaomaisuuksiin kasvattaisi verotuloja vuositasolla vähintään 200 miljoonalla eurolla. Perintö- ja lahjaveron korottamista voidaan pitää perusteltuna, sillä se on talouden toiminnan, kasvun ja oikeudenmukaisuuden näkökulmasta verraten hyvä vero.”

Tämä Kalevi Sorsa -säätio aika ronskia esitti, mutta kuten tiedämme, niin mietinnössä on sosiaalidemokraattinen vastalause. Tämä on kyllä varsin kannatettava esitys. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää.

16.46 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Aivan hämäännyin tuosta Suhosen puheesta. En tiedä nyt ihan varmasti, käsitinkö minä oikein, mutta jos puhutaan perintö- ja lahjaveron keventämisestä ja siinä puhutaan Kalevi Sorsa -säätioistä, niin kyllä täytyy sanoa, että kyllä maailma on sekaisin, ei voi muuta sanoa. [Timo Suhonen: Ymmärsit väärin!]

Arvoisa puhemies! Kaikki eduskunnassa tehtävät päätökset eivät aina ole kaikkien kansalaisten mieleen, vaikka moni niiden tarpeellisuuden ymmärtäisikin. Nyt meillä on kuitenkin käsittelyssä esitys, joka on varmasti mieluisa valtaosalle suomalaisia. Hallitus nimittäin esittää perintö- ja lahjaverotuksen keventämistä. Tämä on siis oikeansuuntainen, vaikka itse koenkin, että kyllä tämä hallitus on mielestäni epäonnistunut siinä, että emme ole kyenneet poistamaan kokonaan tätä perintöveroa. Miksi emme ole kyenneet siihen? No, se on tietenkin se, että maamme taloudellinen tilanne on niin heikko, että se yhden vuoden budjetissa näyttäisi katastrofilta, kun se poistuisi, vaikka itse uskon siihen, että olisi

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

oikein ja kannattavaa Suomen julkiselle taloudelle poistaa tämä vero. Minä uskon, että siitä olisi pitkässä juoksussa hyötyä ja se olisi tämän kansamme etu.

Elinkeinoelämän valtuuskunta Evan vuoden 24 arvo- ja asennetutkimuksen mukaan perintöveron alentaminen saa tukea sekä hallitus- että oppositiopuolueiden äänestäjiltä. Hallituspuolueiden äänestäjistä kaksi kolmesta kannattaa perintöveron keventämistä, ja oppositiopuolueiden äänestäjistä useampi keventäisi perintöveroa kuin kiristäisi sitä lukuun ottamatta vasemmistoliiton äänestäjiä. Perintövero vaikuttaa siis olevan suomalaisten inhokkiveroja.

Kun edustaja Kontula äsken puhui siitä, että hän tulee semmoisesta ryhmästä, jossa tätä veroa ei makseta, [Anna Kontula: Kaksi kolmasosaa suomalaisista!] niin siinä mielessä ymmärrän sen, että niille ihmisille, jotka eivät tätä veroa maksa, se on yhdentekevää, [Anna Kontula: Kaksi kolmasosaa suomalaisista!] poistetaanko tätä.

Orpon—Purran hallituksen esityksessä verotettavan perintöosuuden alaraja korotettaisiin 20 000 eurosta 30 000 euroon. Verotettavan lahjan alaraja korotettaisiin 5 000 eurosta 7 500 euroon. Lisäksi korotettaisiin tavanomaisen koti-irtaimiston verovapaata määrää 4 000 eurosta 7 500 euroon.

Veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain säännöksen mukaan maksamattomalle perintöverolle laskettava viivästyskorkoa alennettaisiin nykyisestä. Ehdotuksen mukaan viivästyskorko olisi Suomen Pankin korkolain nojalla vahvistama viitekorko lisättynä kahdella prosenttiyksiköllä nykyisen kolmen ja puolen prosenttiyksikön lisäyksen sijasta. Koska perintöveron maksaminen aiheuttaa usein käytännön ongelmia, kokevat kansalaiset sen monesti epäreiluksi. Tämä tapahtuu erityisesti silloin, kun peritty omaisuus on esimerkiksi kiinteistöjä tai osakkeita eikä rahaa. Pahimmassa tapauksessa peritty omaisuus täytyy myydä perintö- ja lahjaveron maksamiseksi. Kyseessä on todellinen ongelma.

Hallituksen päätökset ovat oikeansuuntaisia, ja luonnollisesti kannatan esitystä. Itse olisin kuitenkin ollut valmis menemään vielä pitemmälle. Meidän pitäisi aloittaa keskustelu, ja meidän pitäisi oikeasti poistaa perintövero kokonaan.

Kutsuin kevättalvella tänne erään pitkään toimineen yrittäjän, jota voidaan ehkä tituleerata liikemieheksi, keskustelemaan juuri perintöverosta ja Suomen talouden tilasta ylipäättänsä. Hänellä oli paljon painavaa sanottavaa. Liikemies kannatti perintö- ja lahjaveron poistamista kokonaan. Hänen mukaansa ei voida elää vain lyhyttä budjettiajattelua, vaan pitäisi nähdä kokonaisvaikutus perintö- ja lahjaveron poiston suhteen. Hän korosti myös verotuksen psykologisia vaikutuksia — ja nämä usein kyllä jätetään huomiotta. Suomen keskeinen ongelma on liikemiehen mukaan se, että olemme pääomaköyhä valtio, ja hän arvioikin, että mikäli Suomesta poistettaisiin perintö- ja lahjaverot, ulkomaille siirrettyjä varoja, pääomia, palaisi maahan takaisin, ja ne sitten auttaisivat hyödyttämään meidän talouttamme. Olen täysin samalla linjalla asiasta tämän liikemiehen kanssa.

Se, mikä tässä on ongelma, on se, että jos perintö- ja lahjaverot poistettaisiin, näyttäisi se tilastollisesti äkilliseltä veronpudotukselta. Uskon kuitenkin, että tämä muutos olisi pitkässä juoksussa hyödyksi. Tulkintani mukaan keskeisenä ongelmana maassamme on tietynlainen muutoshaluttomuus. Vaikka usein juhlapuheissa puhutaan rohkeudesta, käytännön päätöksistä se puuttuu tai sitä ei ole riittävästi.

Arvoisa puhemies! Olen kuitenkin tyytyväinen siitä, että hallitus ottaa esityksellään askeleen oikeaan suuntaan. Esityksen lausuntopalautteessa tuotiin ansiokkaasti esiin se huomio, että alarajoihin ei useimpina vuosina ole tehty indeksitarkistusta. Perintö- ja

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

lahjaveroasteikkojen keventämistä pidettiin näin ollen useissa lausunnoissa perusteltuna. Lakimuutos on selkeä parannus nykytilanteeseen. Nykyinen perintövero on mielestäni osasy sille, että toimivia yrityksiä myydään tai joudutaan myymään. Tietenkin osa niistä sitten myydään ulkomaille, ja pahimmassa tapauksessa tuotanto ja työpaikat siirtyvät ulkomaille. Tämän takia mielestäni perintövero pitää poistaa, eikä kuunnella tässä nyt mitään Kalevi Sorsa -säätiotä, vaan käytetään ihan maalaisjärkeä ja näitten Suomen varakkaiden sanomaa. Niitä me tarvitaan tänne maahan lisää. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Löfström.

16.53 Mats Löfström r: Ärade fru talman! De flesta människor skatteplanerar inte och flyttar inte utomlands för att undgå arvs- och gåvoscatt, något som flera ägare till större finländska familjeföretag gjort. Men de allra flesta människor ärver något. För många av dem känns det orättvist och orimligt att mitt under pågående sorgearbete fundera på om man måste sälja släktgården eller familjens sommarstuga, som förvärvats med hårt arbete och redan beskattade pengar, eller behöva ta banklån för att kunna ta över huset som föräldrarna byggt för att man inte annars har råd att betala arvsskatten. En ännu större tragedi är det för arvingar vars föräldrar eller förälder går bort alltför tidigt i exempelvis en dödlig sjukdom eller olycka. Döden kan komma plötsligt, utan att man tänkt eller planerat för det.

Av just dessa anledningar skrev vi in en skrivning i regeringsprogrammet om att utreda slopandet av arvs- och gåvoscatten enligt svensk modell, där det var den socialdemokratiska regeringen under Göran Perssons ledning som fattade det beslutet. Arvs- och gåvoscatten försvårar generationsväxlingar av företag och gör att också större finska familjeföretag säljs ut i stället för att man genomför en generationsväxling, som kan vara utmanande även utan skatten. Familjer som sålt ut sina familjeföretag har sedan kunnat flytta utomlands till exempelvis Monaco, Portugal, Schweiz, Spanien, Storbritannien eller Sverige.

Det finns andra exempel på andra personer som flyttat bort för att undvika arvsskatten också utan familjeföretag. Vissa har varit helt öppna med besluten att exempelvis flytta till Sverige för att undvika arvs- och gåvoscatten, samtidigt som man har fortsatt verka i Finland. Många tror att de här pengarna skulle återvända till Finland om arvs- och gåvoscatten slopades, samtidigt som det skulle underlätta kommande generationsväxlingar, så klart också på Åland — något som borde stärka ekonomin, tillväxten samt kapitalbasen i ett förhållandevis kapitalfattigt land som Finland. Finland borde därför ha avskaffat arvs- och gåvoscatten för länge sedan. Som sagt gjorde Göran Perssons regering det i Sverige år 2004. Norge följde efter år 2014, och det här borde också Finland göra.

Ärade talman! Vi diskuterar nu inte ett slopande av arvs- och gåvoscatten här i kväll. Det vi nu diskuterar är ändå ett steg i rätt riktning. Det höjer den nedre gränsen för när man måste betala arvsskatt från 20 000 euro till 30 000 euro. Det höjer också gränsen för gåvoscatten från 5 000 till 7 500 euro, eftersom arvs- och gåvoscatten sitter ihop. Här finns också saker som kommer att underlätta för företags generationsväxlingar, något som är livsviktigt i Finland och på Åland.

Finland har inte haft tillväxt på 15 år och vi har inte råd att mista ett enda livskraftigt företag bara på grund av att arvs- och gåvoscatten blir för komplicerad och byråkratisk och

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

för dyr i det skedet. Därför är det här ett bra beslut. Men målsättningen måste fortsättningsvis vara att slopa arvs- och gåvoskatten helt enligt svensk modell, där man slopat den och ersatt den med en överlåtelseskatt, där man betalar skatt först då arvet någon gång realiseras, alltså om man säljer något av arvet. Det underlättar för generationsväxlingar. Det gör också att ingen tvingas sälja sin släktgård, familjens sommarstuga eller huset som ens föräldrar byggt med blod, svett, tårar och beskattade pengar bara för att man inte har råd att betala arvsskatten, något som kan kännas djupt orättvist och orimligt.

Arbetet för att slopa arvs- och gåvoskatten helt fortsätter, men detta är ett steg i rätt riktning. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten käännös, kiitos.

Tulkki esitti puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

17.01 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Pienten perintöjen ja lahjojen verotusta kevennetään. Tämä on oikeudenmukainen linjaus ja esitys maahamme. Esitys helpottaa erityisesti maatilojen sukupolvenvaihdoksia, jotka ovat tärkeitä tässä ajassa jo huoltovarmuuden ja ruuantuotannon jatkumiseksi. Perintöveroa ei enää makseta alle 30 000 euron perinnöstä, ja verotettavan lahjaveron alaraja nostetaan 7 500 euroon. Myös koti-irtaimiston verovapaan määrä nostetaan 7 500 euroon. Tämä parantaa erityisesti pienempien perintöjen ja lahjojen asemaa. Nämä perintöveron lakimuutokset ovat perustellut, sillä suomalaiset maksavat jo työstään ja yrittämisestään veroa, ja kun he hankkivat ansioillaan omaisuutta, niin siitä ei tarvitsisi enää maksaa veroa. Tämä parantaa pienituloisten asemaa ja keventää pienten perintöjen verotaakkaa, jota suomalaiset ovat toivoneet jo pitkään. Perintö- ja lahjaveron kokonaan poistaminen tulee ottaa seuraavaksi tarkasteluun ja pohtia poistamista kokonaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen.

17.02 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käytetty kyllä ihan hyviä puheenvuoroja näistä tietyistä ongelmatilanteista, mitä tulee esimerkiksi perintöveron suhteen silloin, kun omaisuutta ei saada realisoitua. Tietenkin on inhimillistä ja kohtuullista, että silloin kun muutenkin suruajat ovat, että tällaisia ikäviä ja vaikeita tilanteita ei tavallisille ihmisille niinkään tulisi.

Kuten totesin, puhemies, tuossa alussa, mielestäni nämä alarajojen korotukset perintöveron ja lahjaveron osalta ovat varsin perusteltuja. Kuitenkin SDP hieman tässä vielä tekisi näitä muutoksia. Mietin juuri sitä, että kun elämme vaikeita aikoja valtiontalouden kanssa ja tässä kovin isoja muutoksia ei voida tehdä, niin me teimme sitten melko lailla kustannusneutraalittyyppisesti tämän muutoksen, että näitä pieniä ja keskikokoisia jäämistöjä verotettaisiin kevyemmin eli että tämä alaraja tulisi 40 000:een ehdotetun 30 000:n sijaan. Se voisi osaltaan kuitenkin auttaa monia, jotka saavat vähän pienempiä tai keskisuuria perintöjä. Toivon, että esimerkiksi tälle esitykselle löytyisi kannatusta, sillä kun me toisaalle — sinne, jos miljoonan, yli miljoonan, perii —

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

tekisimme hyvin maltillisen, pienen korotuksen, niin tällä tavalla voisimme sitten tätä meidän pienten ja keskikokoisten perintöjen alennusesitystä neutralisoida kustannuksiltaan.

Puhemies! Tässä vielä toistan, että SDP:llä on tässä hyvä vastalause, hyvä esitys, ja toivon, että hallituspuolueet harkitsisivat esimerkiksi omassa kannanotossaan, voisiko vielä harkita, että otettaisiin tästä kappaletta ja toimittaisiin esittämällämme tavalla. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

17.04 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Puhumme täällä perintöverotuksesta, ja on ollut ilo huomata, että kun maan hallituksessa on salin keskeltä ja oikealta olevia puolueita, niin tällaisena hallituskautena jopa SDP:stä aletaan suhtautua verojen alentamiseen hieman myönteisemmin, eli hallitus tekee latua, jota sitten SDP:kin voi seurata perässä. Se on hienoa, ja toivotaan, että ensi kaudella näemme perintöveron kevennyksiä, esimerkiksi tämän alarajan korotuksen, esimerkiksi teidän toimestanne, sinne 40 000 euroon. [Pia Viitanen: Jos löytyy kumppaneita!] Pidän sitä hyvin kannatettavana esityksenä.

Sitten taas tämä teidän esittämänne lisävero nimenomaan sinne miljoonaperintöihin on aika haastava yhtälö. Ymmärrän periaatteellisesti kyllä sen, että pyritään osallistamaan kaikenlaisia tahoja tässä yhteiskunnassa tulotasosta riippumatta tähän valtiontalouden tasapainotukseen, mutta en tiedä, oletteko vastalauseessanne miettineet sitä, millaisia vaikutuksia sillä on, että me olemme Ruotsista ja Norjasta poiketen se maa, jossa perintövero on voimassa, mikä jo tällä hetkellä ajaa meiltä niitä suuria perinnönsaajia pois ja vaikuttaa myös ehkä heidän arvioonsa siitä, mihin maahan he muuttavat, mihin he siirtävät omaa liike- ja yritystoimintaansa.

Näettekö, että tällaisella uudella miljonääriverolla, mitä te esitätte, te voisitte tulla pahentaneeksi tätä tilannetta, mikä meillä on näiden suurien perijien ja suurten veronmaksajien osalta?

Kyllä nuo meidän vierusmaat näyttävät tällä hetkellä houkuttelevammilta jo nyt, ja erityisesti tällaisen lisäveron myötä varmasti näyttäisivät entistä houkuttelevammilta vaihtoehdolta, minne pääomien tai sijoittajien tai suurituloisten kannattaisi asettua, paitsi he itse, myös perheineen.

Meidän suuri ongelmahan täällä on — mitä on monesti erilaisissa talouskeskusteluissa käyty — se pääomien vähäisyys, sijoittajien vähäisyys, se, että meillä ei ole sitä yritystoimintaa ja monesti meidän yritykset sitten myydään pois, ulkomaiseen omistukseen. Näettekö, että tällä teidän veromallillanne voisi olla myös negatiivisia vaikutuksia siihen, miten näihin ongelmiin löydettäisiin ratkaisuja?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Viitanen, vastauspuheenvuoro.

17.07 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on varmasti ihan hyvä kysymys, mutta itse ajattelen sitä asiaa lähinnä siten, että kun me joudumme tekemään näissä veropäätöksissä monenlaista harkintaa — me joudumme harkitsemaan sitä, että verotulot riittävät, että me voimme kustantaa näitä meidän hyvinvointivaltiomme tärkeitä palveluja, ja samalla joudumme myös miettimään hieman sitä verotuksen oikeudenmukaisuutta — niin minä kyllä näen niin, että tavallaan, jos me

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

muutamme perintöverotusta, olisi varsin oikeudenmukaista, että niiden pienten ja keskikokoisten perintöjen verotusta hieman kevennettäisiin.

Enkä minä, puhemies, oikeastaan sitäkään usko, että jos sille miljoonaperinnölle nyt hieman veronkorotusta tulisi, niin se karkottaisi sitten ihmisiä täältä tai näin. Minä uskon tähän oikeudenmukaisuuteen ja siihen, että varmasti nämäkin ihmiset ihan näkisivät, että Suomessa on hyvä asua ja olla, meillä on hyvä koulutustaso, meillä on hyvät palvelut ja sitä kautta hyvä, turvallinen yhteiskunta. Uskoisin kyllä, että tällä menolla voisimme hyvin mennä eteenpäin.

Mutta, puhemies, minä korostan sitä, että oikeudenmukaisuutta tässä hakisin nimenomaan sillä, että sillä tavallisella perinnönsaajalla, tavallisella suomalaisella olisi sitten hieman keveämpi se verotus.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

17.08 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme tosiaan perintö- ja lahjaverolain ja eräiden muiden lakien muuttamista, mutta, arvoisa puhemies, kyseessä on siis perintöveron kevennys, siis sellaisen veron kevennys, jota suomalaiset vihaavat jopa joissakin kyselytutkimuksissa eniten tässä maassa. Se on ihan ymmärrettävää, koska me tiedetään, että kun ihminen saa perintöä ja kun se perintö on aikoinaan ansaittu työllä ja yrittämisellä, niin se on jo moneen kertaan verotettu, ja sitten siinä perintövaiheessa valtio tulee vielä ja verottaa uudestaan. Totta kai tällainen on epäoikeudenmukaista suomalaisten mielestä, ja tästä syystä sitä myös vastustetaan.

Jos katsotaan meidän verrokkimaita, muun muassa Ruotsia ja Norjaa, niin siellähän päätöksentekijät ovat tulleet päätökseen, että perintövero on poistettu. Siellä ei ihan vielä Suomessa olla, mutta sen sijaan tämän hallituksen aikaansaannoksena perintöveron alarajaa nostetaan. Eli kun se nyt on ollut 20 000 euroa, niin nyt se nousee 30 000 euroon, eli 50 prosentin korotus. Erittäin hyvä uudistus, eikä siinä vielä kaikki. Se koskee myös lahjaveroa, jossa viisi tonnia on ollut raja, se nousee 7 500 euroon. Nämä ovat positiivisia uudistuksia. Totta kai olisi hienoa, jos pystyttäisiin poistamaan koko perintövero, mutta ajat ovat vaikeat ja tämä on nyt ensimmäinen vaihe. Joka tapauksessa tämä auttaa nimenomaan niitä pienten perintöjen saajia omassa arjessaan ja tuo sinne sitä oikeudenmukaisuutta mutta myöskin taloudellista helpotusta. Erittäin hyvä uudistus.

Sitten tämä problematiikka, mikä liittyy SDP:n vastalauseeseen ja siellä olevaan kolmen prosenttiyksikön lisäveroon miljoonaperintöihin, niin totean vain, että meidän pitää vertailla, mitä meidän verrokkimaissa tapahtuu. Kun tässä äsken totesin, että Ruotsissa ja Norjassa se vero on poistettu, niin juuri siellä miljoonaperintöluokassa on mahdollisuus tehdä erilaisia järjestelyitä, missä se perintö sitten lopulta suoritetaan. Me ollaan nähty, että Suomesta muuttaa myöskin erittäin rikkaita ihmisiä pois, ja se on erittäin valitettavaa. Eli vaikka teoriassa jotain veroa korottamalla paperilla näyttäisi siltä, että saadaan lisää verotuloja, niin voikin käydä niin, kuten kaikki tässä salissa tietävät, että käyttäytymisvaikutukset johtavat siihen, että ne, joilla varaa ja mahdollisuutta on, muuttavat pois maasta ja vievät sen perintönsä vaikka sinne Ruotsiin, ja tämä on tietenkin valitettavaa.

Samaan aikaan kun me Suomessa ollaan pääomaköyhä maa, me tarvittaisiin lisää pääomia tänne, joilla voitaisiin investoida ja kehittää suomalaista liiketoimintaa. Se olisi se, mihin meidän pitäisi pyrkiä, eikä siihen, että jos joku on kovalla työllä ja yrittämisellä

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

ansainnut yli miljoonan euron perinnön, niin sitten ensimmäisenä täällä etsitään keinoja, miten sitäkin voitaisiin verottaa vielä entisestään kireämmin, kun sitä jo nyt verotetaan aika huolella. Tämän takia en pysty yhtymään SDP:n vastalauseessa esitettyyn miljoonaperintöjen veronkorotuksiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa.

17.11 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kun puhuu kansalaisten kanssa perintöverosta, niin kyllä se yleinen mielipide on se, että miksi jostain kiinteistöstä tai rahasta, jonka saa perinnöksi, pitää taas maksaa veroja, kun siitä on monta kertaa maksettu jo, aivan kuten edustaja Bergbom totesi. Se on se yleinen mielipide.

Perintö- ja lahjaveroasioissa ajaututaan myös tilanteisiin, jotka aiheuttavat hämmennystä. Peritään jotain, mutta lopputulema voi olla, että joutuu jopa maksamaan siitä. Siihen tavaraan tai kiinteistöön voi olla tunnesiteitä, niin että haluaisi todella sen pitää, mutta se voi tulla hyvin kalliiksi.

Sitten sellainen asia myös, että jos ei ole rintaperillinen, jos on hieman kaukaisempi sukulainen, niin se vero on todella kova.

Tämä hallituksen esitys kuitenkin on oikeansuuntainen, niin kuin on monen puheessa todettu. Omassakin puheessani aiemmin sen totesin, että se on valtavan hyvä suunta. Katsotaan, mihin se sitten johtaa tulevaisuudessa. Ruotsin malli voisi olla ihan hyvä, mutta talouden pitää tietysti parantua.

Maataloudessa meillä on valtavat kannattavuusongelmat tällä hetkellä. Sukupolvenvaihdos pitää saada nyt joustavammaksi monin tavoin, ja siihen ei ole juurikaan aiemmin puututtu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eerola.

17.13 Juho Eerola ps: Arvoisa rouva puhemies! Aikomukseni ei ollut tähän asiaan alun perin kantaa ottaa. Mielestäni esitys on oikein hyvä, ja kannatan tosiaan tätä hallituksen esitystä täysin rinnoin. Minua ei häittäisi ollenkaan, vaikka mentäisiin vieläkin pidemmälle.

Se, miksi kuitenkin tulin puhumaan aikomuksistani huolimatta, oli se, kun työhuoneessani kesken Teams-istunnon toisella korvallani kuuntelin tätä salikeskustelua, ja sitten juuri siihen toiseen korvaani stereoiden vasemmasta kaiuttimesta kuului ääntä, ja se särähti. Siellä perusteltiin, että tämä perintövero pitää olla ja pitää olla mielellään mahdollisimman kovakin perintövero, koska nämä perinnöt kuulemma kasautuvat sukupolvelta toiselle ja lisäävät jotain sukupolvista eriarvoisuutta vai miten se oli.

Minä näen itse tämän asian täysin toisinpäin. Monia yrityksiä on rakennettu useitten sukupolvien ajan. On vaari saattanut perustaa ja sitten poika hiki hatussa jatkanut ja ehkä nyt vasta pojanpojan kohdalla alkaa kantaa hedelmää. Se ei minusta ole mitenkään epäoikeudenmukaista, eriarvoisuutta tai muutakaan epäreiluutta. Kun nämä samat ominaisuudet — sitkeys, ahkeruus, yritteliäisyys — periytyvät sukupolvelta toiselle, niin on pikemminkin oikeudenmukaista, että jos mahdollisesti tulee jotain rahallistakin perintöä, niin sitten se tulee niille samoille suvuille, keillä näitä ominaisuuksia kenties on. En näe mitään eriarvoistavaa tässä.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Sitten kyseenalaistettiin sekin täällä salissa hallituspuolueitten riveistä usein kuultu perustelu, että tämä on semmoinen asia, mitä tavalliset suomalaiset reilusti kannattavat. No minunkin kokemukseni on, että tavalliset suomalaiset reilusti tätä kannattavat ja usein, mutta sitäkin epäiltiin. En usko, ellei sitten jotenkin suomalaisuuden käsite ole kummallisesti laajentunut.

Tosiaan itse kannatan lämpimin tuntein tätä hallituksen esitystä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari.

17.15 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Vaikka esitys on oikeansuuntainen, niin tietysti aina toivoisi lisää. Ymmärrän kyllä tämän taloudellisen tilanteen meillä ja ymmärrän myös sen, että jos veroa kiristetään oikein suurten perintöjen saajilta, niin he keinot löytävät, ovat itse asiassa löytäneet nykyäänkin jo, mutta mielestäni on hyvä kuitenkin, että tässä asiassa on pystytty etenemään.

Sinänsä keskustalla on tässä vastalause, ja me olemme esittäneet, että lahjaverolle annetaan vastaava maksuaika kuin perintöverolle alentaen samalla perintö- ja lahjaveron viivästyskorkoa Suomen Pankin viitekoron suuruiseksi. Tämä liittyy esimerkiksi niihin tilanteisiin, joista edustaja Elomaa puhui. On erittäin vaikeita tilanteita tämän veron maksamisen kannalta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

17.17 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Päätin vielä suhteessa tähän sanoa muutaman sanan jo maksetuista veroista tai kaksinkertaisesta verotuksesta, joka on toistunut tässä keskustelussa yleisesti.

Perintöverohan kohdistuu perinnönsaajaan. Perinnönsaaja ei ole maksanut siitä perinnöstä vielä mitään veroa siinä vaiheessa, kun hän sen perinnön saa. Kysymys ei siis ole moninkertaisesta verottamisesta, vaan kysymys on uudesta tapahtumasta, jota verotetaan. Tämä on vähän rinnakkainen kysymys sen kanssa, kun yrittäjät valittavat, että heihin kohdistuu moninkertainen verotus, kun he laskevat oman verotuksensa, myös sen oikeushenkilöyryksen verotuksen ja parhaassa tapauksessa vielä sen yrityksen asiakkaisiinkin kohdistuvan verotuksen.

Rahan ominaisuus on, että se kiertää. Se siirtyy kädestä käteen erilaisten tapahtumien kautta, ja näitä tapahtumia meidän verojärjestelmä sitten verottaa. Ja jos plussataan yhteen riittävän monta tapahtumaa, niin lopulta päästään 100 prosentin verotukseen ja sitten päästään 1 000 prosentin verotukseen, ja kun riittävän kauan seurataan, niin vaikka kuinka isoihin prosentteihin. Mutta se on harhainen tapa tulkita meidän verojärjestelmää, meidän verotuksessa ne rahat eivät ikään kuin kanna mukanaan niistä maksettuja veroja tilanteesta ja omistajasta toiseen.

Sitten erikseen edustaja Eerolalle, jossa ilmeisesti hämmennystä oli herättänyt lähinnä allekirjoittaneen käyttämä puheenvuoro: historiallisesti kaikkein suurin yksittäinen tunnistettu tekijä, joka tuottaa valtavia varallisuuseroja, on omaisuuksien periytyminen. Eli ihmiset harvoin yhden sukupolven aikana ehtivät kasaamaan aivan valtavia omaisuuksia, mutta sitten kun sitä tapahtuu sukupolvesta toiseen, niin tulo- ja ennen muuta varallisuuserot voivat kasvaa huomattavan suuriksi. Tällöinhän kysymys ei näiden seuraavien sukupolvien osalta ole suinkaan siitä, että se olisi jollakin lailla itse ansaittua,

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

vaan siitä, että he ovat vain saaneet taloudellisesti kymmenkertaisesti, satakertaisesti, tuhatkertaisesti vauraammat lähtökohdat kuin joku sellainen, jolla vastaavaa perintöä ei ole ollut käytettävissään.

Ja miksi se on yhteiskunnallisesti ongelmallista? Sen takia, että valta yleensä seuraa rahaa. Sellaisissa yhteiskunnissa, joissa varallisuus keskittyy kovasti tietyille henkilöille tai suvuille, keskittyy yleensä myös yhteiskunnallinen valta, syntyy niin sanottuja dollaridemokratioita, joissa ne, joilla on paljon rahaa, käyttävät myös paljon valtaa, ja totta kai vasemmisto vastustaa tällaista kehitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

17.20 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Mietin hetken aikaa, käytänpö tätä puheenvuoroa, mutta kun olen aika avomielinen ihminen, niin ajattelin sen käyttäjä.

Tässä kävi niin, että viime viikolla täällä eduskunnassa Helsingissä oltuani sitten kun perjantaina palasin Turkuun, sinne oli tullut kirjekuori, jossa olivat nyt sitten nämä perintöverolaput. En tietenkään avaa tässä yksityiselämäni piiriin kuuluvia asioita, mutta kun korkeassa iässä, lähes 94-vuotiaana, ja pitkään leskenä ollut äitini tuossa keuhkolla 23 kuoli, niin sitten siitä veljeni kanssa semmoisen ihan pienehkön, maltillisen perinnön saimme, ja nyt ne perintöverolaput sitten tulivat.

Ymmärrän hyvin sitä retoriikkaa, että kun ihminen saa sitten tällaisen maksulapun, hän ajattelee, että tuo nyt on jollakin tavalla niin, että minulta otetaan nyt sitten pois, mutta näinhän kaikkien verojen laita on. Kyllähän me nyt kaikki tiedämme, että Suomen nykyisessä taloudellisessa tilanteessa niin puolustusasioiden kuin terveydenhuollon kuin koulutuksenkin takia me tarvitsemme veroja, ja perintövero on näistä yksi. No, sen takia vähän tässä oudoksuin niitä puheenvuoroja, joissa puhuttiin siihen sävyyn, että se pitäisi kokonaan poistaa. Ymmärrän toki, niin kuin täällä on kerrottu, että on Pohjoismaita, joissa se on kokonaan poistettu, mutta niiden taloudellinen tilanne on nyt kuitenkin ihan erilainen kuin Suomen tällä hetkellä on.

Ymmärrän sen, että tässä nyt jollakin tavalla ollaan ainakin lievästi ärsyynyt siitä, että sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä teki vähän erilaisen ehdotuksen, eli me nostimme sitä alarajaa 10 000 euroa korkeammalle ja sitten laitoimme sen kolme prosenttiyksikköä lisää sinne yli miljoonan perintöihin.

Nyt kun katson näitä nyt voimassa olevia taulukoita, jotka minulla tuossa on — eli yli 20 000:n kohdalta 40 000:een asti 7 prosenttia, 40 000:stä 60 000:een 10 prosenttia, 60 000:stä 200 000:een 13 prosenttia, 200 000:sta miljoonaan 16 prosenttia ja yli miljoonasta 19 prosenttia — niin siinä meidän mallissa on sitten 3 prosenttia korkeampi siellä yli miljoonan osalta. En minä nyt itse näe, että se, onko se esimerkiksi 19 vai 22, on nyt ratkaisevaa siinä, muutetaanko Suomesta pois tai jotain muuta. Yhtä hyvin voisi sanoa, että tuo 19 on niin korkea, että joku lähtee sen takia pois. Tässä nyt loppujen lopuksi meidän esityksen ja hallituksen esityksen välillä ei ole suurtakaan eroa, paitsi se ero, että me nostamme 10 000 euroa korkeammalle sen alarajan ja pistämme pikkuisen prosentteja lisää sinne korkeimpaan. Ei siitä nyt kannata kovasti kiihtyä.

Minä maksan ilolla ensi keväänä ne perintöverot, koska tiedän, että Suomessa tarvitaan moniin hyviin tarkoituksiin veroja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigeliu.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

17.23 Joakim Vigelius ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Palaan tähän edustaja Lindénin puheenvuoroon, [Aki Lindén: Kuten yleensä!] kuten monesti tässä salissa aiemminkin. On totta, että jos tätä korotetaan teidän esittämänne mukaisesti, näitä suurimpia perintöjä siitä 19:stä 22 prosenttiin, niin voi olla, että nimenomaan se korotus ei välttämättä tuo suurta vaikutusta. Mutta kun siinä pohjalla on jo se, että se on 19 ja viereisessä maassa samainen vero on nolla prosenttia. Välttämättä tämä kolmen prosenttiyksikön korotus ei ole vielä se, mikä katkaisee kamelin selän, mutta kun siellä on jo pohjalla 19, se ei ole korotus nolasta prosentista kolmeen prosenttiin, se on korotus 19 prosentista sinne 22—23:een, mitä esititte. Ja sillä on varmasti vaikutusta, kun ihmiset miettivät omaa sijoittumistaan.

Meillä on kuitenkin hyvin vastaavanlaisia Pohjoismaita tässä monta vieretysten, ja ihmiset ja pääomat ja sijoittajat voivat miettiä, mihin he sijoittuvat. He voivat miettiä, mihin he perheensä vievät, tuovat, ja toki siinä vaikuttavat monenlaiset tekijät, mutta valitettavasti Suomella, meillä, ei täällä ole kovin monia asioita, joissa pärjäämme tällä hetkellä paremmin kuin esimerkiksi Ruotsi. Turvallisuuden saralla taidamme pärjätä. Meillä eivät vielä katujengit ole samalla tasolla tai pommi-iskut tai kranaatti-iskut kuin Ruotsissa, mutta kyllä esimerkiksi, jos haluaa turvallisuutta ja toisaalta kilpailukykyisempää verotusta, niin sitä voi hakea tällä hetkellä esimerkiksi Norjasta mieluummin kuin Suomesta, tai vaihtoehtoisesti Tanskasta, jossa on vielä kevyempi perintöverotus, vaikka siellä perintövero on voimassa.

Palaan myös tähän Kontulan puheenvuoroon. Vasemmiston argumenteissa monesti korostuvat nimenomaan tämä oikeudenmukaisuus ja kohtuullisuus ja toisaalta tällaisen ylisukupolvisen varallisuuden kritisointi tai jopa vastustaminen. Halusinkin mainita siitä, että kun mainitsitte sen dollaridemokratian, jossa rahan keskittyessä myös valta alkaa keskittyä, ja sen, että sen takia pitää vastustaa perintöjen kerääntymistä ja toisaalta varallisuuserojen syntyä, niin huomaan kyllä, että te kuitenkin valiokunnassa vastustitte ilmeisesti myös sitä, että näitä pienimpiä perintöjä verotettaisiin tai niistä maksettavia veroja alennettaisiin. Teillähän lukee täällä ihan suoraan, että me emme näe, että nykyisessä heikossa julkisen talouden tilanteessa on varaa heikentää perintöveron tuottoa nostamalla perintöverotuksen alarajoja. Mutta tämä alarajan korotushan koskettaa ihan tavallisia suomalaisia perinnönsaajia. Siitä hyötyvät erityisesti ne, jotka nyt vapautuvat kokonaan siitä perintöveron maksusta, ja monien sellaisten perinnönsaajien asemaa, joiden perintö on siinä sadantuhannen euron pinnassa, nimenomaan tällaisilla kevennyksillä parannetaan. En usko, että he tässä yhteiskunnassa omaavat niin kovin merkittävää poliittista valtaa, jota olisi syytä pelätä ja siksi verottaa lisää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

17.26 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin edustaja Lindénille osanotto teidän läheisenne poismenon johdosta.

Edustaja Vigelius vei kyllä jalat suusta ja sanat suusta niin sanotusti tässä jo, mutta jatkan tästä. Itsekin uskon, että tämä sosiaalidemokraattien esitys ei välttämättä vielä katkaise kamelin selkää, mutta se, mikä siellä on pohjalla, on oleellista, ja siitähän se julkinen keskustelu pitkälti tässä maassa on ollut käynnissä viimeisten vuosien aikana, onko meidän nykyinen perintöveropoliitiikka sellainen, joka aikaansaa sen, että tästä maasta karkaa pääomia pois. Joku voi argumentoida, että näin on. Sitten on tietysti argumentteja, että näin ei ole.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Mutta tosiasiahan on se, että Suomi on aika pääomaköyhä maa. Ja toinen tosiasia on myöskin se, että täällä Suomessa on aika korkea verotus. Ja kolmas tosiasia on se, että täällä ei ole, jos nyt verrataan esimerkiksi vaikka Ruotsiin, semmoisia suuria teollisuussukuja samassa mittaluokassa kuin on Ruotsissa. Ja joku voi sitten ajatella, että se on hyvä asia, että meillä ei ole tämmöistä massiivista varallisuuden kertymää eri suvuille, mutta joku voisi tietysti argumentoida, että se aiheuttaa sitten sen, että meidän teollisuus ei ole ehkä niin pitkälle kehittynyt kuin se Ruotsissa on. Missä ne pääomat ovat? Ne on kerätty valtiolle niin sanotusti parempaan käyttöön, kun on uskottu siihen, että valtio, poliitikot tietävät paremmin, mitä niillä rahoilla, joita tässä kansantaloudessa käytetään, pitää tehdä, eivätkä sen sijaan markkinat ja suomalaiset kotitaloudet.

Tässähän tullaankin sitten tähän vasemmistoliiton vaihtoehtoon. No, siellähän ei siis haluta keventää edes pienten perinnönsaajien veroja, ja sitä pidän hyvin ongelmallisena. Olen aina kuvitellut, että vasemmisto on pienituloisten ihmisten asialla ja pienten perinnönsaajien asialla, mutta tästä tuli nyt uutinen, että näin ei ole. Mutta ehkä se, mikä vasemmiston vaihtoehdossa itseäni on aina kummastuttanut eniten — ehkä edustaja Kontula osaa sitä avata: kun siellä ajatellaan, että voidaan tehdä miljonääriveroja ja voidaan korottaa miljoonaperintöjen veroja ja voidaan laittaa yrityksille lisää veroja, niin tulee sellainen olo, että ajatteletteko te, että me elämme jossain tyhjiössä, jossa nämä yhtiöt ja nämä erittäin rikkaat ihmiset eivät pysty muuttamaan pääomineen pois Suomesta johonkin toiseen maahan, jossa heidän verokohtelunsa on parempaa. Ymmärtäisin sen, jos tämä olisi joku suljettu järjestelmä, josta kerta kaikkiaan ei pääse pois, mutta käsittääkseni tekään ette kannata sellaista, vaan olette vapaan liikkuvuuden kannalla. Sen seurauksena, kun meillä on erilaisia maita, joissa on erilainen verokohtelu, niin totta kai pääomat hakeutuvat sellaisiin valtioihin ja sellaisiin maihin, joissa niitä pääomia pääsevät markkinat hyödyntämään.

Tässä on se teidän politiikkanne keskeisin ongelma, ainakin omasta mielestäni, jota ette ehkä omissa ulostuloissanne hirveän usein halua kuvata. Sen sijaan kuvaatte kyllä sitä, kuinka korottamalla veroja voitaisiin saada lisää rahaa hyvinvointiyhteiskunnan pyörittämiseen verotuloilla, mutta ette sitä, mitä tosiasiallisesti tapahtuisi niille pääomille, joita Suomessa olisi. Lähtisivätkö ne karkuun teidän politiikkanne seurauksena? Itse uskon, että lähtisivät. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru Krista.

17.29 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Kyllä tässä tietysti, kun vaikeina aikoina tehdään päätöksiä, on arvioitava ihan kaikkia mahdollisia juttuja. Ja tätä perintöveroasiasia ei tulisi arvioida tosiasiaassa vain siitä näkökulmasta, syntykö kilpailukykyä vai kasvua tai mieluummin molempia, vaan tätä pitäisi arvioida myös siitä näkökulmasta, kokevatko kaikki suomalaiset, että ihan kaikki meistä ovat mukana. Tämä on se iso asia. Sen takia myöskin sosiaalidemokraattien vaihtoehdossa on tunnustettu se, että ihmiset haluavat tällaisina aikoina, että sitä oikeudenmukaisuutta on, että myöskin yhteiskunnan kaikkein suurituloisimmat osallistuisivat jatkossa näihin yhteisiin talkoisiin.

Tämähän ei jää pelkästään sosiaalidemokraattien toiveeksi, vaan kuultiin esimerkiksi merkittävä tutkijapuheenvuoro jo reilu viikko sitten, kun Kristiina Patja otti kantaa siihen, että yhteiskunnassa pitäisi myöskin nyt suurituloisten alkaa osallistua talkoisiin. [Miko Bergbom: Eivätkö he osallistu?] Minusta se oli tärkeä avaus, että hän koki, että nyt on jo

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

aika paljon leikattu erityisen pienituloisilta ja niiltä, jotka ovat sairaita tai heikompia. Ja siinä puheenvuorossa, minkä Patja käytti, hän nimenomaan pyysi, että voitaisiin jatkossa kohdistaa näitä toimia suhteellisesti näihin muihinkin henkilöihin, jotka täällä toimivat. Siinä suhteessa kyllä nämä SDP:n avaukset perintöveron osalta ovat juuri tähän oikeansuuntainen lääke. Ei me voida ajatella, että kilpailukykyä ja kasvua tuetaan vain sillä, että tehdään asiat niin kuin ennenkin.

Minun on pakko muistuttaa teitä siitä, miten minä olen aina ajatellut: että esimerkiksi koulutuspolitiikalla ja osaamisella on saatu isoja asioita aikaan, kun käytännössä muutettiin 2010-luvun alussa tämä ajattelu kulkemaan niin, että se on itse asiassa kasvutoimi, kun koulutukseen ja osaamiseen satsataan. Minä toivoisin, että kun osaamista jo aika laajastikin pidetään isona kasvutoimena ja kilpailukyvyyn edistäjänä, niin kyllä meidän pitäisi myöskin ajatella, että hyvinvointiin satsaaminen on kasvutoimi ja erityisen suuri kasvutoimi on se, että ihmiset olisivat koulutuksessa ja työssä ja sitä kautta mahdolltomat ja mahdolltoman suuret leikkaukset, jotka vain jatkuvat sosiaaliturvan ja sosiaali- ja terveydenhuollon osalta, eivät ole kansantaloudelle ainoa lääke ajaa kasvun politiikkaa. Siksi myös meidän vaihtoehtobudjetissamme on lähdetty siitä, että myös merkittävät perintöjen nauttijat saavat olla mukana tässä talkoossa nyt tällä tavalla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari.

17.32 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Halusin vielä nostaa tähän keskusteluun sen, kun tuossa verrattiin Ruotsiin, jossa on perintöverovapaus, että siellähän on sinänsä sitten luovutusvoittovero, mutta tämä luovutusvoittovero tietysti on siinä mielessä oikeudenmukaisempi, että silloin myydystä hinnasta vähennetään se maksettu hinta ja siitä vasta maksetaan vero. Esimerkiksi jos perii sellaisen kiinteistön, jolla loppupelissä ei ole arvoa, niin tämä on paljon oikeudenmukaisempi. Mutta täytyy muistaa, että ei yhteiskunta pärjää ilman jossain kohtaa jonkunlaista veron keräämistä.

Olisi mielenkiintoista, jos voisi tehdä sellaisen kokeilun, että tietäisi, miten suurituloisten kohdalla käy. Onhan tämä kansainvälisesti ajateltuna aika väärin, että ihmiset, joilla on iso varallisuus, pakenevat veroja myös yrityselämässä. Me tiedämme kaikki veroparatiisimaita, jonne yhtiön voittoja siirretään erilaisilla järjestelyillä, velkajärjestelyillä tai ostetaan konsulttipalveluita valtavilla summilla tai tehdään muita toimenpiteitä. Niitäkin on koetettu suitsia, osin onnistuttu, mutta kyllä aina toimijat edellä menevät. Mutta ihan samoin se on tässä yksityiselläkin puolella. Vaikka en todellakaan kannata kaikessa yhtenäistä verojärjestelmää tai yhtenäistä sosiaaliturvaa, niin kyllähän nämä ovat sellaisia asioita, että olisi hyvä, jos globaalistikin pystyttäisiin näihin jotenkin puuttumaan, koska tällä hetkellähän yhteiskuntien rahoittamiseen eivät osallistu siinä määrin juuri ne, joilla rahaa siihen olisi, koska he löytävät aina kiertotiet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

17.35 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Vastaan suoraan minulle osoitettuihin kysymyksiin.

Ensin edustaja Vigeliukselle alarajojen noston perusteista, joita kovasti hämmästelitte:

Niin kuin jo tuossa puheenvuorossani tuolta pöntöstä aikaisemmin sanoin, syy sille, miksi näitä alarajojen nostoja nyt vastustetaan vasemmistoliitossa, johtuu siitä, että niistä

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

koitua hyöty kohdistuu euromääräisesti kuitenkin selvästi eniten suurituloisille — siis euroilla mitattuna selvästi eniten suurituloisille.

Toinen syy on sitten se huono ajoitus. Sellaisessa maailmassa, jossa väitetään, että meillä on niin heikko taloudellinen tilanne, että ihmiset joutuvat perustarpeistaan, ruuasta, katosta pään päällä, niistämään, ei ole hyvä viesti, että meillä on varaa investoida tällainen verolahja kaikkein hyvätuloisimpiin varallisuusryhmiin.

Sitten Bergbomille: mistä pääomat silloin, jos ei kannusteta kasaamaan pääomia yksille henkilöille tai suvuille? Myös hajautettu pääoma on pääomaa. Eli perinteisestä, kun tarvitaan suuria pääomamääriä, suurempia kuin mitä on saatavilla yhdeltä tasolta, sitä haetaan silloin useasta eri tasosta. Tätä on Suomessa käytetty paljon erilaisissa kansaneläkirjoissa, kun on täytynyt kerätä rahaa kansalaisilta, ja sitä on haettu pieniä summia isolta joukolta eikä isoja summia pieneltä joukolta. Sen lisäksi Suomessa hyvin traditionaalisesti käytännössä koko meidän teollisuus pitkälti perustuu sille, että meillä on julkinen sektori pääomittanut teollisuutta. Meidän paperiteollisuus, raskasmetalliteollisuus pitkälti on syntynyt tätä kautta, ja en minä näe, miksi se olisi huono asia tänäkään päivänä silloin, jos se on kannattavaa ja yleishyödyllistä ja muulla lailla yhteiskunnan etu.

Pääomapako on tietysti relevantti kysymys, mutta sen kohdistaminen nimenomaan varsin marginaalisiin perintöveron korotuksiin on hätävarjelun liioittelua. Ei ole näyttöä siitä, että tällaiset synnyttäisivät merkittäviä muutoksia. Silloin kun kysymys on erittäin varakkaista ihmisistä, niin heidän varallisuutensa sijoitteluun vaikuttaa tietysti kokonaisveroprosentti eivätkä yksittäiset veroerät. Ja kun me lähdetään verokilpailuun, me hävitään se viime kädessä aina, sillä aina löytyy maita, jotka verottavat vähemmän.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

17.38 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Vastaan edustaja Kontulalle: On totta, että Suomi ei todennäköisesti tässä globaalissa verokilpailussa tule voittamaan ihan kaikkia maita, mutta aika relevanttia on se, mille sijoitukselle me pääsemme esimerkiksi lännessä tai Euroopassa tai edes meihin vertailukelpoisissa Pohjoismaissa, koska meidän on ehkä vaikea kilpailla koko maailman kanssa, mutta niillekin, jotka haluavat sijoittautua esimerkiksi melko vakaaseen ja vapaaseen länteen tai esimerkiksi eurooppalaiseen demokratiaan tai esimerkiksi tällaiseen varallisuuseroiltaan pieneen, turvalliseen, keskinäiseen luottamukseen perustuvaan pohjoismaiseen yhteiskuntaan, on valinnanvaraa useiden maiden joukosta. Valitettavasti me emme ole voittamassa tätä kilpailua, emme perintöveron suhteen, emme monilta osin myöskään meidän ansiotuloverotuksen suhteen, pääomatulojen verotuksen suhteen tai itse asiassa monien kulutusverojenkaan suhteen. Meillä ikään kuin askel askelelta tässä huonontuvassa talouden tilanteessa ja työllisyystilanteessa ja palveluiden tilanteessa kaikilla sektoreilla vedetään ruuvia kireämmälle. Tämä on yleinen trendi, ei koske pelkästään tätä hallitusta, vaan kaikilla sektoreilla: yrittämisessä, ansiotyössä, kuluttamisessa, ihan peruselintarvikkeissa, hienommassakin kuluttamisessa, kiinteistöjen omistuksessa, kiinteistöjen hankinnassa. Kaikkeen kohdistuu koko ajan enemmän verotusta, erilaisia maksuja, joita tulee valtion tasolta ja voi tulla hyvinvointialueiden tasolta ja kuntien tasolta, ja kun nämä kaikki ynnäät yhteen, syntyy ongelma. Jos jokaisen kohdalla käydään yksitellen keskustelu, on se sitten perintöverosta tai on se arvonlisäverosta tai on se alemmista alv-kannoista tai on se parkkimaksuista tai mistä tahansa, oma erillinen keskustelunsa eri vuosina, eri aikoina, eri

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

paikoissa, ja jos jokaisessa keskustelussa käytetään argumenttia, että no, eihän tämä korotus vielä kamelin selkää katkaise, niin mitä tapahtuu, kun se kertaantuu 300 kerralla eri paikoissa, eri vuosina, eri päättäjien toimesta. Sitten ollaan kokonaisveroasteessa maailman kärkeä, niin kuin Suomi nyt on. Sitten ollaan julkisen sektorin koossa koko maailman kärkeä, niin kuin Suomi nyt on. Sillä on sitten vaikutusta jo niihin, jotka miettivät, minne oman perheensä ja omistuksensa ja pääomansa sijoittavat, ja sitten me voidaan täällä Suomessa miettiä, että me ollaan nyt oikeudenmukaisesti verotettu, kun me ollaan verotettu ihmiset pois täältä.

Työssäkäyvät ihmiset aivovuotavat, ihan suomalaisetkin, täältä pois, ja sitten heille, jotka voisivat aivovuotaa tuolta maailmalta tänne ja tuoda omaisuutensa ja perheensä perässä, me ei kauhean houkuttelevaksi paikaksi tätä maata tehdä. Eli ollaan tasaisen köyhiä ja pääomattomia sitten koko yhteiskunta täällä. Ollaan tasaisesti jaettu tämä köyhyys täällä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wickström.

17.41 Henrik Wickström r: Arvoisa puhemies, värderade fru talman! Pidän puheenvuoron, kun tämä itse debattikeskustelu alkoi, ja silloin puhuttiin suoraan tästä esityksestä. Nyt tämä on enemmän mennyt tämmöiseksi filosofisemmaksi keskusteluksi, mutta halusin sanoa tähän muutaman näkökulman vielä, koska pidän tätä keskustelua tärkeänä.

Jos otetaan esimerkiksi vaikkapa Ruotsi, joka on nyt ollut moneen otteeseen esillä tässä keskustelussa, niin Ruotsissa aika tismalleen tasan 20 vuotta sitten poistettiin perintövero, ja sitä edelsi aika tällainen pitkä keskustelu siitä, että millä tavalla voidaan kehittää markkinoita sillä tavalla, että ennen kaikkea perheyrietykset voisivat jatkaa sukupolvelta toiselle paremmin. Silloin tehtiin monia erilaisia malleja tämän edistämiseksi, mutta lopulta päädyttiin kuitenkin siihen, että helpointa on poistaa perintövero ja korvata se nimenomaan tällaisella luovutusverolla siinä kohtaa, kun tämä perintö realisoidaan. Tähän ollaan oltu todella tyytyväisiä Ruotsissa, kun katsoo itse tuloksia.

Se, mikä ehkä oli erikoisinta tässä päätöksessä, joka tehtiin silloin 2004, oli se, että se tehtiin yksimielisesti Ruotsin eduskunnassa. Silloin taisi olla myöskin niin, että silloin hallitusta johti SDP. Tämä on ehkä osoitus siitä, millä tavalla haluttiin saada yhteinen näkymä ennen kaikkea yrityksille siitä, että kannattaa tehdä sukupolvenvaihdos ja kannattaa sitten tehdä sellaisia toimintamalleja, joilla se pääoma myöskin pysyy omassa maassa.

Norja teki vastaavan muutoksen vuonna 2014, ja ikävä kyllä me ollaan ajautumassa siihen tilanteeseen, että muissa vähän vastaavissa maissa ei enää ole tällaista verolajia kuin perintövero Suomen mallin mukaan, ja sen takia se on hyvin problemaattinen meidän kilpailukyvyn näkökulmasta.

Arvoisa rouva puhemies! Me RKP:ssä nähdään, että meidän pitäisi pystyä puhumaan enemmän meidän koko verotusjärjestelmästä ja sen kehittämisestä, koska tämän debatin aikana tuli myöskin se ikävä tieto siitä, että Suomi on joutumassa EU:n tarkkailuluokalle, mikä on osoitus siitä, että meidän täytyy läpikotaisesti keskustella siitä, millä tavalla me kehitetään meidän talousjärjestelmää täällä Suomessa sillä tavalla, että meidän kilpailukyky kasvaa. Yksi haaste on juuri se, että me ollaan todella pääomaköyhä maa tällä hetkellä, ja varsinkin — pakko sanoa itse, kun tulen rannikkoseudulta, missä on hyvin

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

paljon kytköksiä varsinkin yrityksillä mutta myöskin perheillä Ruotsiin — hyvin helposti siirretään papereita Ruotsiin tai muihin maihin, missä verotus on kevyempää. Tämä on ikävä trendi, koska se myöskin sitten on pois ennen kaikkea meidän hyvinvointiyhteiskunnasta, koska on kuitenkin tärkeää, että yhteiskunta antaa sen viestin, että kannattaa tehdä töitä, kannattaa yrittää ja kannattaa menestyä, koska sillä tavalla me saadaan kuitenkin loppupeleissä myöskin taloutta vahvemmaksi, mikä on ennen kaikkea tärkeää meidän hyvinvointipalveluiden näkökulmasta, koska on tärkeää muistaa se, että me tarvitaan ensin nämä taloudelliset voimavarat ja lihakset, ennen kuin me voidaan sitten jakaa myöskin hyvinvointia eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

17.44 Anna Kontula vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Näen todella vaikeaksi vertailla OECD-maiden perintöverojärjestelmiä keskenään, mutta noin yleisesti ottaen kahdeksassa maassa ei ole perintöverotusta tai siihen rinnastuvaa järjestelmää, ja nämä ovat pääsääntöisesti itäeurooppalaisia maita. Siellä on käytännössä Ruotsi, Norja, joukko itäeurooppalaisia maita, Malta, ja tällaisia poikkeuksia.

Pääsääntö OECD-maissa on perintöverotus. Ja jos nyt verrataan tähän Ruotsiin, kun minä puhuin äsken siitä, että on hyvä ymmärtää, että kysymys on kokonaisverotuksesta eikä yksittäisistä veroeristä, niin tuloverotus on Ruotsissa ilmeisesti hivenen korkeampi kuin Suomessa, kun otetaan huomioon myös kunnallisverotus eikä vain valtion verotusta. Samaten alvi taitaa olla pikkasen korkeampi kuin Suomessa. Eli yksittäisen veroerän kohdalla ajatus siitä, että me voitaisiin jotenkin hallita sillä verokilpailua, ei yksinkertaisesti ole toimiva lähtökohta, tai tällaista vertailua ei ole juurikaan mahdollista tehdä.

Ajatus sitten siitä, onko verotus Suomessa kiristynyt vai eikö se ole. Minä en nyt äkkiseltään ehtinyt katsoa tilastoja, mutta muistelin, että ansiotuloverotus on 90-luvun jälkeen Suomessa pikemminkin pudonnut merkittävästi. Osittain tähän syynä on ollut eläkemaksujen kasvu, joka on johtanut siihen, että tilaa muille veroluonteisille maksuille tai erille ei sitten enää oikeastaan ole. Tämän muutoksen keskeinen ongelma on se, että eläkemaksut ovat tasasuuruisia, kun taas ansiotuloverotus on meidän ainoa kunnolla progressiivinen vero, jolloinka käytännössä on päädytty siihen, että vaikka kokonaisveroprosentti pysyisi sinällään samana, niin pienituloiset maksavat siitä suuremman osuuden ja suurituloiset pienemmän osuuden kuin aikaisemmin.

Samaan suuntaan on vaikuttanut myös 90-luvun alusta alkaen, että pääomaverotuksessa siirryttiin progressiivisesta verotuksesta tasaverotukseen yhdellä portaalla, jos näin saa sanoa. Tämä on myös osaltaan merkittävästi jouduttanut varallisuuden kasvua, kuten on myös varallisuuden tutkimisessa haitannut merkittävästi, kun tilastot eivät enää samalla lailla kerro.

Yleisesti ottaen kansallisella tasolla kokonaisveroaste on hirveän huono mittari. Lasketin joskus eduskunnan tietopalvelulla, että jos meillä sosiaalietuudet olisivat verottomia, niin kuin useissa meidän verrokkimaissa on, niin siinä tilanteessa meidän kokonaisveroaste putoaisi prosentin pelkästään tällä ilman, että mitään muuta tapahtuisi kuin että tilikirjoilla numerot kirjoitettaisiin vähän eri tavalla. Se on hyvin altis tällaiselle tilastolliselle kikkailulle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

17.47 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kontulalle heti tuohon viimeiseen nostoon: Jos sieltä se prosentti otetaan pois, ei se nyt vielä maalta merelle vie. Se pitää edelleen Suomen kokonaisveroasteen ihan maailman kärkilukemissa.

Mutta mistäköhän sitä nyt aloittaisi? Niin, tuloverotuksesta Ruotsin osalta: Edustaja Kontula nosti sen esiin ja totesi, että se on Ruotsissa kireämpää kuin Suomessa, jos huomioidaan kuntaverotus. Itse asiassa ansiotuloverotuksen osalta, kun Ruotsia katsoo, se on siinä mielessä Suomeen verrattuna mielenkiintoinen, että siellä pienituloiset työssäkäyvät ihmiset maksavat itse asiassa vähän enemmän veroa kuin Suomessa, mutta vastaavasti keskiluokalla on alhaisempi tuloverotus Ruotsissa kuin Suomessa, kun Suomessahan tavallaan sinä et hyvin pitkään maksa juuri yhtään mitään veroa, mutta sitten se nousee aika nopeasti, räjähdysmäisesti, kun Ruotsissa se käyrä siinä ansiotuloverotuksessa on vähän semmoinen tasaisesti ylöspäin nouseva.

No, edustaja Kiuru nosti esiin rikkaiden osallistamisen valtion säästötalkoisiin, ja se on sinänsä ihan aiheellinen huomio, ja käydään siitä keskustelua nimenomaan siitä näkökulmasta... [Krista Kiuru: Ei tarvitse minun takiani käydä!] — No, mutta haluan käydä, niin ei hätää, ja kun Suomen kansa haluaa varmasti kuulla tätä käytävää keskustelua, niin käydään. — Nimittäin se, osallistuvatko rikkaat talkoisiin, on erittäin hyvä kysymys.

No, jos me nyt katsotaan vaikka marginaaliveroja — no lähdetään liikkeelle siitä, että niitähän nyt alennetaan tässä budjettiesityksessä. Eli siis jatkossakin marginaaliverotuksessa kaikista suurituloisimmilta yli puolet viedään. Eli sen suhteen ei pitäisi olla ihan suurta hätää. Yli puolet verotetaan vieläkin marginaaliverojen osalta pois kaikista rikkaimmista ihmisistä.

No, perintöveron osalta: Kuten käytiin tässä keskustelua, niin Ruotsissa ja Norjassa, jotka ovat meidän tämmöisiä verrokkimaitamme tietenkin, se on poistettu, ja siellä kaikkein rikkaimmat maksavat vähemmän perintöveroa, kun Suomessa taas kaikkein rikkaimmat maksavat enemmän perintöveroa kuin Ruotsissa ja Norjassa. Eli voidaan tältä osin ajatella, että kyllä he osallistuvat.

No sitten: Vierailtiin Lontoossa valiokunnan kanssa, ja siellä kävi ilmi, että itse asiassa yhtiöt keskittävät toimintonsa Lontoon sen takia, että osinkoja ei juuri veroteta siellä. Vaikka siellä yhteisövero on suurin piirtein, en muista ihan prosenttiyksikön tarkkuudella, samoilla tasoilla kuin Suomessa, niin osinkojen verotus on siellä keveämpää, mistä johtuen Lontoon sijoittuu paljon yhtiöiden pääkonttoreita ja muita toimintoja. Elikkä kun Suomessa verotetaan pääomia, niin kyllä me toki verotuloja sillä saadaan, mutta sitten herää se iso kysymys, mitä tässä on yritetty nytten hakea ja ratkaista, että siirtyvätkö ne pääomat tästä maasta jonnekin muualle, ja aikaansaako se sen, että vaikka meillä noin näennäisesti paperilla kaikkein rikkaimpia osallistetaan hyvin paljon, ja jotkut haluavat, että osallistettaisiin vielä enemmän, niin aikaansaako se sen, että meillä itse asiassa on niitä kaikkein rikkaimpia vähän vähemmän, minkä seurauksena meidän tosiasialliset verokertymät ovat matalampia kuin ne voisivat olla joillain toisilla veroasteilla. Tämä on, totta kai, pohdinnan paikka. Sen takia suhtaudun hyvin varauksella siihen, että lähdetäisiin korottamaan vain halusta osallistaa joitakin ihmisryhmiä ja heidän verojaan vielä entistä enemmän. Johtaisiko se tosiasiallisesti verokertymän kasvuun? Epäilen.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

17.50 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Minusta tämä keskustelu on ollut mielenkiintoista ja itse asiassa aika rakentavaakin. Ymmärsin, että tämä pitkälti lähti siitä, että tässä lähdettiin vertaamaan tätä sosiaalidemokraattien vaihtoehtoa, joka eräin osin lievästi poikkeaa nyt siitä, mitä hallituksen esitys oli, mutta tämä keskustelu on laajentunut nyt sitten, ja tässä on ollut näitä argumentteja, että onko riski, että ne rikkaimmat ihmiset muuttavat maasta pois ja sitten ei saada ollenkaan sitä veroa heiltä.

Palautin nyt mieleen nämä perustiedot, ja nämähän löytyvät nykypäivänä helposti: Kun puhutaan bruttoveroasteesta, joka on se kaikkien verojen ja sosiaaliturvamaksujen yhteissumma suhteutettuna kansantuloon, niin nyt viimeisimmässä tilastossa, joka on vuodelta 2023, Suomihan on siinä kuudennella sijalla. Kärjessähän on Ranska, sitten tulee Tanska, Italia, Itävalta, Belgia, sitten on Suomi, sitten tulee Norja, Ruotsi ja Luxemburg. Nämä kaikki, jotka luetteloin, ovat yli 40 prosentissa, Suomi on tässä 42,4, ja sitten OECD:n keskiarvo on 39,1. Nämä olivat nyt nämä luvut, mutta tähän on kokonaisuus, joka koostuu monista eri summista.

Se, mihin olen kiinnittänyt nyt itse viime aikoina huomiota, menee pikkuisen tämän asian sivuun, mutta nyt tässä on verotuksesta yleisestikin puhuttu: Meillä ollaan siirtymässä enemmän sinne sosiaaliturvamaksujen korottamisen puolelle. Tähän on näkynyt monissa näissä kanavointiratkaisuissa, jotta saadaan valtiontalouteen nyt tiettyä kevennystä, joka voidaan tietysti ilmaista niinkin, että sitten ei ole tarvetta nostaa niitä valtion keräämiä veroja niin paljon, niin vastaavasti siirretään rahoitusta sosiaaliturvamaksujen puolelle. Tämä on esimerkiksi ihan tässä apteekkitaloudessa pieneltä osin, ja sitten meidän eri sosiaaliturvauudistuksissa. Sen takia minusta eduskunnassa täytyisi käydä jossain vaiheessa kunnollinen keskustelu siitä, mikä meillä tuossa keltaisessa budjettikirjassa ihan oikeasti on sitä valtion keräämää tuloa, mikä on sitten sosiaaliturvamaksuilla eli vakuutetuilta kerättyä rahaa ja miten nämä vaikuttavat toinen toisiinsa. Tämä on hyvin tarpeellista ja tärkeää keskustelua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

17.53 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Kertaan vielä vähän tätä meidän verotusjärjestelmän filosofista perustaa: Kirkkoisä Augustinus aikanaan lähti liikkeelle siitä, että on olemassa kahdenlaista omaisuutta. On kohtuullinen varallisuus, jonka tarkoituksena on huolehtia siitä, että ihminen tulee toimeen, saa syötävää syödäkseen ja saa katon pänsä päälle ja pystyy myös jossakin mittakaavassa varautumaan ainakin keskeisimpiin riskeihin, kuten vanhuuteen. Se omaisuus, mikä on tätä suurempaa, katsotaan luonteeltaan erilaiseksi. Se on sellaista omaisuutta, jonka suhteen on suurempi velvollisuus antaa almuja — puhutaan siis 300—400-lukujen vaihteesta — tai muulla tavoin osallistua yhteisölliseen toimintaan ja antaa omastaan pois.

Tämä on aika pitkälti se perusta, mihinkä meidän verojärjestelmä tänä päivänä perustuu, myös meidän perintövero. Ne kaikkein pienimmät perinnöthän ovat olleet verottomia jo pitkään, erityisesti silloin jos ne kohdistuvat rintaperillisiin, mutta sitten mitä suuremmasta ylijäämästä on kysymys, niin sitä ankarammin siihen kohdistetaan velvoitetta kerätä näitä varoja myös muiden hyödyksi ja osaksi sitä yhteiskunnan ylläpitämistä. Eli tulee hyvin

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

kaukaa tämä pohjavire, joka on paitsi Suomessa myös aika pitkälle muualla länsimaissa ollut se verotuksen perusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

17.55 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Olemme päässeet tässä perintövero- ja ylipäättään verokeskustelussa, filosofisessakin tällaisessa, niinkin pitkälle kuin kirkkoisä Augustinukseen sinne 400-luvulle. Se on ihan hyvä, että mennään perin juuria myöten tämä verokeskustelu läpi. [Krista Kiuru: Voidaan mennä eteenkinpäin!] — Menemme varmasti tämän puheenvuoron jälkeen, edustaja Kiuru, eteenpäin. — Tämä oli sikäli hyvä nosto, että uskoisin, että Augustinuksella oli samalla tavalla ehkä enemmän tällainen moralistinen näkökulma ja tällainen uskonnollinen näkökulma tähän kysymykseen kuin realistinen näkökulma 2000-luvun globaalissa maailmassa, juuri siitä näkökulmasta, että minä en haluaisi, että Suomen eduskunnassa käydään pelkästään oikeudenmukaisuusnäkökulmasta tätä verotuskeskustelua, koska ongelma voi olla siinä, että jos me oikeudenmukaisuuslähtökohdasta ikään kuin tunneperustaisesti vedämme omat veromme tappiin, niin saattaa olla, että me olemme kovinkin oikeudenmukaisia mutta se johtaa lopulta itse asiassa meidän verokertymän pienenemiseen, pääomien pienenemiseen ja yritystoiminnan pienenemiseen Suomessa.

Koska me elämme globaalissa maailmassa, jossa pääomat liikkuvat ja ihmiset liikkuvat melko vapaasti silloin kun heillä on paljon varallisuutta, he voivat valita, että he eivät tule verolle pantavaksi Suomeen. Heillä on mahdollisuus tehdä sellaisia valintoja. Sen takia meidän ei pitäisi käydä pelkästään tällaista moraalista keskustelua siitä, onko oikein, että suurista omaisuuksista maksetaan enemmän veroja. On, ja suuremmista omaisuuksista maksetaan enemmän veroja absoluuttisesti.

Se, maksetaanko myös suhteellisesti enemmän, on sitten valtioiden itsensä päätettävissä, mutta monet tällaista äärimmäistä sosialismia kokeneet valtiot ovat sen jälkeen... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu — Anna Kontula: Anteeksi, painoin väärää nappia!] — Saatte anteeksi, edustaja Kontula. — Monet maat, jotka ovat sosialismista päässeet ja sen kahleista päässeet, ovat tulleet toisenlaiseen lopputulokseen ja päättäneet itse asiassa siirtyä tasaisempaa verotusta kohti, jossa edelleen suurituloiset maksavat enemmän veroja mutta he eivät maksa äärimmäisen korkeita progressioita, joissa lisätulosta esimerkiksi puolet verotetaan heiltä pois. Se antaa meille jotain osviittaa siitä, että tätä moraalikäsitystäkin voi muuttaa ajan saatossa, ja toivoisin ainakin itse, että myös Suomessa käytäisiin laajempaa veropoliittista keskustelua siitä, kuinka paljon on kohtuullista ihmisen itse tienaaamasta ja yrittämästä verottaa kokonaisuutena ja erityisesti sitten myös sieltä lisätulon puolelta, eli jos otan lisätyötä vastaan tai jos saan palkankorotuksen, kuinka paljon tästä korotuksesta valtio vie välistä, ja sitten tämän salin päättäjät päättävät minun puolestani, mihin ne eurot laitetaan. Siitä sopisi käydä Suomessa paljon nykyistä enemmän keskustelua, ja tältä osin kiitän tästä keskustelusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

17.58 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Olin niin innokas kommentoimaan, kun kerran päästiin reaalisosialistisiin järjestelmiin, että tulin jo puhuneeksi vähän edellisen puhujan päälle. Pahoittelut siitä. — Niin, nimenomaan reaalisosialistisessa järjestelmässä

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

siinä nimessä on se ”reaali” sen takia, että siellä käytettiin juurikin samanlaista argumentaatiota, jota tässä edellinen puhuja käytti, että ei pidä keskittyä niin paljon siihen, mikä on oikein, vaan siihen, mikä on realistista. Yleensä se on se argumentti, mitä poliitikot käyttävät silloin kun se, mikä heistä tuntuu miellyttävimmältä tai pakolliselta ratkaisulta, ei ole heidän omantuntonsa mukaan oikein. Siitä tulee myös sanonta ”reaalipolitiikka”. Minusta se on aina hirveän vaarallinen tie, kuten esimerkiksi reaaliosialismista näemme, koska se johtaa monenlaiseen moraalikatoon ja sen tyyppisiin järjestelmiin, joidenka legitimizeetti hiljalleen murenee, ja sen suhteen pitäisi olla erittäin valveilla ja varovainen.

Minusta on tärkeätä ymmärtää, että se legitimizeetti, miksi ylipäätään on mahdollista kerätä niin paljon veroja Suomen kaltaisessa maassa ja miksi ihmiset hyväksyvät sen ja ovat valmiit taipumaan siihen, ei johdu suinkaan siitä, että ihmiset olisivat täällä jotenkin kykenemättömämpiä osallistumaan päätöksentekoon tai innokkaampia verojen suhteen noin yleensä, vaan yksinkertaisesti siitä, että ihmiset ymmärtävät, että täällä niillä veroilla myös saa aika isoja asioita. Ajatellaan esimerkiksi semmoisia asioita kuin korkeakoulututkinto, joka monella tässäkin salissa on ja jota monet alempaa veroprosenttia maksavat ihmiset muissa maissa sitten maksavat sen veroprosenttinsa päälle, tai terveydenhuolto, joka kuitenkin meillä vakuutetaan yhteisesti, kun monissa muissa maissa terveysvakuutukset ovat merkittävä kuluerä niiden verojen päälle. Ja tämä tekee entisestään hankalammaksi sen arvioimisen, missä maassa on jollakin tavalla miellyttävin tai helpoin tai kannustavin järjestelmä.

Jos ei ymmärrä sitä, että suurin osa suomalaisista, lähes kaikki, johtuen rahan arvon muutoksista, on kuitenkin saamapuolella — vaikka maksaisi paljonkin niitä veroja, niin todennäköisesti saa kuitenkin enemmän kuin antaa — niin silloin ei kyllä ymmärrä meidän verojärjestelmästä yhtään mitään, koska nettomaksaja on myytti, kun katsotaan ihmisiä koko heidän elinkaarensa ajalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

18.01 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Oli pakko ottaa vielä yksi puheenvuoro, koska sain huomiota edustaja Kontulalta, joten on pakko käyttää tilaisuus hyväksi. — Niin, onko politiikka realistista, vai onko se oikein? Joku kyynikko voisi ajatella, että se on vain jompaakumpaa näistä. Itse ajattelen, että vaikka ajateltaisiin, että on moraalisesti ylevää nostaa jotakin veroa, jotta varallisuuserot pienenisivät ja jotta valtio saisi tuloja, niin en voi itse pitää sitä oikeana ratkaisuna, vaikka siinä on hyvä tarkoitus, jos se kuitenkin tosiasiallisesti johtaa siihen, että tämä korotettu vero vähentää verotuottoa. Silloin vaikka se on moraalisesti ylevä teko, jolla on hyvä tarkoitus, se johtaa kaikkien kannalta epämieluisaan lopputulokseen. Ellei sitten vain katsota, että on toimittu moraalisesti ylevästi, koska paperilla se miljonääri, joka jätti tulematta, olisi maksanut enemmän veroa tässä maassa, ja että se tekee tästä ratkaisusta oikean. Mutta kuten monissa maissa on huomattu, kun on lähdetty nostamaan perintöveroja tai vastaavanlaisia pääomiin kohdistuvia veroja ylemmäs, niin se on johtanut lopputuloksiin, joissa nämä ihmiset harkitsevat uudelleen sitä, mihin maahan sijoittuvat ja missä maassa tulevat sitten perintöineen verotettavaksi. Se voi tällaisissa maissa, kuten Suomi, jotka vetävät omat veroasteensa tappiin monellakin sektorilla, eivät pelkästään perintöverojen tasolla, johtaa

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

tilanteeseen, jossa kokonaisverokertymä ei itse asiassa veroasteen noustessa kasva. Sehän on juuri se kaikista ikävin mahdollinen kierre, johon valtio voi joutua.

Eli kun verotulot eivät riitä, mistä haetaan lisää verotuloja? Veronkorotuksista, ja kun veronkorotuksia tehdään, tänne ei haluta tulla ja täällä olevatkaan eivät pysty maksamaan enempää veroja, ja verokertymät ehtyvät. Siinä ollaan sitten kurjistumisen tiellä, jossa palveluiden asiakasmaksut korottuvat, palvelutaso heikkenee, ansiotulojen ja yrittäjätulojen verotus kasvaa ja lopulta ollaan tilanteessa, että oikeastaan ainoa ratkaisu päästä pois tästä kierteestä on tehdä jotakin niin radikaalia, että siinä sitten varsinkin se rapa roiskuu ja hyvin valitettavallakin tavalla.

Tällaisia uudelleen käynnistettyjä valtioita ja valtiokokeiluita on tehty, ja monet niistä ovat päättyneet lopulta hyvin, mutta erityisesti lyhyellä aikajänteellä tällaiset massiiviset verouudistukset ja talouden uudistukset ovat aiheuttaneet aika rumaa jälkeä näissä maissa. Valitettavasti, vaikka se on johtanut pitkällä aikavälillä hyviin lopputuloksiin, lyhyellä aikavälillä tällaisten lopputulosten aikaansaaminen ei onnistu, ja ne voivat olla vaikeita saada demokratioissa läpi, kun pinna ei kestä.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 ja 52 f §:n ja varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain muuttamisesta sekä tuloverolain 33 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 125/2025 vp

Toimenpidealoite TPA 11/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 19/2025 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 125/2025 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen hylkäämisestä. Asian käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 104/2025 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 5/2025 vp

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 5/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.05 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen tavoitteet ovat kannatettavia. Hallituksen esitys ei kuitenkaan pysty ohjaamaan metsänomistajia tavoiteltuihin toimenpiteisiin. Se ei huomioi eri alueiden ja kasvupaikkojen eroja eikä mahdollista monimuotoisuustavoitteiden ja taloudellisesti kannattavan metsätalouden mielekästä yhteensovittamista. Tämän seurauksena hallituksen esitys on tehoton ja byrokraattinen. Esitys kasvattaa hallinnollisia kustannuksia, mikä vie merkittävän osan tukivaroista itse toimenpiteiltä. Näin raskas ja kallis malli on erityisen ongelmallinen lyhytaikaisessa kokeilussa, eikä se ohjaa varoja tehokkaasti metsänomistajille tai luonnonhoitoon.

Arvoisa puhemies! Keskusta tunnistaa tarpeen kehittää uusia rahoitusmalleja luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseksi. Siksi hallituksen esityksessä asetettuja tavoitteita voi sinänsä pitää kannatettavina. Esityksen toteuttamisessa on kuitenkin vakavia puutteita, joita ei valiokuntakäsittelyssä ikävä kyllä saatu korjattua. Ehdotettu lakiesitys ei tule toteuttamaan niitä tavoitteita, joita sille on asetettu.

Valiokunnan kuulemisissa ja esityksen perusteluista ilmenee, että lehtipuuosuuden kasvattamista taimikon ja nuoren metsän hoitovaiheessa pidetään yleisesti tavoittelemisen arvoisena toimenpiteenä. Lehtipuuston lisäämisellä on monimuotoisuushyötyjä, ja tämä tavoite onkin oikeansuuntainen. Esitys ei kuitenkaan todellakaan ota huomioon eri alueiden ja kasvupaikkojen metsänomistajien erilaisia edellytyksiä lisätä lehtipuuosuutta omistamissaan metsissä. Eri puulajit menestyvät erilaisissa kasvuolosuhteissa, eikä sitä voi hallituksen hallinnollisilla päätöksillä muuttaa. Lisäksi esitys ei sisällä toimivaa neuvontaa tai ohjeistusta, jolla monimuotoisuushyötyjen tavoittelu voitaisiin sovittaa yhteen metsätalouden kannattavuuden kanssa. Tässä muodossa hallituksen esitys on epärealistinen ja johtaa toimenpiteiden heikkoon vaikuttavuuteen.

Arvoisa puhemies! Esityksen myötä nykyistä laajalti hyödynnettyä taimikon ja nuoren metsän hoidon tukea alennetaan samalla, kun lehtipuuosuudesta maksettava lisä on vain noin 20 euroa hehtaarilta. Nykyiseen tukeen käytettiin vuonna 2024 noin 33 miljoonaa euroa, ja se muodosti 87 prosenttia käytettävissä olleista määrärahoista.

Tuottava ja ajallaan tehty taimikonhoito on koko metsätalouden arvoketjussa kriittinen toimenpide. Oikea-aikaisen taimikonhoidon laiminlyönti aiheuttaa pitkäaikaisia vaikutuksia metsien kasvukuntoon ja tuottavuuteen, sen myötä myös niiden kykyyn sitoa hiiltä. Onkin erikoista, että hallituksen esityksessä lehtipuuosuuden lisäämistä edistetään taimikon ja nuoren metsän hoidon tukea heikentämällä. Tuen alentaminen tilanteessa, jossa kustannustaso on noussut ja hoitovelkaa on monilla alueilla kertynyt runsaasti, heikentää metsänomistajien kannustimia ja riskeeraa nuorten metsien hoidon. Keskustan näkemyksen mukaan tämä on selvästi vastoin hallitusohjelman tavoitetta turvata metsien kasvu ja hiilinielut. Myöskään esityksen vaikutusarviossa ei ole kattavasti arvioitu heikentyneen tukitason vaikutuksia pitkän aikavälin metsän kasvuun.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Arvoisa puhemies! Esityksen mukaan kokeilun toimeenpano edellyttää myös Suomen metsäkeskuksen tietojärjestelmien muutoksia, joiden kustannuksien on arvioitu olevan jopa 600 000 euroa. Lisäksi vuosittaiset hallinnointikustannukset tulisivat olemaan noin 150 000 euroa. Yhteensä hallinnolliset kustannukset nousevat noin 1,3 miljoonaan euroon, kun nelivuotisen kokeilun tukien kokonaismääräksi arvellaan noin 8,5:stä lähes 13 miljoonaan euroa. Tämä tarkoittaa, että hallinnointiin kuluu jopa yli kymmenen prosenttia tukien kokonaistasosta, mikä on poikkeuksellisen korkea osuus. Esitetty tukimalli onkin erittäin byrokraattinen ja hallinnollisesti raskas. Korkea hallinnollinen kustannusrakenne on erityisen ongelmallinen, varsinkin kun kyse ei ole pysyvästä järjestelmästä vaan lyhytkestoisesta kokeilusta.

Keskusta ei pidä hyväksyttävänä mallia, jossa tukivarat kohdentuvat heikosti maanomistajille ja luonnonhoitotoimiin mutta raskaasti hallintoon. Kaiken tämän pohjalta hallituksen esitys tulee hylätä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Olisiko valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Elomaa halunnut pitää esittelypuheenvuoron? — Olkaa hyvä.

18.10 Ritva Elomaa ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen seuraavaksi maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnön metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta.

Esityksen ytimessä on uudenlaisten tukimenetelmien kokeilu, tulosperusteiset tuet ja ympäristölliset tarjouskilpailut. Muutos perustuu pääministeri Orpon hallitusohjelman linjauksiin, joissa korostetaan tarvetta kehittää vaikuttavia ja kustannustehokkaita keinoja luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseksi. Valiokunta on kuullut laajaa asiantuntijajoukkoa ministeriöstä tutkimuslaitoksiin ja elinkeino-, ympäristö- ja metsänomistajatahoihin. Saadun selvityksen perusteella muutosesitystä voidaan pitää tarkoituksenmukaisena ja tarpeellisena.

Tässä esityksessä ehdotetaan lakiin lisättäväksi kokonaan uusi 4 a luku, joka mahdollistaa neljän toimenpiteen tukemisen uusilla menettelyillä: lehtipuuosuuden kasvattamisen taimikon ja nuoren metsän hoidossa, suojavyöhykkeen jättämisen, suon ennallistamisen, lehdon luonnonhoidon. Näistä kolme viimeistä toteutettaisiin tarjouskilpailun kautta, jossa rahoitettaviksi valitaan kustannusten ja luontoarvojen suhteen parhaat hankkeet. Kokeilu alkaa vuonna 2026, ja koko nelivuotisen kauden aikana tukea arvioidaan myönnettävän yhteensä 8,6—12,8 miljoonaa euroa.

Tämän uudistuksen taustalla on pyrkimys löytää aiempaa vaikuttavampia ja joustavampia tapoja ohjata tukea sinne, missä luonnon monimuotoisuuden kannalta saavutetaan suurin hyöty. Tulosperusteisuuden tarkoituksena on, että korvaus sidotaan saavutettuun vaikutukseen, ei pelkästään toteutettuihin toimenpiteisiin. Tämä on merkittävä askel kohti tuloksellisempaa ympäristöpolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Uutta on erityisesti se, että kaikki hakijat eivät automaattisesti saa tukea, vaan rahoitus suunnataan vertailuluvultaan parhaisiin kohteisiin. Vertailuluku muodostuu haetun tuen määrästä suhteessa hankkeen pisteisiin, jotka tulevat esimerkiksi luontoarvoista, rakenteellisista ominaisuuksista ja toimenpiteen vaikuttavuudesta. Valiokunta on tarkentanut tämän säännöksen lain tasolle oikeusministeriön lausunnon pohjalta. Tulosperusteisuus näkyy etenkin suon ennallistamisessa ja lehdon luonnonhoidossa. Niissä 80 prosenttia tuesta maksetaan toimenpiteen toteuttamisen

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

jälkeen ja 20 prosenttia vasta, kun tulos on arvioitu noin kahdeksan vuoden kuluttua. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että vaikka tämä aikataulu on pitkä, se vastaa todellisia luonnontilan muutoksia.

Laajaa keskustelua on herättänyt lehtipuuosuuden lisääminen taimikon ja nuoren metsän hoidossa. Toimenpiteellä voidaan monipuolistaa metsien rakennetta ja parantaa eläinten ja kasvien elinolosuhteita. Myönteisen vastaanoton ohella on kuitenkin noussut esiin huoli siitä, että nykyisen tuen tasoa alennetaan ja korotus lehtipuuosuudesta on varsin maltillinen suhteessa metsänomistajalle aiheutuviin tulonmenetyksiin. Valiokunta toteaa, että käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa tämä on realistisin ratkaisu kokeilun mahdollistamiseksi.

Arvoisa puhemies! Suojavyöhykkeiden osalta tuki kohdentuu kolmeen maakuntaan: Varsinais-Suomeen, Pohjois-Karjalaan ja Kainuuseen. Kohdentamisen perusteluna on sekä alueellinen tarve että resurssien rajallisuus. Suojavyöhykkeen leveydeksi ehdotetaan 30—50:tä metriä, mikä on asiantuntijoiden mukaan riittävä turvaamaan vesiensuojelua ja monimuotoisuutta.

Suon ennallistamisessa ja lehdon luonnonhoidossa haasteena on kohteiden tunnistaminen ja tilannearviointi. Asiantuntija-arvioiden perusteella arviointimenetelmät, kuten kuolleen puun määrä, vesitalouden paraneminen tai lehtokasvillisuuden elpyminen, ovat toimivia ja riittävän konkreettisia.

Kokeilu aiheuttaa valtionhallinnolle uusia kustannuksia, joiden on arvioitu olevan noin 1,3 miljoonaa euroa järjestelmän kehittämiseen ja hallinnointiin. Valiokunnan näkemyksen mukaan kustannuksia on pidettävä hyväksyttävänä, kun kyse on pitkäaikaisesta investoinnista tehokkaampiin ympäristötoimiin. On myös huomattava, että merkittävä osa kustannuksista painottuu kokeilun alkuvaiheeseen, kun taas hyödyt kertyvät pidemmällä aikavälillä.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että uudenlaisia tukimalleja kokeillaan, jotta tulevaisuudessa voidaan rakentaa vaikuttavampi ja kustannustehokkaampi kannustinjärjestelmä. Erityisen tärkeää on, että ratkaisut ovat metsänomistajalähtöisiä ja että ne aidosti kannustavat luonnon tilaa parantaviin toimiin. Kokeilu antaa arvokasta tietoa siitä, millä tasolla tuki koetaan riittäväksi, minkälaiset kohteet tuottavat parhaat ympäristövaikutukset ja miten uusiin toimintamalleihin sopeudutaan käytännössä.

Valiokunta korostaa tarvetta selkeälle viestinnälle ja koulutukselle, jotta hakijat voivat aidosti hyödyntää tukimuotoja.

Arvoisa puhemies! Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä esitetyin muutoksin. Valiokunta ei ollut kuitenkaan yksimielinen. Vastalauseita esitettiin kolme, ja ne sisältävät myös lausumaehdotuksia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

18.15 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Tämä käsittelyssämme oleva hallituksen esitys metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä on erinomainen esimerkki siitä, miten hallitus toteuttaa hallitusohjelman tavoitteita käytännön toimilla: tukemalla metsänomistajia, vahvistamalla luonnon monimuotoisuutta ja edistämällä ilmastotavoitteita kustannustehokkaasti.

Suomi on metsäinen, ja metsätalouden merkitys ulottuu taloudesta työllisyyteen ja hiilinieluihin. Hallitus ymmärtää tämän ja tuo nyt käyttöön tulosperusteisia tukia ja

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

ympäristöllisiä tarjouskilpailuja. Metsänomistaja saa kannusteen, jos hoitotyössä jätetään keskimääräistä suurempi lehtipuuosuus. Lisäksi kilpailutetaan toimenpiteitä, kuten suojavyöhykkeiden jättäminen virtavesien varrelle, soiden ennallistaminen ja lehtojen luonnonhoito. Tämä on moderni ja markkinaehtoinen tapa ohjata metsänhoitoa: ei pelkästään sääntelyä vaan kannustimia, jotka palkitsevat vaikuttavista toimista.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa linjattiin, että metsätalouden tukijärjestelmä uudistetaan siten, että se tukee sekä taloudellista että ekologista kestävyyttä. Nyt tämä linja toteutuu. Uudistus tuo metsänomistajille uusia mahdollisuuksia ansaita ja samalla vahvistaa luonnon monimuotoisuutta. Se on myös kustannustehokas ratkaisu, sillä julkinen rahoitus kohdentuu sinne, missä vaikutukset ovat suurimmat.

Maa- ja metsätalousvaliokunta on mietinnössään korostanut rahoituksen riittävyyttä ja Metka-järjestelmän eli metsätalouden kannustejärjestelmän kehittämistä. Hallitus on tarttunut tähän haasteeseen ja osoittanut, että se kuuntelee asiantuntijoita ja toimii pitkäjänteisesti. Tämä on selkeä ero aiempaan politiikkaan, jossa metsätalouden tukijärjestelmä jäi jälkeen tavoitteista ja rahoitusvajetta ei korjattu ajoissa.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on hallitusohjelman mukainen, yrittäjämyönteinen ja ympäristövastuullinen. Se tukee metsänomistajia, vahvistaa kotimaista metsätaloutta ja edistää ilmastotavoitteita. Kannatan tätä esitystä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

18.18 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Tämä esitys vahvistaa metsätalouden kannusteita tavalla, joka on sekä taloudellisesti järkevä että luonnon kannalta vaikuttava. Hallitus päivittää tukijärjestelmää vastaamaan nykypäivän tarpeita. Oikea-aikainen metsänhoito palkitaan ja samalla tarjotaan uusia vapaaehtoisia keinoja parantaa metsien monimuotoisuutta. Kyse on välttämättömästä jatkosta metsätalouden määräaikaaiselle kannustejärjestelmälle, jotta metsänomistajille ja toimijoille ei synny katkosta keskeisiin metsänhoidon tukiin. Metsätalous tarvitsee ennakoitavuutta, ja tämä esitys varmistaa sen. Esitys jatkaa tukimuotoja, joilla on tutkitusti suurin merkitys metsien kasvulle ja elinvoimalle: varhaista hoitoa, taimikonhoitoa, nuoren metsän hoitoa, suometsien hoitoa sekä metsäluonnon ja vesiensuojelun toimenpiteitä. Nämä toimet vahvistavat puuntuotantoa, kasvua ja hiilensidontaa mutta myös luonnonhoidon vaikuttavuutta.

Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa erityisesti suometsien hoidon ja vesiensuojelun tärkeyttä. Tuilla tulee varmistaa, että hoitotyöt tehdään oikein ja vesistövaikutukset pysyvät hallinnassa. Kokonaisuus on tasapainoinen ja tukee sekä taloudellista hyötyä että ympäristötavoitteita.

Tämän esityksen keskeinen merkitys on metsätalouden jatkuvuuden turvaaminen. Kun järjestelmä jatkuu ilman katkosta, metsänomistajat voivat tehdä tarvittavat hoitotoimet ajallaan ja koko ala saa kaivattua vakautta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

18.19 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä on tarkoitus mahdollistaa tulosperusteisten tukien ja ympäristöllisten tarjouskilpailujen kokeilu metsätalouden luonnonhoitoon maksettavien tukien tehokkaammaksi kohdentamiseksi.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Valiokunnan puheenjohtaja Elomaa esitteli täällä tarkemmin, mistä esityksessä on kyse, joten en käy sitä toistamaan, mutta muutama huomio.

Vihreät pitävät kannatettavana hallituksen esityksen lähtökohtaa, että metsänomistajia ohjataan tulosperusteisten tukien avulla valitsemaan kustannusvaikuttavia ja innovatiivisia keinoja luonnon tilan parantamiseen. Oikein kohdennettuna valtion rajallisilla tukieuroilla voidaan saada paljon nykyistä enemmän positiivisia luontohyötyjä aikaan.

On totta, että esitykseen liittyy luonnon monimuotoisuuden edistämisen kannalta huolia ja kysymyksiä. Maa- ja metsätalousvaliokunnassa, kun olin tätä käsittelemässä, päädyin asiantuntijoita kuultuamme kuitenkin siihen, että kun on kyse kokeilusta, jolle on selkeä tarve, ja kun esitystä on valmisteltu laajalla joukolla ja valmistelun kuluessa palautteen pohjalta on myös sitä parannettu, niin voin sitä kannattaa jatkovalmistelua ohjaavien lausumien kera.

Nostan tässä kuitenkin nyt muutaman huolenaiheen esiin.

Asiantuntijalausunnoissa on esitetty huolta positiivisten luontovaikutusten pysyvyydestä. Lisäksi on kritisoitu muun muassa sitä, että tukimuodot eivät kannusta varttuneiden lehtipuiden säästämiseen, sekä sitä, että keskeiset hiilinielua vahvistavat toimet puuttuvat näiden pilotoitavien toimenpiteiden joukosta. Lisäksi huolta on herättänyt luonnonhoitotoimiin osoitettujen resurssien riittävyys tai paremminkin riittämättömyys.

Uusea lausunnonantaja on pitänyt tulosperusteisia tukia tervetulleina askeleina mutta samaan aikaan todennut, että ekologisten hyötyjen kannalta tuettujen toimenpiteiden pysyvyys on syytä varmistaa. Huoli myönteisten luontovaikutusten pysyvyydestä liittyy siihen, että nämä hoito- ja kunnossapitovelvoitteiden määrääjat ovat 5–11 vuotta toimesta riippuen. On totta, että nykyisen lakiesityksen pohjalta varmuutta riittävästä luontohyödyistä ei saada, ja tähän onkin tärkeätä kiinnittää huomiota, kun nyt on kyse pilotista ja kun näitä tulosperusteisia tukia sitten tämän pohjalta kehitetään.

Tämä esitys ei ole täydellinen, mutta valmistelussa on aidosti pyritty löytämään uusia kustannusvaikuttavia kannustimia luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen talousmetsissä, ja tämän esityksen myötä niitä päästään nyt rajatuissa toimenpiteissä ja kohteissa kokeilemaan. Me ollaan vihreissä puhuttu pitkään siitä, että metsänomistajille on tarjottava ansaintakeinoja luonnon monimuotoisuuden vahvistamisessa, ettei se ainoa keino ansaita metsällä ole se, että se hakataan. Jotta tulosperustaisten tukien vaikuttavuus voidaan varmistaa, tarvitaan sekä lyhyen että pitkän aikavälin seurantaa.

Lisäksi kokeilun rinnalla on tärkeätä edistää lainvalmistelua, jolla pyritään suojaamaan uhanalaista luontoa ja arvokkaita luontokohteita talousmetsissä nykyistä paremmin. Esimerkiksi suojelun pysyvyyttä voidaan lisätä oikeudenmukaisella tavalla vahvistamalla Metso- ja Helmi-ohjelmien rahoitusta, ja suojavyöhykkeiden osalta selkein keino olisi suojavyöhykkeistä säätäminen ihan lainsäädännöllä. Se on nyt yksi näistä määräaikaisista tukimuodoista.

Näistä asioista tosiaan vihreät tulevat seuraavassa käsittelyssä tekemään lausumaesityksiä, joilla sitten osaltaan halutaan sitä jatkovalmistelua ohjata, kun nyt sitten tämän kokeilun kanssa olemme valmiita etenemään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

18.23 Piritta Rantanen sd: Herra puhemies! Kyllä tämä on oikein malliesimerkki siitä, että tehdään erittäin nopealla aikataululla lainsäädäntöä, jolla halutaan näyttää jotain tehtävän, mutta sitten ei kuitenkaan oikeasti tehdä oikein mitään.

Tässä hallituspuolueiden edustajat sanoivat, että tämä lisää nimenomaan sitä ennakoitavuutta ja vakautta metsiin, ja täytyy kyllä nyt olla tästä hyvin eri mieltä. Tämän metsätalouden kannustejärjestelmän on tarkoitus olla voimassa vuoden 29 loppuun asti, ja tällä halutaan siis kerätä tietoa siitä, kuinka maanomistajat kiinnostuvat tällaisesta rahoituksen kannustavuudesta. Nimenomaan täällä mainittiin esimerkiksi yhtenä toimenä tämä lehtipuuston lisääminen. Viideksi vuodeksi voit sitoutua siihen, että lisäät lehtipuustoa, mutta viiden vuoden päästä voitkin sen jo kaataa. Tässä puhuttiin tästä ennakoitavuudesta ja vakaudesta, ja itse jotenkin olen ymmärtänyt, että metsätaloudessa puhutaan kovin paljon pidemmistä aikaväleistä kuin vaikka viisi vuotta.

Tämä on esimerkki siitä, että tehdään nopeasti päätös, halutaan saada näyttämään, että toimia tehdään. Ja niin kuin täällä jo aiemmin tuli, tämän esityksen hallinnolliset kustannukset ovat aivan käsittämättömän korkeat suhteessa siihen, miten paljon rahaa muuten käytetään. Juuri niin kuin täällä on jo aiemminkin sanottu, nämä hallinnolliset kustannukset nousevat yli miljoonaan samaan aikaan, kun tämän kahden kolmen vuoden aikana jaetaan 8—13 miljoonaa euroa. Pelkästään tietojärjestelmien kustannuksien on arvioitu nousevan 600:lla... [Eduskunnasta: Tuhannella!] — 600 000:lla, kyllä, juuri näin.

Tässä on erityisen mielenkiintoinen piirre se, että viime hallituskaudella aloitettiin joutomaiden metsitystuki. Tämä hallitus lakkautti sen, ei halunnut enää jatkaa sitä, ja sieltä meillä on jo hallinnollista taakkaa vuoteen 2038 saakka. Nyt me järjestämme uuden, hieman erilaisen mallin, jota me sitten hallinnollisesti seuraamme vuoteen 2032 saakka. Nämä ovat minun mielestäni esimerkkejä siitä, että meidän pitää pystyä ihan yhdessä parempaan. Meidän pitää löytää järjestelmät, jotka siirtyvät hallituskausilta toisiin, erityisesti tällaisissa asioissa kuin metsissä, joissa kvartaali ei ole viisi vuotta, vaan se on ennemminkin 25 vuotta.

Tämä hallituksen esitys on erittäin puutteellisesti valmisteltu ja rajattu niin, että kokeilulle asetetut tavoitteet eivät todennäköisesti toteudu, mutta mikä vielä vaarallisempaa, niin se, jos me teemme tämän tutkimuksen pohjalta aivan vääriä johtopäätöksiä tulevaisuuden hankkeiden kannalta. Nyt me saamme tässä kahden kolmen vuoden ajanjaksossa tutkimustuloksia siitä, kuinka metsänomistajat tällaiseen tukeen sitten reagoivat, mutta taisi olla niin, että valiokunnassakin joku metsänomistaja tuumasi, että nämä ovat niitä toimia, jotka teen siellä omassa metsässäni ilman tätä tukeakin — siis teen nämä toimet siellä metsässä ilman tätä tukeakin. Jos käy niin, että me sitten taas ne uudet ja seuraavat hankkeet teemme näihin tutkimustuloksiin pohjautuen, se voi mennä kyllä todella metsään.

Toivon todella, että tässä asiassa vielä jonkinlainen järki löytyisi ja tämä hylättäisiin ja tehtäisiin yhdessä uusi ja parempi esitys. Ymmärrän, että meidän täytyy pilotoida ja tutkia asioita, mutta nyt tämä ei ole kyllä osunut lankulle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

18.28 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Valitettavasti hallituksen esitys laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustinjärjestelmästä on puutteellisesti valmisteltu ja rajattu niin, että kokeilulle asetetut tavoitteet eivät todennäköisesti toteudu.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Hallinnolliset kustannukset ovat merkittävät, ja kokeiluun varatut määrärahat menevät näin hukkaan. Kannusteisiin käytettävissä olevat varat ovat rajalliset, joten on tärkeää, että ne ovat taloudellisesti tehokkaita ja vaikuttavia. Kannustimen tulisi synnyttää toimintaa, joka ei toteutu ilman tukea. Julkisen talouden kasvava kestävyysvaje korostaa julkisen rahoituksen vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden parantamista. Byrokratia ja hallinnolliset kustannukset ovat kestävämmän suuret ja aikajänne lyhyt.

Pilottien toimet on suunniteltu lähtökohtaisesti määräaikaiksi, mikä voi romuttaa niiden vaikuttavuuden. Pilotoinnin aikataulu on epärealistinen vaikutusten seurannan näkökulmasta. Suunnittelussa ajassa ei ole mahdollista saada tietoa esimerkiksi suojavyöhykkeiden toimivuudesta ja niistä saaduista ekologisista hyödyistä. Kokeilun tulisi olla kestoaltaan pidempi, koska muutokset luonnossa ovat hitaita. Myös hallinnolliset ja tietojärjestelmien kustannukset nousevat etenkin määräaikaiseksi tarkoitettussa kokeilussa kohtuuttoman korkeiksi.

Arvoisa herra puhemies! Edellä mainittujen puutteitten vuoksi tästä lakiesityksestä esitämme toisessa käsittelyssä esityksen hylkäämistä ja teemme yhden lausumaehdotuksen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

18.29 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! On harmillista, että joutuu jättämään vastalauseen lakiesitykseen, jonka tarkoitus on hyvä. On hyvä, että haetaan tällaista kilpailutusmekanismia, jolla saataisiin metsässä tapahtuvia luonnon kannalta hyviä asioita eteenpäin: suojavyöhykkeitä, lehtojen tai soitten hoitotoimenpiteitä tai lisättyä sekapuustoisuutta. Tässä lainsäädännössä on kuitenkin liikaa puutteita ja se on liian kiireessä valmisteltu, että sitä voisi tällaisenaan viedä eteenpäin.

Ensinnäkin on kohtuutonta, että jos minimissään tämän nelivuotisen kokeilun kokonaismääräksi arvioidaan 8,6 miljoonaa, niin hallinnolliset kustannukset voivat nousta jopa 1,35 miljoonaan. Eli me keräämme rahaa metsänomistajilta vähentämällä taimikonhoidon tukea 20 eurolla hehtaarilta, että saamme paisutettua hallintoa, sellaista hallintoa, kuten edustaja Rantanen ja edustaja Suhonen kertoivat, joka jatkuu tämän kokeilun jälkeenkin. Kymmenen vuotta tämä hallinto pysyy yllä ja nämä tietojärjestelmät pitää pitää yllä. Mielestäni ihan näin ei kannattaisi tehdä sinänsä hyvää tarkoittavia toimia.

On todella väärin, että tämä rahoitus haetaan nimenomaan nuorten metsien hoidosta, kun meillä on uhka siitä, että kun metsiä ei hoideta nykyäänkään kaikkialla vielä tarpeeksi hyvin, sillä on negatiivinen vaikutus ilmastolle ja sillä on negatiivinen vaikutus meidän kansantalouteen, kun kiertoajat heikkenevät ja kasvu hidastuu. Juuri sieltä otetaan pois, mikä on tärkeää yhteiskunnan kannalta, ja tavallaan rankaistetaan niitä metsänomistajia, jotka eivät voi sitä sekapuustoisuutta lisätä. Nimittäin kuivilla kankailla, erilaisilla harjuselänteillä ei voi olettaa, että sekapuustoisuus olisi mahdollisuus, tai korkealla Lapissa, ei myöskään niillä alueilla, joilla hirvituhot ovat niin merkittäviä, että sen takia puulajivalinta on tehtävä muilla perusteilla.

Tämä sekapuustoisuus olisi senkin takia kannattanut jättää pois, että me ollaan saatu paljon mielipidevaikuttamista tehtyä tässä talossa jo muutoinkin. Eli luulen, että valtaosa metsänomistajista istuttaa sekapuumetsiä, jos se vain on käytännössä mahdollista, mutta nyt sen sijaan leikataan niiltä metsänomistajilta, jotka eivät voi näin tehdä, ja rahoitetaan

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

sillä sitten tämmöistä virkamiesarmeijaa ja erilaisia konsulttipalveluita, joilla tämä homma voidaan pyörittää.

Vielä kun tämä on näin byrokraattista, niin on aika todennäköistä, että tähän lähtevät nimenomaan isot toimijat, joitten kuuluisi ilman muuta muutenkin toimia näitten asioitten puolesta ilman yhteiskunnan antamia erityisiä kädenojennuksia. Sen sijaan voi olla, että kun tämä kustannus tulee niin korkeaksi, pienet metsänomistajat eivät tähän rumbaan pysty lähtemään. Ja siinä on vielä sekin riski, jos tämä budjettirajoite täyttyy. Kun tavallaan tässä on hyvä tarkoitus harmaata suojelua vähentää ja antaa todellinen mahdollisuus lähteä tällaisiin hyviin tekoihin tarjousmenettelyn kautta, niin voihan olla, että jos budjetti ei riitäkään, niin sitten nämä alueet kuitenkin tulevat ympäristöviranomaisten rekisteröimiksi ja ovat julkisessa tiedossa. Ja sitten jos et saa sitä tukea ja tämä alue on yleisessä tiedossa, niin sinä et kuitenkaan voi sitten sieltä metsiä hyödyntää normaalitavalla, ja pahimmillaan tämä lisää harmaata suojelua edelleenkin.

Näillä perusteilla teemme sitten kakkoskäsittelyssä tästä vastalauseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

18.34 Piritta Rantanen sd: Herra puhemies! Sen verran vielä täytyy jatkaa tuota edellistä puheenvuoroa ja SDP:n linjaa, että emme tietenkään missään tapauksessa vastusta näitä tavoitteita, jotka tässä esityksessä ovat, allekirjoitamme ne täysin. Esimerkiksi tämä metsätalouden tukien kannustavuuden lisääminen on totta kai tavoiteltavaa. Samoin näitä tulospäätteisiä tukia ja näitä tarjouskilpailujen pilotteja ympäristöllisen vaikuttavuuden parantamiseksi totta kai tulee lisätä myös suomalaiseen maa- ja metsätalouteen. Samoin ilmaston sekä monimuotoisuuden turvaamiseen ja luonnonhoitoon ihan yleisestikin täytyy löytää uusia tapoja. Mutta juuri senkin vuoksi tämä on erittäin vahingollinen esitys siitä syystä, että jos me, hallitus toisensa jälkeen, teemme tällaisia muutaman vuoden pituisia pilottijaksoja, niin uskonpa vain, että ne tutkimusten tulokset voivat johtaa meitä erittäin pahasti harhaan, ja sen vuoksi näissä tarvittaisiin nimenomaan sitä pitkäjänteisyyttä ja sitä ennakoitavuutta paljon enemmän.

Meillä on myös tulossa kansallinen ennallistamissuunnitelma, ja toivoisin todella, että nämä tehtävät toimet olisivat sitten synkronissa niitten tulevien ennallistamissuunnitelmien kanssa, ettei käy vielä niin, että jos nämä eivät kaikki osukaan toimenpiteiksi siihen ennallistamissuunnitelmaan, niin meillä menee niitäkin rahoja sitten hukkaan.

Toivon tässä nimenomaan sitä pidempiaikaisuutta ja laaja-alaisuutta. Nämä lakiesityksessä olevat tavoitteet ehdottomasti myös SDP allekirjoittaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

18.36 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Haluan myös nostaa vielä esille sitä asiaa, mitä edustaja Elo tuossa nosti, että tästä sinänsä puuttuvat nämä ilmastopuolen tavoitteet aika suurilta osin. Toki osa näistä on synkronissa sen asian kanssa.

Mutta nyt kun näyttää, että hallitus tämän tällaisena vie läpi ja kerää tähän rahoituksen metsänomistajilta, niin haluaisin, että sitten asetustasolla tehdään kuitenkin kaikki voitava, että tämä nyt on mahdollisimman joustava ja järkevä. Jos saisimme edes pienen osan tästä byrokratian kustannuksesta alaspäin, niin sekin koituisi sitten metsäsektorin hyväksi.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 104/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 118/2025 vp
Valiokunnan mietintö StVM 23/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 23/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.37 **Krista Kiuru sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajattelin tämän yksimielisen mietinnön... — Anteeksi, ei yksimielisen mietinnön. Heti siellä olivat jo ihmiset, että ei, ei, ei. [Aki Lindén: Hermostuin jo!] — Niin, juuri näin.

Eli, arvoisa puhemies, tämä ei ollutkaan yksimielinen. Tässä on paljon yksimielistä tavaraa tulossa, mutta todellakin näin.

Tässä on kysymys siis terveydenhuoltolain muuttamisesta, ja tämä koskee nyt neuvola-, koulu- ja opiskelijaterveydenhuoltoa ja käytännössä lasten ja nuorten suun terveydenhuoltoa. Ensimmäinen muutos lähtee siitä, että enää näistä tarkastuksista ei säädettäisi laissa vaan valtioneuvoston asetuksessa. Tätä on kyllä laajasti kannatettu ja pidetty sitä tänä aikana järkevänä toimintatapana — myöskin siksi, että asetuspuolella on sisällöllisesti helpompi terveystarkastuksia uudistaa vastaamaan aina kyseisen ajan vaatimaa henkeä. Tätä kautta on selvää, että tässä on ollut paljon kannatusta sille, että tämä muutos tehdään.

Lisäksi tämän muutoksen ehkä kritiikkinä valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on todettu se, että vaikka sääntely nyt siirtyisi asetustasolle, niin toisaalta osa valiokunnan kuulemista asiantuntijoista kuitenkin oli huolissaan siitä, että sääntelyn siirtämisellä asetustasolle voidaan sitten mahdollisesti helpottaa hyvinvointialueiden velvoitteiden väljentämistä myöhemmässä vaiheessa pelkkää asetusta muuttamalla ilman, että sitä enää tehtäisiin lainsäädännöllä.

Toinen muutos, mikä tässä ehdotuksessa tehdään, on se, että oppivelvollisuusikäisten opiskelijaterveydenhuoltoon kuuluisi jatkossa Puolustusvoimien ennakkoterveystarkastus hyvinvointialueen järjestämänä sinä vuonna, kun henkilö täyttää 18 vuotta. Näin siis ensinnäkin yhdistettäisiin nykyinen Puolustusvoimien ennakkokutsunta ja samoin sitten toisen asteen opiskelijaterveydenhuollon pakollinen tarkastus. Tämä on ensimmäinen näistä muutoksista toisen asteen opiskelijoille.

Lisäksi yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden niin sanottu lisäterveystarkastus muutettaisiin jatkossa tarpeen mukaan tehtäväksi, ei siis enää niin, että kaikki sen saisivat. Tätä kautta

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

tarvitaan sähköistä terveystarkastusta siitä, kenelle tämä olisi parhaiten tarpeen mukaan kohdennettavissa. Näin sitten myöskin säädetään uudesta sähköisestä terveystarkastuksesta, joka otettaisiin käyttöön näiden tarpeiden arvioimiseksi.

Arvoisa puhemies! Joitakin näistä on hyvä käydä hiukan tarkemmin läpi. Ensinnäkin perustuslakivaliokunta toteaa, että nämä lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunnalla on kuitenkin useita kohtia, joissa he lausunnossaan esittävät monenlaista täsmennystä, ja niitä täsmennyksiä olemme sitten tähän esitykseen tehneet riippuen siitä, mistä asiasta milloinkin on ollut kysymys.

Lähdetään liikkeelle siitä, että näitä esityksiä, mitä perustuslakivaliokunta teki, on myöskin pidetty tärkeinä täsmennysten kannalta useiden muidenkin kuultavien näkökulmasta. Puolustusvoimat on ensinnäkin arvioinut esitystä kutsuntojen ennakkotarkastusta koskevilta osilta ja pitänyt tätä esitystä hyvänä ja tarpeellisenä ja katsonut sen myöskin parantavan käytännön toteuttamista. Puolustusvoimat on kuitenkin nostonut esiin joitakin yksityiskohtia, joissa on tarvetta onnistua jatkossa vielä paremmin. Totean niistä vielä tuolla jäljempänä.

No niin, lähdetään käsittelemään sitten näitä PeVin esittämiä muutoksia.

Ensinnäkin yksi perustuslakivaliokunnan huomio liittyi siihen, että lapsen näkemyksen huomiotta jättäminen ei olisi valtiosääntöoikeudellisesti täysin ongelmatonta. Tästä syystä olemme sitten kiinnittäneet huomiota siihen, että tässä säännöksessä tulisi jatkossa ilmetä lapsen suostumukselle annettava mahdollisuus, kun lapsi kykenee ikänsä ja kehitystasonsa puolesta päättämään asiasta. Tämän täsmennyksen valiokunta tässä tekee.

Myöskin näissä terveystarkastuksissa on pohdittu tätä siitä näkökulmasta, että näitä muutoksia olisi mahdollisuus myöskin arvioida ennakkoterveystarkastusten osalta. Tässä tapauksessa valiokunta on pitänyt tärkeänä myöskin perustuslakivaliokunnan lausunnossa esitettyä seuraavaa huolta. Nimittäin terveystarkastuksissa olisi tarkoituksenmukaista tehdä palveluskelpoisuuden arviointi kaikille naisille, jotta voidaan edistää tavoitetta vapaaehtoiseen asepalvelukseen hakeutuvien naisten määrän lisäämiseksi. Totta kai tämän kuitenkin pitää olla tästä tavoitteesta huolimatta aina naisen suostumusta vaativaa. Myöskin tätä kautta tässä on hyvä tätä puolta korostaa.

Valiokunta on myöskin Puolustusvoimien lausunnossa sekä tässä asiantuntijakuulemisessa täsmentänyt sitä, että tämä hyvinvointialueille tuleva uusi tehtävä järjestää nyt myöskin tämä esikutsunta, ennakkotarkastus, osana toisen asteen terveydenhuollon järjestämistä tarkoitettaisiin alueella asuville henkilöille, jottei kävisi niin, että jää sitten epäselvyyden vuoksi vastuunjako ennakkoterveystarkastusten osalta epäselväksi. Tämä täsmennetään.

Arvoisa puhemies! Sitten sähköiseen terveystarkastukseen. Siihen liittyy, kuten arvata saatatte, myöskin hankalia asioita liittyen EU:n tietosuojasetukseen ja ylipäätään siihen, miten tämä on tarkoituksenmukaisinta järjestää. Perustuslakivaliokunta toteaa, että terveystarkastuksen tietosisällölle ei ole mitään rajoja. Sitä ei ole rajoitettu välttämättömään. Ja kyllä tässä nyt sitten valiokunnan lausuntopalautteessa on selvinnyt, että meidän täytyy varmistaa myöskin se, että tämän sähköisen terveystarkastuksen toteuttaminen ja jatkokehittäminen rajataan niin, että se kohdistuu vain välttämättömään. Tässä tapauksessa nämä muutokset, jotka tehdään, rajoitetaan tämän perustuslakivaliokunnan huomion näkökulmasta esitetyllä tavalla.

Tietosuojasetuksen 22 artiklan mukaan toimittaessa rekisteröidyllä olisi olla oikeus joutumatta sellaisen päätöksen kohteeksi, joka perustuisi vain automaattiseen käsittelyyn,

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

esimerkiksi profilointiin. Näin sitten näitä oikeusvaikutuksia ja sellaisia vaikutuksia, jotka heihin kohdistuisivat merkittävällä tavalla, pitää tässä välttää.

No, sitten tietenkin keskeinen kysymys on se, että tarvittaisiin pohjatietoa siitä, ketkä kuuluvat sellaiseen riskiryhmään, että heidän terveystarkastuksensa on tarpeen järjestää mahdollisimman pian. Nyt tässä sitten kuitenkin tämä rajataan tosiasiassa siihen, että tehdään toimet niin, etteivät ne aiheuta merkittäviä oikeusvaikutuksia yksilölle eivätkä vaikuta yksilön oikeuksiin saada näitä palveluita tai hoidon tarvearviointia.

Lisäksi perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan myös sen, että tämän pitäisi olla yhteensopiva EU:n tietosuojasetuksen kanssa myös niin, että tässä ei lähdetä sitten myöskään tekemään uusia rekisterinpitäjiä. Tässä on sen takia terveyskyselyn osalta todettu, että Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella ei käsiteltäisi henkilötietoja ja myöskään Puolustusvoimilla näin ei tehtäisi. Nämä muutokset on tähän täsmennetty.

Lisäksi tässä on todettu, että Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen on kuultava jatkossa Puolustusvoimia tietosisällön määrittelyssä yhteistyövelvoitteen sijaan, mikä sitten ei enää edellytä henkilötietojen käsittelijän roolia.

Taloudellisista vaikutuksista, arvoisa puhemies, vielä ihan lyhyesti: Näissä taloudellisissa vaikutuksissa on tarkoitus vahvistaa tällä esityksellä valtiontaloutta näiden palveluiden yhteensovittamisella 2,55 miljoonaa euroa vuodelle 26, ja tässä kaiken kaikkiaan vuodesta 27 on tarkoitus säästää 9,42 miljoonaa euroa. Tämä säästösuunnitelma on monimutkainen, ja varmaan tuossa kohta alkavassa ensimmäisessä käsittelyssä päästään näihin yksityiskohtiin, mutta totean sen, että tässä on Puolustusvoimien taholta esitetty tärkeä kysymys siitä, ovatko nämä laskelmat sellaisia, joiden mukaan hyvinvointialueet tulevat jatkossa saamaan riittävän rahoituksen näihin palveluihin. Eli käytännössä tässä on esitetty arvio näiden terveystarkastusten uudistamisen ja ennakkoterveystarkastusten kustannussäästöstä, siis 9,8 miljoonasta, ja sitten tietysti [Puhemies koputtaa] tämä toinen erä, 0,22 miljoonaa, tulee siitä, että siirretään koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon tarkastuksia kolmesta vuodesta neljän vuoden väliin. [Puhemies koputtaa] Tässä kokonaisuudessa ollaan nyt eri mieltä siitä, onko nämä rahat laskettu oikein. Täten esitys lähtee siitä, [Puhemies koputtaa] että on vielä arvioitava erikseen yksityiskohtaisemmin, että tätä rahaa tullaan siirtämään oikea määrä. Valiokunta kiinnittääkin tähän samaan Puolustusvoimien kanssa huomiota [Puhemies koputtaa] ja toteaa tästä painavasti tässä mietinnössä.

Kuten totesin, tässä on myös yksi vastalause.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

18.49 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Hallitus haluaa selkeyttää, tehostaa ja järjestyttää neuvolan, koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon sekä Puolustusvoimien ennakkoterveystarkastusten järjestämistä. Käytännössä tässä esityksessä on kyse siitä, miten suomalaiset lapset, nuoret ja kutsuntaikäiset saavat palveluita oikea-aikaisesti, yhdenvertaisesti ja järkevällä tavalla.

Arvoisa puhemies! Tarkoitus on siirtää terveystarkastusten sääntely lain tasolta asetuksen tasolle. Oppositioista on yritetty maalata tätä muutosta leikkauslaiksi, vaikka todellisuudessa kyse on siitä, että hyvinvointialueille annetaan joustoa ja mahdollisuus kohdentaa olemassa olevat resurssit niille lapsille ja nuorille, jotka niitä todella tarvitsevat.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Hallitus katsoo, että asetuksella säädettävä tarkkuus riittää, ja kuten sosiaali- ja terveysministeriökin on muistuttanut, terveydenhuoltolaissa ei muiltakaan osin säädetä yksittäisten palvelujen sisällöstä tällä tasolla. Muutos ei siis heikennä palveluita vaan antaa niille paremmat toimintamahdollisuudet.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen myötä kutsuntaikäisten ennakkoterveystarkastus siirretään osaksi opiskeluterveydenhuollon prosessia. Se tarkoittaa sitä, että koko ikäluokka, myös naiset, saa lääkärin arvion ja samalla Puolustusvoimat saa ajantasaisen tiedon henkilön palveluskelpoisuutta varten. Tässä on suuria etuja ennaltaehkäisevän terveydenhuollon ja maanpuolustuksen näkökulmasta. Samalla hyvinvointialueet välttävät turhalta päällekkäiseltä työltä ja voivat yhdistää prosesseja järkevästi. Tämä on mielestäni täsmälleen sitä, mitä julkinen hallinto ja erityisesti terveydenhuolto tarvitsevat: enemmän yhteensovittamista ja yksinkertaisia toimintatapoja, vähemmän byrokratiaa ja päällekkäisyyttä.

Arvoisa puhemies! Digitalisaation myötä meillä on mahdollisuus hyödyntää sähköisiä järjestelmiä. Tämä esitys tuo käyttöön uuden sähköisen terveystarkastuksen. Sen avulla arvioidaan, kuka tarvitsee terveystarkastuksen ja milloin. Vaikka vastalauseessa tätä on kauhisteltu, on selvää, että terveystarkastuksella ei tehdä automaattisia päätöksiä terveyteen tai palveluihin liittyen. Sen arvioi aina terveydenhuollon ammattilainen erikseen. THL vastaa lomakkeen tietosisällöstä, ohjeistuksista ja teknisestä toteutuksesta. Kysely parantaa yhdenvertaisuutta ja kohdentaa palvelut niille, jotka myös hyötyvät niistä eniten.

Kiteytettynä tämän esityksen voisi tiivistää siten, että koko ikäluokka, miehet ja naiset, saa terveystarkastuksen. Puolustusvoimat saa paremman ja ajantasaisemman tiedon käyttöönsä. Hyvinvointialueet saavat joustoa ja voivat kohdentaa resurssit sinne, missä on suurin tarve. Päällekkäisyyksiä karsitaan, ja terveystarkastusten määrä pysyy nykyisellä tasolla, mutta aikatauluista ei enää säädetä tarpeettoman kankeasti laissa.

Valiokunta on myös ollut yksimielinen siinä, että jos tulevaisuudessa asetuksella muutetaan terveystarkastusten määrää tai niiden laajuutta, vaikutukset on arvioitava perustuslain edellyttämällä tavalla. Tämä on selvä ohjaus tulevaisuutta varten.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä järkevöitämme palveluita ja vahvistamme nuorten yhdenvertaisuutta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

18.52 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Esityksen tavoitteena on säätää ennakkoterveystarkastuksen järjestäminen opiskeluterveydenhuollossa oppivelvollisuusikäisenä. Prosessien tehostamiseksi ehdotetaan säädettäväksi uudesta sähköisestä terveystarkastuksesta. Myös neuvolaa, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa ja lasten sekä nuorten suun terveydenhuoltoa koskevia terveydenhuoltolain säännöksiä muutettaisiin siten, että laissa ei enää säädettäisi tarkoista ajankohdista, jolloin terveystarkastukset olisi toteutettava. Terveystarkastusten ajankohdista ja sisällöistä säädettäisiin sen sijaan jatkossa asetuksessa. Luopumalla tarkan ajankohdan ja sisällön säätämisestä voidaan joustavammin ohjata tuotettavien palveluiden sisältöä, toteuttamistapaa sekä ammattilaisten rooleja. Opiskeluterveydenhuoltoon sisältyisi jatkossa Puolustusvoimien ennakkoterveystarkastus hyvinvointialueen järjestämänä sinä vuonna, kun opiskelija täyttää 18 vuotta.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Näen esityksessä erityisen tärkeänä sen, että esimerkiksi Puolustusvoimat saa reaaliaikaisen tiedon koko ikäluokasta. Tämä koskee sekä miehiä että naisia. Palveluita voidaan kohdentaa niille, jotka niitä eniten tarvitsevat, hyvinvointialueet saavat joustoa, ja resurssit kohdentuvat oikein.

Arvoisa puhemies! Oppositio on jättänyt vastalauseen ja hylkäysesityksen tästä esityksestä. Kuten arvata saattaa, asennoituminen esitykseen on sellainen, että sana ”leikkaus” on pitänyt mainita lyhyessä vastalauseessa peräti kolme kertaa. Oppositio tietää kuitenkin itse sotelait sorvanneena varsin hyvin, että hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien laajuuden tai laadun muutos on huomioitava valtionrahoituksen määrässä. Hyvinvointialueiden velvoitteiden väheneminen alentaa täysimääräisesti hyvinvointialueiden rahoituksen tasoa hallituksen esityksessä olevan laskelman mukaisesti, ja Puolustusvoimilta saatavien toimintatulojen väheneminen kasvattaa taas hyvinvointialueiden rahoitusta vuosina 24 ja 25 toteutuneiden korvausten mukaisesti. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

18.54 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Suomalaisten lasten ja nuorten terveystarkastuksissa on aivan varmasti kehittämisen ja myös rationoinnin varaa. Siitä on toki pitkä aika, kun itse toimin terveyskeskuksen johtajana, mutta jo silloin oli havaittavissa, että esimerkiksi yksilöllistä variaatiota olisi tarvittu enemmän. Eli eivät kaikki tarvitse samaa 70:tä minuuttia tai 30:tä tai 45:tä minuuttia. Meillä on perheitä, joissa lapset voivat hyvin ja joissa riittäisi periaatteessa vanhempien kanssa lyhyempi aika käytävään keskusteluun. Tietysti itse sen lapsen tutkimiseen varmasti käytettäisiin sama aika, mutta ennen kaikkea tämä vuorovaikutuksen tarve olisi hyvin enemmän yksilöllistettävä perheiden tarpeiden ja vaikkapa myös koulutustason ja terveystietämyksen mukaan.

Ennen kouluikää suomalainen lapsi tarkastetaan, niin sanotusti, 15 kertaa. Siitä neljä on lääkärintarkastusta, ja muut ovat terveydenhoitajien tarkastuksia. Siinä yhteydessä myös rokotetaan. Sitten, kun lapsi menee kouluun, hänellä on kerran vuodessa vuositarkastus. Lääkäri tekee sen ensimmäisellä, viidennellä ja yhdeksännellä luokalla, muina vuosina terveydenhoitaja, ja nyt käytännössä tässä esimerkissä puhumme enemmän toisen asteen opiskelijoiden eli ammattikouluissa tai lukioissa olevien opiskeluaikien terveystarkastuksista. Eli tässä on rationoinnin varaa.

Mutta, aivan niin kuin tässä jo vähän ennakoitiin hallituspuolueiden taholta, me kritisoimme sitä, että tämä johtaa käytännössä hyvinvointialueiden yleiskatteellisen rahoituksen leikkaamiseen: ensi vuonna kaksi ja puoli miljoonaa, 7,5 miljoonaa lisää vuonna 2027, niin että yhteensä tämä leikkaus on pyöristettynä kymmenen miljoonaa.

No nyt, kun sanottiin, että eikö meidän pitäisi tietää tämän rahoituslain viime kaudella sääätäneinä tahoina, että toiminnan muutokset johtavat joko lisärahoitukseen tai rahoituksen vähentämiseen, niin tämän voisi tehdä myös sillä tavalla, että emme vähentäisi hyvinvointialueiden rahoitusta. Tekisimme yleistä väljennystä niin, että hyvinvointialueet voisivat väljentää jossain määrin tarpeen mukaan, ilman, että me nyt laki- tai sitten edes asetustasolla säädämme yksityiskohtaisesti, hyvin tarkasti, näistä, ja laskemme siitä sitten ulos tulevaksi tietyn määrän miljoonia, jotka käytännössä ovat näitä säästöjä. Varsinkin

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

tämän lakiesityksen taloudellisissa vaikutuksissa oli viiden minuutin tarkkuudella tehty kertolaskuja, jotka sitten päätyvät juuri näihin lukuihin, joita täällä on esitetty.

Eli meidän vastalause on pitkälti rakennettu sen pohjalta, että emme hyväksy tätä leikkausta hyvinvointialueiden yleiskatteelliseen rahoitukseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

18.57 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Meillä on ehkä edustaja Lindénin kanssa erilainen suhtautuminen hyvinvointialueitten kapasiteettiin ja selviämiskykyyn. Te puhutte ehkä siitä, että hyvinvointialueiden suoriutuminen on kiinni siitä, kuinka paljon sinne laitetaan rahaa. Minä itse näkisin enemmän, mitä sillä rahalla tehdään. Minä olen hyvin samaa mieltä edustaja Lindénin kanssa siitä, että meillä on varmasti lasten ja nuorten terveystarkastuksissa tehostamisen varaa, tarkastamisen varaa, ja tässä itse asiassa pyritään juuri siihen. Minä tervehdin oikein ilolla kaikkia niitä esityksiä, millä me pyritään meidän resurssit kohdistamaan mahdollisimman hyvin sinne, missä niitä tarvitaan, mahdollisimman oikea-aikaisesti, mahdollisimman vaikuttavasti. Tässä esityksessä on nimenomaan tehty sitä näillä tietyillä toimilla, missä yhdistetään terveystarkastuksia, annetaan liikkumavaraa alueelle ja siirretään sinne asetukseen enemmän lainsäädännöstä tätä joustovaraa.

Tässä on tietty yhtymäkohta. Tänään puhuttiin lähete keskustelussa talousarviosta, jossa viitattiin omalääkärimalliin, missä on itse asiassa täysin sama efekti nähtävissä. Me pyritään nyt viimeinkin pureutumaan sinne terveydenhuollon sisältöihin ja miettimään, mitä me tehdään siellä rakenteitten, hallinnon sisällä, mitä nyt on tässä muutama vuosi aivan oikein hinkattu, mutta ne rupeavat olemaan valmiita. Minä todella olen iloinen siitä, että me hiljalleen ruvetaan siirtymään sinne sisältöjen pariin ja pyritään siihen, että ne rahat, mitä me ikinä sinne hyvinvointialueille laitetaankin, pystyttäisiin käyttämään mahdollisimman tehokkaasti, ne riittäisivät mahdollisimman pitkään ja mahdollisimman hyvään hoitoon ja vaikuttavaan hoitoon. Tämä esitys on yksi siinä työssä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

18.59 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Muutama näkemys tässä vielä tähän asiakohtaan nimenomaan siksi, miksi me emme olleet kovin innostuneita tästä esityksestä loppumetreillä.

Ensinnäkin tässähän on taustalla se, että hallituspuolueet ovat, aivan oikein, katsoneet yhteiskunnassa tehtäviä, jotka ovat osoittautuneet ajan myötä tarpeettomiksi, ja pohtineet, onko tehtäviä, joista voitaisiin vähentää julkista rahoitusta ja täten sitten ikään kuin tätä tehtävää leikata pois keinovalikoimasta. On selvää, että varmasti tällaisia tehtäviä on, ja on aika ajoin hyvä käydä läpi näitä.

Tässä tapauksessa on esitetty sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle myöskin näitä tehtävien vähennyksiä. Alun perinhan tämä tehtävienvähennyspaketti oli siis kyllä niin hirvittävä, että täytyy onnitella hallituspuolueita siitä, että tähän on tultu. Tämähän oli todella kovanlainen esitys. Alun perin oli monenlaisia esityksiä siitä, miten terveystarkastuksia esimerkiksi koululaisten, neuvolassa käyvien lasten ja myöskin toisen asteen opiskelijoiden osalta muutettaisiin. Ainakin hoitoala on pitänyt suurena saavutuksena sitä, että tässä nyt tosiasiasa pidettäisiin kuitenkin siitä kiinni, että

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

jatkossakin me laitettaisiin painoarvoa siihen, että lapsilla ja nuorilla olisi mahdollisuus käydä terveystarkastuksessa, saada siis edes jonkinlainen kosketuspinta sellaiseen aikuiseen, jolla olisi mahdollisuus auttaa.

Miksi tämä on niin tärkeää? Siksi, että kun me katsotaan tilastojen valossa sitä, missä kunnossa meidän lapset ja nuoret ovat, niin joka viidenneksellä on jo diagnoosi, mielenterveyteen liittyviä haasteita, ja jopa neljänneksellä alkaa olemaan haasteita tässä asiassa. On äärettömän iso kysymys se, että me annamme uskottavasti mahdollisuuden siihen, että lapsilla ja nuorilla on edes tämä yksittäinen käynti silloin tällöin mahdollista saada toteutumaan.

Haasteeksi on koitunut viime vuosien aikana se, että meillä ei ole riittävästi resursseja näitä lapsia ja nuoria auttaa. Me tiedämme jo nyt, että esimerkiksi näiden mielenterveysongelmien hoitamisessa meillä on liian vähän resursseja kouluterveydenhuollossa tähän puuttua. Viime kaudella tehtiin todella hyvää sisältöuudistusta siinä, millä tavalla lasten ja nuorten auttamiseksi voitaisiin paljon kattavammin tätä palvelua järjestää.

Nyt tässä kuitenkin meitä tosiasiaa kismittää se, että lähtökohdaksi otettiin se, että säästöjä pitää löytää, ja on erikoista se, että täällä ei voi edes puhua asioista oikeilla nimillä. Tässä nimenomaan jopa valiokunnan mietinnössä lukee, mitä tässä ollaan tekemässä. Tässä siis käytännössä tätä tarkasteluväliä lykätään, ja sen takia tätä säästöä on tulossa. No, säästö on toki minimaalinen suhteessa sosiaali- ja terveydenhuollon pääluokan kokoon, mutta on sanottava, että sen lisäksi on pohdittava myös sitä, toteutuuko toisen asteen osalta riittävä mahdollisuus tällaiseen palveluun jatkossa.

Tähän liittyy sitten se, että jo pidempäänkin on käyty keskustelua siitä, olisiko järkevää näiden kahden eri kutsuntasatsin sijasta yhdistää toinen näistä kutsuntakerroista toisen asteen terveystarkastusten kanssa yhteen. Me emme vastusta tätä toiminnallista muutosta. Aikoinaanhan hyvin paljon hoidettiin yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollossa Puolustusvoimille kuuluvia tehtäviä. Kukaan ei siis vastusta sitäkään, että Puolustusvoimilla ei tarvitsisi olla kuin yhdet kutsunnat, ja tässä siinäkin halutaan kuitenkin resurssi säilyttää. Meidän ryhmän näkökulmasta oli tärkeätä, että tällainen toiminnallisuus tässä on järkevää, mutta haasteeksi tulee se, mikä on hirvittävän hyvin kuvattu tässä mietinnössä, että meillä ei tosiasiaa enää jää tarpeeksi aikaa näiden lasten ja nuorten palveluihin.

Eli tässä tapauksessa tämä laskelma, josta nyt puhutaan — kun opiskelijaterveydenhuollon terveystarkastusten kustannuksia käydään kaiken kaikkiaan läpi — sisältyy siis sillä tavalla tähän olettamuksena, että käytettäisiin sähköiseen terveystarkastukseen hallinnollisesti viisi minuuttia terveydenhuoltajan aikaa. No, varmasti sellaisissa tapauksissa, kun ei ole yhtään rastia väärässä kohtaa, homma käykin viidessä minuutissa, mutta asiantuntijakuulemisissa on ihmetelty, että jos tästä yritetään saada seuloittua niitä ihmisiä, jotka tarvitsisivat enemmän apua siihen tarveharkintaiseen — toisen asteen viimeinen terveystarkastushan muuttuu tarveharkintaiseksi yli 18-vuotiaille — niin miten ihmeessä viidessä minuutissa pystyy käymään sen monimutkaisen kyselyn läpi niin, että se tarveharkinta ja sitten tämän ihmisen kutsuminen terveystarkastukseen onnistuvat tuossa ajassa.

Lisäksi tässä oletetaan, että kaikista opiskelijoista 30 prosenttia tarvitsisi 75 minuuttia ensimmäisenä opiskeluvuotenaan ja kymmenen prosenttia vielä 20 minuutin lisäkäynnin lääkärillä. Tässä ajateltaisiin, että tämä laajennettu terveystarkastus oppivelvollisille

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

tarkoittaisi sitä, että toisena opiskeluvuotena 45 minuuttia tarvittaisiin tarkastukseen terveydenhoitajalle ja muilla oppivelvollisuusikäisillä 75 minuuttia. Tässä ajatellaan, että kaikki oppivelvollisuusikäiset kävisivät toisena opiskeluvuotenaan 30 minuutin laajennetussa terveystarkastuksessa, johon sisältyisi — siis huom., johon sisältyisi — jo palveluskelpoisuuden arviointi. Eli käytännössä 15 minuuttia jäisi näin lääkärin kanssa tätä tarkastusaikaa. On siis jo harvinaista, että se lääkärijohtoisesti tehdään. Siksi moni asiantuntija epäileekin sitä, että tämä tarkoittaa käytännössä leikkausta lasten ja nuorten terveystarkastuksiin ja kohtaamisiin sosiaali- ja terveydenhuollossa. Kyllä tätä nyt sillä nimellä joudutaan kutsumaan, koska nimenomaan valiokunnassa tätä käsiteltiin myös siitä näkökulmasta, että tätä palvelua enää ei saa saman verran kuin on ennen saanut.

No, mitä tulee sitten Puolustusvoimien tehtäväsiirtoon, niin Puolustusvoimathan on ollut tällainen maksaja tässä käytännössä ja tätä kautta nyt sitten Puolustusvoimien toimintamenoista siirtyisi pois laskennallinen määrällinen rahoitus, 4,99 miljoonaa. Nyt on sitten käyty sitä keskustelua, onko tämä uusi raha riittävä, joka sitten hyvinvointialueille siirretään. Tässä tapauksessa, toisin kuin äsken täällä edustaja Rintamäki mainitsi, tässä käy niin, että se raha ei ole riittävä.

Sen takia valiokunta toteaa itsekkin [Puhemies koputtaa] yhtyen puolustusvaliokunnan näkemykseen, että tämä raha on jäämässä nyt liian pieneksi, ja sitä kautta epäilemme, että on vaikea perua tätä leikkausta enää sitten, kun ollaan vuosien päässä. Siksi tässä vaiheessa olemme jättäneet tästä vastalauseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

19.07 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Minusta on mielekästä tässä yhteydessä käydä keskustelua koko rahoituksen periaatteesta, koska tässä nyt kajotaan rahoitukseen sillä logiikalla, joka kieltämättä on nyt siellä sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituslaissa. Otan nyt ihan muutaman käytännön esimerkin.

Olen laskenut ja esitinkin sen eräällä kyselytunnilla tässä taannoin, että meillä on nyt tehty sellaiset 18 kappaletta tällaisia toimintojen muutoksia, joiden seurauksena yhteensä on noin 650 miljoonalla vähennetty tehtäväkohtaisesti tätä hyvinvointialueiden yleiskatteellista rahoitusta. Siellä on muutamia isompia eriä, mutta tietynlaista, voisiko sanoa, komiikkaa — ehkä se ei ole oikea sana, mutta käytän sitä nyt tässä — tulee kyllä, kun tehdään tällaisia hyvin pieniä leikkauksia. Yksihän oli esimerkiksi se, että kun siirrettiin velvoite tehdä ajokorttiterveystarkastuksia pois hyvinvointialueilta yksityiselle sektorille, niin siitä laskennallisesti katsottiin, että kertyy kolmen miljoonan euron säästö — siis siitä 30 miljardista, mikä hyvinvointialueilla on yhteensä käytettävissä — ja se kolme miljoonaa jyvitetiin eri hyvinvointialueille. Ja vielä pienempi oli tämä aika tuore asia, kun käyttämättä jääneitä sakkomaksuja, joista ei ilmoitettu etukäteen, korotettiin ja sillä verukkeella sitten 1,5 miljoonaa otettiin yhteensä kaikilta hyvinvointialueilta. Tämä on kieltämättä seurausta siitä, että rahoituslaissa on sidottu tehtävät ja rahat yhteen.

Mutta nyt ihan kysyn, vaikka meillä ei ole suurta joukkoa täällä paikalla: Tämä on sillä tavalla mielenkiintoinen asia, että kun me teemme muutoksia, lisäyksiä tai vähennyksiä, me toimimme tällä tavalla, mutta ei missään ole kirjoitettu ylös, mitä siitä 31 miljardista sillä 30 miljardilla tehdään. Ei sitä ole lueteltu kattavasti, että siitä nyt käytetään syövän hoitoon 1,5 miljardia, siitä käytetään psykiatriaan tämän verran ja synnytystoimintaan

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

tämän verran. Eli tämä koskee nyt vain ikään kuin sitä muutososuutta tässä. Silloin me säätelemme tätä rahoitusta tällä tavalla.

Se, että puhun tällaisista luvuista kuin 30 miljardia ja 31 miljardia, johtuu siitä, että tämä valtionrahoitus sillä tietyllä momentilla — 28.89 on sen momentin numero — on se 27 miljardia. Mutta hyvinvointialueillahan on tämän lisäksi noin neljän miljardin edestä muita tuloja: asiakasmaksutuloja ja palvelumyyntituloja ja muita tuloja. Ja siitä tulee se, että niiden menot yhteensä ovat 31 miljardia. Me säädämme niitä muutostilanteessa yhden tai viiden tai 150 miljoonan euron tarkkuudella, mutta todellisuudessa ei ole olemassa luetteloa siitä, mitä 31 miljardilla tehdään. Tämä on semmoinen asia, mikä kieltämättä minua itseäni askarruttaa. Myönnän sen suoraan. Usein on puhuttu siitä, että pitäisi jollakin tavalla eksaktimmin määritellä se palvelulupaus, mihin suomalaiset ovat oikeutetut, kun me käytämme tällaisen määrän rahaa julkiseen terveydenhuoltoon ja sosiaalipalveluihin, ja sitten meillä olisi jonkunäköinen yksityiskohtainen käsitys tästä.

Kun olen verrannut budjetin eri pääluokkia, niin meillä esimerkiksi opetushallinnossa on hyvinkin tarkkaa, siellä on momenteja paljon, paljon enemmän, ja sitten meillä on paljon suurempi luku, niin kuin tunnettua on, että meillä on se yksi valtavan suuri momentti, se 27 miljardia, joka on melko tasan 30 prosenttia koko valtion budjetista. Sitten kerran laskin sieltä nämä momentit läpi, että meillä on yli 30 momenttia — yhteensä niitä on noin 500 — jotka ovat alle miljoonan euron suuruisia tuolla valtion budjetissa. Tätä sisäistä logiikkaa tässä itse asiassa pyöritän mielessäni.

Nyt tämä liittyy kuitenkin sillä tavalla tähän hyvinvointialueiden kokonaisrahoitustilanteeseen, että kyllähän me tiedämme, että kun sitä yleiskatteellista rahoitusta vähennetään, niin eihän se välttämättä jokaisella hyvinvointialueella tarkoita sitä, että ne tekevät jonkun muutoksen. No, tässä nyt käsiteltävässä tapauksessa näin on, koska hyvin tarkkaan määritellään laki- ja asetustasolla tämä asia, mutta esimerkiksi siinä vaiheessa, kun me leikkasimme 30 miljoonaa euroa pois kaikilta hyvinvointialueilta sillä perusteella, että seitsemällä hyvinvointialueella tehtiin muutoksia sairaaloiden päivystysjärjestelyihin, niin meidän otimme rahaa pois myös niiltä 15 alueelta, joilla ei tehty niitä vastaavia muutoksia. Joku voi sanoa, että ne olivat tehneet niitä itse aikaisemmin tai niitä ei ollut tarve tehdä, koska siellä ei ollutkaan muita sairaaloita kuin yksi keskussairaala.

Eli tämän yleiskatteellisen rahoituksen ja tehtäväkohtaisen rahoituksen välinen suhde on tässä semmoinen, jota vakavasti ottaen kehotan miettimään, koska tämä tuntuu vähän hassulta. Minä väitän, että tämä johtaa ajattelemaan niin, että kun halutaan nyt säästöjä kohdentaa siellä hyvinvointialueilla, niin sitten lähdetään hakemalla hakemaan hyvinkin pieniä, juuri tätä suuruusluokkaa kuin jotkut ajokorttitarkastukset, ja sitten lasketaan niille se kustannusvaikutus ja sitten tehdään tällaisia laskelmia, niin kuin tässäkin yhteydessä on, että viiden minuutin tarkkuudella lasketaan terveydenhoitajan työajan käyttämistä vaikkapa siinä, kun hän katsoo läpi sen sähköisen terveystarkastuksen tuloksia — tällaisia.

Tämä oli enemmän minun nostoni tässä. Me haluaisimme kyllä, että tätä kokonaisuutta kehitettäisiin tässä. Nyt tietysti hyvinvointialueiden rahoitustilanne on muutenkin vaikea, mutta en laajenna keskustelua nyt tällä erää siihen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

19.13 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tässä aikaisemmin edustaja Rintamäki viittasikin jo siihen, että tässä sitten jyvitetään nämä muutokset, mutta tosiasiaassa näinhän ei tapahdu. Tässä valiokunnan mietinnössähän todetaan, että sosiaali- ja terveysvaliokunta korostaa puolustusvaliokunnan tavoin sitä, että kaikki muutoksista aiheutuvat kustannukset on korvattava hyvinvointialueille täysimääräisesti hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain mukaisesti. Myös Puolustusvoimilta hyvinvointialueiden rahoitukseen siirtyvän määrärahan oikeellisuutta vuosien 24 ja 25 toteutuman perusteella tulee tarkastella huolellisesti. Lisäksi valiokunta pitää tärkeänä, että valtioneuvosto seuraa ja arvioi jatkossa hyvinvointialueiden rahoituksen riittävyyttä ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin riittävän rahoituksen turvaamiseksi. Me olemme siis kaikki yksimielisiä tästä asiasta, ja tämä huoli tulee siis nyt siitä, että kun Puolustusvoimat luopuu sen tehtävän pyörittämisestä, että heillä on tämä ennakkotarkastusten järjestäminen kutsunnan osalta, niin tämä on käytännössä arvioitu nyt vuosien 24 ja 25 perusteella niin, että Puolustusvoimat olisi käyttänyt tähän 4,99 miljoonaa euroa. Koska kuitenkin tässä siirretään todelliset menot, ei siis laskennallisia vaan todelliset menot, niin tässä samassa yhteydessä Puolustusvoimat on epäillyt, että tässä ei siirretä riittävästi rahaa tämän palvelun suorittamiseen siinä laajuudessa kuin me olemme tässä tarkoittaneet. Sen takia tätä ruvettiin sitten selvittämään valiokunnassa, pitääkö tämä huoli siis paikkansa vai ei. Tämä johtaa nyt sitten siihen, että Puolustusvoimilta saadun selvityksen mukaan vuonna 24 se toteutuma oli 2,9 miljoonaa euroa. No, jokainen miettii sitten, että siinä on kahden miljoonan heitto ja että voidaanko mennä tällä.

No, toteutumasta vain pitää maksaa. Se on aivan selvää, että meillä täytyy rahoituksen olla tarveperustaista ja myöskin varmistetaan, että se rahoitus menee nimenomaan sitten juuri niihin, mistä laskujakin on syntynyt. Tässä tapauksessa haasteeksi tuli se, että koko ikäluokka ei osallistu tietenkään, naisten osalta, kutsuntoihin, koska se on vapaaehtoista. Tässä esityksessä, mikä nyt meni läpi, kaikki naiset lähtökohtaisesti osallistuisivat, elleivät he sano, että he eivät tule mukaan. Se oli siis ajatuksena, että kaikki menisivät, ja tätä ei ole laskettu näihin hintoihin lainkaan mukaan. Tämä on meidän huolestamme täällä. Yksimielisesti tällaisella lausunnolla oltiin liikkeellä.

Sen takia tässä esityksessä myöskin on nyt luvattu, että nämä rahat käydään läpi, ja siitä me ollaan laitettu tänne oma maininta. Eli kun asiantuntijat ovat olleet huolissaan siitä, että nämä kustannussäästöt eivät hyvity hyvinvointialueille riittävällä tavalla, niin että nämä säästöt voivat olla ylimitoitettuja, niin tässä tapauksessa me todetaan, [Puhemies koputtaa] kuten tässäkin todetaan, että puolustusvaliokunta toteaa, että ennakkotarkastus koskee koko ikäluokkaa mutta rahaa tulee vain niiden vuonna 24 tarkastettujen kulujen osalta. [Puhemies koputtaa] Näin on sitten päädytty siihen, että ne rahat käydään läpi ja tarkastetaan jatkossa tulevissa kehyksissä, että ne riittävät, mutta me annetaan tässä nyt sitoumus asiaan, josta ei ole varmuutta. — Tulen sinne sitten. [Puhemies: Olkaa hyvä. — Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Jotta me voidaan varmistaa, että tämä rahoituspohja on saletissa... Tässä tuntuu nyt käyvän epäselväksi se, miten se rahoituspohja varmistetaan. Tässä on nyt luvattu, että esityksen mukaan nämä taloudelliset vaikutukset täsmentyvät vuosien 24 ja 25 toteuman perusteella, ja tämän myötä se arvio hyvinvointialueille Puolustusvoimilta siirtyvän määrärahan tason suuruudesta tulee todennäköisesti tarkentumaan alaspäin. Tähän kuitenkin tulee liittymään epävarmuuksia. Puolustusministeriö tulee esittämään määrärahan siirtoon liittyvät ehdotukset vuosien 2027—2030 kehysehdotuksen ja vuoden

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

27 talousarvioehdotuksen yhteydessä. Eli he arvioivat jatkossa 13 vuotta eteenpäin vuodesta 27 ja päätyvät esittämään jotain määrärahaa, ja sillä mennään. Kyllähän se nyt on selvä, että täältä puuttuu jatkossa rahaa, ja sen takiahan valiokunta laittoi tämän klausuulin tähän perään yksimielisesti, että näitä rahoja ei vohkittaisi, niin että sitä rahoitusta olisi riittävästi tämä terveystarkastus järjestää.

Toinen huolestutti, arvoisa puhemies, on nyt se, että tässä yhdistetään sekä kutsuntojen ykköstarkastus että toisen asteen melkein ainokaiseksi jäävä tarkastus, ja ongelmaksi tuli se, että molemmille olisi nyt niin sanotusti laskennallisesti 15 minuuttia lääkäriainaa. Puolustusvoimien osalta 15 minuuttia näyttää asiantuntijalausuntojen perusteella siltä, että se on ollut suurin piirtein sitä luokkaa tälläkin hetkellä, mutta täältä lääkärintarkastuksen määrästä on tippunut valtava määrä minuitteja pois, ja nyt se on tässä esityksessä 15 minuuttia. Se haaste on se, että kun siinä kutsunnoissa tarkastetaan tiettyjä asioita ja siihen kuluu se 15 minuuttia, jota he ovat tehneet siellä jo nyt, niin mitä sitten voidaan uhrata monista muista asioista, jotta käy niin, että se lääkäri ehtii tarkastaa myös muita kuin kutsuntoja varten tarkastettavia asioita? Me epäilemme, että tämä valiokunnan saama kritiikki ei ole täysin perusteetonta, ja pelkona tässä nyt on se, että me leikkaamme lapsilta ja nuorilta tosi pienen miljoonamäärän tilanteessa, jossa nämä voivat niin hyvin huonosti. Sen takia on olennaista, että täällä voidaan käydä myös keskustelua siitä, mitä tuli niin sanotusti tehtyä.

Tämä esitys olisi siis kannatettava sen osalta, että nämä kutsunnat ja toisen asteen terveystarkastus yhdistetään, vaikka se voi jäädä jollakin nuorella ainokaiseksi, mutta me haluamme, että sitten myöskin ne minuuttimäärät pysyvät. Sellainen lapsilta leikkaaminen ikään kuin tehtävien tarkistuksena on tosi tyhmää, kun nämä lapset ja nuoret ovat toisella asteella semmoisessa kunnossa, että he varmaan tarvitsisivat sen ajan, joka heille on koko kouluaikana määrätty, eikä sekään kovin kummoinen ole. Tässä oli alun perin iso riski, että tulee valtavasti terveystarkastuksien poisjääntiä, ja niistä kun ala riiteli aika vahvasti, loppuviimeksi nyt on pystytty pitämään kuitenkin se palvelulupaus, että tätä aikaa on. Siinä, miten se rationaalisimmin järjestetään, olemme samassa veneessä mukana, että on järkevää käydä keskustelua siitä, että myöskin uudistuksia pitää tehdä lasten tarpeisiin nähden, ja se on tässä mukana. [Puhemies koputtaa] Ja viimeisenä on tämä raha-asia, jonka jo kävin tuossa alussa tätä puheenvuoroa läpi, [Puhemies koputtaa] että rahaa pitää siirtää se määrä, mikä oli todellisia kuluja, eikä laskennallinen, ja nyt voi käydä päinvastoin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

19.21 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Ehkä ihan aavistuksen menee otsikon ohi, mutta jos sallitte, niin sinänsä ansiokasta edustaja Lindénin puheenvuoroa haluaisin hieman kommentoida:

Ensinnäkin olen täysin samaa mieltä kuin edustaja, että on tietynlainen ongelma kyllä, jos me tehdään pistemäisiä toimia, jotka vaikuttavat vain tietyille hyvinvointialueille, ja tämä rahoitusjärjestelmä kohtelee sitten kaikkia ikään kuin yhtenä kokonaisuutena. Se on semmoinen ongelma, mikä varmaan jollakin aikajänteellä pitää pystyä korjaamaan liittyen tähän rahoituslakiin.

Sitten ainakin rivien välistä ymmärsin, että te jollakin lailla vähän ehkä kritisointe tätä tapaa, että ykkösmiljoonia tai kymmeniä miljoonia siirrellään tavallaan liittyen tämmöisiin

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

tehtävän siirtoihin tai vaihdoksiin, mitkä ovat hyvin pieniä, mutta se on todellakin se, mikä nyt on tällä hetkellä kirjoitettu sinne rahoituslakiin.

Te itse asiassa aivan oikein sanoitte, että laki ei määritä niille 30—31 miljardille kohdetta, ei terveyskeskuksia, ei syövänhoitoa eikä muuta, mutta toivoisin silloin, että se ymmärrettäisiin tässä salikeskustelussa, koska te olette itse kyselytunnilla kysyneet kysymyksen, että minkä takia hallitus leikkasi terveyskeskuksilta 125 miljoonaa euroa. Sellaista hallitus ei voi tehdä, vaikka haluaisi tehdä, koska se menee nimenomaan sieltä yleiskatteisesta rahoituksesta. Ymmärrän tämän poliittisen klängen tässä keskustelussa, mutta se ei tätä sisältökeskustelua johda mihinkään, koska me kaikki tiedetään, että 125 miljoonaa euroa ei mene terveyskeskuksilta, koska sinne terveyskeskuksille ei ole osoitettu mitään, vaan se menee sieltä yleiskatteisesta rahoituksesta. Sen takia mekin haluamme puhua siitä, että viime vuonna 26 miljardia, tänä vuonna 27,1 miljardia, ja sitten siirtyä aidosti keskustelemaan siitä, mitä niillä rahoilla tehdään siellä järjestelmän sisällä. Olen samaa mieltä teidän kanssa, että on turhauttavaa laskea niitä 5,2-miljoonaisia johonkin tiettyyn tehtävään liittyen, mutta kun ne eivät liity varsinaisesti siihen tehtävään, vaan ne liittyvät siihen rahoituslakiin, niin yritettäisiin nyt porukalla keksiä, miten tämä järjestelmä saadaan toimimaan niin, että niitä sisältöjä pystytään mahdollisimman paljon tuottamaan sillä yleiskatteisella rahalla, mikä se ikinä minäkin vuonna on. Mutta puhutaan silloin oikeista asioista, kun me kaikki tiedetään kuitenkin, miten tämä menee. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

19.24 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Kyllä sitä toivoisi, että niin puhuttaisiin, mutta itsekin kun tässä olen katsonut tätä elämää 19. vuotta, en ole ihan varma, tietääkö osa edes, mistä puhutaan, puhumattakaan siitä, puhuvatko he sitten yksityiskohtaisesti oikein. Pitää muistaa, että sama esimerkki, joka ihan oivallisesti tässä nostettiin esiin tästä, että nyt leikataan terveyskeskuksilta tai nyt leikataan yöpäivystyksistä, on vice versa. Siis siinä leikataan yöpäivystyksistä, mutta se on se yleiskatteellinen laskennallinen osuus, mistä puhutaan. Siinä missä edustaja Väyrynen toivoi, että oppositio lakkaisi mainitsemasta, että leikataan juuri siitä, niin kaikki nämä hallituksen esitykset lähtevät siitä, että juuri siitä leikataan. Ja kaikkein hulluinta tässä on vielä se, että niin kuin edustaja Lindén tässä ansiokkaasti kävi läpi hallituksen leikkauslakeja, siis lähes parikymmentä leikkauslakia, niin niissä on erittäin huolellisesti tutkittu euromääräisesti, kuinka paljon se muutos on.

Äsken kun tuolla kävin esittelemässä tätä ensimmäisessä puheenvuorossa, totesin, että tämä lasten terveystarkastusten muuttaminen kolmen vuoden sijasta neljään vuoteen maksaa siis 0,22 miljoonaa säästöä. Hei, ihan oikeasti, aivan oikeaa kritiikkiä on teillä molemmilla siitä, missä tämä fokus on, mutta kyllä me puhumme myöskin näissä hallituksen esityksissä kertomalla, kuinka monta henkilötövuotta on vähennetty. Kun siinäkin sanotaan, että ei täällä hallitus ole vähentänyt mitään henkilötövuosia, niin minun pitäisi samalla tavalla sanoa teille, että olettehan te: joka ainoassa esityksessä lukee, kuinka monta ihmistä vähennetään. Ne ovat kaikki henkilökunnan vähennyslakeja. Jokaisessa vaikutukset on arvioitu, onko se, kuulkaa, kaksi ihmistä, kymmenen vai onko se 50 vai 500. Ne kaikki lukevat siellä. Tämä on minusta se meidän hankaluus.

Mitä tulee tähän toiseen pointtiin, mikä minusta edustaja Lindénillä oli se kaikkein arvokkain pointti, että me käsitellään nyt tätä hyvinvointialueiden rahoitusta niin, että se on yleiskatteellista ja se ei tietenkään ole sitä vanhaa korvamerkittyä, jota me aina silloin

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

tällöin haikailemme takaisin: Minä elän oikeastaan kahden maailman puristuksessa. Olisi hienoa elää menneessä, mutta kyllä tämä elo vaatii sitä, että on pakko olla liikkeellä 2020-luvulla, vaikei millään mieli tekisi. Se johtuu siis siitä, että jos nämä olisivat korvamerkittyjä, niin olisi aina hienoa valvoa, että kuulkaas, nyt ne 200 000 menivät oikeaan paikkaan. Mutta kun koulutoimen tai jonkun työllisyyden hoidonkin osalta kaikki on yleiskatteellista, niin meidän täällä sitten nillitetään, että on se kamalaa, että tämä sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus on yleiskatteellista. Sellaista kuulkaa, kansanedustajatoverit, se on ollut miesmuistiin. Semmoiset ajat ovat ohi, että kaikki oli korvamerkittyä, ja siihen ei varmaan koskaan ole enää paluuta. Se on ongelmallista, että se kustannuksenjaon tarkastus, mikä me tehdään, ei ole samanlaista kuin kuntapuolella, että se tulee kuin manulle illallinen. Täällähän riidellään nyt siitä, onko se kustannuksenjaon tarkastus rehti ja reilu peli, että laskennallinen rahoitus hyvitetään sitten myöhemmin niin, että katsotaan, miten meni kustannuksissa, ja ne hyvitetään eurolleen. Nythän on niin, että hallitus ensi töikseen muutti rahoituslakia niin, että 80 prosenttia vain hyvitetään. Niin että kyllä tämä meno on niin hullua ollut, ja me ollaan niin kaukana noista aivan erinomaisista puheista, joita Väyrynen ja Lindén käyttivät. [Puhemies koputtaa] — Tässä nyt vain joitakin arvioita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

19.27 **Aki Lindén sd:** Arvoisa herra puhemies! Tämä on ihan tärkeitä ja mielenkiintoista keskustelua, ja jaan pitkälti näitä näkemyksiä, mitä täällä on esitetty, mutta sanon nyt sillä tavalla tässä edustaja Väyrykselle, että meidän teemme molemmat tätä samaa. Eli kun nykyinen hallitus laittaa 15 miljoonaa euroa nuorten terapiatakuuseen, niin hallitus ilmoittaa, että nyt me laitomme terapiatakuuseen 15 miljoonaa, tai niin kuin tänään on listalla omaishoito, laitetaan 15 miljoonaa omaishoitoon. Sekin raha menee sinne yleiskatteelliseen rahoitukseen. Pirkanmaan hyvinvointialue suurena saa siitä 1,5 miljoonaa, Satakunnan hyvinvointialue saa siitä 750 000 euroa, ja sitten käyttävät sen omaishoitoon, jos käyttävät. Mutta onhan meillä keino ohjata sitä sinne, ja siinäkin laissa on se, että nostetaan sitä vähimmäisrahaa, joka on lakisääteinen, niin että siellä, missä se vielä on alhaisempi, on silloin pakko laittaa sinne rahaa. Sanoinkin valiokunnassa, että entäs semmoisilla alueilla, joilla se alaraja on jo saavutettu. Siellä ei välttämättä tästä alueen saamasta vaikkapa yhdestä miljoonasta eurosta tarvitse yhtään euroa laittaa siihen omaishoidon tukeen, koska ainoa, mitä se sama laki säätelee omaishoidosta, on se vähimmäissumma.

Ihan samalla tavalla edelleenkin puolustan sitä, että me voimme myös näin keskustella, koska silloin kun hoitotakuusta leikattiin se 126 miljoonaa, muutettiin sitä lainkohtaa, jolla hyvinvointialueet oli ikään kuin pakotettu ohjaamaan sinne annettu yleiskatteellinen raha terveyskeskustoimintaan. Kun oli säädetty, että viikossa pitää päästä terveyskeskuslääkärille, ja oli laskettu, että se vaatii 550 lääkäriä ja 550 hoitajaa lisää, niin silloin ikään kuin sillä tavalla ohjattiin. Se ei ollut korvamerkittyä, mutta lain velvoitteella ohjattiin. Näinhän tämä toimii, ja käytämme sitä molemmat tässä kieltämättä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

19.30 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Tämä meni niin mielenkiintoiselle alueelle, kun puhuttiin hyvinvointialueitten rahoituksesta ja muusta, että on pakko vähän osallistua tähän keskusteluun sen vuoksi, että koko ajan kuulee täällä, kuinka pielessä se on, mutta jos katsotaan oikeasti isossa kuvassa tämä hyvinvointialueitten rahoitus, jossa tarveperustaisesti jaetaan eri puolille Suomea näitä rahoja, niin noin 80 prosenttia menee sillä pohjalla ja eroja syntyy siitä. Kun joku pääkaupunkiseutu tai Helsinki saa 4 000 euroa per asukas ja Kainuu tai Lappi saa 6 000 euroa per asukas, se vain kertoo siitä, että kyllä siellä aika paljon otetaan tätä alueellista tilannetta huomioon, minkä ikäistä porukka on, mitkä ovat sosioekonomiset asemat ja kaikkea muuta. Kyllähän tämä perusviritys tässä isossa jaossa on ihan kohdallaan, ja sitten on tämä jälkikäteisrahoitus, jolla sitten paikataan niitä, jos ei ole pystytty arvioimaan kunnolla.

Mutta tarvitsehan tämä järjestelmä totta kai viilaamista. Tämä ei ole valmis. Tämä on se lähtökohta, että meidän pitää niin opposition kuin hallituksenkin ymmärtää, että tätä vain pitää viilata ja valmis järjestelmä se ei ollut. Sitten tähän vielä tulee kaikki se osa, millä katetaan siellä hyvinvointialueilla asiakasmaksujen kautta tai muilla myytävillä palveluilla niitä asioita. Eli tämä koko paketti pitää puhua auki, ja siinä mielessä, miten niitä tehdään.

Sitten kun katsotaan tätä, että kun se on järjestämisvastuussa, niin se ostaa aika paljon palveluja ulkopuolelta, eli melkein puolet näistä, mitä hyvinvointialueille rahaa menee, menee siihen, että ostetaan eri tahoilta palveluja. Siinä mielessä se vaikuttaa myöskin kansantaloudellisesti aika isosti, kuinka koko terveyssektorilla ja sosiaalisektorilla asiat etenevät.

Eli me ollaan kyllä ison juurisyyn äärellä tässä, kun 30 prosenttia budjetista on tämän ympärillä ja valtavasti myöskin työvoimaa, ja me heilutellaan tavallaan yhtä osaa tästä suomalaisesta hyvinvointiyhteiskunnasta. Toivoisin, että me päästäisiin tällaiseen keskusteluun myös muuna aikana, kun me heitellään, tuliko viisi miljoonaa sinne tai kymmenen miljoonaa tuonne, kun luku on 30 000 miljoonaa. Sitten ymmärtää nämä suuruusluokat, mistä aina välillä puhutaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

19.32 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu viriää tietenkin siitä, annetaanko tämän esityksen mukaisesti ensin se laskennallinen osuus oikein, että se on uskottava, ja sitten varmistetaan, että tosiasiallisesti ne rahat ovat käytettävissä. Siitä minusta käytiin hyvää keskustelua, miksi tämä on ylipäättään tällainen laskennallinen järjestelmä. No, ikävä pettää teidän odotukset: ei ole ollut sellaista sotetuotantokautta, etteikö juuri näin se ole ollut. Jotkut menevät pöydän alle piiloon, mutta on mahdotonta mennä, koska voin todistaa, että jokaisella tuotantokaudella nykyiset eduskuntapuolueet ovat olleet mukana tällaista yleiskatteellista rahoitusmallia edistämässä. Nämä haasteet ovat kaikki tiedossa.

Esimerkiksi kun lisätään joku uusi tehtävä, niin me annamme juuri siihen tehtävään sen rahoituksen, kuten tässä varmistamme, että tämän esityksen uudet terveystarkastukset tulisivat täysimääräisesti rahoitettua. Mutta samaan aikaan, jos me vähennämme täältä yhdenkin terveystarkastuksen, se on sitten se 0,22 miljoonaa euroa, joka otetaan tästä potista pois. Ja annas ollakaan, jos joku ei käytännössä tällaista palvelua annakaan, niin he ihmettelevät, miksi heiltäkin otetaan pois se siitä yleiskatteellisesta rahoituksesta. Tämä oli

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

näkyvissä käytännössä meidän aikaisemmissakin työn tuloksissa täällä salissa. Moni on kysynyt, että jos joltakin loppuu yöpäivystys, miksi kaikki maksavat siitä, ja joku kysyy, että jos minulta loppuu yöpäivystys, niin miksi minä maksan siitä enemmän kuin mikä sen todellinen vaikutus on, tai joku kysyy, miksi ne, keillä on yöpäivystyksiä, eivät maksa sitä todellista vaikutusta.

Juuri tässä esityksessä meidän huolestui se, että tällaisessa järjestelmässä, johon me ollaan poliittisista syistä tultu näitten vuosien aikana — eikä innovatiivisuutta ole ollut tämän enempää; en ole kuullut yhtään muuta rahoitusmallia esitettävän tosissaan tämän korvamerkityn tai tämän meidän nykyisen mallin tilalle, en missään pöydissä, 19 vuoden aikana — nyt oli tärkeää varmistaa tässä keskustelussa, että me ymmärretään, että tästä palasesta jäi nyt iso osa auki, kun me emme tiedä, tuleeko hyvinvointialueilla jyvitettyä tähän riittävät resurssit. Kun Puolustusvoimilta otettiin se raha pois, jolla he ovat näitä ennakkokutsuntoja aikaisemmin järjestäneet ja jonka he ovat saaneet tässä yleisessä valtion rahanjaossa, kun heillä ei enää sitä vastuuta ole, niin nyt tässä on tietysti huoli, että se Puolustusvoimilta todellisista kustannuksista mennyt summa jyvitetään kuitenkin niin, että siihen jää se harkinnanvarainen liikkumapinta, kun eri vuosina tämä käyttö on selvästi ollut erilaista, niin että sinne jyvitetäisiin riittävä rahoitus.

Minusta on kyllä hienoa sanoa Puolustusvoimien kunniaksi, että he halusivat olla varmistamassa, että tämä rahoitus siirrettäisiin riittävällä tavalla, ja sen takia nyt tässä esitetäänkin, että tämä rahoitus käydään vielä vuonna 27 uudelleen läpi. Täytyy toivoa, että silloinkin on valvovia koiria ja kissoja ja kaikenlaisia yhteiskunnallisia aktivisteja, jotka varmistavat, että se rahoitus siirtyy oikealla tavalla. Nyt me annettiin tähän vapaat kädet, ja sitä me pelkäsimme tässä, ja tässä on sen takia jätetty vastalause.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 118/2025 vp sisältyvien 1.—5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 97/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 22/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 97/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta ja tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 130/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 24/2025 vp

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 24/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Haluaako valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Krista Kiuru esitellä? — Olkaa hyvä.

Keskustelu

19.37 Krista Kiuru sd (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, puhemies! Todella tässä esityksessä tehdään valiokunnan yksimieliselläkin toteamuksella hyviä asioita. Me olemme erittäin iloisia siitä, että saamme esitellä tämän lakiesityksen. Nimittäin tässä ehdotetaan sitä, että muutetaan ensinnäkin tuon yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä niin, että yrittäjän eläkelain mukaisen työtulon eli tämän YELin työtulon tarkistamisen 4 000 euron enimmäisraja nostetaan nyt sitten koskemaan myös 1.1.23 jälkeen aloittaneita yrittäjiä. Tällä hetkellä tuo voimaantulosäännös koskee vain näitä aikaisempia työtuloja, jotka on vahvistettu ennen tuota rajapyykkiä. Näin sitten eri aikoina aloittaneet yrittäjät voisivat olla keskenään vähän tasavertaisemmassa asemassa.

Tämän muutoksen osalta on tavoitteena kohtuullistaa ja jaksottaa myöskin näitä vaikutuksia vähän pidemmälle välille tässä tarkastamisessa, ja yrittäjillä olisi mahdollisuus myöskin sitten omalta osaltaan sopeuttaa toimintaansa niin, että heillä on kyky maksaa korkeampia vakuutusmaksuja. Eli muutoksilla pyritään vähentämään myöskin alivakuuttamista eli sitä, että se työtulon taso ei vastaa työpanoksen arvoa.

Tässä esityksessä tavoitellaan myös sitä, että nykyisessä taloustilanteessa kaikilla yrittäjillä olisi vähemmän haasteita kustannustason kohoamisen ja muun tulevaisuuteen liittyvän epävarmuuden vuoksi.

Siksi tämä muutos on ollut erittäin kannatettava yhdenvertaisuuden, kilpailuasetelman ja toimeentulon varmistamisen kannalta. Valiokunta katsookin, että tätä esitystä voidaan tukea. Kyse on siis väliaikaisesti vuosina 26—28 toteutettavasta huojennuksesta.

Sitten toinen esitys on tässä se, että kriisinhallintatehtävissä palvelevien henkilöiden tukijärjestelmää ja tapaturma- ja palvelusairauden korvaamista tullaan nyt tässä kehittämään niin, että kriisinhallintatehtävissä palvelukseen osallistuneella on oikeus psyykkiseen tukeen ja oikeus saada myöskin korvausta hoidon aiheuttamiin kustannuksiin kuntoutuksen muodossa. Nykypohjalla psyykkisen tuen ja hoidon kustannuksia korvataan enintään yhden vuoden ajalta tuen tarpeen ilmenemisestä. Tässä esityksessä tuo vuoden enimmäisaika muutettaisiin nyt sitten pidemmäksi niin, että sopivan terapeutin etsiminen olisi mahdollista ja sitten myöskin tuen saaminen olisi riittävän pitkää, jotta se tuki saadaan onnistumaan kuntoutuksen muodossa.

Nyt valiokunta toteaa siis, että näistä syistä johtuen nykyinen vuoden enimmäisaika on ollut kovin lyhyt, ja se muutetaan jatkossa kahteen vuoteen. Näin sitten tätä kahden vuoden siirtymäaikaa voidaan hyvin puolustaa. Kuitenkin valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on käynyt selville, että osalle myöskin tämä ehdotettu kahden vuoden enimmäisaika tuntuu riittämättömältä terapeutin löytämiseen ja luottamuksellisen suhteen luomiseen niin, että tuo kuntoutus saavuttaa sitten tuloksia. Kun valiokunnan osalta tätä sitten pohdittiin ja selvitettiin, niin kyllä tässä oli sellaista vahvaa tahtoa valiokunnassa myöskin siihen, että tätä enimmäisaikaa voitaisiin vielä tuosta kahdesta esitetystäkin vuodesta venyttää

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

kolmeen vuoteen. Tämä mahdollistui siksi, että myöskin kansallisen sotilaallisen kriisinhallinnan veteraaniohjelmassa vuosille 25—27 ehdotettiin jo tätä enimmäisajan pidentämistä kolmeen vuoteen. Ja kun sitten kustannusvaikutuksista selvisi, että tuo määrääjän pidentäminen kolmeen vuoteen lisäisi kustannuksia enintään 60 000 euroa verrattuna esityksessä arvioituun 60 000 euroon, niin silloin näiden muutosten vaikutus olisi tosiasiaassa korkeintaan yhteenlasketusti 120 000 euroa. Tämä oli tärkeää, että tähän pystyttiin yhdessä lähtemään.

Toinen iso haaste sitten on ollut se, mitä on selvitetty, että mistä ajankohdasta tuon hoidon alkamisen enimmäisaika pitäisi laskea ja missä hoidon tarpeen arviointi pitäisi tehdä: yhdellä alueella, siis HUSissa, kuten nykyinen laki esittää, vai miten.

Toisaalta keskusteltiin myös siitä, miten on tarve arvioida kriisinhallintatehtävissä palvelleiden psyykkisiä oireita ja niiden korvattavuutta kokonaisuutena ja tämän henkisen järkytysreaktion osalta. Tässä on tietenkin taustalla myös tuo traumaperäinen stressireaktio, ja se tietenkin edellyttää, että vahingoittuneella on todettu traumaperäiseen stressireaktioon sopiva oireisto kuuden kuukauden kuluessa tapahtumasta tai palveluksen päättymisestä. Tässä yhteydessä kuulemisessa nostettiin esille, että pykälän sääntely perustuu vanhentuneeseen tautiluokitukseen ja tätä kautta kuuden kuukauden määräaika voi rajata korvauksen ulkopuolelle ne henkilöt, joiden vamma tai häiriö ilmenee vasta kuuden kuukauden jälkeen — tämä voi tapahtua myös tosiasiallisesti viiveellä.

Näin valiokunta näitäkin asioita tässä jo huomioi mietinnössään, mutta tuo muutos tosiaan edellä kuvatuksi on nyt tehty yksimielisesti, ja se on kyllä erittäin toivottu ja hyvä muutos.

Arvoisa puhemies! Tässä on myöskin muita hallitusohjelmakirjauksia uudistusten näkökulmasta tehtävissä täällä kriisinhallinnassa vammautuneiden tai sairastuneiden aseman parantamiseksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että myöskin tätä kiirehditään ja myöskin kriisinhallintaveteraanien tukijärjestelmää koskevan sääntelyn toimivuutta ja koko järjestelmää voitaisiin kehittää edelleen.

Niin kuin totesin, niin olemme sitten muuttaneet tämän yhden kohdan tästä. Ja tämä oli yksimielinen. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, poissa. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

19.44 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssämme olevan esityksen tarkoituksena on muuttaa yrittäjän YEL-työtulon ylöspäin tarkistamisen 4 000 euron yläraja koskemaan kaikkia säännönmukaiseen tarkistukseen tulevia YEL-työtuloja.

Lisäksi niin sanotun kriisinhallintatapaturmalain säännöstä psyykkisen tuen tai hoidon korvaamisesta muutetaan siten, että määräaika pidennetään yhdestä vuodesta kahteen. Sosiaali- ja terveysvaliokunta korottaa tämän enintään kolmeen vuoteen, mikä on sama kuin Kelan kuntoutuspsykoterapian enimmäisaika.

Lakiesityksen tavoitteena on varmistaa, että vaikeassa taloustilanteessa yrittäjiä kohdellaan tasavertaisesti ja että kriisinhallintatehtävissä palvelleet saavat riittävän pitkän ja joustavan tuen paluun jälkeen.

Vuoden 2023 YEL-uudistuksen siirtymäsäännöstä laajennetaan koskemaan myös vuonna 23 tai sen jälkeen aloittaneita yrittäjiä vuosina 26—28. Ajatuksena on, että uudet yrittäjät eivät joudu kerralla isompaan maksurasitteeseen kuin jo aiemmin yrittäneet.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Kyseessä on siis väliaikainen huojennus, jonka jälkeen siirrytään hallitusohjelman mukaiseen uuteen malliin. Uudessa mallissa maksut tulevat sitten perustumaan selkeämmin todellisiin tuloihin. Tätä uudistusta jääme sitten odottamaan ja sille on todella kysyntää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

19.45 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Tässä YEL-tulon osalta yritetään hakea sellaista tilannetta, että vähennettäisiin tätä alivakuuttamisen määrää, mikä on niin kuin hyvä asia. Sitten tässä joustavoitetaan ja kohtuullistetaan jaksottamalla näitä asioita niin, että voidaan sopeuttaa toimintaa niin, että olisi mahdollisuus maksaa korkeampia maksuja sellaisessa tilanteessa, jossa näin on.

Mutta sitten kuitenkin tämän huojennuksen osalta, mitä täällä maksuhuojennuksen osalta tehdään, täällä laskee 40—60 miljoonalla eurolla tämä yrittäjän työtulosumma käytännöllisesti katsoen. Tämähän tarkoittaa sitä, että se myös pienentää yrittäjän eläketasoa, koska tämä tulomäärä pienenee, ja sitten samalla valtionosuutta vähentävä vaikutus jää noin 10—15 miljoonaa euroa pienemmäksi. Valtionosuuden suuruusluokka tänä päivänä on noin 560 miljoonaa vuositasolla, eli sitä summaa tullaan pienentämään. Tämä on noin seitsemänkertaistunut viimeisen kymmenen vuoden aikana 82 miljoonasta tänne noin 560 miljoonaan euroon. Voi tietenkin sanoa, että tämä seitsenkertaistuminen on ollut todella iso kasvu, ja kun me ollaan niukkojen resurssien varassa, niin kyllä tämä tilanne on sellainen, että valtiolla ei varmaan suurempiin osallistumisiin yrittäjien eläkemaksuihin ole mahdollisuutta jatkossa.

Sen vuoksi olisi erittäin tärkeätä, että yrittäjien eläkevakuuttaminen menisi lähemmäs sitä, että maksettaisiin niistä todellisista verotettavista työtuloista ne maksut suoraan, ja sillä tavalla tästä alivakuuttamisongelmasta päästäisiin pois. Odotankin erittäin mielenkiinnolla sitä Jukka Rantalan työtä, jonka pitäisi ihan näinä päivinä tulla ulos ja katson, mitä hän tulee esittämään. Tämä on sellainen epäkohta eläkejärjestelmässä, joka meidän pitää ratkaista. Tässähän nyt on tämmöinen väliaikainen ratkaisu muutamaksi vuodeksi ja sitten olisi tarkoitus synnyttää semmoinen järjestelmä, jossa nämä alivakuuttamisen ongelmat tulisivat hoidettua ja sitten tulisi myöskin niin, että yrittäjät saisivat asianmukaisen eläkkeen ja jatkossa päästäisiin vähän tasavertaisempaan tilanteeseen palkansaajien kanssa.

Siinä mielessä on hyvä, että tässä on yksimielinen tämä siirtotilanne, mutta toivoisin, että me päästäisiin parempaan ja isompaan uudistukseen tässä lähitulevaisuudessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

19.48 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin täytyy kiittää kaikkia sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäseniä. Tuntuu itse asiassa tosi hienolta, että me voidaan joskus myöskin valiokunnan asiantuntijakuulemisten perusteella reagoida oikein ja yhdessä kuultuihin asioihin. Tässä tapauksessa on tärkeää muistaa, että me puhumme oikeasti ihmisistä, jotka ovat tätä maata auttaneet ja puolustaneet, ja sitä kautta myöskin näissä kriisinhallintatehtävissä vammautuneiden ja sairastuneiden ihmisten osalta pitäisi pystyä näyttämään, että me välitämme.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Tätä kautta tämän psyykkisen tuen ja hoidon parempi lopputulos kyllä hivelee varmasti kaikkien meidän sydäntä sen takia, että tässä nyt se ehdotettu kahden vuoden enimmäisaika osoittautui valiokunnan kuulemisissa varsin riittämättömäksi ja tämän johdosta sitten alettiin selvittämään sitä, olisiko kuitenkin lupa haaveilla siitä, että saataisiin tämä asia kerralla kuntoon. Ja näin tuo kolmen vuoden enimmäisaika tähän tulee. Se on siksi kyllä tärkeätä, että se on osa — juuri kuten tässä edustaja Rintamäkikin totesi — tätä pitkää haavaa, eli käytännössä myöskin Kansaneläkelaitoksen lakisääteisten kuntoutuspsykoterapioiden enimmäisaika on tämä. Siten voisi ajatella, että tällaisessa tilanteessa, jossa ihmiset ovat vammautuneet, heillä pitäisi olla oikeus myöskin saada ihan samanlaista kuntoutuspsykoterapiaa kuin täällä kuka tahansa, ja nyt tämä laitetaan samaan rintamaan.

Toinen iso juttu, mistä varmaan on syytä jatkossa keskustella, on se, että useat veteraanit pohtivat sitä, onko vain HUSissa ammattitaito tehdä päätöstä siitä, onko tämä ihminen mahdollinen saamaan psyykkistä tukea ja hoitoa. Tässä tapauksessa Valtiokonttorihan korvaa tämän hoidon itsessään, mutta tämä hoidon tarve määritellään sitten tällä hetkellä vain HUSissa. Ja kun hoidon tarvetta määritellään vain HUSissa, niin moni kysyy, että eikö myöskin monissa muissa, vähintäänkin yliopistosairaaloissa, osattaisi tätä hoidon tarvetta määritellä. Tämä keskustelu tietysti on tärkeä jatkoon kannalta, kun tässä on tarkoituksena vielä kehittää lainsäädäntöä.

Normaalistihan tämä menee niin päin, että ajatellaan, että hoidon tarvetta voi arvioida laajempikin porukka, mutta itse hoitoa voivat antaa sitten vain ne, jotka ovat erityisen spesiaalisti vihkiytyneitä tähän asiaan. Mutta tässä tapauksessa on tärkeää todeta, että tällaisen traumaperäisen stressireaktion hoitoon näyttää olevan myöskin ammattilaisia vähän tässä maassa, hyvin eri puolilla Suomea kuitenkin, ja heille on pitkät ajat päästä hoitoon. Kaiken kaikkiaan näyttäisi siltä, että heitä on kuitenkin laajasti tässä maassa, mutta tämä palvelun tarve arvioidaan vain yhdessä paikassa, ja se on tietenkin mielenkiintoinen kysymys, että voidaanko tähän jatkossa tehdä muutoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

19.52 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on kaksi tärkeää kokonaisuutta. Siihen liittyy yrittäjien YEL-työtulon tarkistus, sääntöjen kohtuullistaminen sekä kriisinhallintatehtävistä palaavien henkilöiden psyykkisen tuen vahvistaminen.

Hallitus esittää, että aiemman uudistuksen 4 000 euron enimmäiskorotusta sovellettaisiin jatkossa kaikkiin yrittäjiin. Se varmistaa sen, että uusien yrittäjien alkuvaihe ei romahda kohtuuttoman suuren maksutaakan alle ja että yrittäjiä kohdellaan yhdenvertaisesti riippumatta siitä, milloin yritystoiminta on alkanut.

Tässä on kyse kolmen vuoden määräaikaisesta ratkaisusta, jonka jälkeen on tarkoitus siirtyä hallitusohjelman mukaiseen malliin, joka on kokonaisuudessaan selkeämpi ja perustuu yrittäjän todellisiin tuloihin. Samalla torjumme yrittäjän alivakuuttamista pitkällä aikavälillä. Julkiseen talouteen nämä muutokset vaikuttavat hyvin vähän, mutta yrittäjille tämä muutos on suuri.

Arvoisa puhemies! Toinen esityksen kokonaisuus koskee kriisinhallintatehtävissä palvelleita suomalaisia. He ovat toimineet vastuullisissa ja usein henkisesti raskaissa tehtävissä Suomen rajojen ulkopuolella. Kun ihminen palaa työkomennukselta takaisin

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Suomeen, kokemukset voivat vaikuttaa hyvin pitkäänkin henkilön arkeen ja toimintakykyyn. Siksi on välttämätöntä, että psyykkisen tuen korvausaikaa pidennetään.

Hallituksen esitys nostaa tämän tuen kahteen vuoteen, ja sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää tätä jatkettavaksi enintään kolmeen vuoteen, mikä vastaa Kelan kuntoutuspsykoterapian enimmäisaikaa. Kustannukset ovat pieniä, mutta vaikutus yksittäisen kriisinhallintaveteraanin hyvinvointiin ja jaksamiseen voi olla ratkaiseva.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

19.53 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Tämä on tärkeä ja hyvä uudistus. Tässä keskustelussa on sivuttu jo tätä koko yrittäjäeläkejärjestelmää esimerkiksi edustaja Lylyn puheenvuorossa.

Meillä monella on tämä keltainen budjettikirja täällä pöydällä, ja kun avaan sen sivulta 665, niin siellä on momentti, jonka nimi on valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista: ensi vuodelle varataan 593 miljoonaa euroa, kasvua edelliseen vuoteen 71,6 miljoonaa euroa. Hieman sen yläpuolella on valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista, 846 miljoonaa euroa, ja siitä kun mennään alaspäin, niin löydämme kansaneläkkeisiin varatun valtionrahoituksen 3,9 miljardia, ja edelliseltä sivulta löydämme sitten merimieseläkekassaan tuloutettavan 66 miljoonaa. Ja kun käänämme esille valtiovarainministeriön pääluokan, niin löydämme siellä kohdan valtion eläkkeet 5,6 miljardia.

Summa summarum: näistä tulee yhteensä 11 miljardia. Eli siis itse asiassa suurin valtion budjetin menoerä ovat eläkkeet, yhteensä 11 miljardia. Luettelin äsken ne keskeiset. Tätä olen tarkoittanut, kun olen käyttänyt viime aikoina muutamia puheenvuoroja siitä, että meidän tulisi tarkastella meidän sosiaaliturvarahastojen ja sitten valtion budjetin välisiä suhteita. Mehän nyt teimme täällä joku aika sitten toki äänestämällä tämän pikavipin sieltä Valtion Eläkerahastosta sen miljardin ja sitten pienen summan vielä siihen päälle. Eli meillä nämä suuret rahoitukset liikkuvat näiden eläkejärjestelmien, työttömyysturvan, sairausvakuutuksen ja valtion budjetin välillä, ja tässä äsken luettelin nämä valtionosuudet näistä tunnetuista eläkeasioista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

19.56 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä laki näistä rauhanturvapalveluksessa olevien terapioiden: Olin ilahtunut, että saatiin valiokunnassa tähän muutosta ja tämä aika piteni tämän terapian keston kanssa. Jotenkin tuntuu, että nämä ihmiset tekevät kuitenkin niin arvokasta työtä, ja kun vaikka siihen rauhanturvaajana toimimiseen liittyy kuitenkin henkistä stressiä ja varmasti tosi kovia paikkoja, niin tosi ilahtunut olin tästä yhteistyöstä, että saatiin vähän parempi versio tästä laista. — Ei oikeastaan muuta tähän tällä kertaa. Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

19.56 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Olikin hyvä, kun tässä otettiin näitä parannuksia keskusteluun. Tässähän nimittäin hallitusohjelmassa on aika laajoja ja kunnianhimoisia ja hienoja asioita tulossa. Suomessa on jo verrattu

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

kriisinhallintaveteraanien tukitoimia myöskin Pohjoismaihin, ja käytännössä hallitus on luvannut ohjelmassaan näitä tukitoimia saattaa vastaamaan Pohjoismaiden järjestelyjä, käytännössä sellaisia tukijärjestelyitä, jotka toimisivat yhden luukun periaatteella. Tämä kriisinhallintaveteraanikeskus on yksi näistä ajatuksista, joiden toivomme todella tapahtuvan.

Lisäksi hallitusohjelmassahan on otettu kantoja myöskin tapaturma- ja palvelussairausten korvaamista koskevien lakimuutosten tekemiseen. Tässä on siis tärkeä kysymys se, että hoidon saanti turvataisiin myöskin traumaperäisissä stressireaktioissa ja laista otettaisiin pois se kuuden kuukauden aikaraja. Koska tämä koskee nyt sitä jo aikaisemmin mainitsemaani tautiluokitusta, niin onhan se tosiasiaa surku, että osa ihmisistä jää sen diagnoosin ulkopuolelle, koska tämä traumaperäinen stressireaktio voi esiintyä viiveellä, jolloin se kuuden kuukauden aika ei enää pädekään. Tätä ei kerta kaikkiaan ole saatu vielääkään muutettua ja tässä mennään jo kolmatta vuotta, joten olisi hienoa, että saataisiin tämä mahdollisimman kiireesti tehtyä. Valiokunta kiirehtiikin hallitusohjelmakirjausten mukaisten uudistusten toteuttamista.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 130/2025 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi omaishoidon tuesta annetun lain 5 §:n ja perhehoitolain 12 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 110/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 25/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 25/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.59 Krista Kiuru sd (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tarkoitukseni on esitellä tätä hallituksen esitystä, ja onkin todettava heti alkuun, että tämä on hyvin yksinkertainen ja hyvä esitys, jota koko valiokunta kannattaa yksimielisesti. Hallitus esittää siis nyt muutettavaksi omaishoidon tuen vähimmäispalkkiota, ja samassa yhteydessä parannetaan perhehoitajan taloudellista tilannetta irtisanomisajalta maksettavan korvauksen parantamisena tietyissä tilanteissa.

Mennäänkin sitten, arvoisa puhemies, yksityiskohtiin.

Tässä siis esitetään sitä, että omaishoidon tuen vähimmäispalkkio nousisi vuoden 26 alusta 472,15 eurosta 530:een. Tähän vähimmäispalkkioon tulisi siis 58 euron kuukausittainen korotus, mutta siitä todellisen korotuksen osuus on 46 euroa ja loput

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

vuosittain palkkakertoimella tehtävän korotuksen vaikutusta. Myöskin raskaan siirtymävaiheen vähimmäispalkkioksi ehdotetaan säädettäväksi 968 euroa kuukaudessa alkuvuodesta 26 lähtien. Tässä myöskin ehdotetaan, että tämä omaishoidon tuen hoitopalkkion vähimmäismäärä vastaisi nykyistä paremmin omaishoitotehtävän sitovuutta ja vaativuutta, ja tätä kautta muutos on erittäin kannatettava. Tämän on arvioitu lisäävän hyvinvointialueiden omaishoidon tuen menoja 15 miljoonalla eurolla ja perhehoitajille maksettavia korvauksia 0,8 miljoonan euron verran.

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta tukee tätä ratkaisua ja pitää tätä perusteltuna ja kannattaa myöskin tätä lakiehdotusta jäljempänä esitetyin tarkennuksin ja huomioon. Tässä yhteydessä omaishoito on arvostettu korkealle ja on katsottu, että myös perhehoidon kehittämistarpeet ovat ilmeiset.

Arvoisa puhemies! Ensinnäkin hyvinvointialueiden välisiä eroja pienennetään ja myöskin omaishoitajien taloudellista asemaa vahvistetaan nyt tällä vähimmäispalkkion korottamisella. On muistettava, että esityksen mukaan vain viisi hyvinvointialuetta maksaa vähimmäispalkkiota suurempaa palkkiota, joten tämä vähimmäismäärän korotus tietenkin vaikuttaa suureen osaan omaishoitajista. Esityksen mukaan omaishoidon tuen palkkion korottaminen kohdistuu valtiovarainministeriön tekemän selvityksen perusteella omaishoidon tuen mahdollista verovapautta oikeudenmukaisemmin pienituloisille omaishoitajille.

Tässä esityksessä raskaan siirtymävaiheen vähimmäispalkkiota koskeva rahamäärä muutetaan vastaamaan vuonna 26 palkkakertoimella tarkistettua hoitopalkkion määrää, ja sen määräksi ehdotetaan tuo jo mainittu 968 euroa. Esityksen pohjalta on myöskin sitten tarkasteltu vielä sitä, että tämä vähimmäispalkkio vastaisi vuoden 26 palkkakertoimella vahvistettua määrää.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota erityisesti siihen, että hyvinvointialueille kohdennettava 15 miljoonan euron lisärahoitus alimman palkkion korottamiseksi ei välttämättä johda omaishoidon parempiin resursseihin kaikilla hyvinvointialueilla, koska lisärahoitusta ei ole korvamerkitty omaishoidon tukeen. Asiantuntijakuulemisessa on myöskin tuotu esiin, että tuen myöntäminen on voitu myös määrärahojen loppuessa lakkauttaa kokonaan ja alimman palkkioluokan korottamisen katsottiin voivan pahimmillaan johtaa omaishoidon tuen saamiskriteerien tiukentamiseen. Tässä yhteydessä valiokunta toistaa vuoden 26 talousarvion käsittelyn yhteydessä esittämänsä näkemyksen siitä, että omaishoidon tukeen osoitettavan rahoituksen lisäyksen kohdentamisen hyvinvointialueilla on välttämätöntä olla seurannan piirissä, jotta voidaan arvioida, kohdentuuko lisärahoitus tosiasiallisesti omaishoidon tuen palkkioihin. Tästä valiokunta teki lausumaehdotuksen. Lisäksi valiokunta on pitänyt myös tärkeänä, että valtioneuvosto selvittää, miten omaishoidon yhdenvertainen saatavuus toteutuu koko maassa ja miten omaishoidon resurssit vastaavat alueellisia tarpeita, ja tästä on tehty toinen lausuma.

Tämän lausuman taustalla on se, että valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esiin, että pelkkä palkkion tarkastus ei vielä riitä, vaan tarvitaan myöskin näitä muita jaksamiseen liittyviä toimia. Valiokunta onkin kiinnittänyt erityistä huomiota omaishoitajien lakisääteisten vapaiden toteutumiseen. Haastetta on siinä, että omaishoitolain perusteella omaishoitajalle kuuluu vapaata vähintään kaksi vuorokautta kalenterikuukautta kohti ja omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kolme vuorokautta kalenterikuukautta kohti, jos hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Näin sitten koko tätä lystiä vaikeuttaa se, että sopivan hoitopaikan löytäminen ei ole helppoa, ja näistä vapaista asiakkaalle koituvat maksut voivat olla sellaisia, että ne rasittavat liikaakin omaishoitajan ja omaishoidettavan taloutta.

Valiokunta toteaa, että omaishoidon myöntämisperusteista säädetään omaishoitolaissa ja hyvinvointialueet voivat tarkentaa myöntämisperusteita lain asettamissa rajoissa. Valiokunta kuitenkin korostaa, että hyvinvointialueiden tulee varata riittävät määrärahat lakisääteisiin tehtäviinsä ja määrärahat on varattava tiedossa olevan palvelun ja tukitoimen tarvetta vastaavalla tavalla. Eli omaishoitajan terveyden ja toimintakyvyn tulee vastata omaishoidon asettamia vaatimuksia ja tuen myöntämisen on oltava hoidettavan edun mukaista.

No sitten, arvoisa puhemies, tässä samassa yhteydessä on käyty myöskin keskustelua siitä, että olemme saaneet selvityksen, jonka mukaan 16 hyvinvointialueella on käytössä palveluseteli omaishoitajan vapaan korvaamiseksi ja muita hyvinvointialueilla toistuvia omaishoitajan lakisääteisten vapaiden aikaisen hoidon järjestämisen vaihtoehtoja ovat tietenkin kotiin annettava palvelu ja päivätoiminta. Tämän palvelusetelin arvo ei näytä enää riittävän kattamaan omaishoidon vapaan aikaisen palvelun kustannuksia valiokunnan asiantuntijakuulemisessa kuullun pohjalta. Tämän seurauksena omaishoidon vapaan järjestämiseksi tarvittavista ympärivuorokautisen hoivan paikoista on merkittävä puute erityisesti muistisairaiden osalta, ja lakisääteiset vapaat eivät aina toteudu. Esimerkiksi Helsingissä palvelusetelin arvoa ei ole korotettu, vaikka kustannukset ovat muuttaneet merkittävästi muotoaan. Tätä kautta valiokunta korostaa, että hyvinvointialueen tulee määrätä palvelusetelin arvo niin, että se on asiakkaan kannalta kohtuullinen.

Valiokunta pitää myös myönteisenä, että omaishoidon tuen myöntämisperusteiden ja käytänteiden kehittämiseksi on käynnissä selvityshankkeita. Olemme kuitenkin halunneet ottaa vahvat kirjaukset tähän mietintöön siitä, että jatkovalmistelussa on selvitettävä myös omaishoidon tuen lakisääteisten myöntämiskriteerien ja omaishoitajien vapaita koskevan sääntelyn tarkentamista niin, että hyvinvointialueiden väliset omaishoidon tuen myöntämisen erot kaventuvat ja omaishoitajat sekä omaishoidettavat ovat yhdenvertaisemmassa asemassa koko maassa. Siksi valiokunta on ottanut käyttöön myöskin lausuman numero 3, jonka mukaan valiokunta pitää tärkeänä, että jatkotyössä selvitetään, miten omaishoitoa koskevaa lainsäädäntöä ja siihen kytkeytyvää palvelu- ja etuusjärjestelmää tulee kehittää niin, että ne tukevat nykyistä paremmin niin ikääntyneiden kuin työikäisten omaishoitajien jaksamista ja hyvinvointia sekä lisäävät omaishoidon kannustettavuutta.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa nostettiin esille myös se, että omaishoidon tuen hoitopalkkion vaikutus omaishoitajan muuhun sosiaaliturvaan on kyllä käytävä vielä erikseen läpi.

Sitten, arvoisa puhemies, aivan lyhyesti totean vielä perhehoitajien irtisanomissuojan parantamisesta, joka tässä yhteydessä tehdään.

Ensinnäkin tässä olisi tarkoitus muuttaa lakia niin, että jos toimeksiantosopimus, joka koskee perhehoitajan kotona annettavaa ympärivuorokautista tai osavuorokautista pitkäaikaista perhehoitoa, päättyy ennakoimattomasti perhehoitajasta riippumattomista syistä, perhehoitajalla on oikeus saada irtisanomisajalta maksettavan palkkion lisäksi yhden kuukauden hoitopalkkion määrää vastaava korvaus. Yhteensä perhehoitaja saa siten ennakoimattomissa päättymistilanteissa pääsääntöisesti kolmen kuukauden palkkion.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Ehdotettu muutos ei koske lyhytaikaista ja niin sanottua kiertävää perhehoitoa, joissa hoitosuhde tai siitä riippuvat tulot voivat olla helpommin korvattavissa kuin perhehoitajan kotiin sijoitetut pitkäaikaiset hoitosuhteet.

Tässä tapauksessa esityksen säännöskohtaisten perusteluiden mukaan ennakoimattomana päättymisenä voidaan esimerkiksi pitää tilannetta, jossa sopimus päättyy äkillisesti hoidettavan henkilön palvelutarpeen muutoksen tai hyvinvointialueen päätösten takia. Perustelujen mukaan äkillisenä ei kuitenkaan voida pitää tilannetta, jossa perhehoitopaikan päättymistä suunnitellaan useita kuukausia.

Arvoisa puhemies! Niin kuin totesin, tässä on myöskin hyväksytty yksimielisesti kolme lausumaa, jotka antavat viitettä siitä, mihin suuntaan omaishoitoa ja perhehoitoa tulee jatkossa kehittää. Ja niin kuin totesin, tässä ei ole vastalauseita, vaan tämä on yksimielinen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

20.09 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kiitos sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtajalle esittelypuheenvuorosta.

Omaishoitajat ovat kultaa. Olisimme suurissa vaikeuksissa, jos heitä ei olisi tässä yhteiskunnassa. Valiokunta on nostanut mietinnössään esiin omaishoidon tuen hoitopalkkion vähimmäismäärän nostamisen. Tämä on tärkeää, sillä omaishoitajat tekevät korvaamatonta työtä. He kantavat vastuuta läheisistään usein vaativassa tilanteessa. Kun tukeminen ja palkkio ovat ajan tasalla, se tunnustaa heidän panoksensa ja vahvistaa koko järjestelmämme kestävyyttä.

Mietinnössä korostetaan tarpeita palvelu- ja tukijärjestelmien toimivuuden varmistamiseksi, jotta ne vastaavat nopeasti ja joustavasti ihmisten tarpeisiin. Tämä on meidän yhteinen tavoitteemme, että kukaan ei jää vaille apua silloin, kun sitä tarvitsee. Arvostan sitä, että mietinnössä otetaan huomioon eri väestöryhmien erilaiset tilanteet, kuten ikääntyneet, vammaiset ja omaishoitoperheet. Tämä osoittaa, että ratkaisuja haetaan kokonaisvaltaisesta ja inhimillisestä näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Meidän velvollisuutemme on nyt kääntää nämä merkittävät päälinjaukset käytännön toimiksi, lainsäädännöksi, jolla vahvistamme hyvinvointivaltiomme ydintä. Hyväksymällä tämän mietinnön linjaukset viestimme selkeästi, että pidämme huolta heikoimmassa asemassa olevista. Me varmistamme, että omaishoito on arvostettua, että tukiverkko on vahva ja että yhteiskuntamme toimii ihmisille, eivät ihmiset järjestelmälle.

Lopuksi haluan kiittää valiokuntaa perusteellisesta työstä ja asiantuntevista kuulemisista sekä kaikkia niitä järjestöjä ja kansalaisia, jotka ovat osallistuneet valmisteluun. Yhdessä voimme tehdä tästä tärkeän askeleen kohti entistä oikeudenmukaisempaa ja inhimillisempää sosiaali- ja terveyspolitiikkaa. On tärkeää, että pidämme huolta omaisistamme. Se on sydämen asia, haastavaa silloin, kun läheinen ja läheisen asuinpaikka ovat kaukana. Meillä on myös omaisistamme huolta pitäviä, jotka haasteista huolimatta tekevät sen rakkaudesta — pelkästä rakkaudesta. Välittäminen ei saa hiipua tässä maailman myllerryksessä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman poissa. — Edustaja Rintamäki.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

20.12 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Tämä käsittelyssämme oleva omaishoidon uudistus on tärkeä askel kohti vahvempaa ja välittävämpää Suomea, jossa pidämme huolta niistä, jotka pitävät huolta toisista. Omaishoitajuus on enemmän kuin hoivatyötä. Se on läheisyyden, rakkauden ja vastuun kantamista silloin, kun toinen ei siihen yksin pysty. Se on päätös olla läsnä myös silloin, kun voimat ovat koetuksella.

Omaishoito on yksi suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan hiljaisista tukipilareista. Se on inhimillisesti korvaamatonta ja taloudellisesti merkittävää. Ilman omaishoitajien panosta julkisen talouden kustannukset olisivat moninkertaiset.

Tiedämme, että monessa kodissa omaishoitaja on se henkilö, joka mahdollistaa läheisen kotona asumisen, turvallisen arjen ja inhimillisen elämänlaadun. Ilman omaishoitajia Suomen palvelujärjestelmä olisi huomattavasti raskaammassa tilanteessa, mutta ennen kaikkea ilman heitä moni ihminen olisi ilman sitä lämpöä ja huolenpitoa, jonka vain läheinen voi antaa. Hallitus tunnistaa tämän ja tekee nyt konkreettisia parannuksia omaishoitajien asemaan.

Omaishoidon tuen vähimmäispalkkio nousee ensi vuoden alusta 472 eurosta 530 euroon kuukaudessa. Tämä korotus ei ratkaise kaikkia ongelmia, mutta se on selkeä viesti: omaishoitajien työtä arvostetaan ja heidän taloudellista asemaansa halutaan parantaa.

Arvoisa puhemies! Samalla hallitus vahvistaa perhehoitajien turvaa. Jos perhehoito päättyy ennakoimattomasti perhehoitajasta riippumattomasta syystä, perhehoitajalle maksetaan irtisanomisajan palkkion lisäksi yhden kuukauden hoitopalkkion suuruinen korvaus. Tämä tuo turvaa tilanteisiin, joissa perhehoitaja menettää toimeksiannon äkillisesti. Hallitus ymmärtää, että perhehoito on tärkeä osa ikääntyvien ja erityistä tukea tarvitsevien ihmisten hoivaa, ja siksi sen jatkuvuus ja perhehoitajien jaksaminen on turvattava.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa linjattiin, että omaishoitoa kehitetään ja omaishoitajien asemaa vahvistetaan. Nyt tämä linja toteutuu. Tämä esitys ei ole vain taloudellinen uudistus vaan arvovalinta. Se kertoo, että Suomessa arvostetaan välittämistä ja vastuuta. Omaishoitajat tekevät työtä, joka on usein ympärivuorokautista ja sitovaa, ja he ansaitsevat sen tuen ja arvostuksen, jonka tämä laki tuo.

Tämän uudistuksen myötä haluamme siirtyä yhä lähemmäs Suomea, [Puhemies koputtaa] jossa yksikään omaishoitaja ei jää yksin — ei taloudellisesti, ei henkisesti eikä yhteiskunnallisesti. Omaishoitajan rooli ei ole vain yksityiskysymys. Se on yhteinen asia, joka ansaitsee julkisen tunnustuksen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen poissa. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

20.16 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämän mietinnön lausumaehdotusten keskeinen sisältö on tänään jo tuotu esille, mutta ne ovat niin tärkeitä, että on ehkä syytä vielä ne toistaa. Ensimmäinen kuuluu näin: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa omaishoidon tukeen osoitettavan lisärahoituksen kohdentamista hyvinvointialueilla sen arvioimiseksi, kohdentuuko lisärahoitus tosiasiallisesti omaishoidon tuen palkkioihin.” Toinen lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää, miten omaishoidon yhdenvertainen saatavuus toteutuu koko maassa ja miten omaishoidon resursointi vastaa alueellisia tarpeita.” Kolmantena: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää, miten omaishoitoa koskevaa lainsäädäntöä ja siihen kytkeytyvää

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

palvelu- ja etuusjärjestelmää tulee kehittää niin, että ne tukevat nykyistä paremmin niin ikääntyneiden kuin työikäisten omaishoitajien jaksamista ja hyvinvointia sekä lisäävät omaishoidon kannustavuutta.”

Arvoisa rouva puhemies! Kiitos todellakin valiokunnalle näistä yksimielisistä lausumista ja yksimielisestä mietinnöstä ja hyvästä yhteistyöstä asian käsittelyssä. Se korostaa omaishoidon ja omaishoitajien suurta merkitystä osana suomalaista sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

20.17 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Ilman omaishoitajia suomalainen hyvinvointiyhteiskunta yksinkertaisesti romahtaisi. Omaishoitajat ovat se näkymätön selkäranka, jonka varassa tuhannet ikäihmiset, vammaiset ja pitkäaikaissairaat voivat elää omassa kodissaan. Omaishoitajat tekevät työn, jonka arvoa ei voi mitata pelkästään euroissa, mutta mikäli omaishoitajia ei olisi, se näkyisi ja tuntuisi hyvin nopeasti myös julkisessa taloudessa. Siksi on oikein ja välttämätöntä, että omaishoitajat saavat työstään kohtuullisen korvauksen ja järjestelmä toimii niin kuin sen pitäisi.

Omaishoito säästää yhteiskunnalta vuosittain kymmeniätuhansia euroja jokaista hoitosuhdetta kohden, eikä omaishoitajaksi ryhdytä ansiomielessä vaan rakkaudesta läheiseen. Juuri siksi järjestelmän on kannettava oma osuutensa ja tuettava heitä, jotka kantavat kaikkein raskaimman arjen vastuun.

Arvoisa puhemies! Lakiesityksessä esitetään, että vuoden 2026 alusta omaishoidon tuen vähimmäishoitopalkkio nostetaan 472 eurosta 530 euroon kuukaudessa ja raskaan siirtymävaiheen palkkio 966 euroon. Samalla perhehoitajien turvaa parannetaan. Jos pitkäaikainen perhehoito päättyy ennakoimattomasti ja perhehoitajasta riippumattomasta syystä, hänelle maksetaan irtisanomisajan korvauksen lisäksi yhden kuukauden palkkion suuruinen lisäkorvaus. Käytännössä tämä tarkoittaa pääsääntöisesti kolmen kuukauden turvaa.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset tukevat kaikkia toimenpiteitä, joilla omais- ja perhehoitajien asemaa parannetaan. Nämä tekevät korvaamatonta työtä, jonka vaikutukset ulottuvat jokaiseen hyvinvointialueeseen. On kaikkien etu, että omaishoitajien jaksamisesta ja toimeentulosta huolehditaan ja että järjestelmä on toimiva, kannustava ja yhdenvertainen koko maassa.

Arvoisa puhemies! Valiokunta on nostanut esille omaishoidon kehittämistarpeita, joihin on syytä suhtautua vakavasti. Erityisesti omaishoitajien lakisääteisten vapaiden toteutuminen on ongelmallista. Palvelusetelin arvo ei monin paikoin riitä kattamaan vapaan aikaisen hoidon kustannuksia, ja tämä aiheuttaa sen, että paikkoja ympärivuorokautiseen hoivaan ei ole riittävästi. Jos lakisääteiset vapaat eivät toteudu, järjestelmä ei toimi eikä omaishoitajan jaksaminen riitä loputtomiin. Hyvä asia on, että omaishoidon käytäntöjen yhtenäistämiseen on käynnissä hankkeita ja ohjausta, mutta työ ei saa jäädä kesken.

Valiokunnan jättämät lausumat muistuttavat tästä selvästi. Eduskunta edellyttääkin valtioneuvoston varmistavan, että omaishoidon tukeen osoitettu lisärahoitus menee oikeasti omaishoitajien palkkioihin, ja selvittävän omaishoidon yhdenvertaisen saatavuuden ja resurssien vastaavuuden alueellisiin tarpeisiin koko maassa. Lisäksi lainsäädäntöä ja palvelu- ja etuusjärjestelmiä tulee kehittää siten, että ne tukevat paremmin

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

sekä ikääntyneiden että työikäisten omaishoitajien jaksamista ja hyvinvointia sekä tekevät omaishoidosta houkuttelevampaa.

Arvoisa puhemies! Omaishoitajat kaipaavat toimivaa arkea. Tämä lakiesitys on askel oikeaan suuntaan, mutta työ ei pääty vielä tähän. Meidän on varmistettava valiokunnan lausumien mukaisesti, että hyvinvointialueilla omaishoitoon suunnattu lisärahoitus ei katoa hallinnon syövereihin vaan menee sinne, minne sen pitääkin mennä, eli omaishoitajille ja heidän läheisilleen tähän tärkeään työhön. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

20.21 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Omaishoitajat tekevät arvokasta työtä. Siksi esitämme nyt korotusta omaishoidon tuen vähimmäispalkkioihin. Omaishoitajan työllä on arvoa sekä omaishoidettavalle, hoitajalle itselleen että laajemminkin yhteiskunnalle. Omaishoitajia on Suomessa yli 50 000, ja heistä enemmistö on itsekin 65 vuotta täyttäneitä. Omaishoidettavia on niin ikään yli 50 000. Kolmanneksella heistä syynä on muistisairaus, neljänneksellä fyysinen sairaus tai vamma, kymmenesosalla kehitysvamma.

Näiden monenlaisten vaikeuksien ja tilanteiden keskellä heitä arjessa auttaa läheinen, ja sillä on erityistä arvoa, jota ei yksin veroeuroilla tai henkilöstöä kouluttamalla voida tuottaa. Vaikka omaishoitajan arki voi olla raskasta, on useimmille työnä myös palkitsevaa pitää huolta läheisestään ja toisaalta olla huollettavana läheisensä toimesta. Yhtään muuta hoitotyötä väheksymättä juuri tälle on tarvetta yhtäältä maassa, jossa väestö ikääntyy vauhdilla, ja toisaalta tässä kulttuurissamme, jossa hoitovastuu on siirtymässä alati enemmän yksilöltä, perheiltä, suvuilta, yhteisöiltä valtion hoidettavaksi.

Omaishoidon tuki on tämän kaiken keskellä hieno välimalli. Valtio tukee ja mahdollistaa läheisen hoidon läheiselle. Tällä hallituksen esittämällä lakimuutoksella omaishoidon tuen hoitopalkkion vähimmäismäärää korotetaan. Näin palkkiotaso vastaisi nykyistä paremmin omaishoitotehtävän vaativuutta ja sitovuutta. Aiempaa korkeampi omaishoidon tuen vähimmäispalkkio voisi madaltaa omaishoitajaksi ryhtymisen kynnystä työikäisillä, kun rahallinen korvaus on nykyistä suurempi ja kompensoi siis entistä paremmin niitä menetettyjä ansioita. Tuellaan omaishoidolle valtio myös tietysti osoittaa arvostustaan arvostamilleen asioille.

On tietenkin selvää, että tämä hallituksen esitys ja nyt tehtävä korotus ei ratkaise kaikkia omaishoidon ongelmia, haasteita, taloudellisia ja omaishoidon järjestämiseen liittyviä ongelmia, mutta näiden vaikeiden taloudellisten aikojen keskelläkin pidän päätöstä omaishoidon tukemisesta hienona ja oikeana arvovalintana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

20.24 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä edustajakollegat ovat käyttäneet hienoja puheenvuoroja, joihin voi täysin yhtyä. Meidän täytyy tietenkin katsoa tätä asiaa nimenomaan sieltä arjen ja ruohonjuuritasolta, sieltä yksilön kannalta, ja ihan niin kuin täällä on jo sanottu, omaishoito perustuu käytännössä huolenpitoon ja lähimmäisenrakkauteen. Suomessa on todella paljon omaishoitajia, ja sitten heistä noin 50 000 on näitä virallisia omaishoitajia, joille tulee tämä rahallinen korvaus ja joilla on tietty virallinen asema tässä järjestelmässä. Sen lisäksi on itse asiassa moninkertainen

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

määrä omaisia, jotka huolehtivat muulla tavalla sitten läheisistään erilaisissa tilanteissa, mikä myös on arvokasta.

Itseäni näissä asioissa usein kiinnostavat nämä taloudelliset vaikutukset, joihin täällä myös on viitattu. Nythän me olemme siis lakisääteisesti nostamassa sitä vähimmäispalkkiota 46 eurolla kuukaudessa. Sen lisäksi tulee indeksikorotus, joka on 12 euroa kuukaudessa, eli yhteensä nousee tämä vähimmäispalkkio 58 euroa kuukaudessa. Kun näin tapahtuu ja tämän esityksen kustannusvaikutus on näiltä osin 15 miljoonaa — sitten se 800 000:han tulee tähän perhehoitajien osuuteen — niin tämä 15 miljoonaa käytännössä tarkoittaa sitä, että tämä kohdentuu noin 26 000 omaishoitajalle eli noin puolelle heistä. Muut saavat myös sitten korotuksia riippuen hyvinvointialueiden päätöksistä ja tällaisista asioista, mutta puolet joka tapauksessa ihan tämän laskelman perusteella näyttäisi olevan sen vähimmäiskorvauksen piirissä, ja sitä nyt tässä nostetaan. Tämä on erittäin tärkeä asia.

Kun olen virkamiehenä ja sittemmin näissä poliittisissa tehtävissä ja myös sitten aivan yksilöllisellä tasolla ollut tekemisissä omaishoidon kanssa, itselleni on syntynyt käsitys, että on kolme asiaa, jotka tässä ovat erittäin tärkeitä. Nyt me käsittelemme niistä tätä palkkiota, se on tärkeä. Sitten ovat nämä vapaat eli lomat tai muut vapaat. Usein kysymys ei ole mistään lomista, mutta kun edes kahdeksi tunniksi päivässä voisi omaishoitaja saada vapaata omien asioiden hoitoa tai sitten ihan lepoa ja virkistäytymistä varten, se olisi tärkeää. Ja kolmantena on se tuki, mitä meidän virallinen julkinen järjestelmä antaa vaikkapa omaishoitajan, sosiaalityöntekijän tai omalääkärin toimesta sille omaishoitajalle. Eräässä keskustelussa, jonka kävin näitä asioita hyvin tuntevan henkilön kanssa, tämä jälkimmäinen korostui erittäin paljon. Hän sanoi, että tämä kaikki olisi helpompaa ja sitä jaksaisi enemmän, kun se tuki olisi oikein hyvin ja sillä tavalla organisoitua, että se olisi joustavaa ja nopeasti saatavissa.

Mutta teemme tässä hyvän lain, jolla parannamme tätä perustoimeentuloa omaishoitajilla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa.

20.27 Hanna Laine-Nousimaa sd: Arvoisa rouva puhemies! Omaishoitajat tekevät erittäin merkittävää työtä läheistensä hyväksi pienellä korvauksella. Käsitellyssä oleva lakimuutos on kannatettava, koska se sisältää 58 euron korotuksen alimpaan omaishoidon palkkioon ja parantaa perhehoitajan tilannetta hänestä riippumattomassa, ennakoimattomassa tilanteessa.

Hyvinvointialueiden yleiskatteelliseen rahoitukseen lisätään tässä esityksessä 15 miljoonaa omaishoidon tuen korotukseen ja 0,8 miljoonaa euroa perhehoitajien korvauksiin. Hyvinvointialueiden rahoitukseen on tehty useita rahoitusta vähentäviä esityksiä. Kysynkin: miten voidaan varmistaa, että tällä lisärahalla omaishoidon tukea pystytään maksamaan kaikille kriteerit täyttävälle omaishoitajille? Vaarana on, että alueet talousvaikeuksissaan tiukentavat kriteereitä ja/tai asettavat vuosittaiset omaishoidon määrärahat tasolle, joka on käytetty jo paljon ennen vuodenvaihdetta.

Arvoisa rouva puhemies! Moni omaishoitaja pitää taloudellisen tuen ohella erittäin tärkeinä myös omaishoitajan vapaita. Ne auttavat jaksamaan ja antavat hetken omaa aikaa hoitotyöstä. Tällä hetkellä alueilla on isoja vaikeuksia järjestää omaishoitajien vapaat heille kuuluvalla tavalla. Omaishoito tarvitsee kokonaisuudessaan remontin, jossa

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

yhtenäistetään kriteerit ja tuet sekä mahdollistetaan vapaat kaikille omaishoitajille tasapuolisesti koko Suomessa. Toivottavasti valiokunnan viesti näistä huolista menee eteenpäin ja saadaan näihinkin korjausta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

20.29 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Omaishoitajuuden inhimillistä arvoa ei varmaan kiistä kukaan, ja tässä on tullut moneen kertaan hyvissä puheenvuoroissa todettuakin, että parhaimmillaan toimiva omaishoitajuus tukee kahden henkilön jaksamista ja toimintakykyä. Siinä mielessä on erittäin arvokasta ja hienoa, että on saatu tämä esitys, jossa näitä minimipalkkioita korotetaan. Ja niin kuin tässä myös on tullut monta kertaa sanottua, niin tämä ei ole pelkästään omaishoitajien jaksamisen palkkiotasosta kiinni vaan nimenomaan palveluista ja toimivista vapaista, lomista. Niin kuin edustaja Lindén osuvasti sanoi, se ei aina edes ole vapaata päivistä vaan jopa ihan oikein ajoitetuista tunteista, ja toivon, että jatkossa myös tähän asiaan onnistutaan kiinnittämään huomiota.

Tämä on erittäin hyvä, tärkeä askel omaishoitajuuden tukemisessa tästä eteenkinpäin. Siinä mielessä tässä oikeastaan pari asiakohtaa taaksepäin puhuttiin tästä yleiskatteisesta rahoituksesta, miten tämä kohdistuu, ja kun näitä minimipalkkioita korotettiin ja tiedetään, että niitä taitaa olla nytten viisi aluetta, mitkä ovat minimipalkkioiden yläpuolella, niin tämä korotus todellakin isoon osaan omaishoitajista konkreettisesti kohdistuu, ja tämä on hieno asia.

Se, mitä tässä on moneen kertaan korostettu, ovat nämä lausumaehdotukset, mitkä liittyvät osittain näihin yleiskatteisenkin rahoituksen ongelmiin. Eli tämä ensimmäinen lausumaehdotus, missä ”eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa omaishoidon tukeen osoitettavan lisärahoituksen kohdentumista hyvinvointialueilla sen arvioimiseksi, kohdentuuko lisärahoitus tosiasiallisesti omaishoidon tuen palkkioihin”, on minun mielestäni erittäin hyvä lausumaehdotus, ja hyvä, että sinne saatiin myös nämä kakkonen ja kolmonen yhtä lailla. Olen todella tyytyväinen tähän esitykseen, ja on hienoa, että saatiin se yksimielisenä läpi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää poissa. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

20.31 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! On todella hienoa, että näitä omaishoidon alimpia palkkioita korotetaan sillä 58 eurolla, vaikka tiedän, että ei kukaan palkkioiden takia tätä lähimmäisenrakkautta ja välittämistä osoita, mutta se auttaa ihmisiä selviytymään arjesta ja jaksamaan paremmin, ja kuten edustaja Väyrynen sanoi, auttaa parhaimmillaan kahta ihmistä.

Allekirjoitan myöskin sen asian, mikä tässä keskustelussa on noussut, että vapaapäivät tai -hetket ovat aivan yhtä tärkeitä kuin se palkkio. Tiedän, että todella useilla omaishoitajilla siitä huolimatta, että se on lakisääteistä, tämä ei asiallisella tavalla toteudu. Erilaisia järjestöjä kannattaa ottaa mukaan pohtimaan, miten tämä malli voisi kohtuullisen huokealla ja joustavasti toimia.

Myöskin se, että perhehoitajien äkillisessä hoitosuhteen katkeamisessa tullaan vähän vastaan, on merkittävä asia. Se on merkittävää juuri näinä aikoina, jolloin eri

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

hyvinvointialueet joutuvat tekemään säästöjä, ja voi olla, että epätarkoituksenmukaistakin esimerkiksi sijoitus- tai vanhushoivan katkeamista tapahtuu.

Haluaisinkin nostaa sen, että tässä tulisi olla sillä lailla huolellinen, että esimerkiksi sijoitetun lapsen kohdalla ei tehtäisi tällaisia virhepäätöksiä, jotka saattavat koko elämänuskoa romuttaa, kun voi olla, että sitä luottamusta vanhempiin ihmisiin ei siellä kotona oikein ole pystynyt syntymään, ja sitten kun viimein on saanut jonkun kiintymyssuhteen ja turvallisen alun elämään, ja jos sitten yhtäkkiä tämä hoivasuhde katkeaa, niin siinä voi mennä pahimmillaan koko elämä sekaisin.

Kaiken kaikkiaan erittäin hyvä mietintö, hyvä lakiesitys ja erittäin tärkeät lausumat. On tärkeää, että eri hyvinvointialueilla katsotaan, että tämä tasapuolisesti toteutuu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wickström.

20.34 Henrik Wickström r: Arvoisa rouva puhemies, värderade fru talman! Mielestäni tämä on todella hyvä esitys, ja on hienoa, että tämän takana koko valiokunta seisoo yksimielisesti. Omaishoitajat tekevät todella arvokasta työtä, ja kun meidän väestö ikääntyy, tulee omaishoitajan rooli yhteiskunnassa edelleen kasvamaan, ja sen takia on tosi hienoa, että tämä palkkion alarajan korotus saadaan toteutettua. Pidän myöskin tärkeänä sitä, ihan niin kuin mietinnössä lukee, että ministeriön täytyy seurata sitä, että hyvinvointialueet huolehtivat siitä, että tämä palkkioiden korotus oikeasti tapahtuu.

Samalla tässä valiokunnan käsittelyssä tuli ja myöskin mietinnössä tulee esiin se seikka, mikä tuli vahvasti kuulemisissa esille, että omaishoitajien tilanne on hyvin erilainen riippuen siitä, missä päin Suomea asuu, koska hyvinvointialueet näiden palveluiden suhteen ovat vahvasti eriytyneet. Siksi on todella tärkeää, että omaishoitajien palveluiden kokonaisuudistuksen kanssa edetään. Se lukee hallitusohjelmassa, ja on tosi tärkeää, että tämä ei jää tekemättä, koska me tiedetään, että tarvitaan valtakunnallista normitusta, jotta me päästään siihen tilanteeseen, että omaishoitajalla on samat oikeudet riippumatta siitä, missä päin Suomea toimii omaishoitajana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää.

20.36 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Suomessa kymmenettuhannet omaishoitajat kantavat harteillaan suurta vastuuta, jota ilman meidän palvelujärjestelmämme ei yksinkertaisesti toimisi. He hoitavat puolisoitaan, lapsiaan, vanhempiaan ja läheisiään. He tekevät työtä, joka on yhtä aikaa fyysisesti raskasta, henkisesti kuormittavaa ja usein ympärivuorokautista. He tekevät työtä, jonka arvoa ei voi mitata vain euroissa, vaan jonka merkitys näkyy jokaisen hyvinvointialueen talouslukuissa säästettyinä hoivapaikkoina ja kevyempinä kustannuksina. Onkin perusteltua, että omaishoidon tuen vähimmäispalkkiota nostetaan. Vähimmäispalkkio nousee 472 eurosta 530 euroon kuukaudessa. Lisäksi niin kutsutun raskaan siirtymävaiheen vähimmäispalkkio nousee 966 euroon. Tämä parantaa omaishoitajien toimeentuloa ja kaventaa hyvinvointialueiden välisiä eroja.

Arvoisa puhemies! Haluan kuitenkin painottaa sitä, että vaikka vähimmäispalkkion korotus on hyvä muutos, 530 euroa kuukaudessa on silti suhteellisen matala korvaus ympärivuorokautisesta vastuusta. Omaishoitaja antaa yleensä oman työnsä, vapaa-aikaansa ja usein myös terveytensä läheisensä hoitamiseen. Siksi vähimmäispalkkion suuruutta pitäisi mahdollisuuksien mukaan arvioida tulevaisuudessa ja etsiä keinoja sen

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

nostamiseen. Haasteita on nähty myös erityisesti niiden perhehoitajien tilanteessa, jossa toimitaan toimeksiantosuhteella. Kun perhehoito päättyy yllättäen, esimerkiksi silloin, kun hoidettavalle tehdään palvelutarpeen muutos tai kun hyvinvointialue tekee päätöksen perhehoidon päättymisestä, perhehoitajan tulot voivat romahtaa yhdessä yössä. Tämä on mielestäni kohtuutonta. Siksi hallitus ehdottaa, että tällaisessa tilanteessa perhehoitajalle maksettaisiin irtisanomisajan lisäksi yhden kuukauden hoitopalkkion suuruinen korvaus. Tämä on hyvin kohtuullinen muutos, joka lisää perhehoitajien turvaa ja madaltaa kynnystä ryhtyä perhehoitajaksi — perhehoitajia nimittäin tarvittaisiin kipeästi lisää.

Arvoisa puhemies! Valiokunta on nostanut esille ongelmia, joita tämä esitys ei vielä ratkaise ja joihin meidän pitää tarttua seuraavaksi. Esimerkiksi hyvinvointialueiden väliset erot ovat hyvin suuria. Toiset alueet tukevat omaishoitoa paremmin, kun samaan aikaan toiset karsivat sitä. Joillakin alueilla omaishoidon tuki loppuu kesken vuoden, koska rahat loppuvat. Vaikka valtio nyt lisää rahoitusta 15 miljoonalla eurolla, tätä rahaa ei ole nykyisestä rahoituslaista johtuen voitu korvamerkitä suoraan omaishoidon palkkioihin. Pahimmillaan se voi siis kadota muihin menoihin. Siksi valiokunta edellyttää, että rahojen kohdentumista seurataan. Ei nimittäin voi olla niin, että valtio nostaa palkkioita mutta hyvinvointialue kiristää myöntämiskriteereitä.

Olen myös hyvin huolissani siitä, että omaishoitajien lakisääteiset vapaat eivät toteudu tällä hetkellä siten, miten ne on tarkoitettu. Omaishoitajalla on lakisääteinen oikeus kahteen tai kolmeen vapaapäivään kuukaudessa. Todellisuudessa kuitenkin sopivia hoitopaikkoja puuttuu, palvelusetelin arvo ei riitä kattamaan kustannuksia, ja vapaat jäävät usein pitämättä. Arvioiden mukaan vain noin puolet omaishoitajista käyttää vapaitaan. Sen ei missään nimessä pitäisi olla näin, ja se kertoo siitä, että järjestelmä ei toimi siten, miten sen kuuluisi. Kun omaishoitaja ei pääse lepäämään, hän ei jaksa, ja kun hän ei jaksa, myös hoidettavana oleva kärsii. Omaishoito pitäisi nähdä enemmän osana hyvinvointialuetta. Alueen täytyy huolehtia työntekijöiden jaksamisesta ja palveluiden toimivuudesta, ja näin sen pitäisi olla myös omaishoidonkin kanssa.

Arvoisa puhemies! Toivon jokaisen ymmärtävän, että omaishoidon palvelut ja tuet eivät kata sitä todellista tarvetta, jota ikääntyvässä Suomessa on. Meillä on tulevaisuudessa yhä useampi ikäihminen, yhä enemmän muistisairautta, tarve yhä raskaammalle hoivalle ja yhä vähemmän resursseja laitoshoidon. Me siis todella tarvitsemme omaishoitoa. Siksi tämä hallituksen esitys on äärimmäisen tärkeä ja tarpeellinen. Se korjaa epäkohtia ja vahvistaa omaishoitajien ja perhehoitajien taloudellista asemaa. Tämän uudistuksen myötä meidän täytyy kuitenkin muistaa, että tämä ei vielä riitä. Tarvitsemme suuremman kokonaisuudistuksen, jossa on selkeä valtakunnallinen ja yhtenäinen linja siitä, kenelle tukea myönnetään, millä perusteilla, ja ennen kaikkea millaisilla palveluilla tuemme omaishoitajia. Tämä esitys antaa sille suuntaviivoja.

Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille tästä esityksestä. Samalla toivon, että omaishoidon laajempi uudistus etenee mahdollisimman nopeasti eteenpäin, sillä ilman omaishoitajia Suomi ei tule selviämään.

Aivan lopuksi haluan vielä kiittää jokaista omaishoitajaa tässä maassa. Te teette todella arvokasta työtä niin läheistenne kuin koko tämän yhteiskunnan eteen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

20.41 **Bella Forsgrén vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Meillä jokaisella on varmasti sukulaisia ja ystäviä taikka perheenjäseniä, jotka toimivat omaishoitajina, ja me tiedämme, kuinka tärkeästä työstä on kysymys, ja hyvin raskaasta sellaisesta. Haluankin kiittää omalta osaltani hallituksen esitystä siltä osin, että tämä nyt on pieni mutta tärkeä askel alan vaikean tilanteen helpottamiseksi. Hienoahan tässä hallituksen esityksessä on juuri tämä lisärahoituksen saaminen näihin vähimmäispalkkioihin, ja tämä on hieno uutinen.

Itse erityisesti olen huolissani siitä, miten hyvinvointialueet nyt tätä lisärahoitusta mahtavat käyttää. Niin kuin näissä aikaisemmissa puheenvuoroissa on nostettu esille, meidän rahoituslaissa on sellainen kokonaisuus, että tätä määrärahaa ei ole sidottu tähän kyseiseen kokonaisuuteen, ja ajattelenkin, että tätä tulevaisuudessa pitäisi korjata. Tämä tarkoittaa siis sitä, että vaikka rahoitusta lisätään, niin hyvinvointialueilla ei teknisesti ole välttämättömyyttä käyttää sitä lisärahoitusta juuri kyseiseen palveluun. Tämähän on totta kai huono tilanne, koska totta kai lisärahoitus pitää käyttää juuri omaishoitajien tilan parantamiseen ja juuri niiden palkkakustannuksien nousuun.

Me tiedetään aika monestakin hyvinvointialueesta, että kun määrärahat ovat loppuneet, niin alue on saattanut kokonaan lopettaa omaishoidon tuen antamisen. Tämähän kertoo siitä, että alueilla on aika erilaisia toimintatapoja ja aika monet omaishoitajat riippuen siitä, missä kaupungissa ja missä alueella toimivat ja asuvat, saattavat olla hyvin erilaisessa asemassa. Alueellinen tasa-arvo ja ihmisten välinen tasa-arvo eivät tällä hetkellä toteudu.

Täällä on hyvin nostettu myös esille, että muutkaan omaishoidon palvelut eivät valitettavasti tällä hetkellä ole ihan priimaa. Sen takia ajattelenkin, että kun valiokunta yksimielisesti tämän hallituksen esityksen hyväksyi, niin nämä seurantalausumat ovat erittäin tärkeitä. Siellä oli kolme lausumaa, missä monella eri tavalla pyritään seuraamaan hallituksen esityksen vaikutuksia erityisesti tähän rahoitukseen, mutta me lausuumme myös siitä, että tätä omaishoidon kokonaisuutta pitää kehittää ja luoda tulevia hallituksen esityksiä, jotta sitten tämä omaishoitajien tilanne paranisi, koska sitä se kyllä tarvitsee.

Omalta osaltani haluan myös kiittää tärkeästä työstä ja raskaasta työstä. Se on myös yhteiskunnallisesti hyvin merkittävää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

20.44 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Pyysin vielä toisen puheenvuoron tähän tärkeään asiaan siksi, että haluan valottaa vähän tämän asian juridista puolta.

Meillä on tuossa mietinnössä suoraan tällainen lause: ”Valiokunta toteaa, että omaishoidon tuki on lakisääteinen hyvinvointialueen järjestämisvelvollisuuteen kuuluva määrärahasidonnainen sosiaalipalvelu.” Ja mitä sanoo tästä samasta asiasta tekoöly, josta sinänsä en pidä yhtään ja ollenkaan? Kun laitoin tämän kysymyksen, onko omaishoidon tuki määrärahasidonnainen, niin vastaus oli näin: ”Kyllä, omaishoidon tuki on lakisääteinen mutta samalla myös määrärahasidonnainen sosiaalipalvelu, joka myönnetään hyvinvointialueen harkinnan ja talousarvion puitteissa.”

Tässä tulen nyt siihen tärkeään asiaan, että se oli vuosi 1995, kun nykyinen emeritusprofessori, silloinen professori Kaarlo Tuori julkaisi ensimmäisen painoksen erittäin merkittävästä kirjasta nimeltä Sosiaalioikeus. Meillä oli viisi vuotta aikaisemmin uudistettu perusoikeudet. Silloin keskeisellä sijalla siinä oli myöhempi tasavallan presidentti Sauli Niinistö, joka oikeusministerinä ja pitkään sitä ennen perustuslakivaliokunnan puheenjohtajanakin oli myötävaikuttanut siihen asiaan. Tässä

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

kirjassa professori Tuori minulle ensimmäisen kerran järkevällä, ymmärrettävällä tavalla eritteli nämä silloin kuntien järjestämisvelvollisuuteen kuuluvat asiat niin, että meillä on subjektiivisia oikeuksia, siis kansalaisilla, ja niitä vastaa sitten siellä kunnan puolella erityinen järjestämisvelvollisuus ja sitten meillä on harkinnanvaraisia asioita, jotka ovat määrärahasidonnaisia. Tämä jako on äärimmäisen tärkeä havaita.

Se suuri huoli minulla liittyy nyt juuri tähän, että tämä ei ole subjektiivinen oikeus, tämä ei ole erityisen järjestämisvelvollisuuden piirissä, vaan tämä on määrärahasidonnainen. Kuten äsken esimerkiksi edustaja Forsgrén kertoi, on ollut tapauksia, että määrärahat ovat loppuneet kesken, ja myös siinä yksilökohtaisessa harkinnassa, ketkä ovat eri hyvinvointialueilla oikeutettuja omaishoidon tukeen, on suurta eroa. Siinä mielessä meidän pitäisi pystyä viemään eteenpäin koko tätä asiaa, niin kuin lausumatkin antavat velvoitetta siihen, niin että me saisimme tämän lakipohjaa vahvistettua niin, että se olisi turvallisempi ja yhdenvertaisempi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

20.46 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Kuten täällä on jo monessa puheenvuorossa todettu, omaishoitajat todellakin tekevät äärimmäisen arvokasta työtä. Nyt haluan kiittää hallitusta siitä, että he ovat tehneet tämän esityksen, jossa omaishoidon tuen vähimmäispalkkiota nyt nostetaan. Tämä parantaa omaishoitajan taloudellista asemaa, ja sitten samalla tässä myöskin kavennetaan alueiden välisiä eroja, kuten täällä puheenvuoroissa on jo kerrottu, kun pystytään yhdenmukaistamaan sitä, kuinka eri tilanteissa jatkossa eri alueilla ihmiset tätä omaishoitajan tärkeää tehtävää voisivat suorittaa.

On kuitenkin selvää, kuten täällä on valiokuntakin mietinnössään todennut, että pelkkä palkkion korotus ei riitä. Omaishoitajien jaksaminen edellyttää myös riittäviä tukipalveluja ja lakisääteisten vapaiden todellista toteutumista. On myös helppo yhtyä siihen valiokunnan kantaan, että lisärahoituksen kohdentumista omaishoidon palkkioihin on seurattava jatkossa erittäin tarkasti ja arvioitava omaishoidon yhdenvertaista saatavuutta koko maassa näiden muutosten jälkeen.

Tässä samassa yhteydessä tämän palkkion korottamisen lisäksi parannetaan myös perhehoitajien irtisanomissuojaa, mikä on myöskin erittäin kannatettava asia. Mikäli pitkäaikainen perhehoito päättyy ennakoimattomasti perhehoitajasta riippumattomasta syystä, tullaan jatkossa maksamaan irtisanomisajan palkkion lisäksi yhden kuukauden ylimääräinen korvaus. Tämä turvaa tärkeällä tavalla perhehoitajan taloutta äkillisissä tilanteissa ja toivottavasti myös sitä kautta madaltaa kynnystä ryhtyä perhehoitajaksi. Perhehoito on todella tärkeä palvelumuoto, ja se on tärkeä myös omaishoitajan lakisääteisten vapaiden toteuttamisen kannalta.

Arvoisa puhemies! Haluan todeta, että nämä muutokset, joita tässä nyt ollaan toteuttamassa, ovat askel oikeaan suuntaan mutta myöskin laajempaa kehittämistä tarvitaan sekä omaishoidon että perhehoidon osalta. Erityisesti tarvitaan yhtenäisiä myöntämisperusteita, joustavia palveluja ja ratkaisuja, jotka tukevat omaishoitajien hyvinvointia ja työssäjaksamista. Omaishoito todellakin on arvokas osa suomalaista hyvinvointipalvelujärjestelmää, ja sen tukeminen on sekä inhimillisesti että taloudellisesti välttämätöntä.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää.

20.49 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa puhemies! Tässä muutama edustaja nosti esille sen, niin kuin itsekin, että osalta hyvinvointialueista loppuvat nämä omaishoitajille tarkoitetut rahat jo hyvin aikaisessa vaiheessa vuotta. Valiokunnan kuulemisissa todettiin, että on hyvinvointialueita, joissa nämä määrärahat ovat loppuneet jo heinäkuussa. Tämä johtuu tästä yleiskatteellisesta rahoituksesta, kun näitä rahoja ei voida korvamerkitä omaishoitajille.

Hiukan ihmetytti eilen, kun uutisista kuulimme, kuinka esimerkiksi Pirkanmaan hyvinvointialueella osa aluehallituksen edustajista oli ehdottanut, että johtajien palkkoja nostetaan reilusti, elikkä aluehallituksen ja aluevaltuuston puheenjohtajien palkkioita. Siellähän olivat asialla demarit ja kokoomus. Tällainen toiminta kyllä ihmetyttää. En nyt muista, mikä Pirkanmaan tilanne on omaishoitajien palkkioiden maksun suhteen, ovatko siellä riittäneet rahat koko vuodeksi omaishoitajille, mutta käytännössä sellainen tilanne, että omaishoitajilta loppuisivat nämä määrärahat jo ennen kuin ollaan joulukuussa ja kuitenkin nostettaisiin poliitikkojen palkkioita, on täysin käsittämätön ajatus. Erityisesti tämä ihmetyttää SDP:n osalta, joka lähti aluevaaleihin ajatuksella, että kaiken voi tehdä reilummin. En kyllä ymmärrä, mitä reilua on siinä, että johtajien palkkioita nostetaan yli sadalla prosentilla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigeliuss.

20.51 **Joakim Vigeliuss ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Sillanpää toi hyvän näkökulman keskusteluun. Eli on hieman irvokasta, että vaikka on omalta osaltaan arvokasta se, että hyvinvointialueilla on sitä omaa päätösvaltaa ja autonomiaa sen toimintansa järjestämiseen ja toisaalta varojensa kohdentamiseen, niin toisaalta me myös olemme ulkoistaneet eduskunnassa sitten valtamme suitsia hyvinvointialueita oikeaan suuntaan, mitä tulee esimerkiksi juuri säästöjen toteuttamiseen ja siihen, mihin sitä rahaa pitäisi oikeastaan jättää ja mihin sitä pitäisi aivan erityisesti kohdentaa. Se tulee näkymään myös hyvinvointialueilla tällaisissa edustaja Sillanpään kuvailemissa esimerkeissä. Eli kun alijäämiä on määrä kattaa, alueilla on isoja säästöpaineita ja tehostamispaineita, niin tullaan tällaisten perimmäisten kysymysten äärelle, mitkä asiat ovat tärkeämpiä kuin toiset.

Valitettavasti monilla alueilla on jo nyt huomattu, että kun esimerkiksi näistä ryhmärahoista, niin sanotuista demokratia-rahoista eli puolueyhmittymille maksettavista, käytännössä puoluetuista, on valtion toimesta leikattu tai ollaan leikkaamassa, niin siitä huolimatta hyvinvointialueet tekevät itsenäisesti päätöksiä, että tätä leikattua rahaa ei oteta pois näistä ryhmärahoista tai demokratia-rahoista, puolueille myönnettävistä etuuksista, vaan se otetaan jostakin muualta. Sama näkyy kaikessa muussakin. Ihmisiltä löytyy hyvin vähän ymmärrystä sille, että johtajien palkkioitasot ovat hyvin korkeita. Ihmisillä ei riitä ymmärrystä sille, että henkilöstön etuisuuksia, heidän taukotilojaan tai siellä tarjottavia kahveja, aletaan käyttää, montako kymmentätuhatta euroa niihin menee, ja sitten säästöjä tehdään näihin eikä sinne, mihin valtio tai eduskunta on määrännyt niitä tehtäviksi.

Erityisesti tässä omaishoitaja-asiassa, juuri näissä ongelmakohdissa, joita edustaja Lindénkin ja toisaalta edustaja Sillanpää toivat esille, toivoisin, että kun moni meistä tämän salin päättäjistä toimii yhtä aikaa aluevaltuustojen tasolla, niin sinne vietäisiin voimakkaasti se viesti, mikä täältä eduskunnasta yritetään lähettää: käytetään rahoja

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

vastuullisesti siihen, mihin niitä on määrä käyttää, mihin niitä halutaan käyttää ja millä on valtava kansalaisten hyväksyntä. Mutta valitettavasti kun sinne valtuustoon on päästy, monesti se omasta luottamustehtävästä maksettava palkkio tai johtajien korkeat palkkiotasot tai vastaavat leikkauskohteet ovat prioriteettijärjestyksessä viimeisimmät. Harvoin ne ovat siellä ensimmäisten säästölistojen keskellä, vaan ensin säästetään sieltä, missä rahaa on paljon, eikä suinkaan sieltä, missä se raha olisi löysässä, valitettavasti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

20.54 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Oli nyt surullista, että tässä jouduttiin tähän keskusteluun. Ei sen takia, että tässä nyt olisi itsellä mitään puolusteltavaa tai pelättävää, sillä Varsinais-Suomen hyvinvointialueella teimme täysin päinvastaisen ratkaisun. Meillä oli edellisellä kaudella puheenjohtaja, hallituksen puheenjohtaja, kokopäiväinen, nyt on puolipäiväinen. Varapuheenjohtajat olivat puolipäiväisiä, ja nyt eivät saa sellaista palkkiota enää ollenkaan vaan pelkät kokouspalkkiot, eli toimimme tässä toisinpäin. Ja en tietenkään mene minkäänlaiseen vastuuseen tai selittelyyn nyt sitten Pirkanmaan hyvinvointialueen kohdalta. Tämä oli itse asiassa minulle uusi tieto. Katsoin äkkiä tuosta, mitkä ne korotukset olivat, ja ymmärsin, että se aluehallituksen puheenjohtajan vuosipalkkio on nyt 4 000 euroa kuukaudessa, kun aikaisemmin oli vuosipalkkio sellainen, että siitä tuli 1 500 euroa kuukautta kohti. Se on kieltämättä prosentuaalisesti korkea korotus. Toisaalta sillä tavalla ymmärrän tätä asiaa, että kun 2,5 miljardin firman hallituksen puheenjohtajasta on kysymys, niin ei 4 000:n kuukausipalkkio tunnu kohtuuttomalta, jos vertaamme mihin tahansa vastaavan kokoiseen organisaatioon muualla.

Kerran kun täällä teidän puolueenne eli perussuomalaisten kanssa vähän näistä asioista puhuttiin ja silloin eräs edustaja, joka sattui olemaan Kuopion kaupunginhallituksen jäsen, arvosteli, niin katsoinpa, mitä Kuopion kaupunginhallitus maksoi vuosipalkkiota tavalliselle kaupunginhallituksen jäsenelle. Kyllä niitä sielläkin löytyi. Mutta toivon, ettei nyt tähän mutapainiosuuteen sen pidemmälle tässä lähdetä. Nämä ovat aina sellaisia hankalia asioita, pitäisikö se työ tehdä siellä sitten kokonaan ilmaiseksi tai mikä on kohtuullista palkkiota tämänkokoisissa organisaatioissa. Sama keskusteluhan on käyty niistä johtajien, varsinaisten virkajohtajien, palkoista.

Tämmöinen keskustelu nyt tässä syntyi, ja halusin tuoda näitäkin näkökulmia esille, joita tässä äsken kerroin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia, ja pysytään näissä omaishoitajien palkkioissa. — Vigelius. [Aki Lindén: Oikein hyvä ehdotus, että pysytään!]

20.56 Joakim Vigelius ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti: Omaishoitajat varmasti ovat palkkionsa ansainneet, ja olisi hienoa, että yhä useammalla alueella niihin palkkioihin riittäisi rahoitusta. Hallitus tietysti pyrkii täällä omalla päätökselläänkin siihen, että palkitsemistasoa pystyttäisiin nostamaan ja että toisaalta alueet pystyvät tekemään sitten omia ratkaisujaan sen suhteen. Valitettavaa on, että todennäköisesti osalla alueista tämäkään eduskunnan tekemä päätös ja määrittämä rahasumma ei täysimääräisesti kohdennu siihen, mihin se on tarkoitettu, vaan alueilla voidaan tehdä toisenlaisiakin johtopäätöksiä ja osoittaa rahaa sellaisiin käyttökohteisiin, joita täällä eduskunnassa ei ole

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

edes tajuttu ajatella ja joihin me emme pysty omalta osaltamme edes tällä hetkellä vaikuttamaan.

Haluan kuitenkin nostaa vielä esille tähän edustaja Lindénin puheenvuoroon viitaten: Olin silloin käynnistämisvaiheessa mukana Pirkanmaan hyvinvointialueella, ja valitettavasti muistan hyvin eläväisesti sieltä ne keskustelut, mitä käytiin, kun määriteltiin erilaisia palkitsemistasoja ja sitä rahankäyttöä alueella. Näitä periaatteellisia asioita käytiin paljon läpi, ja valitettavan yleinen argumentti ainakin meillä Pirkanmaalla oli, että koska me olemme hyvinvointialueista suurin väestöpohjaltaan ja myös budjetiltaan silloin alkuvaiheessa, niin se perustelee sen, että meillä palkkiotasot pitää viedä kaikista korkeimmalle tasolle. Se oikeutti erityisen korkeat palkitsemistasot johtoportaalte aluevaltuustoihin hyvinvointialueilla laajemminkin siitäkkin huolimatta, että perussuomalaiset korostivat hyvin voimakkaasti siinä vaiheessa, että on iso ongelma, jos suurin toimija määrittää korkean palkkiotason, koska sen myötä kaikki muut alueet alkavat seuraamaan perässä. Kuulin jälkikäteen, että monilla hyvinvointialueilla seurattiinkin juuri Pirkanmaan esimerkkiä, eli Pirkanmaasta tuli riman asettaja, ja kaikki muut sitten asettivat omaa rimaansa vähän Pirkanmaata seuraten, omaa kokoaan Pirkanmaahan suhteuttaen.

No, näin varmasti käy laajemminkin kuin hyvinvointialueilla, laajemminkin meillä julkisella sektorilla. Sitä, joka määrittää, miten rahaa käytetään, muut seuraavat perässä, ja omanlaistaan moraalikatoa syntyy siinä ohessa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 110/2025 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi merituulivoimasta talousvyöhykkeellä annetun lain 7 ja 11 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 148/2025 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 17/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.59 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Entisenä energia-alan ammattilaisena kiinnostavat nämä tuulivoimakysymykset, ja tässä on kuitenkin merkittävästä muutoksesta kysymys: saataisiin merituulivoimaloita tuonne talousvyöhykkeelle. Se on tässä tärkeä asia.

Pieni tämmöinen yhteenveto: Tuulivoimalla tuotetaan Suomen energiasta tällä hetkellä 25 prosenttia — ydinvoima on se, jolla tuotetaan pikkasen vajaa 40 prosenttia.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Tuulivoimaloita on noin 1 900 kappaletta tällä hetkellä. Tuotantoteho niillä on 9 400 megawattia tällä hetkellä.

Tuulivoimaa tarvittaisiin lisää, se on puhdasta energiaa, ja siinä mielessä on erittäin hyvä, että merituulivoimaloita edesautetaan niin, että niitä saadaan tuonne talousvyöhykkeelle. Tässäkin poistetaan tiettyjä rajoitteita siihen liittyen, kuinka konserneista voidaan osallistua kilpailuun, ja sitten näitten osallistumismaksujen osalta tehdään muutoksia. Sinänsä ne ovat hyviä muutoksia, jotta me saataisiin niitä merituulivoimaloita liikkeelle. Niitä ei ole meillä oikein vielä lähtenyt, ja muualla ne ovat aika hyvin lähteneet liikkeelle ja niitä on aika paljon.

Se, mikä siinä on hyvä puoli, on se, että merellä on semmoinen tilanne, että siellä tuulee yleensä enemmän kuin maalla, ja ne ovat myöskin tuotantoteholtaan sitten parempia yksiköitä tässä mielessä. Ja sitten kun katsotaan näitä meidän puhtaan siirtymän tarpeita, vihreän siirtymän tarpeita, niin tämä tuulivoimaloiden tuotanto on tässä todella merkittävässä roolissa. Niin kuin tuossa nyt sanoin, sähköntuotannosta meillä noin neljäsosa tulee jo nytten tuulivoiman kautta, ja siinä mielessä tämä mietintö on hyvä lisä siihen, sillä se mahdollistaa merituulivoimaloitten syntymistä tänne Suomeen ja rakentamista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

21.01 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Jäin kuuntelemaan edustaja Lylyn puhetta, ja on mukava kuulla, kun hän kehuu pääministeri Petteri Orpon hallituksen esityksiä näin avoimesti. Tämä on kyllä aihe, mistä ne ehdottomasti ansaitsevat kiitosta. Tuulivoimakysymys on erittäin tärkeä, ja niin kuin tässä esityksessä on, minunkin mielestäni tuulivoimaa viedään paikkaan, missä se on aika lailla tervetullutta.

Pitää tunnistaa kuitenkin tuulivoiman ja säätövoiman tasapainoja, ja siihen myös edustaja Lyly edellä viittasi puhuessaan esimerkiksi ydinvoimasta. Tuulta ei joka päivä riitä, varsinkaan meidän sääolosuhteissa ja vuodenaikojen myötä. Mutta tämä merialue on tietysti siinä mielessä tehokas.

Mutta halusin itse nostaa esille myös sen näissä tuulivoimakysymyksissä, että tässä sitä viedään merialueelle — kyllä, sielläkin sillä saattaa olla ympäristövaikutuksia — mutta näillä tuulivoimahankkeilla on aika usein myös vaikutuksia ihmisten arkeen. Olen itse törmännyt tilanteisiin, joissa tuulivoimaa yleisesti kannatetaan mutta sitten, jos se tulee lähelle itseä, sitä ryhdytäänkin vastustamaan. Sen takia on äärimmäisen tärkeää etsiä sellaisia paikkoja tuulivoimalle, missä se tuottaa tätä tärkeää puhdasta energiaa meille mutta sen ympäristövaikutukset eivät ole rajusti negatiivisia ja toisaalta vaikutukset ihmisten arkeen eivät ole kohtuuttomia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

21.03 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on mielenkiintoinen aihe, ja tästä mielelläni jatkan keskustelua.

Tuulivoiman osalta voi sanoa sen, että tätä tuotantokapasiteettia on tällä hetkellä se noin 9 400 megawattia ja se tuotanto vastaa noin 25:tä prosenttia Suomen energiasta eli vajaata 20:tä terawattituntia. Ydinvoimakapasiteetti on 4 200 megawattia, ja kun niitä on vain viisi voimalaitosta, niin se kertoo sen, että kun ne vastaavat 40 prosentista energiantuotannosta,

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

niin se vaihteluväli tuulivoimalla on todella iso. Kaikki ymmärtävät sen, että aina ei tuule. Sen vuoksi tulee Suomen sähköenergian hallitsemisessa erittäin tärkeäksi osaksi se, että me pystymme rakentamaan tänne säätövoimaa. Meillä on tämän osalta onneksi vesivoimaa jonkin verran, mutta me tarvitaan sitten myöskin tuulivoiman ja aurinkovoiman lisäksi ainakin vedyllä tehtävää varastointia ja vedyn hyödyntämistä tämän energiapaletin osalta ja sitten erilaisia muita ratkaisuja.

Biopolttoaineitten osalta on tilanne se, että puun polttaminen ei ole enää kauhean järkevää, se hintataso on niin korkea. Nyt me alamme olla sillä puolella semmoisella hintatasolla, että se ei ole meidän paletissa mukana kovin voimakkaasti, ja se vaihtoehto on ehkä enempi lämmitysenergian osalta, kaukolämmön osalta.

Mutta toivoisin, että näitä pienydinvoimalaitoksia jossain kohtaa tänne Suomeen tehdään ja ehkä isompiakin yksiköitä, kun siihen päästään. Meillä on Loviisassa vielä ydinvoimayksikölle paikka, ja taitaa Olkiluodossakin olla vielä yhdelle yksikölle paikka. Mielestäni niitä kannattaisi hyödyntää, eikä olisi pitänyt sinne Pyhäjoelle lähteä ollenkaan, koska se hanke sitten kaatui — olisi pitänyt tehdä näille nykyisille paikkakunnille, joilla ne ovat. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

21.05 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen tuossa sanoi, että nyt on aika kiittää Petteri Orpon hallitusta, kun se edistää tuulivoiman lisärakentamista tämän hallituksen esityksen myötä. Toki tässä hallituksen esityksessä nyt on ikään kuin tehty muutoksia, jotka sitten edistävät merituulivoiman rakentamista joiltain osin, mutta sitten ikävä kyllä tämä nykyinen hallitus on myös vaikeuttamassa tuulivoiman lisärakentamista, ja tämä sääntely, jota on esitetty, on jo tällä hetkellä pistänyt jäihin näitä tuulivoimainvestointeja. Toivoisin, että hallitus tältä osin muuttaisi ja tarkistaisi omaa linjaansa, koska nämä etäisyysrajoitukset kyllä asiantuntijoiden arvion mukaan vaarantavat sen, että Suomeen saataisiin uusiutuvaa sähköntuotantoa tuulivoiman muodossa lisää.

Nostaisin esiin myös sen haasteen, joka meillä on alueellisesta näkökulmasta, kun tuonne idän ja kaakon suuntaan ei tällä hetkellä pystytä tuulivoimaa käytännössä ollenkaan rakentamaan, koska meillä ei ole Suomessa pystytty sovittamaan yhteen alueen tutkavalvontaa ja sitten tuulivoimaa. Tämä on semmoinen asia, joka pitäisi kipeästi ratkaista. Ainakin edustaja Heinonen tuossa viittasi siihen, että aina ei tuule, mutta itse asiassa itä ja kaakko kuuluvat eri tuulivoimavyöhykkeeseen kuin muu Suomi. Eli nyt kun länteen on paljon rakentunut tuulivoimaa, niin tämä just auttaisi ratkaisemaan sitä ongelmaa. Kun on eri alueita, niin silloin todennäköisemmin sitten toisella alueella tuulee, kun toisella ei tuule, jolloin pystyttäisiin tätä tuotantovarmuutta sitten lisäämään. Kyllä toivoisin, että nyt tässä tämän hallituksen loppukaudella vielä tulisi ratkaisuja ja edistymistä tähän tutkavalvonnan ja tuulivoiman rakentamisen haasteiden ratkaisemiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

21.07 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Holopainen nosti esille tämän tuulivoiman tilanteen ja ne pohdinnat, mitä nyt on käyty tuulivoiman etäisyyksistä. Kyllä ne tietysti kumpuavat aika paljon ihan sieltä ihmisten arjesta, jossa koetaan, että se

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

tuulivoima, kun se tulee aivan siihen oman pihapiirin läheisyyteen, voi olla sellaista energiaa, jota sinne ei välttämättä haluta. Samaan problematiikkaan tällä hetkellä törmäämme aika usein myös aurinkovoiman kohdalla, ja siinä on samat ongelmat: haluammeko me esimerkiksi perunanviljelyssä tai ruuantuotannossa olevia peltaja valjastaa aurinkovoimaloille tai sitä, kun aika monille suoalueille suunnitellaan aurinkovoimaloita. Ainakin itse lähestyn näitä vähän myös siitä ympäristönäkökulmasta ja pohdin sitä, mikä vaikutus niillä on siihen lähiympäristöön mutta myös ympäristöön ihmistenkin näkökulmasta. Silloin aika monessa paikassa voidaan kokea myös niin, että tuulivoima aivan siinä oman kodin lähellä ei ole sellaista energiavoimaa, jota sinne halutaan. Jos olen oikein ymmärtänyt, niin jopa, edustaja Holopainen, teidänkin puolueesta on löytynyt sitä kritiikkiä tietyillä alueilla, kun tuulivoimaa on ollut tulossa. Jos oikein muistan, olikohan Oulun alueella vai missä, niin suhtauduttiin kriittisesti sitten siihen, kun se tulikin lähelle itseä.

Olen edustaja Holopaisen kanssa samaa mieltä — olemme molemmat pitkään olleet puolustusvaliokunnassa, ja tämä tutkakysymys meidän itärajan osalta on aivan keskeinen. Toivon, että siihen löydetään ratkaisu niin, että meidän turvallisuus ei siinä vaarannu ja voisimme avata näitä alueita myös tuulivoiman rakentamiseen. Uskon, että myös sieltä niitä kohteita kyllä löytyy, ja toivottavasti tekniikka ja ratkaisut löytävät niitä myös näille alueille niin, että myös tutkavalvonta pystytään tulevaisuudessa hoitamaan. Tämä on tietysti jossain määrin tällainen oikeudenmukaisuuskysymyskin. Meillä tietyt alueet hyötyvät tuulivoimasta eri tavalla kuin toiset, ja jos jostain alueesta valtio kategorisesti sanoo, että vaikka teillä tuulee ja vaikka teillä olisi hyviä paikkoja tuulivoimalle, niin teidän ette niitä saa tehdä, niin silloin voi tietysti miettiä myös sitä, jakautuvatko tuulivoimasta tulevat hyödyt sitten oikeudenmukaisesti.

Mutta tämä on monipuolinen kysymys, ja niin kuin edustaja Lyly edellä toi esille, koko energiapaletti on iso kokonaisuus, ja itse uskon, että hajautettu ratkaisu, mikä nojaa uusiutuvaan mutta myös vahvaan perusvoimaan, on kaikista järkevin meidän kannalta tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

21.10 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Mielenkiintoista keskustelua. Talousvaliokunnan yksimielisen mietinnön pohjalta energiapolitiikkaan liittyen puhumme siis merituulivoimasta ja merituulivoimalahankkeista, ja nyt täällä keskustelussa mainittiin jo perunapellotkin edustaja Heinosen toimesta elikkä mentiin sieltä mereltä takaisin maalle. Nyt mennään takaisin sieltä maalta merelle.

Mitä tulee näihin merituulivoimahankkeisiin, niin edustaja Heinonen nosti ansiokkaasti... Tiedostan, että olette ympäristöystävällinen kansanedustaja ja pidätte ympäristöarvoja isosti esillä, mutta haluan kuitenkin muistuttaa, että näissä merituulivoimahankkeissa ympäristövaikutukset vaihtelevat hyvin merkittävästi. Ne vaihtelevat hyvin merkittävästi alueesta riippuen, ja nyt kyllä kannattaa kalamiestenkin — edustaja Heinonen on metsästäjä, en tiedä, miten paljon käynteä kalalla — ja kalatalouden näkökulmastakin katsoa näitä merituulivoimahankkeita. Nimittäin siellä on positiivisia vaikutuksia mutta myös negatiivisia vaikutuksia. [Timo Heinonen: Tästähän me juuri puhuimme!] Rakentaminen muuttaa aina ympäristöä, myös siellä merellä. Se voi kyllä luoda esimerkiksi otollisia olosuhteita — näen, että kaloille tulee hyviä lepo- ja

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

ruokailupaikkoja — mutta sitten kun nämä virtaukset muuttuvat, niin minkälaisia ympäristöllisiä vaikutuksia näillä merituulivoimahankkeilla on? Aina kun keskustelemme erinäköisistä hankkeista, niin kannattaa ottaa aika laajasti huomioon ympäristövaikutuksien arvioinnit.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

21.12 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämähän meni energiakeskusteluksi, mutta tämä koko paketti tässä liittyy siihen, että energiaa ja puhdasta energiaa saadaan Suomessa. Siinä mielessä täällä on hyvin tullut esiin se, että tuulivoimaa pitäisi sijoittaa niin merelle kuin ympäri Suomea ja myös Itä-Suomeen ja ne hankkeet pitäisi sinne pystyä toteuttamaan. Totta kai sitten myöskin nämä etäisyysvaatimukset ja niihin liittyvät sääntelyt määrittävät, kuinka paljon niitä voi tehdä ja minkälaiseen ympäristöön niitä laitetaan. Jos me näin katsotaan, niin eiväthän ne tuulivoimalat kauniita ole maisemassaan. Jokainen sen myöntää, että komeita ne ovat rakenteina mutta eivät ne mitään kauniita ole. Varmasti tässä mielessä aika monella on vastustusta niitten sijoittamiseen eri paikkoihin.

Mutta kaikki me ollaan yhtä mieltä, että me tarvitaan tätä energiaa, ja jos tätä maata halutaan kehittää, niin sähkö on yksi ydinkysymyksiä tämän osalta. Me pystytään parhaimmin siinä menestymään, jos meillä on erittäin monipuolinen energiantuotantokapasiteetti ja sitä on ympäri Suomea. Sitten kun se on monipuolinen, se vastaa myöskin näihin häiriöihin ja se vastaa vähän säätötarpeisiin ja niin poispäin. Sitten tarvitsee muistaa vielä tämä energiaverkko eli kantaverkko ja jakeluverkko. Siihen pitää tehdä aika paljon investointeja. Niin nämä voimalaitokset kuin sitten tämä verkko ovat erittäin pääomaintensiivisiä hankkeita, ja niillä pitää olla näkymä myöskin kulutuksen osalta. Tässä mielessä nämä hankkeet eivät noin vain nouse pystyyn ja lähde etenemään. Tämä mietintö tässä käsittelee yhtä estettä siinä, miten niitä saataisiin tuonne merelle ehkä helpommin laitettua. Siinä mielessä tämä keskustelu on ollut hyvää mutta laveni vähän laveammalle alueelle. Eli viedään näitä hankkeita eteenpäin.

Hallituksen talouspolitiikasta, josta edustaja Heinonen tuossa sanoi, ehkä energiapolitiikassa on ollut vähiten arvostettavaa. Tässä on ollut ehkä tämä etäisyysasia ja nämä kysymykset, ja vihreän siirtymän hankkeet eivät ole ihan menneet sitä vauhtia kuin on kuviteltu, mutta tämä iso linja siitä, että puhtaaseen energiaan ollaan suuntaamassa, on ihan oikea. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Pysytään tosiaan tässä aiheessa mahdollisimman pitkälle. — Edustaja Holopainen.

21.15 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Kyllä nämä kaikki toimet, millä vähäpäästöistä sähköä saadaan lisää, ovat tosiaan äärimmäisen merkittäviä. Nyt tämä yksittäinen asia on pienenhkö, mutta on tärkeää, että tämä menee eteenpäin.

Haluan vielä kiittää edustaja Heinosta tästä äskeisestä puheenvuorosta, jossa hän nosti tämän alueellisen yhdenvertaisuuden. Eli sillä on todellakin merkitystä, mihin esimerkiksi tätä tuulivoimaa nyt rakennetaan, koska näitten investointien myötä sitten syntyy niitä mahdollisuuksia vaikkapa sen vedyn ja muun osalta. Nyt sitten alueellisesti, esimerkiksi omalla alueellani, on laskettu, että sen kautta voivat muodostua jopa miljardien

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

investoinnit ikään kuin sivuvaikutuksena, jos saataisiin tätä vähäpäästöistä sähköntuotantokapasiteettia.

Ja haluan kiittää edustaja Heinosta, joka äskeisessä puheenvuorossaan mainitsi myös tarpeen sovittaa nämä energiahankkeet tietenkin sitten myös ympäristövaikutusten huomiointiin ja niin, että se rakentaminen sovitetaan sitten sillä tavalla, että myöskin luonnon monimuotoisuus huomioidaan. Tämä on todella tärkeä näkökulma, ja sen pitää olla koko ajan tässä ohessa mukana, niin että sillä on merkitystä, missä sitten niitä luontoarvoja on sillä tavalla paljon ja se vaikutus on sitten haitallinen. Kaikkiin paikkoihin eivät nämä tuulivoimalat, aurinkovoimalat eivätkä tietenkään muutkaan teolliset laitokset sovi, ja se ympäristövaikutusten arviointi on todella tärkeätä ja pitää huolella miettiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

21.17 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä ilta on opettanut sen, että yksimielisistäkin mietinnöistä saadaan aikaiseksi pitkä keskustelu, josta ei välttämättä oikein tiedä, ollaanko me nyt kuitenkin oltu ihan yksimielisiä. Mutta se virallinen mietintö on se todellinen osviitta tässä.

Mutta koetan päästä myös aiheeseen. Tuulivoimatoimijoiden piirissä tämä meritulivoimasta puhuminen on hieman yllättänyt, se, miten vähäistä se on, eli enempi se painottuu sinne maatulivoimaan. Kyllähän meritulivoimassa omat selkeät etunsa varmasti on, ja ehkä se keskustelu ei sitten ole niin tunteella käypää. Joka tapauksessa on selvää, että tarvitaan hajautettua tuotantoa, monenlaista tuotantoa joka puolelle Suomea. Tässä on tietysti keskeisessä roolissa silloin myös Fingridin asema, ja Fingrid ainakin meillä itäisessä Suomessa on hieman nihkeän oloinen, ainakin näiden voimalinjojen osalta. — Kiitos, en pitkitä tätä pidempään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

21.17 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Holopainen oli huolissaan siitä, että etäisyysvaatimukset karsivat tuulivoiman rakentamista. Mielestäni hallituksen kaavailemat etäisyydet ovat hyvät mutta mielestäni kuitenkin hieman liian lyhyet, sillä ainakin tuolla Pohjois-Pohjanmaalla asukkaat ovat kriittisiä ja huolissaan siitä, että heidän asuinympäristönsä ja heidän kiinteistönsä ovat suurin piirtein saarrettuja, kiinteistöjen arvot laskevat ja kukaan ei edes osta niitä heidän asuntojaan siksi, että siellä on niin paljon tuulivoimaa. Tämä jakaa mielipiteitä ihan varmasti muuallakin maassa, mutta joku kohtuus siinäkin. Samalla myös ympäristökysymykset tulevat asukkaiden mielestä suureen rooliin. Siellä kaadetaan metsää ja tehdään leveitä teitä, ja niin kuin tuossa aiemmissa puheenvuoroissa todettiin, eivät ne mitään kaunistuksiakaan ole. Mielestäni keskustelu on aiheellista, ja minun mielestäni siinä pitää myös asukkaitten kriittisyys huomioida, niin että ei tungeta niitä yhteen paikkaan.

Olen samaa mieltä kuin edustaja Lyly, joka kannatti pienydinvoimaloita. Näitä tarvittaisiin, ja ne olisivat tehokkaampia, koska mielestäni tuulivoiman elinkaarikin on kohtalaisen lyhyt. Jos se on 30 vuottakin, niin se on kohtalaisen lyhyt aika minun mielestäni, ja juuri se on Suomen oloissa, että milloin tuulee, milloin ei. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

21.19 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Lähdin itsekkin tähän keskusteluun mukaan varmaan pitkälti siltä pohjalta, että olen tässä viime vuodet ollut Turku Energian hallituksen varapuheenjohtaja ja sitten toisaalta entisenä Porin kaupungin asukkaana ja virkamiehenä olen seurannut sitä Reposaaressa ja Meri-Porin seudulla käytyä keskustelua, mikä tähän liittyy. Kannatan voimakkaasti tätä merituulivoimaa, mutta tällä hetkellä huoli on se, että nämä investoinnit ovat sillä tavalla jumissa, että suunnitelmia on mutta käytännössä ei tehdä. Esimerkiksi Selkämereenhän, juuri siitä Reposaaressa länteen päin, on ollut suunnitteilla tällainen, ehkä ilmeisesti Suomen laajin merituulivoimapuisto, ja ne yksiköt siinä olisivat peräti 300 metriä korkeita, mutta ei sitä investointia tällä hetkellä juuri edistetä. Ilmeisesti perussyy on se, että sähkö on tällä hetkellä Suomessa niin halpaa, että investointilaskelmat eivät tuota sitten riittävästi katetta sille investoinnille.

On tärkeää, että meillä on nyt tämä laki tässä — sehän nyt on se syy, miksi me tästä keskustelemme. Mutta sinänsä tämä on laaja ja tärkeä asia, eivätkä ne merenpohjaan rakennettavat yksiköt ihan vailla ympäristövaikutuksia tietenkään ole. Jos sattuu lentämään kirkkaana päivänä päivälennolla Keski-Euroopan yli, niin huomaa ikkunapaikalta kyllä sitten sen, missä niitä on. Tanska erityisesti, Etelä-Ruotsi, Pohjois-Saksa, sitten Yhdistynyt kuningaskunta — siellähän niitä, sinne mereen laitettuja, on erittäin runsaasti. Mutta varmasti tämä on Suomessakin, vaikka meillä olosuhteet ovat vähän haastavammat esimerkiksi pitkän talven ja jääolosuhteiden takia, tulevaisuutta. Mutta syynä huoleeni ja puheenvuorotarpeeseeni oli se, että tällä hetkellä näyttää siltä, että ei tapahdu näitä investointeja.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 148/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 50/2025 vp
Valiokunnan mietintö StVM 22/2025 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu käynnistyy edustaja Forsgrénin ansiokkaalla puheenvuorolla. [Bella Forsgrén: Kyllä!]

Keskustelu

21.21 **Bella Forsgrén vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Ajattelen, että hallituksen kaikista esityksistä tämä on kyllä rajuin viestinnällisesti. Nyt on kyse tosiaan siitä, että hallitus rajoittaa paperittomien terveydenhoitoa tai oikeutta siihen.

Hallitus perustelee lakiesitystä tarpeella vähentää laittomasti maassa oleskelua, mutta esityksessä ei esitetä mitään näyttöä siitä, että nykyinen sääntely olisi johtanut ongelmiin.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Päinvastoin asiantuntijalausunnoissa on korostettu, että oikeus ajoissa saatuun hoitoon on vähentänyt päivystysten kuormitusta ja säästänyt resursseja.

Esityksellä voi olla vaikutuksia koko yhteiskuntaan. Jos ihmiset, joilla on esimerkiksi tartuntatauti, pelkäävät hakeutua hoitoon viranomaiskontaktien tai kustannuksien vuoksi, se altistaa meidät kaikki. Kyse ei ole vain yksilön oikeudesta vaan väestön terveydestä ja julkisen vallan vastuusta sen suojelemisessa.

Hyvä kollegajoukko, hallituksen alkuperäinen esitys oli vielä katalampi ja hirveämpi omasta mielestäni, mutta siihen tuli merkittäviä kavennuksia ulkomaalaislaissa tarkoitettuihin laittomasti maassa olevien kolmansien maiden kansalaisten oikeutta välttämättömään hoitoon. Lausuntokierroksen ja valiokuntakäsittelyn jälkeen esitystä on tosiaan muutettu ja siis hyvään suuntaan. Raskaana olevien oikeus laajennettiin kattamaan paitsi raskauden aikainen hoito ja synnytys myös synnytyksen jälkihoito. Ja sitten tässä seuraavassa vaiheessa perustuslakivaliokunnan vaatimuksesta vammaisten henkilöiden oikeus välttämättömään ja kiireettömään hoitoon vammaisuuden vuoksi lisättiin lakiin. Nämä ovat hyviä asioita, mutta tämä kokonaisuus on hyvin epäselvä.

Kokonaisuudesta on tosiaan tullut asiantuntijoitteinkin mielestä niin epäselvä, että edes sosiaali- ja terveysvaliokunta ei saanut ministeriöstä vastausta siihen, ketkä jäisivät hoidon ulkopuolelle aikaisempaan lainsäädäntöön verrattuna. Käytännössä esityksen toimeenpano jää kentän vastuulle, ja esimerkiksi osa suurista kaupungeista on jo ilmoittanut, että ei aio rajoittaa palveluita hallituksen toivomalla tavalla. Tämähän on siis hyvä uutinen mutta samalla nostaa kysymyksen siitä, että esityksen arvioidut säästöt supistuivat merkittävästi alkuperäisestä 560 000 eurosta.

Hallituksen esitys sai laajasti kritiikkiä valiokunnan asiantuntijoilta perus- ja ihmisoikeuksien osalta. Perustusvaliokunta ei pitänyt tosiaan esitystä ongelmallisena perustuslain näkökulmasta mutta vaati vammaisten ihmisten oikeuksien osalta lainsäädäntöön täsmentämistä.

Tämän lisäksi kansainväliset ihmisoikeussopimukset, erityisesti taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen sopimus ja sen artikkelit 2 ja 12, edellyttävät oikeutta terveyteen ilman syrjintää. Suomea on jo aiemmin kritisoitu siitä, että se ei ole taannut ulkomaalaislain vastaisesti Suomessa oleskeleville riittävää oikeutta hoitoon. Nyt hallitus vie sääntelyä suuntaan, josta olemme aiemmin saaneet kansainvälistä moitetta.

Asiantuntijalausunnoissa nousi myös kaksi eri kokonaisuutta, mitä itsekään en osannut vielä etukäteen arvioida, eli asiantuntijakuulemisissa on käynyt ilmi, että lakiehdotuksella voi olla kielteisiä vaikutuksia myös ihmiskaupan sekä työperäisen hyväksikäytön ehkäisyn osalta, esimerkiksi henkilöiden toteamisessa ja ongelmien tunnistamisessa. Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunnossa nousi esille, että myös naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan vastaisen Istanbulin sopimuksen mukaan uhreilla tulisi olla saatavilla terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluita osana väkivallan uhreille tarjottavia yleisiä tukipalveluita. Hallituksen esityksessä ei olla huomioitu Istanbulin sopimuksesta johtuvia velvoitteita tai arvioitu esityksen vaikutuksia tästä näkökulmasta ollenkaan.

No, mitä tulee sitten tähän toimeenpanoon, asiantuntijalausunnoissa nousi laajaa kritiikkiä siitä, että hallituksen esitys asettaa terveydenhuollon ja sairaanhoidon henkilöstön erittäin vaikeiden ammattieettisten ratkaisujen eteen ja henkilöstö joutuu

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

arvioimaan ulkomaalaisoikeudellisia kysymyksiä henkilön maassa oleskelun kestoa koskien arvioidessaan välttämättömän kiireettömän hoidon tarjoamista.

Käytännössä ehdotetulla lain muutoksella siirrettäisiin paperittomien osalta hoidon tarvearvion tekeminen pääsääntöisesti lääkäreiden tehtäväksi, ei ”viime kädessä lääkäreille”, kuten esityksessä todetaan. Terveystieteiden ammattihenkilöille ehdotuksessa säilytettäisiin paperittomien oikeuksien uudenlainen selvittäminen, josta ei valtaosassa terveydenhuollon toimintayksiköistä ole kokemusta. Tähän valvontatehtävään kulutettaisiin henkilöstön aikaa, joka olisi pois kyseisen tai muiden potilaiden hoitamisesta, ja tämä on myös resurssikysymys.

No, sitten mennäänkin siihen kysymykseen, että on tämä epäselvä kohtuuttomuuden arviointi ja taloudellisten vaikutusten ristiriita. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pyysi sosiaali- ja terveysministeriöstä selvitystä siitä, miten terveydenhuollon ammattihenkilö arvioi yksittäistapauksessa, milloin hoidon epääminen olisi ”ilmeisen kohtuutonta”, ja miten tämä eroaa tilanteesta, jossa hoidon epääminen olisi vain ”kohtuutonta”. Ministeriön vastauksessa ei kuitenkaan annettu yksiselitteistä määritelmää näille käsitteille. Näin ollen arviointiperusteet jäävät epäselviksi sekä lain soveltajien että potilaiden näkökulmasta. Tämä lisää epävarmuutta, joka voi heikentää oikeusturvaa ja johtaa epäyhtenäiseen kohteluun hoidon saavutettavuudessa.

Epäselvyys arviointikriteereissä kytkeytyy myös lakiesityksen taloudellisiin vaikutuksiin. Hallituksen esityksessä arvioidaan vuodesta 2026 alkaen vähennettävän hyvinvointialueille maksettavia valtionkorvauksia noin 560 000 euroa verrattuna valtion vuoden 2023 talousarvioon, jossa tämä arvio on ollut noin miljoona euroa, eli noin puolet leikataan pois.

Samalla kuitenkin arvioidaan, että suurin osa ulkomaalaislain vastaisesti Suomessa olevista henkilöistä säilyy edelleen hoito-oikeuden piirissä, esimerkiksi alaikäiset, raskaana olevat ja vammaiset. Jos suurin osa paperittomista säilyy palvelujen piirissä, mikä siis poliittisesti on omasta mielestäni kannatettavaa, niin kuitenkin herää se kysymys, keneltä hoito tarkalleen ottaen jatkossa evätään ja millä tavoin esityksessä esitetyt säästöt toteutuvat. Varsinkin kun ottaa huomioon, että isot kaupungit, kuten Helsinki, Tampere ja Turku, ovat jo ottaneet kantaa sen osalta, että eivät aio näitä palveluita rajoittaa, niin kuitenkin tämä rahoitusosuus ollaan hyvinvointialueilta viemässä.

Näistä edellä olevista perustelluista syistä ehdotan, että lakiehdotus hylätään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Merinen.

21.29 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ensimmäisenä, että en vaan unohda, kannatan edustaja Forsgrénin tekemää ehdotusta hylkäämisestä.

Tämän lain käsittely on ollut tosi mielenkiintoinen prosessi, ja tälleen ensimmäisen kauden ihmisenä olen yrittänyt opetella näitä taustoja tähän. Tämä on siitä mielenkiintoinen laki, että ensinnäkin tässä käsittelyprosessissa on huomannut, mitenkä on yritetty kehittää vähän niin kuin uusia sanoja tälle hoidolle, ja se on ollut tosi monimutkaisen kuuloista ja herättänyt paljon kritiikkiä, on esimerkiksi tosi ongelmallisia termejä.

Osa alueista on jo ilmoittanut, että ei aio toteuttaa tätä lakia. Siis tässä oli esimerkiksi semmoinen yksityiskohta, että — nyt kun tämä laki tulee, jos eduskunta tämän hyväksyy — paperiton voi hakeutua sitten kuitenkin hoitoon näihin paikkoihin, mitkä ovat jo

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

ilmoittaneet, että he eivät tätä noudata. Elikkä jos vaikka tuolla vähänkin pohjoisemmassa joku ei saa hoitoa, niin sitten voi tulla Helsinkiin ja todennäköisesti saa hoitoa.

Tämä ei olekaan ehkä niinkään semmoinen taloudellisen puolen laki. Tietysti ymmärrän, että tähän liittyy tällaisia maahanmuuttoon liittyviä kysymyksiä ja tässä laissa on enemmän ehkä tällaista ideologiaa taustalla. Mutta silti tämän lain käsittelyprosessi on ollut tosi outo, ja olen tosi iloinen, että moni alue on jo ilmoittanut, että he aikovat silti hoitaa näitä paperittomia ihmisiä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

21.30 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Jokainen ymmärtää, että on parempi hoitaa ihmisten vaivat oikea-aikaisesti, ei akuuttipäivystyksenä. On parempi hoitaa halvemmalla kuin kalliimmalla, jos halvempi on myös kivuttomampi ja vähemmän kärsimystä aiheuttava. On parempi suunnitella säädöksiä alan asiantuntijoita ja tutkimusta hyödyntäen, ei liskoälyllä. Ja on parempi säädellä terveydenhuoltoa sellaisella säätelyperusteella, joka mieluummin vähentää kuin kasvattaa varjojyhteiskuntaa.

Silti meillä on täällä esitys, joka lisää akuuttihoitoa, maksaa, kannustaa pimeään hoitoon ja tuottaa eettistä stressiä hoitoalan henkilökunnalle. Tämä on nyt tänään jo toinen esitys, jossa irrationaalisen pelon vuoksi lähdetään tekemään sellaista lainsäädäntöä, joka ei ole rationaalisesti millään tavalla perusteltavissa, eikä sitä oikein edes siellä hallituksen esityksessä yritetä perustella.

Kyllä kovasti hämmästelen, että asiasta toiseen jotenkin annetaan periksi semmoisille vahvoille emotionaalisille oletuksille, jotka hautaavat alleen sen tutkimustiedon ja viranomaistiedon, jota meillä nyt tästäkin asiasta on kertynyt melkoisesti, vaikka kaikki osapuolet pääsevät siihen tietoon käsiksi. Kaikilla osapuolilla kuitenkin luulisi olevan yhtäläinen ymmärrys siitä, mikä on yhteiskunnan parhaaksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen. — Tänään meillä on aikaraja kello 22, mutta ehdimme tässä vielä paljon puhua. [Juha Hänninen: En aio puhua sinne saakka!]

21.32 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Kontula kaipasi perusteita, ja koetetaan niitä nyt antaa.

Tänään käsittelemme hallituksen esitystä, jolla muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä. Esityksellä halutaan selkeyttää ja tarkentaa, kenelle Suomessa julkisia terveyspalveluita järjestetään ja millä perustein. Arjessa tämä koskee erityisesti tilannetta, jossa henkilö oleskelee Suomessa ilman laillista lupaa eli on luvatta maassa. On tärkeää sanoa ääneen: meidän turvallisuutemme edellyttää, että tiedämme, keitä maassa on, ja että täällä oleskelee vain luvallisesti ihmisiä. Esitys ei siksi ole vain hallinnollinen tai taloudellinen, vaan se on ennen kaikkea teko turvallisuudellemme.

Arvoisa puhemies! Toisin kuin on väitetty, emme ole kääntämässä selkäämme avuntarvitsijoille. Kiireellinen hoito on ja pysyy saatavilla, ja sen lisäksi esitys varmistaa, että yksilöllisen lääketieteellisen arvion perusteella voidaan edelleen antaa välttämätöntä hoitoa, jos hoidon epääminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai vaarantaisi esimerkiksi lapsen hyvinvointia. Lapsille tarjotaan jatkossakin hoitoa, samoin kuin hyvinvointialueen asukkaille, ja raskauteen liittyvät palvelut turvataan.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Valiokunta on myös kiinnittänyt tähän huomiota käsittelyssään ja nostanut lain kirjauksiin toimenpiteitä synnyttämiseen ja vammaisuudesta johtuviin akuutteihin hoitoihin. Tämä muutos tekee laista entistä kokonaisemman. Tässäkin näkyy hallituksen linja: jokainen ihminen on arvokas, mutta laittomaan oleskeluun se ei kannusta.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksessa uskomme oikeusvaltioon ja yhteisiin pelisääntöihin. Tavoitteena on selkeä viesti: Suomeen ei tule jäädä laittomasti. Jos maassa oleskelee ilman lupaa, ei ole perusteltua, että käytössä ovat samat julkiset palvelut kuin niillä, jotka ovat täällä laillisesti.

Tämä esitys palaa suurelta osin aiempaan oikeustilaan. Suomen linjan ei tule poiketa eurooppalaisesta yleislinjasta. Myös muissa Pohjoismaissa on käytössä vastaavanlaisia ja jopa tiukempia rajoituksia. On meidän tehtävämme varmistaa, että maassamme halutaan olla vain laillisesti ja turvallisesti.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä tärkeintä on periaate, että meillä on selkeät, oikeudenmukaiset ja turvallisuutta tukevat pelisäännöt. Meidän on pidettävä huolta siitä, että yhteiskunta pysyy luottamuksen arvoisena. Tämä alkaa siitä, että lainsäädäntö on johdonmukaista ja että julkiset palvelut ovat turvattuja niille, joilla on niihin oikeus, sekä niille, jotka palveluja tarvitsevat. On meidän tehtävämme taata kansalaisillemme turvallisuus ja terveys. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

21.37 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Me keskustelimme tästä ykköskäsittelyn yhteydessä varsin perusteellisesti. Minäkin tässä kannatan edustaja Forsgrénin tekemää hylkäysehdotusta, jota on jo kannatettu, mutta muutaman ajatuksen sen taustaksi kuitenkin vielä tässä paikalta puhuen sanon.

Korostaisin sitä, että tässä laissahan ei oikeasti säädellä sitä, ketä saa hoitaa ja miten hoidetaan, vaan tässä säädetään siitä, saako hyvinvointialue Kelan kautta valtion korvausta tiettyjen potilaiden hoidosta, jos nämä potilaat ovat sellaisia, jotka tämä laki on rajannut hoidon ulkopuolelle. Eli hyvinvointialueiden itsehallinnon puitteissa aivan viitaten vaikkapa aiemmin käytyyn muuhun keskusteluun täällä tänään on mahdollista hoitaa, mutta ei ole mahdollista saada korvausta.

No, nyt sitten se, minkä tässä edustaja Forsgrén erinomaisesti totesi: perusteellisen käsittelyn aikana sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ei kerta kaikkiaan lukuisten asiantuntijoiden ja varsin asiantuntevan valiokunnan toimesta saatu selvyyttä siihen, mikä olisi esimerkiksi edes esimerkin valossa sellainen potilastapaus, joka nyt voimassa olevan, vuoden 23 alussa voimaan tulleen lain mukaan hoidetaan mutta tämän lainmuutoksen jälkeen ei hoidettaisi. Se kaikki kätkeytyy semmoisen mystisen sanamuotoilun taakse, jolle ei tunnu löytyvän todellisesta elämästä vastinetta, eli se on tämä ”jotka ilmeisen” ja niin edelleen — en nyt siteeraa tässä kokonaisuutena tätä asiaa.

Siinä ykköskäsittelyn yhteydessä siteerasin syksyllä 22 annetun lakiesityksen yleisperustelua siitä tärkeimmästä pykälästä, ja siellä luki ihan selkeästi, että silloinkin, siis nyt voimassa olevan lain mukaan, hoito annetaan yksilöllisen harkinnan perusteella. Eli ei tämäkään, tämä yksilöllisen harkinnan mukaan tuominen tähän lakipykälään, nyt tuo oikeasti mitään uutta tähän.

Eli tämä on käytännössä, varsinkin sitten niiden lausuntokierroksen aikana tehtyjen muutosten ja sitten vielä valiokunnassa tehtyjen laajennusten jälkeen, niin lähellä nyt

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

voimassa olevaa lainsäädäntöä, että tämä koko asia näyttäytyy enemmän semmoiselta retoriikalta, eli meillä on ikään kuin maassa paperittomina, tai kuinka vain sanotaan, laittomasti oleskelevien terveydenhuollon puolustajat ja vastustajat, mutta itse asiassa se lainsäädäntö, mikä on tehty sitten rajoittamaan, ei käytännössä muuta nykyistä käytäntöä yhtään millään tavalla. Se on täällä tuotu selkeästi esille, ja vielä kerran varmuuden vuoksi kannatus tälle hylkäysesitykselle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

21.40 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Tällä käsittelyssä olevalla hallituksen esityksellä poistetaan hyvinvointialueiden velvollisuus tuottaa laittomasti maassa oleville kiireettömät terveyspalvelut. Tietenkään ketään ei jätetä hoitamatta äkillisen hengenvaaran, raskauden tai muutoin akuutin tilanteen tullessa, mutta muutoin kiireettömät palvelut eivät kuulu laittomasti maassa oleville. [Aki Lindén: Ei pidä paikkaansa!] Pidän epäoikeudenmukaisena suomalaisia kohtaan sitä, että laittomasti maassa oleville tarjotaan kiireetöntä hoitoa, kun meillä nuoret voivat huonosti, ikääntyneiden hoiva vaatii resursseja ja hoitojonot ovat pitkät.

Arvoisa puhemies! Haluammeko kannustaa siihen, että Suomeen kohdistuu laitonta maahanmuuttoa, terveysturismia? Laittomassa maahanmuutossa Suomeen tulleiden joukossa on ihmisiä, joiden ikää, henkilöllisyyttä tai muita taustoja emme voi tietää. Pahimmillaan tarjoamalla palveluita näille henkilöille tuemme ihmiskauppaa tai jopa terrorismia veronmaksajien rahalla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén.

21.41 Bella Forsgrén vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tämä puheenvuoro oli esimerkki siitä, että puhutaan viestinnästä eikä tosiasioista. Valiokunnassa kävi ilmeisen selväksi se, että asiantuntijat näkivät tämän lakiesityksen erityisen ongelmallisena resurssien näkökulmasta, kun täällä nyt nostettiin puheenvuoroja siitä, että pitäisi resurssit käyttää kansalaisten palveluihin eikä paperittomien. Täällä on nostettu juuri esille, että ammattihenkilöstön aikaa tulee nyt menemään huomattavasti aikaisempaa enemmän lainsäädännön epäselvyyksien takia siihen, että arvioidaan yksittäisessä tapauksessa, kuuluuko hän tämän palvelun piiriin vai ei, ja aika isossa osassa tapauksista kuuluu, vaikka hallitus nyt jotain muuta täällä viestii. Tämä tulee tarkoittamaan sitä, että ammattihenkilökunnalla on vähemmän aikaa juuri niiden hyvinvointialueiden palveluiden järjestämiseen ja asiakkaitten palvelemiseen.

Sitten täällä on nostettu hyvin esille, että myös resurssien näkökulmasta on todella lyhytnäköistä hoitaa niin, että ei palvella saman tien, kun se ongelma tulee, vaan annetaan sen kytteä, verrattuna siihen, että hoidettaisiin se saman tien, kun se ongelma esiintyy. Tämä on ihan perusmatematiikkaa, mitä me muutenkin tiedetään. Eli tämä tulee myös lisäämään resurssitarvetta niitten osalta, jotka sitten tämän lain piiriin eivät tulisi pääsemään.

No, sitten haluan nostaa esille sen kysymyksen, niin kuin aikaisemmassa, pidemmässä puheenvuorossa nostin esille, että kun tämä hallituksen esitys on niin epäselvä, niin milloin hoidon epääminen olisi ilmeisen kohtuutonta ja miten tämä eroaa tilanteesta, jossa hoidon epääminen olisi vain kohtuutonta. Tämä oli se asian ydin valiokunnassa, ja kun me

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

ministeriöltä tätä kysyttiin, me ei saatu yhden ainuttakaan selvää vastausta, mikä näiden kahden määritelmän ero on. Eli nyt kun täällä kovasti julistetaan, että tämä hallituksen esitys johtaa tiettyihin lopputuloksiin, niin minä en tiedä, mihin tämä hallituksen esitys johtaa, eivätkä nyt tienneet myöskään ministeriön edustajat, kun sitä heiltä kysyttiin.

Eli nyt täällä perussuomalaisten taholta aika paljon kansalaisille luvataan asioita, mitkä eivät pidä paikkaansa. Haluan myös korjata tämän puheenvuoron siltä osin, että me kysyttiin erikseen THL:ltä siitä, onko tällaisia vetovoimatekijöitä liittyen paperittomien terveydenhoitoon ja liittyen myös siihen maahanmuuton näkökulmaan, ja he kyllä nostivat esille, että ei ole mitään tutkimustietoa, joka tällaista tukisi. Elikkä vähän vastuullisempia puheenvuoroja, kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

21.44 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Kävin edustaja Hännisen esittämät perustelut, kun hän lupasi perusteluita, ja kirjoitin oikein ylös kaikki puheenvuorossa esiin nostetut perustelut tälle lainsäädännölle, joka ikisen.

Eli Hänninen esittää, että laki selkeyttää ja tarkentaa. Sehän nimenomaan ei selkeytä, juuri niin kuin edustaja Forsgrén tässä toi esille, vaan se tekee tästä entistä monimutkaisempaa, ja erityisesti tästä ovat valittaneet ne terveydenhuollon ammattilaiset, jotka joutuvat siellä kentällä sitten tämän mössön perusteella tekemään jonkinlaisia päätöksiä.

Väitetään, että on turvallista tietää, keitä maassa on, ja se lisää sitten kansalaisten turvallisuutta. Mutta tässä nimenomaan meillä on jatkossa vähemmän tietoa siitä, keitä maassa on, koska palaamme takaisin sellaiseen järjestelmään, jossa osa henkilöistä joutuu hankkimaan terveyspalvelunsa anonyymisti. Se tapahtuu joko niin, että he vierailevat meidän julkisessa terveydenhuollossamme anonyymisti niin, että siitä ei jätetä kirjauksia, tai niin, että syntyy tämmöisiä pimeitä klinikoita, jotka aikanaan vastasivat tähän meidän paperittomien kysymykseen. Eli meidän julkisen hallintomme kontaktipinta tähän paperittomien kenttään heikkenee, ei suinkaan vahvistu. Me tiedämme vähemmän, mitä siellä tapahtuu.

No, kolmas Hännisen väite oli, että ei kannusteta laittomaan oleskeluun. Tästäkin Forsgrén jo muistutti, että ei ole olemassa mitään näyttöä siitä, että terveydenhuolto olisi vetovoimatekijä. Tätä keskustelua on käyty paljon myös kansainvälisesti. Tätä on tutkittu paljon myös kansainvälisesti. Ei ole olemassa näyttöä. Jos sitä näyttöä olisi olemassa, niin hyvänen aika, olisihan tänne nyt tämän lain voimassa ollessa tullut melkoinen määrä ihmisiä, jos se vetovoimatekijä nyt sitten olisi. Näin ei ole tapahtunut eikä myöskään muissa maissa.

Tästä päästäänkin Hännisen seuraavaan väitteeseen, että nyt otettaisiin jotain yleiseurooppalaista linjaa. No, mitään yleiseurooppalaista linjaa ei ole olemassakaan, vaan tässä on tosi paljon erilaista varianssia eri maissa. Huomattavaa on, että monissa maissa terveysoikeudet ovat huomattavasti laajemmat kuin mitä ne ovat tällä hetkellä Suomessa ennen tätä lainsäädäntöä ja varmasti toki laajemmat kuin mitä ne tulevat jatkossa olemaan. Tämän lisäksi monissa maissa sekä yksityinen terveyssektori että kolmannen sektorin järjestämät terveyspalvelut ovat huomattavasti keskeisemmässä roolissa ja takaavat pääsyä terveyspalveluihin sen julkisen sektorin rinnalla.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Viimeiseksi Hänninen esittää, että nyt palataan oikeustilaan. Sekään ei pidä paikkaansa, koska meidän me emme palaa nyt tämän lain viime muutoksen takaiseen tilaan. Vaikka sitä muutosta niin paljon vastustettiin muun muassa sieltä suunnasta, niin siitä huolimatta se lainsäädäntö monilta osin jää nyt voimaan sen takia, että ei kestä edes perussuomalaisilla vaalimenestys sitä, että lähdetään lapsilta ja raskaana olevilta viemään terveystalvet kokonaan pois.

Eli ainoaksi perusteluksi, jota en pysty kaatamaan, jäi, että lainsäädännön pitää olla johdonmukaista. Näin edustaja Hänninen esitti, ja se on niin paljon katsojan silmässä, että siihen en esitä yksiselitteistä faktaa vastaväitteeksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

21.48 Juha Hänninen kok: Kiitos, kunnioitettu puhemies! Olihan siellä jotakin oikeinkin, eli en lähde vastailemaan noihin kaikkiin. Ne ovat minun henkilökohtaisia mielipiteitäni, ja minulla ilmeisesti on sellainenkin kuin mielipiteen vapaus tässä maassa ja tässä salissa ja jopa sananvapausskin.

Todellakin tämä selkeyttää kenelle selkeyttää, ja ainakin minulle on turvallista tietää, minkälaisia ihmisiä ja minkälaisella koulutuksella, sotilaskoulutuksella tai jollakin muulla koulutuksella varustettuja ihmisiä on tässä maassa. Minulle se luo turvallisuutta, että minä tiedän, että täällä on sellaisia ihmisiä, jotka aidosti tarvitsevat turvapaikkaa.

Aika paljon mennään noilla mielikuvilla näissä hetkissä myös. Se kuuluu tietysti tähän asiaan, sehän on politiikkaa, nimenomaan mielikuvia, vähemmän faktoja ehkä. Mutta tämä yksi sana, mikä minua on häirinnyt tässä jo pitemmän aikaa — tunnistan vain, että ainakin se vasen reuna haluaa käyttää sitä edelleenkin — on sana ”paperiton”. Niillä ihmisillä on paperi, jossa kerrotaan, että heillä ei ole oikeutta olla Suomessa ja heidän pitää poistua maasta. Eli paperi on. Minä ymmärrän, että ihmiset, jotka eivät ole perillä aiheesta, saattavat kovastikin tuolla ihmetellä, että no, jos paperi nyt puuttuu, että Hänniselläkin on pari paperia tässä kädessä, että mitenhän ei ole paperia. Mutta todellakin niitä papereita on, ja toivoisin, että näin virallisissa keskusteluissa käytettäisiin oikeita nimityksiä, eli ”laittomasti” tai ”luvatta maassa” olisivat semmoisia sopivia, eli ne kertoisivat juuri niin kuin asia on oikein. Paperi on. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

21.50 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Pyysin tähän vielä toisen puheenvuoron vastatakseni edustaja Rasinkankaalle.

Minä uskallan väittää, että te ette varmaan ole lukenut tätä lakia, tai jos te olette lukenut, niin te ette ole ymmärtänyt sitä lakia, koska te sanoitte, että nyt tulee voimaan tämän lainmuutoksen jälkeen laki, jonka mukaan meillä maassa ei enää hoideta näitä laittomasti maassa olevia kiireettömiä potilastapauksia. Niinhän ei ole. Ei niin ole, että raja kulkisi nyt kiireelliset versus kiireettömät. Me hoidamme suuren joukon niitä kiireettömiä myös. Me hoidamme lapset, me hoidamme naiset, me hoidamme vammaiset, ja me hoidamme kaikki ne kiireettömät, joiden yksilöllisen harkinnan perusteella katsotaan tarvitsevan hoitoa, tai jos se hoito jätettäisiin antamatta, siitä olisi ilmeisen vaarallisia seurauksia niille potilaille. Eli tämä ei muuta käytännössä kuin mielikuvituksessa tilannetta, joka nykyisin vallitsee.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Mutta sellaisen tunnustamisestahan nyt ei saa tietenkään perussuomalaisten poliittista käyttövoimaa, ja sen takia tästä nyt on tullut tämmöinen, että me sanailemme tässä.

Olen kiinnittänyt myös huomiota siihen, että kokoomuslaiset eivät ole ollenkaan olleet ykkös- eivätkä kakkoskäsittelyn aikana täällä paikan päällä tätä asiaa käsittelemässä — tiedän, että Hänninen kuuluu kokoomuspuolueeseen, ja onko tällä hetkellä eduskuntaryhmän jäsen, mutta ketkään muut eivät ole olleet. Se johtuu varmaan siitä, että he tiedostavat, niin kuin valiokuntakeskustelussakin kävi ilmi, mikä ongelma tällä hetkellä tähän lainsäädäntöön liittyy. Mutta tämä nyt on tullut jo moneen kertaan sanottua, että en nyt enää toista.

Halusin vain korjata tämän väitteen, että tämä ei muuta tätä nykyistä tilannetta kiireettömien potilaiden hoidon osalta kuin vain sanallisesti ja mielikuvituksessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Hänniselle vastauspuheenvuoro.

21.52 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Vastaan edustaja Lindénille, että kyllä, olen Kansallisen Kokoomuksen jäsen ja kuulun Kansallisen Kokoomuksen ryhmään. Kaikille tiedoksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

21.52 **Merja Rasinkangas ps:** Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! No niin, en tiedä, kuka on sitten ymmärtänyt väärin. Minä totesin tuossa puheessani kuitenkin sen, että hoitoa tarvitsevat hoidetaan ja vakavat ja akuutit ja niin edespäin hoidetaan, kyllä. Mutta edelleen olen sitä mieltä, että omastakin mielestäni paperittomienhan, jotka täällä ovat laittomasti, tulee poistua tai heidät pitää poistaa. Ei kai se ole ykköskriteeri, että hoidetaan ensin heiltä kaikki kiireettömät tarpeet, mitä on hoidettavana, palkitaan heidät sillä, ja sen jälkeen poistetaan ja pahimmassa tapauksessa vielä valtio kustantaa sen poistamisen?

Tässähän nyt ymmärretään tämä asia väärin näköjään toiseltakin puolen. Tämän esityksen perusteella hyvinvointialue voi pääosin itse päättää kiireettömistä, mitä he hoitavat, mutta kiireelliset ja akuutit, hätää kärsivät, totta kai hoidetaan. Silti minä haluan sanoa, että meidän turvallisuus, koko suomalaisten turvallisuus, on oikeasti tärkeä, ja minä en ainakaan henkilökohtaisesti salli sitä, että täällä on maahanmuuttajataustaisia, joilla ei ole passeja, viisumeita, papereita, ei tiedetä, keitä he ovat ja mitä he täällä tekevät. Sillä me voidaan tukea silloin ihmiskauppaa ja jopa terrorismia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

21.53 **Anna Kontula vas:** Niin, edustaja Rasinkangas, tämä menee nyt vähän ensimmäisen käsittelyn toistoksi, mutta siis se ero nyt sen välttämättömän ja akuutin hoidon välillä on siinä, että kun henkilöllä on diabetes, niin annetaanko siihen diabetekseen siellä terveyskeskuksessa tarvittava lääkitys tai muu hoito vai odotetaanko, että hän tulee keskellä yötä sitten yöpäivystykseen jonkun kohtauksen saaneena ja sitten mietitään, täytyykö varvas amputoida vai ei. Arvatkaapas, kumpi on halvempaa.

Ja mitä tulee tähän kysymykseen paperittomuudesta — joka kyllä sekin jo ensimmäisessä käsittelyssä aika hyvin käsiteltiin — niin paperittomuushan on käänös

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

sanasta ”undocumented” eli ’dokumenttien puuttuminen’, ja sillä viitataan siihen, että henkilöltä puuttuu johonkin tiettyyn oikeuteen edellytetty dokumentti. Sen ei tarvitse olla maassaoloasiakirja. Esimerkiksi ennen kuin tämä meidän nyt voimassa oleva lainsäädäntö tuli, terveyspalvelujen ulkopuolelle jääviin ryhmiin kuului muun muassa Suomen kansalaisia sellaisessa tilanteessa, että olet tulossa ulkomailta, muuttamassa takaisin Suomeen, sinulla ei ole vielä kotikuntaoikeutta, eli kuuluit tähän ryhmään. Siihen kuului EU-kansalaisia, joilla ei oman maansa puolesta ollut terveystakuusta ja jotka siten eivät olleet terveystakuutettuja myöskään Suomessa. Siihen saattoi kuulua esimerkiksi opiskelija, kolmansista maista tullut opiskelija, jolla hänelläkin on oleskelulupa Suomessa, mutta hänen terveystakuutuksensa ei käsitä raskauteen liittyviä hoitoja sen takia, että raskaus ei ole sairaus, ja niin edespäin, niin edespäin. Kysymys ei millään muotoa ole niin yksinkertaisesta asiasta kuin laittomasti maassa oleskelevista ihmisistä — jos tällaista pejoratiivista käsitettä haluaa käyttää. Ja sen takia, juuri ollakseen eksakti, niin monet tässäkin salissa puhuvat mieluummin paperittomuudesta kuin laittomasta maassa oleskelusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén.

21.56 Bella Forsgrén vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu tässä salissa on kyllä osoittanut sen, että salissa vasemmalla puolellani olevat edustajat kaikki eivät tiedä, mistä tässä hallituksen esityksessä on tosiasiallisesti kyse. Tämä näkyy ihan selvästi siinä, että väitetään asioita ihan muuksi kuin mitä ne ovat. Itselleni jotenkin kaikkein surullisinta tässä kokonaisuudessa on se, että on jotenkin tarve saada viestiä vihamielisesti joitain ihmisryhmiä kohtaan, vaikka lakiesityksen tosiasialliset vaikutukset ovat aika mitättömät. No, itsehän olen totta kai onnellinen siitä, että ymmärtääkseni RKP on tätä lakiesitystä käsittelyn aikana saanut parempaan suuntaan, mutta ihmettelen samaan aikaan sitä, miksi RKP ylipäätensä missään vaiheessa mahdollisti tämän kyseisen lakiehdotuksen.

Mitä tulee näihin rahasummiin, mitä täällä nyt on nostettu esille: Täällä on sanottu isoeleisesti, että paperittomille ei pitäisi antaa terveydenhuoltopalveluita ja pitäisi suomalaisten palveluita parantaa. No, mitä hallitus on tehnyt? Hallitus on leikannut mittavasti rahoitusta hyvinvointialueilta. Jos miettii sitä, minkälaisessa kriisissä todella monet hyvinvointialueet ovat, niin pidän tätä puhetta todella härskinä, kun tässä kyseisessä lakiesityksessä on kysymys alle miljoonasta eurosta ja tässä leikkauksia oltaisiin tekemässä sitten se puoli miljoonaa. Ja tämä puoli miljoonaa ei hyvinvointialueilla tulisi tosiasiallisesti toteutumaan, koska kuten täällä on aikaisemmin nostettu esille, suurin osa isoista kaupungeista on jo kertonut, että eivät tätä epäeettistä lakia aio tulla noudattamaan.

Tämä on hyvä esimerkki siitä, minkä takia joillakin puolueilla niitten aitojen asioitten edistämisen sijaan on tarvetta viestiä vihamielisesti.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain ja alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta sekä virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 123/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2025 vp

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Toinen käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain 85 §:n ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 93/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2025 vp

Toinen käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain 2 §:n ja ortodoksisesta kirkosta annetun lain 119 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 101/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 23/2025 vp

Toinen käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 62/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 24/2025 vp

Toinen käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuurojen ja viittomakielisten totuus- ja sovintoprosessin toteuttamisesta vuosina 2026–2028

Hallituksen esitys HE 82/2025 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2025 vp

Toinen käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

21. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 26.11.2025 klo 14.00.

Pöytäkirja PTK 115/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos tästä illasta ja tästä päivästä. Näkemiin!

Täysistunto lopetettiin klo 21.58.

Pöytäkirjan vakuudeksi: